

Codices secundum ordinem apparatus
de numeris et signis cfr. pag. 38*-47*

Codices Evangeliorum

- H** BSCΨ(*Mc-J*) Z(*Mt*) 33 L 892 579(*Mc-J*) Δ 1241
 T(*LJ*) 054(*J*) 059(*Mc*) 060(*J*) 065(*J*) 070(*LJ*) 078
 (*MtLJ*) 083(*J*) 084(*Mt*) 085(*Mt*) 099(*Mc*) 0112(*Mc*)
 0124(*LJ*) 0125(*J*) 0139(*L*) 0162(*J*) 0177(*L*) 0178(*L*)
 0179(*L*) 11596 *P*^{1.4.5.22.28.39.45.52} | W(*MtLJ*) |
- D** D *vl syv syhm* (*P*²⁵) |
- Ca** W(*Mc*) Θ 700 372 (*Mt-L*) 565 28 399 (*Mt*) 21 544 1542
 (*McL*)-1654(*Mc*) 1342(*Mc*) 067(*MtMc*) 0188(*Mc*) *P*³⁷ |
- Cη*** 1 1582 2193(*Mc-J*) | η^b 872(*Mc*) 22 118 209 131 (*McL*)
- Cι** 13 788 69 174(*Mt*) | 1689 983 | 826 543 346 230 828 |
 124 |
- Cφ*** 1424 517 1675 954 349 1188(*J*) | φ^b 7 267 659 1606
 (*Mt-L*) 1402(*MtMc*) 1391(*MtMc*) 115 179-827-1082
 (*Mc*) 185(*J*) | φ^c 1293 1010-1223 945 1207(*LJ*) 990 |
 φ^r M 1194 27(*MtMc*) 71 692(*Mc*) |
- Cβ*** 348 1279 477 | β^b 1216 1579 16 1588(*MtMc*) |
- C°** UX 213 1071 2145 1574 443 1321(*J*) |
- Cπ** Σ(*MtMc*) Φ(*MtMc*) N O(*Mt*) |
- Cσ** 157 713 1012 245 291 235(*J*) |
- C¹** Γ 047 1295 273 4 998 472 1515(*MtMc*) 1093 1604 1355
 1396 1047-1038(*McL*) 660 251 2430 1229(*L*) 716(*L*)
 485 440 162 1170(*MtJ*) 495(*Mc*) 1242(*J*) PQ(*LJ*) R(*L*)
 064(*Mt*) 074(*MtMc*) 079(*L*) 090(*MtMc*) 0106(*Mt*) 0116
 (*Mt-L*) 0130(*McL*) 0131(*Mc*) 0138(*Mt*) |
- Kx*** Α KΠΥ 1346 1219 265 489 | x^b 270 1375 1200 726 |
 x^c 280 229 482 473 1354 |
- Kr** Λ 1187 262 1573 1555 545(*Mt*) |
- K¹** V 461 Ω 399(*Mc-J*) 028 655 661 476 | Ξ(*L*) X^b | **K¹**
 EFGH |

Comment. in J Cyrilus 850 1820 | C (anonym.) 397 0141
 869 138 994 821 | Nicetas 249 430 317 743 423 |

Codices Actuum

- H** BSCAΨ 33 104 326 81 1175 048 076 096 0165 0175
 G *P*^{8.45} |
- D** DE *P*^{38.41.48} 1) 1611 1108 2138 1518 1245 | 614 2147
 383 257 913 1765 255 378
 2) 1891 242 522 206 1758 1831 429 536 491 | 1739
 2298 323 440 216 066
vl syv(Ef) sa Ip Lcf Ambst Aug |
- Ca¹** 917 1874 1898 181 88 915 1829 431 307 36 610 453 |

vl	vetus latina; vl(-a) omnes codices vl excepto a
vg	vulgata
lat	versiones latinae
sy	vers. syriacae, in a et p sy significat syp et syh
syc	syrus curetonianus
sys	syrus sinaiticus
syv	syra vetus, syc et sys
syp	syra pešitta
syi	syropalaestinensis
syh	syra harclensis
syh*	eiusdem lectio, si in margine alia lectio
syhm	lectio marginalis
syh ⁺	lectio in textu asterisco notata
syf	textus a J. Gwynn editus in Ap et epistulis cath. minoribus
sy ³	= syvph
sy ⁴	= syvpih
ar	versio armenia, ar ^v armenia vetus
arm	cod. mosquensis, ar ^e cod. Etschmiazin 229
Apoc.	ar ¹ Conybeare, ar ² Zohrab, ar ³ Nerves
gg	versio georgica
sa	versio sahidica
bo	versio bohairica
co	versiones copticae sa et bo
ach	vers. subachmimica, in J sa ⁺ est sa + ach, similiter bo ⁺ co ⁺ .
vg ¹ sy ¹	etc. lectio non ab omnibus codicibus tradita
D'F'G'	, si in his codd. paulinis graeco-latinis solus textus graecus lectionem aliquam testatur.
g ¹	est una ex versionibus <i>latinis</i> codicis paulini G
Tert ¹	Tert, si non semper eadem lectio.
Hier ^o	si Hier loquitur de codicibus qui hanc lectionem tradunt.
codd.	in apparatu latino, si omnes codices qui in apparatu allegari solent a textu clementino recedunt.
O' = LXX	, additur locis parallelis VT ¹ , si allegatio ad versionem graecam magis quam ad textum hebraicum accedit, e. g. Hb 8, 2.
'	in textu indicat initium versiculi, si interpunctio est aliquomodo incerta aut nulla.

Libri sacri

Gn Ex I.v Nu Dt Jos Jdc Ru 1 2 Sm 3 4 Rg 1 2 Par
 Esd Neh Tob Jdt Est Job Ps Pr Eccl Ct Sap Sir Is Jr Lam
 Bar Ez Dn Os Jl Am Abd Jon Mi Na Hab So Agg Zch
 Ma 1 2 Mach
 Mt Mc L J A R 1 2 C G E Ph C 1 2 Th 1 2 T Tt Phm
 Hb Ja 1 2 P 1 2 3 J Jud Ap.

- 22 Simul autem et para mihi hospitium; nam
spero per orationes vestras donari me vobis.
23 Salutat te Epaphras concaptivus meus in
24 Christo Iesu, ¹ Marcus, Aristarchus, Demas et
Lucas, adiutores mei.
25 Gratia Domini nostri Iesu Christi cum spi-
ritu vestro. Amen.
-

EPISTULA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD HEBRAEOS

1,1-4 *Epistulae propositio*

- 1 MULTIFARIAM multisque modis olim
2 Deus loquens patribus in prophetis, novis-
sime, diebus istis locutus est nobis in Filio,
quem constituit heredem universorum, per quem
3 fecit et saecula; qui cum sit splendor gloriae
et figura substantiae eius portansque omnia
verbo virtutis sua, purgationem peccatorum
faciens sedet ad dexteram maiestatis in ex-
4 celsis; tanto melior angelis effectus, quanto
differentius prae illis nomen hereditavit.

24 Aristharcus FHMTkss | et > ADWiZV d
Ambst Pel

1,1 multifari(a)e ADHMWiZBV Sed | et multis
A-Z^e Amb Aug | patrib. + nostris DWi Sed | **3**-que
GHCV] quoque *rel.* Aug Vict Sed | sedit ADRZ* d

22 Ph 1,25; 2,24; Hb 13,18s | **23** C 1,7; 4,12 | **24** A
12,12; 27,2; C 4,10.14; 2 T 4,10 | **25** G 6,18; 2 T 4,22
1,2 Hb 2,3; 9,26; Ps 2,8; Mt 21,38; J 1,3; C 1,16;
1 P 1,20 | **3** Sap 7,25s; 2 C 4,4; C 1,17; Hb 9,14.26;
Mc 16,19 | **4** E 1,21; 1 P 3,22; Ph 2,9

καὶ ἔτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

³Ασπάζεται σε ³Επαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ ¹Ιησοῦ, ¹Μᾶρκος, ³Αρίσταρχος, 24 C 4,10.14 Δημᾶς, Λουκᾶς, οἵ συνεργοί μου.

⁴Η χάρις τοῦ Κυρίου ³Ιησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν· ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς ἡ

λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ¹ἐπ^o 2 ^{Ps 2,8; J 1,1}
ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν ^{C 1,16}
υἱῷ, δῆν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι^o οὐ ^{Mt 21,38}
καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· δις ὧν ἀπαύγασμα 3 ^{Ps 109,1}
τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, ^{2 C 4,4}
φέρων τε τὰ πάντα τῷ ὄγκῳ τῆς δυνάμεως ^{C 1,15}
αὐτοῦ, καθαρισμὸν τῶν ἀμαρτιῶν ποιησάμε- ^{Hb 9,14-26}
νος ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψη- ^{Mc 16,19}
λοῖς, τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, 4 ^{Sap 7,26}
ὅσῳ διαφορώτερον παρ^o αὐτοὺς κεκληρονόμη-
κεν ὄνομα.

23 ασπάζονται 104s 1836ss 1912 623^s 919-319 al. 206^r
383^s K^r f | 25 Κυ+ημων Cs 6 326 D 917-69 al. 206^r
1518 257^s K^r lat syst ar^l co | αμην> A 6 33 326 81
D* 1319 ar^l sa bo^l |

1,1 πατρασιν+ημων P^{46c} 1836ss 999 syst ar co Xρ
Ef | 2 εσχατων Ψ 2298 1518 1245s d sy Ωρ^l Cy | και
>P⁴⁶ | εποιησ. τ. αιων. P⁴⁶ BSA 33 1175 I D* 69
lat syst Ωρ^l Eus Ath Ef] ~ τ. αιωνας επ. rel. | 3 φα-
νερων B* Sar | αυτου²] δι αυτου P⁴⁶, + δι^o εαυτου
1739s Ψss 88 rel. sy co (D* 256s 2005) Ath Xρ Αιων|
αμαρτ.+ημων 33 Ψss D^o 1836 rel. syst ar sa bo^l |
4 των> P⁴⁶ B |

Ps 2,7 5 Τίνι γὰρ εἴπεν ποτε τῶν ἀγγέλων·
 Sm 7,14 νίος μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε;
 A 13,33 καὶ πάλιν·
 ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα,
 καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς νίόν;

32,43 O' 6 ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς
 R 8,29 τὴν οἰκουμένην, λέγει·
 Ps 96,7 καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.

Ps 103,4 7 καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει·
 δ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα,
 καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.

Ps 44,7s 8 πρὸς δὲ τὸν υἱόν·
 ὁ θρόνος σου, ὁ Θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
 αἰῶνος, καὶ ἡ διάβδος τῆς εὐθύτητος διάβδος
 τῆς βασιλείας σου.

9 ἡγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν·
 διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ Θεός, ὁ Θεός σου
 ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.

101, 26ss 10 καί·
 σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας,
 καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί.
 11 αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις·
 καὶ πάντες ὡς ἴματιον παλαιωθήσονται,
 12 καὶ ὥσει περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς,
 ὡς ἴματιον καὶ ἀλλαγήσονται.
 σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.

Ps 109,1 13 πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε·
 Mt 22,44 κάθδου ἐκ δεξιῶν μου,
 ἔως ἂν θῶ τοὺς ἔχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
 ποδῶν σου;

7 αγγελ.¹ + αυτου D* 1912 Xo | 8 τ. αιωνος > B 33 | καὶ -
 ορβδ.²] ορβδ. ευθ. η ορβδ. 6 P-81 rel. (lat sy ar) | σου²]
 αυτου P⁴⁶ BS | 9 ανομιαν] αδικιαν SA 33 919 226 38
 218 Cy¹ | 12 ελιξ.] αλλαξ. S* D* 919 lat ar Tert Ath
 Bas | ως ιμάτιον P⁴⁶ BSAs D*] > rel. |

1,5-2,18 *Christus angelos praecellens, hominibus per omnia assimilatus*

Cui enim dixit aliquando angelorum :

Filius meus es tu, ego hodie genui te?

Et rursum : *Ego ero illi in patrem,*
et ipse erit mihi in filium?

Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrae, dicit ;

Et adorent eum omnes angeli Dei.

Et ad angelos quidem dicit :

Qui facit angelos suos spiritus,
et ministros suos flamمام ignis.

Ad Filium autem :

Thronus tuus, Deus, in saeculum saeculi;
virga aequitatis, virga regni tui.

Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem; 9
propterea unxit te Deus, Deus tuus
oleo exultationis praे participibus tuis.

Et : *Tu in principio, Domine, terram fundasti,* 10
et opera manuum tuarum sunt caeli.

Ipsi peribunt, tu autem permanebis, 11
et omnes ut vestimentum veterascent,
et velut amictum mutabis eos, et mutabuntur; 12
tu autem idem ipse es, et anni tui non deficien.

Ad quem autem angelorum dixit aliquando : 13

Sede a dextris meis,
quoadusque ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum?

5 loquens] locutus est DMZ Amb | patre A-MZ^cB|
filio AB d | 7 flam. ignis] ignem urentem DWiB d|
8 saeculi + et ADZ^c d | 9 exultat.] laetitiae FDM |
11 omnia AFM | veterascent AFDZB d | 12 mutabis]
involves FD(Wi)Z* | eos + ut vestimentum FM |
ipse > A-M | 13 quoadusque] donec FM d

5 Ps 2,7; Hb 5,5; A 13,33; 2Sm 7,14 | 6 R 8,29;
Dt 32,43 O'; Ps 96,7 | 7 Ps 103,4 | 8 Ps 44,6s |
10 Ps 101,26ss | 12 Is 34,4; Ap 6,14; 20,11 | 13 Hb
10,13; Mt 22,44; Ps 109,1

14 Nonne omnes sunt administratorii spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capient salutis?

2 Propterea abundantius oportet observare nos ea, quae audivimus, ne forte pereffluamus.

2 Si enim qui per angelos dictus est sermo, factus est firmus, et omnis praevaricatio et inobedien-

3 tia accepit iustum mercedis retributionem, quomo-
dum nos effugiemus, si tantam neglexerimus sa-
ludem? quae cum initium accepisset enarrari
per Dominum, ab eis, qui audierunt, in nos

4 confirmata est, contestante Deo signis et por-
tentis et variis virtutibus et Spiritus sancti
distributionibus secundum suam voluntatem.

5 Non enim angelis subiecit Deus orbem

6 terrae futurum, de quo loquimur. Testatus est
autem in quodam loco quis dicens:

*Quid est homo quod memor es eius,
aut filius hominis quoniam visitas eum?*

7 *Minuisti eum paulo minus ab angelis,
gloria et honore coronasti eum
et constituisti eum super opera ma-
num tuarum.*

8 *Omnia subiecisti sub pedibus eius.*

In eo enim quod omnia ei subiecit, nihil di-
misit non subiectum ei. Nunc autem necdum

9 videmus omnia subiecta ei. Eum autem, qui
modico quam angeli minoratus est, videmus
Iesum propter passionem mortis, *gloria et ho-*

14 capiunt FMB | **2,1** effluamus ADRZ^cV | **2** est¹

> FM d | **3** nos²] nobis FDM^e d, vobis M^{*}Z | **5** Deus

> FMRZ^{*}B d | **6** quis] quidam DWiB, > FMZ^{*} d |

7 minorasti FMR d | gloriam et honorem FMZ^{*}B^{*} |

8 ~ ei omnia A-WiBV | **9** angelis FMR

14 Dn 7,10; Mt 18,10; Ps 33,8; 90,11 | **2,1** A 8,6.12 |

2 A 7,38.53; G 3,19 | **3** Hb 10,29; 12,25; A 10,37 |

4 Mc 16,20; A 5,12; 2C 12,12; 1C 12,4.11 | **5** Hb 6,5;

E 1,21 | **6s** Ps 8,5ss | **8** 1 C 15,27 | **9** Ph 2,8s

οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς 14 Dn 7,10
διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας
κληρονομεῖν σωτηρίαν;

Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς 2
τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μή ποτε παραρυθῆμεν. εἰ γὰρ 2 A 7,38.53
ὅ δι ἄγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος,
καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἐν-
δικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα 3 10,29; 12,25
τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἦτις ἀρχὴν
λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν
ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, συνεπιμαρ- 4 Mc 16,20
τυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ 1 C 12,4.11
ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου με-
ρισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

Οὐ γὰρ ἄγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην 5
τὴν μέλλουσαν, περὶ ἣς λαλοῦμεν. διεμαρτύ- 6 Ps 8,5ss
ρατο δέ πού τις λέγων ·

τί ἐστιν ἀνθρωπος ὅτι μιμησκῇ αὐτοῦ,
ἢ νίδιος ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν;
ἡλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἄγγέλους, 7
δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,
πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. 8 1 C 15,27
ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆ-
κεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὕπω ὅρῶμεν
αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα· τὸν δὲ βραχύ τι 9 Ph 2,8s
παρ' ἄγγέλους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν
διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ

14 διακονίας B sa Ωρ¹ | 2,1> 1739 M | 2 αγγελου L
Ef[3 δια] υπο 1912 623 1845 69 sy ar Ef[4 συνμαρτυρ. B]
τε > 1739 33s 81 M 489 919s^cs 38 635 35 1245s 1867 Ωρ
Χρ | αυτου] του θυ D^{1*} | μερισμοι I | 5 υπεταξ. +ο θς
C 81 f vg¹ | 6 τι] τις P⁴⁶ C*P 104 81 917 1319s 1891 d
bo| 7 αυτον²+κ. κατεστησας αυτον επι τα εργα τ. χειρων
σου S-104 81 D* 1836^a 623s 547s 69s al. 2 440s 823 1518^a
1867 verss.| 8 τω γαρ BS 1739 Ψ MD] ~ γαρ τω P⁴⁶ rel.|
αυτω¹> B d syh⁺ ar| αυτω τα παντα¹> P⁴⁶ | τα²> P⁴⁶ |

ἔστε φανωμένοι, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου.

R 11,36 10 "Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῷ, διὸ δὲ τὰ πάντα καὶ διὸ οὖς τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ
 Mc 3,34 s 11 παθημάτων τελειώσαι. ὃ τε γὰρ ἄγιαζων καὶ οἱ
 Mt 25,40 ἄγιαζόμενοι ἔξι ἐνὸς πάντες· διὸ ἦν αἰτίαν οὐκ
 J 20,17 Ps 21,23 12 ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων·
 ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου,
 ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμήσω σε.

Is 8,17s 13 καὶ πάλιν·
 2 Sm 22,3 ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ.
 καὶ πάλιν·

Io 12,31 14 ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκεν αἷματος καὶ
 Ap 12,10 σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν
 1 C 15,56 αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν
 τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτο ἔστιν τὸν
 15 διάβολον, ἵκαὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ
 θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δου-
 Is 41,8s 16 λείας. οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται,
 Ps 21,23 17 ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅμεν
 Ph 2,7 ὥφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὅμοιωθῆναι,
 ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ
 πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἀμαρτίας
 4,15 18 τοῦ λαοῦ. ἐνῷ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς,
 δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

4,14 3 "Ομεν, ἀδελφοὶ ἀγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου
 μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιε-
 Nu 12,7 2 ρέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, πιστὸν ὄντα

9 χαριτι P⁴⁶ pl.] χωρις 1739* 424c M Ωρ¹ Or^c Eus Amb
 Hier^c Thd Thdt Oec^{neast} | 10 παντα 1⁷2 syi | 14 ~ σαρκ.
 κ. αιματ. 6 Ψ-81 917-319 462-256 38^s 206^r 257^s K^r syn
 Ef | αυτων+παθηματων D^{*} syi Eus¹ Thdt | 15 τουτους]
 παντας syi | 17 ταις αμαρτιαις A 33 623s 913 Ath |
 3,1 I^v + X^v Ψss 917-1319 al. rel. sy ar Ef |

nore coronatum, ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem.

Decebat enim eum, propter quem omnia et 10 per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passionem consummare. Qui enim sanctificat et qui sancti- 11 ficantur, ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens:

12
*Nuntiabo nomen tuum fratribus meis,
in medio ecclesiae laudabo te.*

Et iterum: *Ego ero fidens in eum.* 13

Et iterum: *Ecce ego et pueri mei, quos dedit mihi Deus.*

Quia ergo pueri communicaverunt carni et 14 sanguini, et ipse similiter participavit eisdem, ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, id est diabolum, 'et libera- 15 ret eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti. Nusquam enim angelos 16 adprehendit, sed *semen Abrahae adprehendit.* Unde debuit per omnia fratribus similari, ut 17 misericors fieret et fidelis pontifex ad Deum, ut repropiciaret delicta populi. In eo enim, in 18 quo passus est ipse et tentatus, potens est et eis qui tentantur auxiliari.

3,1-4,13 *Christus Moyse dignitate superior postulat fidem*

Unde, fratres sancti, vocationis caelestis par- 3 ticipes, considerate apostolum et pontificem

10 passiones AZ^cV Faustin | consummari DWiZ^c
 BV Ruf Sed | 11 qui¹-omnes > F | 13 ~ mihi dedit
 A-MRWiZV d | 14 ~ sang. et carni AFMZ* (d) |
 15 et] ut F | liberare F*M | 17 debuit + et A* | si-
 miliare AFMR(DWiZ*) | repropit.] expiaret D d |
 18 et¹ > codd. d | et² > FM-Z* d

10 R 11,36; Hb 5,8s; 12,2; A 3,15 | 11 Hb 10,10;
 J 17,19; Mt 25,40; J 20,17 | 12 Ps 21,23 | 13 Is 8,17;
 2Sm 22,3; Is 8,18 | 14 2 T 1,10; J 12,31; Ap 12,10;
 1C 15,55s | 16 Is 41,8s | 17 Hb 2,14; Ps 21,23;
 Hb 4,14; 5,1 | 18 Hb 4,15 | 3,1 Hb 4,14

2 confessionis nostrae Iesum, qui fidelis est ei
 qui fecit illum, sicut et *Moyses in omni domo eius*. Amplioris enim gloriae iste p^ra*e* Moyse dignus est habitus, quanto ampliorem honorem
 4 habet domus, qui fabricavit illam. Omnis namque domus fabricatur ab aliquo; qui autem
 5 omnia creavit Deus est. Et *Moyses quidem fidelis erat in tota domo eius tamquam famulus* in testimonium eorum, quae dicenda erant.
 6 Christus vero tamquam Filius in domo sua; quae domus sumus nos, si fiduciam et gloriam spei usque ad finem firmam retineamus.
 7 Quapropter sicut dicit Spiritus sanctus:
Hodie si vocem eius audieritis,
 8 *nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione*
secundum diem temptationis in deserto,
 9 *ubi tentaverunt me patres vestri,*
 10 *probaverunt et viderunt opera mea quadraginta annis.*
 Propter quod *infensus fui generationi huic et dixi: Semper errant corde;*
ipsi autem non cognoverunt vias meas,
 11 *sicut iuravi in ira mea:*
Si introibunt in requiem meam.
 12 Videte, fratres, ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi a Deo
 13 vivo, sed adhortamini vosmet ipsos per singu-

2 eius] illius AFMWⁱ-V | 3 ~ habitus est *codd.*]
 quanto + magis F^cR | illum F^{*}M | 4 est > A-Z^{*} d |
 6 firmum AZ^cV | 9 probaverunt+me DWi | 10.17 an-
 nos FR(MWi) | offensus FDM | 12 discendi FV

2 Nu 12,7 | 6 Hb 10,21; E 2,19; C 1,23; Hb 6,11;
 10,24 | 7 Ps 94,8-11 | 8 Ex 17,7; Nu 20,2-5 | 11 Nu
 14,21ss | 12 Hb 12,15; 2 Th 2,3 | 13 1 Th 5,11; R 7,11;
 2 Th 2,10

τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν δλῳ
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ 3
Μωϋσῆν ἡξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει
τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ 4
οἴκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ πάντα
κατασκευάσας Θεός. καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν 5
δλῷ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον
τῶν λαληθησομένων, Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ 6 E 2,19
C 1,23
τὸν οἴκον αὐτοῦ· οὗ οἴκος ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάν [περ]
τὴν παροησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος
[μέχρι τέλους βεβαίαν] κατάσχωμεν.

Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον · 7 Ps 94,8-1
σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ 8 Ex 17,7
Nu 20,2-
παραπικρασμῷ
κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
οὗ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ 9
καὶ εἶδον τὰ ἔργα μουν ^{τεσσαράκοντα} ἐτη. 10
διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ
καὶ εἶπον · ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ ·
αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μουν,
ὡς ὕμοσα ἐν τῇ δργῇ μουν · 11 Nu 14,21
εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μουν.

Βλέπετε, ἀδελφοί, μή ποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν 12
καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ
Θεοῦ ζῶντος, ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' 13 1 Th 5,1

2 ολω > *P⁴⁶⁻¹³* B co Amb Cy | 3 ~ δοξῆς ουτος *P¹³* 33-
81 M 917-177 al. 206^r 257^s K^r | 4 παντα *P⁴⁶* BSC*Asss
33 D* 88 K] τα παντα rel.] 6 ου] ος *P⁴⁶* 1739ss M D*lat]
εαν *P¹³* B 1739 33s M D*, καν S* | μεχρι τελους βεβ.
> *P⁴⁶⁻¹³* B sa Lcf Amb | 8 παραπικρ.] πιρασμω S |
9 επειρ. *P⁴⁶⁻¹³* BS*ss 33 1175s D* sa Cl Lcf Ef] + με
rel. | εν δοκιμ.] εδοκιμασαν με 6 Ψss 917-1319 1311 rel.|
10 διο > Ψ 623 489 1835 462 206* | ταυτη] εκεινη CPsss
81 917-263 1311^r rel. sy ar bo | εν τη καρδια αυτων.
διο οιν *P¹³* (εν εον) | 12 προσκυναλεσσοτε *P¹³* |

έκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται,
ίνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς
^{6,11}_{11,1} 14 ἀμαρτίας. μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν,
ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους
Ps 94,8 15 βεβαίαν κατάσχωμεν. ἐν τῷ λέγεσθαι·

σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ
παραπιρασμῷ.

Ex 17,1ss 16 Ἱτίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ᾽ οὐ
πάντες οἵ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋ-
σέως; τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσαράκοντα ἔτη;
¹ C 10,10 οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασιν, ὅν τὰ κῶλα ἐπεσεν ἐν
Nu 14,29s 17 τῇ ἐρήμῳ; τίσιν δὲ ὥμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι
εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθή-
18 τῇ ἐρήμῳ; τίσιν δὲ ὥμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι
εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθή-
19 σασιν; καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἡδυνήθησαν εἰσ-
ελθεῖν δι᾽ ἀπιστίαν.

Ps 94,11 4 Φοβηθῶμεν οὖν μή ποτε καταλειπομένης
ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ
2 δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. καὶ γάρ ἐσμεν
εὐηγγελισμένοι καθάπερ κάκεῖνοι. ἀλλ᾽ οὐκ
ώφελησεν δὲ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συγκε-
1; Ps 94,11 3 κερασμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. Εἰσερ-
χόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἵ πιστεύσαντες,
καθὼς εἴρηκεν ·

ώς ὥμοσα ἐν τῇ ὁργῇ μου ·

εἰς εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου,
καίτοι τῶν ἐργῶν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γε-
Gn 2,2 4 νηθέντων. εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἐβδόμης
οὕτως· καὶ κατέπαυσεν δὲ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ

13 ~ εξ υμων τις B 6 326 D 917sss 623-547 330ss al.
206-522 635-2138 257^s K^r | 14 υποστασεως] πιστεως 424^c,
+ αυτου A 88 1912 623ss vg Hier | 17 αμαρτ.] απειθη-
σασιν A 1908 Ef | 18 απειθ.] απιστησ. P⁴⁶ | 4,2 συγκε-
κερασμενος S d vg^l sys sa Lcf Ef | τ. ακουσαντων 104
D* 1611 2005, ακουσθεισιν 1912 (syi) Thdt | 3 εισερ-
χωμ. CA 33 69* | γαρ] ουν SCAs 104 1175s M 1898
330 2127ss 436s 2005 1867 |

los dies, donec Hodie cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Par- 14 ticipes enim Christi effecti sumus, si tamen initium substantiae eius usque ad finem fir-
mum retineamus. Dum dicitur: 15

*Hodie si vocem eius audieritis,
nolite obdurare corda vestra, quemadmodum
in illa exacerbatione.*

¹Quidam enim audientes *exacerbaverunt*; sed 16 non universi qui profecti sunt ex Aegypto per Moysen. Quibus autem *infensus est quadra-* 17 *ginta annis?* nonne illis, qui peccaverunt, quo-
rum cadavera prostrata sunt in deserto? Quibus 18 autem *iuravit non introire in requiem ipsius*, nisi illis, qui increduli fuerunt? Et videmus 19 quia non potuerunt introire propter incredu-
litatem.

Timeamus ergo ne forte, relictâ pollicita- 4
tione introeundi in requiem eius, existimetur
aliquis ex vobis deesse. Etenim et nobis nun- 2
tiatum est, quemadmodum et illis; sed non
profuit illis sermo auditus, non admistus fidei
ex iis, quae audierunt. Ingrediemur enim in re- 3
quiem qui credimus, quemadmodum dixit:

*Sicut iuravi in ira mea,
si introibunt in requiem meam:*

et quidem operibus ab institutione mundi per-
fectis. Dixit enim in quodam loco de die sep- 4
tima sic: *Et requievit Deus die septima ab*

13 quis] qui F*R | **16** universi] omnes DRWi | ex]
ab AFDRWiZ^eBV | **18** illi F*M | **19** introire + in re-
quiem ipsius FssWiZB | **4,1** aliqui AFM | **2** admixtis
A-MWiZ^eBV, admixti Z*, -tus R(d Lcf)| iis] his *codd.*|
3 perfect.] factis ADR-B | **4** in > A-MZss] dominus A

14 R 11,22; Hb 3,6; 6,11; 11,1 | **15** Hb 3,7 | **16** Ex
17,1ss | **17** Nu 14,29; 1C 10,10 | **18** Nu 14,22s |
4,1 Ps 94,11 | **3** Hb 3,11 | **4** Gn 2,2

5 *omnibus operibus suis.* Et in isto rursum: Si
6 *introibunt in requiem meam.* Quoniam ergo
superest introire quosdam in illam, et ii qui-
bus prioribus adnuntiatum est, non introierunt
7 propter incredulitatem, iterum terminat diem
quendam, Hodie, in David dicendo, post tan-
tum temporis, sicut supra dictum est:

*Hodie si vocem eius audieritis,
nolite obdurare corda vestra.*

8 Nam si eis Iesus requiem praestitisset, num-
9 quam de alia loqueretur posthac die. Itaque
10 relinquitur sabbatismus populo Dei. Qui enim
ingressus est in requiem eius, etiam ipse re-
quievit ab operibus suis, sicut a suis Deus.

11 Festinemus ergo ingredi in illam requiem,
ut ne in id ipsum quis incidat incredulitatis
12 exemplum. Vivus est enim sermo Dei et effi-
cax et penetrabilior omni gladio ancipiti, et
pertingens usque ad divisionem animae ac spi-
ritus, compagum quoque ac medullarum, et
discretor cogitationum et intentionum cordis.

13 Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu
eius, omnia autem nuda et aperta sunt oculis
eius, ad quem nobis sermo.

4,14-5,10 *Christus pontifex magnus a Deo
constitutus*

14 Habentes ergo pontificem magnum, qui pe-
netravit caelos, Iesum Filium Dei, teneamus
15 confessionem. Non enim habemus pontificem,

4 omnibus > FMZ* | 6 ~ quosd. introire A-RZss|
ii] hii A-MWi(RZss) | 7 dicendo + sic, > sicut F(M)|
8 alio F*M, > die F* | 9 sabbatissimus DM | 10 ab¹
+ omnibus R | 12 ~ enim est dei sermo AFMRZss|
13 autem] enim FM, > Wi | 14 teneamus et con-
fessionem eius F | 15 pontific. > A*

7 Hb 3,7; Ps 94,8 | 8 Dt 31,7; Jos 22,4 | 10 Gn 2,2;
Ap 14,13 | 11 Ps 94,11 | 12 Jr 23,29; Is 49,2; E 6,17;
Ap 1,16; 2,16; 19,15; 1 C 4,5 | 13 Sap 1,6 | 14 Hb 2,17;
3,1; 5,5.10; 6,20; 7,26; 8,1; 9,11; 10,23 | 15 Mt 4,1-11;
26,41; L 22,28; Hb 2,17s

ἔβδόμη ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. καὶ ἐν 5 Ps 94,11 τούτῳ πάλιν· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς 6 αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον διὸ ἀπείθειαν, πάλιν τινὰ δρίζει ἡμέ- 7 3,7; Ps 94, ραν, σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς προείρηται.

σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.

εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἀν 8 Dt 31,7 περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ἀρα 9 ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. ὅ 10 Gn 2,2 γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ Ap 14,13 αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὅ Θεός.

Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν 11 κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ λόγος 12 Jr 23,29 τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργής καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διεκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον 13 αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὅφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα 14 3,1; 6,20; τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα 15

5 ει] η 33 I, > P¹³ 1739 81 D* 1912 623 1319 642 2 440|
 6 απειθ.] απιστιαν P⁴⁶ S* vg ar Ef Cy | 7 ημερ.] καιρον Ψ, > P⁴⁶ | ειρηται 6 917-920 919-2127 255-1518 1108s rel., προειρηκεν B 1739 256s 330 436s|8αυτους] αυτος Ψ 489 920 919 547s 206 242 2298 1518 257|9>S*|10 απο¹ +παντον S^c D^{1*} 1611 2005 syh Cy|11 εισελθ.+αδελφοι D* | απιστιας P⁴⁶ 1611 2005 vg | 12 εναργης B Hier¹| πνευμ.] σωματος 547 38 2 1245 | ενθυμησεως C*I D* ΩQ¹ | 14 μεγα A 33 917 1912 1319 216* 1245 |

2,17s μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις
 ἥμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὅμοι-
^{1 J 3,21}
^{R 3,25} 16 ὅτητα χωρὶς ἀμαρτίας. προσερχόμεθα οὖν μετὰ
 παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβω-
 μεν ἔλεος καὶ χάριν εὑρωμεν εἰς εὔκαιρον βοή-
 θειαν.

5 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβα-
 νόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς
 τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας
^{4,15} 2 ὑπὲρ ἀμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς
 ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς πε-
^{, 9,7; 16,6}
^{Ex 28,1}
^{. 45,7s. 19s} 3 ρίκειται ἀσθένειαν, ἵκαὶ διὸ αὐτὴν ὀφείλει, καθ-
 ὡς περὶ τοῦ λαοῦ, οὗτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσ-
 4 φέρειν περὶ ἀμαρτιῶν. καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμ-
 βάνει τὴν τιμήν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ
 5 Θεοῦ, καθώσπερ καὶ ἹΑαρών. Οὗτως καὶ ὁ
^{Ps 2,7}
^{5; A 13,33} Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιε-
 ρέα, ἀλλ᾽ ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν·

υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.

^{Ps 109,4}
^{Hb 7,1-28} 6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει·
 σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελ-
 χισεδέκη.

^{It 26,39-46} 7 ὃς ἐν ταῖς ἥμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε
 καὶ ἴκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐ-
 τὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἴσχυρᾶς καὶ δα-
 κρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς
^{Ph 2,8} 8 εὐλαβείας, ἵκαίπερ ὧν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν
^{Is 45,17}
^{J 17,1,5} 9 ἐπαθεν τὴν ὑπακοήν, καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο

15 πεπειρασμ. *P⁴⁶* BSAs D Ωρὶ Χρ]-αμεν. rel.] 16 προσ-
 ερχομ. 6 P 104 81 88s 623 927s 920ss 337s 263s 255s
 206* 635 440 2298ss 1518 1245s 383 378 | χαριν+αυ-
 του syh+ ar¹ Χρ (Ef) | ευρωμεν>B | 5,1 τε>*P⁴⁶* B D^c] |
 3 δια ταυτην 6 Ψss 917-181 915-1319 255-1518 2138s
 257s K^r | εαυτου] αυτου *P⁴⁶* B D* 2005 Thdt | 4 καθα-
 περ 1739s Psss 81 917 rel. | και²>D* lat syp co Cy| 5 γε-
 νεσθαι A 1912 623 CyⁱCy| 6 συ+ει *P⁴⁶* P 5 1835 794 38s
 2005 lat syh ar Cyⁱ| Μελχισεδεχ A 1311 vg| 7 ικεισιας I|

qui non possit compati infirmitatibus nostris, tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad 16 thronum gratiae, ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio opportuno.

Omnis namque pontifex ex hominibus ad- 5 sumptus pro hominibus constituitur in iis, quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis, qui condolere possit iis, qui 2 ignorant et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate; et propterea debet, quem- 3 admodum pro populo, ita etiam et pro semet ipso offerre pro peccatis. Nec quisquam 4 sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron. Sic et Christus non semet 5 ipsum clarificavit ut pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum:

Filius meus es tu, ego hodie genui te.

Quemadmodum et in alio loco dicit: 6

Tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech.

Qui in diebus carnis suae preces supplicatio- 7 nesque ad eum, qui possit illum salvum facere a morte, cum clamore valido et lacrimis offerens exauditus est pro sua reverentia. Et 8 quidem, cum esset Filius Dei, didicit ex iis, quae passus est, oboedientiam, et consumma- 9

16 gratiae] gloriae F^cR | **5,1.2.8** iis] his *codd.* | **2** qui ignoranter errant AZ*B | **3** quemadm. + et AFMR Zss | et² > AFMZ^css | **5** sic] ita F*M | **6** loco FDC V] > A* | **7** ~ salvum illum ARsZ^css | ~ a morte facere *codd.* | a mortuis Z* | offerens + et *codd.* d | est > AFMZ^cV | **8** Dei > A^cZss d

16 Hb 10,22; R 3,25; E 3,12; 1 J 3,21 | **5,1** Hb 8,3 | **2** Hb 4,15; 7,28 | **3** Lv 9,7; 16,6 | **4** J 3,27; Ex 28,1 | **5** Hb 4,14; Ps 2,7; Hb 1,5; A 13,33 | **6** Hb 7,1-28; Ps 109,4 | **7** Mt 26,39-46 | **8** Hb 2,10; Ph 2,8 | **9** Is 45,17; J 17,1,5

tus factus est omnibus obtemperantibus sibi
10 causa salutis aeternae, appellatus a Deo *pontifex iuxta ordinem Melchisedech.*

5,11-6,20 *Correptio lectorum*

11 De quo nobis grandis sermo et ininterpretabilis ad dicendum, quoniam imbecilles facti
12 estis ad audiendum. Etenim cum deberetis magistri esse propter tempus, rursum indigetis ut vos doceamini quae sint elementa exordii sermonum Dei, et facti estis quibus lacte opus
13 sit non solido cibo. Omnis enim, qui lactis est particeps, expers est sermonis iustitiae;
14 parvulus enim est. Perfectorum autem est solidus cibus, eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac
6 mali. Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem ad perfectiora feramur, non rursum iacentes fundamentum paenitentiae ab
2 operibus mortuis et fidei ad Deum, ¹baptismatum doctrinae, impositionis quoque manuum ac resurrectionis mortuorum et iudicii aeterni.
3 Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus.
4 Impossibile est enim eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum caeleste
5 et participes facti sunt Spiritus sancti, ¹gustaverunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque saeculi venturi, ¹et prolapsi sunt, rursus renovari ad paenitentiam, rursum crucifigentes

10 a deo] ab eo D | **11** ~ grandis nobis *codd.* | sermo + est RZ | interpretabilis AF*D-Zc(B) | **12** rurus FDMWi | **14** ac] et D d | **6,1** perfectionem *codd.* (d) | iacentes A*, facientes F*D | **4** ~ sunt facti AWiV | **6** ~ renovari rurs. *codd.* | rursum ADWiZ*

10 Ps 109,4 | **11** Hb 6,12 | **12** 1C 3,1ss; 1 P 2,2 |
13 E 4,14 | **14** Ph 1,10; R 16,19; Gn 2,17; 3,5 |
6,1 Hb 9,14 | **2** A 6,6; 8,17; 19,6 | **4** Hb 10,26s;
Mt 12,31; 1J 5,16 | **5** 1P 2,3; Hb 2,5 | **6** 2P 2,21;
Hb 10,29; 1 C 11,27

πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας
αἰωνίου, προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιε- 10
ρεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

Ps 109,4

Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμή- 11
νευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. 6,12
καὶ γὰρ ὅφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν 12 1 C 3,1ss
χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς
τινα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ
Θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος,
καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γά- 13 E 4,14
λακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ
ἔστιν· τελείων δέ ἔστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν 14 Ph 1,10
διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχόν- R 16,19
των πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. Διὸ 6
ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ 9,14
τὴν τελειότητα φερόμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον
καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων
καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν, Ἱβαπτισμῶν διδαχῆς, 2
ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ
κρίματος αἰῶνίου. καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἔάν- 3
περ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός.

Ἄδυνατον γὰρ τοὺς ἄπαξ φωτισθέντας γευ- 4 10,26s
σαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ Mt 12,31
μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἀγίου Ἱκαὶ κα- 5 1 J 5,16
λὸν γευσαμένους Θεοῦ ὅντα δυνάμεις τε μέλ-
λοντος αἰῶνος, Ἱκαὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνα- 6
καινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς

10 θυ + συ ει P⁴⁶ | αρχιερ. + εις τ. αιωνα 88 1912
69s 255 syh^t ar bo | **11** ο > P^{46*} P D* 1319 | **12** δι-
δασκεσθαι 1912 462 d syh^m Ωρ! | τινα > 1739 co |
και³ > P⁴⁶ B^cS*C 1739 33 81 1319 vg bo Ωρ Cy |
13 γαρ² + ακμην D* Ωρ! | **6,1** φερομ. 6 P D¹* 917s
88 1912 623s 462sss 440s 491s 1245 383 K | **2** διδα-
χην P⁴⁶ B d | τε² > B 33s D* 1319 | **3** ποιησομ. P⁴⁶
Bs 1739s 33 88 5s 489s 920 919s 69 al. 206sss 216
1518 221 K al. lat co Χρ] -ωμεν rel. | **4** γεννηθ. A
489 69 1311 440 | **6** ανασταυρ. εαυτ.] abnegantes syh^m |

- τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας.
- Gn 1,11s 7 γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ⁹ αὐτῆς ἐρχόμενον πολλάκις ὑετὸν καὶ τίκτουσα βιτάνην εὔθετον ἔκείνοις δι⁹ οὖς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει
- Gn 3,17s 8 εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἔγγυς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.
- 9 Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἔχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως 10,32ss 10 λαλοῦμεν. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης ἥς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ δόνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἀγίοις 4; Ph 1,6 11 καὶ διακονοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἔκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς 12 τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἀρχι τέλους, ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.
- Gn 22,16s 13 Τῷ γὰρ ὉΑβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεός,
Sir 44,20 ἐπεὶ κατ⁹ οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὅμοσαι, ὥμοσεν καθ⁹ ἔαντοῦ, Ἰλέγων· εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας.
- Ex 22,10 16 ἀνθρώποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὅμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν δινός ὁ ὅρκος. ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς ἐπιδείξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν
- R 11,29

7 καὶ² > D* 241* 642 1518 lat syr ar co Ef | τού>Ψ
D* 5 642 323 1611 2005 378s Ωρ¹ | 9 αγαπ.] αδελφοί S*
Ψ r sy (257) | 10 καὶ + τ. κοπου 326 917-319 1311-1518
257s K^r bo | 11 πληροφορ.+ τ. πιστεως 33 | ελπιδ.] πιστεως I 1867 | αχρι τελους>104 69 | 14 η μην 1739s Ψ
81 917-181 1827-2127 al. 206-1245 257 rel., ει μη C D^c
lat Amb | 16 ανθρ. P⁴⁶ SA 6 Ψ 1175s D* 1518s 1610
r vg] + μεν rel. | ~ αντιλογ. αυτ. P⁴⁶ D sy ar| 17 περισσοτερως B | ~ ο ός βουλ. P⁴⁶ D f |

sibimet ipsis Filium Dei et ostentui habentes.
 Terra enim saepe venientem super se bibens 7
 imbrem, et generans herbam opportunam illis,
 a quibus colitur, accipit benedictionem a Deo ;
 proferens autem spinas ac tribulos reproba 8
 est et maledicto proxima, cuius consummatio
 in combustionem.

Confidimus autem de vobis dilectissimi me- 9
 liora et viciniora saluti, tametsi ita loquimur.
 Non enim iniustus Deus, ut obliviousatur operis 10
 vestri et dilectionis, quam ostendistis in nomine
 ipsius qui ministrastis sanctis et ministratis.
 Cupimus autem unumquemque vestrum eandem 11
 ostentare sollicitudinem ad expletionem spei
 usque in finem, ut non segnes efficiamini, ve- 12
 rum imitatores eorum, qui fide et patientia
 hereditabunt promissiones.

Abrahae namque promittens Deus, quoniam 13
 neminem habuit, per quem iuraret, maiorem,
 iuravit per semet ipsum, ¹dicens : *Nisi benedi- 14*
cens benedicam te, et multiplicans multiplicabo
te. Et sic longanimiter ferens adeptus est re- 15
 promissionem. Homines enim per maiorem sui 16
 iurant, et omnis controversiae eorum finis ad
 confirmationem est iuramentum. In quo abun- 17
 dantius volens Deus ostendere pollicitationis
 heredibus immobilitatem consilii sui, interpo-

6 ipsis] ipsi FM

7 germinans Z*

accepit AF*RZ*

9 salutis F^cDMZ*

10 ostenditis R

16 sui] sibi F^cDR

iuramenti F*MZ*

7 Gn 1,11s | 8 Gn 3,17s; Mt 7,16; 13,7 | 10 Hb
 10,32ss | 11 Hb 3,6; Ph 1,6 | 12 Hb 5,11 | 13 R 4,20;
 Gn 22,16s | 16 Ex 22,10 | 17 R 11,29; 15,8; Hb 10,23

18 suit iusiurandum, ut per duas res immobiles,
 quibus impossibile est mentiri Deum, fortissi-
 mum solatum habeamus, qui confugimus ad
 19 tenendam propositam spem, quam sicut ancho-
 ram habemus animae tutam ac firmam et in-
 20 cedentem usque ad interiora velaminis, ubi
 praecursor pro nobis introivit Iesus, secundum
 ordinem Melchisedech pontifex factus in ae-
 ternum.

*7,1-28 Christus sacerdos secundum ordi-
 nem Melchisedech*

7 Hic enim *Melchisedech, rex Salem, sacer-*
dos Dei summi, qui obviavit Abrahae regresso
 2 *a caede regum et benedixit ei, cui et decimas*
omnium divisit Abraham: primum quidem qui
interpretatur rex iustitiae, deinde autem et rex
 3 *Salem, quod est rex pacis, ¹ sine patre, sine*
matre, sine genealogia, neque initium dierum
neque finem vitae habens, adsimilatus autem
Filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.
 4 Intuemini autem quantus sit hic, cui et de-
 cimas dedit de praecipuis Abraham patriarcha.
 5 Et quidem de filiis Levi sacerdotium accipien-
 tes mandatum habent decimas sumere a po-
 pulo secundum legem, id est a fratribus suis,
 quamquam et ipsi exierint de lumbis Abrahae.
 6 Cuius autem generatio non adnumeratur in eis,

18 propositam] promissionis F^cR | **19** habeamus
 F*WiZ* | ad] in AFMZV d | **20** introit AM, -iit F
 ZV | Melchisedec A | **7,2** et^t > codd. | qui] quia
 F*M | **4** et > F*M | **6** ab > AFM-Z*B

18 Nu 23,19; 1 Sm 15,29; R 5,5 | **19** Lv 16,2.12 |
20 Hb 4,14; 5,6; Ps 109,4 | **7,1** Gn 14,17-20|**3J** 7,27;
 Ps 109,4 | **4** Gn 14,20 | **5** Lv 18,21

ὅρκω, ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, 18 Nu 23,19
 ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεόν, ἵσχυρὰν πα-
 ράκλησιν ἔχωμεν οἵ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς
 προκειμένης ἐλπίδος· ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς 19 Lv 16,2.1
 ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομέ-
 νην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ὅπου 20 5,6; Ps 10
 πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ
 τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς
 τὸν αἰῶνα.

Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, 7 Gn 14,17
 ἰερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβ-
 ραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέ-
 ων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ὡς καὶ δεκάτην ἀπὸ 2
 πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρώτον μὲν ἐρμηνευ-
 ώμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἐπειτα δὲ καὶ βα-
 σιλεὺς Σαλήμ, ὁ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, ἀπά- 3
 τωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμε-
 ρῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ
 τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει ἰερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.

Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, φῶς καὶ δεκάτην 4
 Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρ-
 χης. καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἰερα- 5 Nu 18,21
 τείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκα-
 τοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτο ἐστιν τοὺς
 ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς
 ὁσφύος Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ 6

18 ψευσ. + τὸν P⁴⁶ S*sss 33s 1827 436 1245s Eus¹ Ath
 Did Xρ | εχομεν 6 P 104s 917-623 927s 919 69 1319sss
 218 823 383 K al. | καταφευγ. 326 81 794*s 255 al. 2
 440 1518 383 2005 378 506 | 19 ασφαλην CsP D* 88|
 7,1 o² P⁴⁶] ος Bss^c A 33 I D 794 436s 1831 K | βασιλ.
 + οιε εδιωξε τ. αλλοφυλονς κ. εξειλατο Λωτ μετα πα-
 σης αιχμαλωσιας 460 456 | αυτον+ κ. ευλογηθεις υπ
 αυτου (D*) 330 440 823 | 2 απο > D* vg | παντος
 P⁴⁶ B | ~ εμερ. απο παντ. S 1739 1518s Xρ | Αβρ.
 + ο πατριαρχης syh+ | 4 ουτος > 1739 424c D^{1*} |
 και > P⁴⁶ B 1739 D* 1311 r syp co Ef | 5 τουτ
 εστιν > B* |

αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὴν ἔχοντα
 7 τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. χωρὶς δὲ πάσης
 ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλο-
 8 γεῖται. καὶ ὡδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες
 ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος
 9 ὅτι ζῇ. καὶ ὡς ἐπος εἰπεῖν, δι' Ἀβραὰμ καὶ
 10 Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται· ἔτι
 γὰρ ἐν τῇ ὁσφύι τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντη-
 σεν αὐτῷ Μελχισεδέκ.

Ps 109,4 11
Hb 7,18s

Gn 49,10 14
1s 11,1

Ps 109,4 17

Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς
 ἰερωσύνης ἦν, – ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς νενομο-
 θέτηται – τίς ἔτι χρεία κατὰ τὴν τάξιν Μελχι-
 σεδέκ ἔτερον ἀνίστασθαι ἰερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν
 12 τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; μετατιθεμένης γὰρ τῆς
 ἰερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνε-
 13 ται. ἐφ' ὅν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἐτέρας
 μετέσχηκεν, ἀφ' ἣς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυ-
 σιαστηρίῳ. πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέ-
 ταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰς ἦν φυλὴν περὶ ιε-
 ρέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν.

15 Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ
 κατὰ τὴν διμοιότητα Μελχισεδέκ ἀνίσταται ἰερεὺς
 16 ἔτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέ-
 γονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου.
 μαρτυρεῖται γὰρ ὅτι σὺ ιερεὺς εἰς τὸν αἰώνα

6 Αβρ. *P⁴⁶* Bss 33 D* 920 460 218] τον Αβρ. rel. | ευλο-
 γησεν Csss P 104s 81 2143 263 242 383 Xρ | 9 Λευ(ε)ις
 BS^cC*As 81 I | 10 ετι γαρ >S* | αυτω *P⁴⁶* Bss* 1739
 Ψ D* 919 263s 242 1611 1245 506s] + o rel. | 11 ην>B
 1611 1245 | νενομοθετητο Ψ 326s D^c 1836ss 1838s 920s
 206^r 1518 257^r K^r | 12 και νομου>B | 13 μετεσχεν *P⁴⁶*
 προσεσχηκεν] -χεν *P⁴⁶* CAs 33 81 1835, μετεσχεν P 1912
 623* | 14 ημων + I^s 33 104 2127 | ιερεων *P⁴⁶* Bss*As
 33s 81 D* 1891 r vg ar co] ιερωσυνης rel. Ef | 15 την>B
 1739 | 16 σαρκικης 6 Ψsss 917s 623s 547s 69-1319 al.
 522s al. 440-913 al. | 17 μαρτυρει C 326s 917-1319 al.
 rel. syp | συ + ει *P⁴⁶* P 326 917s 1912 623ss 794s 1319
 al. 635 440s 1611 1245 383 K al. (21) |

decimas sumpsit ab Abraham, et hunc, qui habebat reprobationes, benedixit. Sine ulla 7 autem contradictione, quod minus est a meliore benedicitur. Et hic quidem decimas 8 mo- rientes homines accipiunt, ibi autem contestatur quia vivit. Et, ut ita dictum sit, per 9 Abraham et Levi, qui decimas accepit, decimatus est; adhuc enim in lumbis patris erat, 10 quando obviavit ei Melchisedech.

Si ergo consummatio per sacerdotium Le- 11 viticum erat, populus enim sub ipso legem accepit, quid adhuc necessarium fuit *secundum ordinem Melchisedech* alium surgere sacerdotem et non secundum ordinem Aaron dici? Translato enim sacerdotio, necesse est ut et 12 legis translatio fiat. In quo enim haec dicuntur, de alia tribu est, de qua nullus altari praesto fuit. Manifestum est enim quod ex 14 Iuda ortus sit Dominus noster, in qua tribu nihil de sacerdotibus Moyses locutus est.

Et amplius adhuc manifestum est, si se- 15 cundum similitudinem Melchisedech exsurgat aliis sacerdos, qui non secundum legem man- 16 dati carnis factus est, sed secundum virtutem vitae insolubilis. Contestatur enim, quoniam 17

8 contestatus est AFDWi

9.11 accipit DWi

11 fuit] est Wi d, > A-RZ*

exsurgere DWiB

12 et > FDRZ*B

13 altario *codd. pl.*

14 est¹ > AGHC d

sit] est A d

15 exsurget AFM, -geret DWi, -gere R, exsurrexit V

11 Hb 7,18s; 8,6

14 Gn 49,10; Is 11,1; Mt 1; Ap 5,5

17 Hb 5,6

tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem
 18 *Melchisedech.* Reprobatio quidem fit praecedentis mandati propter infirmitatem eius et
 19 inutilitatem; nihil enim ad perfectum adduxit lex, introductio vero melioris spei, per quam
 20 proximamus ad Deum. Et quantum est non sine iureiurando, — alii quidem sine iureiurando
 21 sacerdotes facti sunt, hic autem cum iureiurando per eum, qui dixit ad illum: *Iuravit Dominus et non paenitebit eum: tu es sacerdos in aeternum,* — in tantum melioris testamenti sponsor factus est Iesus. Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes, idcirco quod morte
 24 prohiberentur permanere; hic autem eo quod maneat in aeternum, sempiternum habet sacerdotium. Unde et salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum semper vivens ad interpellandum pro nobis.
 26 Talis enim decebat ut nobis esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus et excelsior caelis factus, qui non habet necessitatem cotidie, quemadmodum sacerdotes, prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi; hoc enim fecit semel 28 se ipsum offerendo. Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes; sermo autem iurisiurandi, qui post legem est, Filium in aeternum perfectum.

22 tanto Z^cB (d) | sponsus D | 25 perpetuo FM |
 accedens Z^eV | nobis] eis A-Z*B (d) | 27 ~ cotidie
 necessit. *codd.* (d) | populo F^cDRZ*B | ipsum >
codd. d

18 R 8,3; Hb 9,9; 10,1s.4,11; 13,9 | 19 Hb 6,18 |
 21 Ps 109,4 | 22 Hb 8,6,10; 9,15-20; 10,29; 12,24;
 13,20 | 24 Hb 13,8 | 25 Hb 11,6; 10,14; R 8,34;
 1 J 2,1 | 26 Hb 4,14; 1,3 | 27 Lv 16,6.11,15 |
 28 Hb 5,1s

κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ἀθέτησις μὲν γὰρ 18 γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές, οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ 19 9,9 νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, διὸ ἦς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ. Καὶ καθὼς ὅσον οὐ χωρὶς 20 δρκωμοσίας, — οἵ μὲν γὰρ χωρὶς δρκωμοσίας εἰσὶν Ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ δρκωμοσίας 21 Ps 109,4 διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· ὡμοσεν Κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, — κατὰ τοσοῦτο καὶ κρείττονος διαθήκης 22 8,6; 12,24 γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. Καὶ οἵ μὲν πλείονες 23 εἰσιν γεγονότες Ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν 24 αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν Ἱερωσύνην· ὅμεν 25 R 8,34
καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους διὸ αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, 26 4,14 ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ὃς οὐκ ἔχει καθὼς ἡμέραν ἀνάγκην, 27 Lv 16,6.15 ὥσπερ οἵ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἐπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἔαυτὸν ἀνενέγκας. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν 28 Ps 2,7 ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθενειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

19 εγγίζωμ. A 104 69 256 al. | 21 συ + ει P⁴⁶ 1739
P 326 D 917 623ss 1835s 2005 383 K lat Ωρ | αιωνα +
κατα τ. ταξιν Μελχ. Ass Psss D rel. sy Ωρ Eus Ef | εις
τ. αιωνα > S* | 22 και BS*C* 1831 2298 35 1610] >
P⁴⁶ rel. | 23 ~ ιερ. γεγον. CAs 33 D 1611 2005 257 Cy |
24 ιερωσυν.] ιερατιαν D* | 26 και P⁴⁶ BAsD 1518s sy ar'
Eus] > rel. syi | 27 ο αρχιερευ(ς) D¹* | θυσιας > P⁴⁶ |
προσενεγκας SA 33 I 1835 2127s 436s Cy | 28 ~
καθιστ. αρχιερ. ανθρωπους P⁴⁶ D | ιερεις I D* e r vg Ef |

4,14; Ps 109,1 8 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Nu 24,6 O' 2 θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἄγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθι-
5,1 3 νῆς, ἦν ἐπηξεν ὁ Κύριος, οὐκ ἀνθρωπος. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρα τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅμεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ 4 τοῦτον ὃ προσενέγκη. εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδὲ ἀν ἦν Ἱερεύς, ὅντων τῶν προσφερόντων C 2,17 5 κατὰ [τὸν] νόμον τὰ δῶρα· οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν. ὅρα γάρ, φησιν, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὅρει.
Ex 25,40
7,22; 12,24 6 Νῦν δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας,
2 C 3,6 ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης,
ἡτις ἐπὶ κρείττονιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.
Jr 31,31-34 7 εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἀμεμπτος, οὐκ ἀν
10,16s 8 δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει·

ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος,
καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ
ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν,
Ex 19,5s 9 οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἦν ἐποίησα τοῖς
πατράσιν αὐτῶν

1 επι] εν A 1912 | ουραν.] υψηλοις 33 Eus Cy | 2 Κς P⁴⁶ BS 1739 33 D* 1835 sa Eus XQ¹] + καὶ rel. | 4 ουν P⁴⁶ BSAsss 33s 1175s D* 1835 2127ss 436s lat bo] γαρ rel., δε sa, > sys | αρχιερ. 104 88 69s | οντων + τ. ιερεων Ψss 917-1319 al. rel. | τον > P⁴⁶ BS*A 33 1319 38 436 1611 2005 Thdt | 5 ποιησεις > P⁴⁶ | 6 τετυχη. 1739s 33-326 88 547 256s 206ss 216s 1245s 257s al., τετευχεν BS^c D^c 623 pl. 920s 794s al. 635 2298ss 506sss | καὶ > D^{1*} 69s 436 K | 7 δευτερ.] ετερας B* | 8 αυτους] -τοις P⁴⁶ BS^c 1739s 104 917-181 623^a 920 919-330 al. 206^r 257^s K^r | λεγει 1[^]2 P⁴⁶ | 9 εποιησα] διεθεμην (Jr 31,33) 1827 1149 1245s sys* bo (sys ar) Thdt |

8,1-13 Christus tabernaculi veri et testamenti melioris minister

Capitulum autem super ea quae dicuntur: 8
 Talem habemus Pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in caelis, sancto- 2
 rum minister et tabernaculi veri, quod fixit Dominus et non homo. Omnis enim pontifex 3
 ad offerendum munera et hostias constituitur; unde necesse est et hunc habere aliquid, quod offerat. Si ergo esset super terram, nec esset 4
 sacerdos, cum essent qui offerrent secundum legem munera, 1 qui exemplari et umbrae de- 5
 serviunt caelestium, sicut responsum est Moysi, cum consummaret tabernaculum: *Vide, inquit, omnia facito secundum exemplar, quod tibi ostensum est in monte.*

Nunc autem melius sortitus est ministerium, 6
 quanto et melioris testamenti mediator est, quod in melioribus repromotionibus sancitum est. Nam si illud prius culpa vacasset, non uti- 7
 que secundi locus inquireretur. Vituperans enim 8
 eos dicit:

*Ecce dies venient, dicit Dominus,
 et consummabo super domum Israhel, et
 super domum Iuda testamentum novum,
 non secundum testamentum, quod feci pa- 9
 tribus eorum*

2 dominus] deus R d

3 offerenda AFDM-Z°B d

est] esse A

4 essent + alii D | offerent FMW

5 consummasset DWiB

6 sancitum D] sanctum AFM-V

8 veniunt AFRWi Amb

9 fecit, adpraehendit F*M(Z*) d

1 Hb 4,14; Ps 109,1 | **2** Nu 24,6 O' | **3** Hb 5,1 |

5 Hb 9,23; 10,1; C 2,17; Ex 25,40 | **6** Hb 7,22; 12,24]

8 Jr 31,31-34; Hb 10,16s | **9** Ex 19,5s

- in die, qua adprehendi manum eorum ut
educerem illos de terra Aegypti,
quoniam ipsi non permanerunt in testa-
mento meo;
et ego neglexi eos, dicit Dominus.
- 10 *Quia hoc est testamentum, quod disponam
domui Israhel
post dies illos, dicit Dominus:
Dando leges meas in mentem eorum,
et in corde eorum superscribam eas,
et ero eis in Deum,
et ipsi erunt mihi in populum.*
- 11 *Et non docebit unusquisque proximum suum
et unusquisque fratrem suum dicens:
Cognosce Dominum;
quoniam omnes scient me
a minore usque ad maiorem eorum;*
- 12 *quia propitius ero iniquitatibus eorum,
et peccatorum eorum iam non memorabor.*
- 13 *Dicendo autem novum veteravit prius. Quod
autem antiquatur et senescit prope inter-
itum est.*

**9,1-10,18 Christus per sui ipsius oblatio-
nem sempiternae salutis auctor**

9 *Habuit quidem et prius iustificationes cul-
2 turae et Sanctum saeculare. Tabernaculum
enim factum est primum, in quo erant cande-
labra et mensa et propositio panum, quae
3 dicitur Sancta. Post velamentum autem secun-*

eorum²] illorum *codd.* | **10** est > ARZV d | dispono
DWi | mente F^cDMWiB | corda Z^cV (d) | **11** et²
> F^{*M} | cognoscite Wi | **12** eorum²] illorum *codd. pl.* |
9,1 iustificationis F^cMR | **2** erant] inerant A-MWi
ZV | quae] quod RV

ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου,
καὶ ἡμέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος.
ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ 10
Ἰσραὴλ

μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος,
διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν
καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν.
καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην 11
αὐτοῦ

καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων
γνῶθι τὸν Κύριον,
ὅτι πάντες εἰδήσονται με

ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν.

ὅτι Ἰλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, 12
καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μυησθῶ ἔτι.

ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην. 13 R. 10,4
τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἔγγὺς ἀφανισμοῦ.

Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα 9
λατρείας τό τε ἄγιον κοσμικόν. σκηνὴ γὰρ 2 Ex 25,23.30
κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾧ ἡ τε λυχνία καὶ
ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἀρτῶν, ἥτις
λέγεται Ἀγια. μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέ- 3 Ex 26,33

εν ημερα>1739*|ημεραις B|εν²>P⁴⁶ 1739 1912 920 2|
10 διαθηκη + μου ΑΨ D¹ bo | γραψω P⁴⁶ BΨ ar co|
11 διδαξη ετερος P⁴⁶ | πολιτην] πλησιον P 81 1912 226s
38 642s 206ss 35 1518 257 vg syh^m | μικρου + αυτων
326 917-915 489 920 919s 1-177 al. 206^s 216-491 1108^s
257^s K^r pl. | αυτων 11 ¹ αυτ.¹ 12 P⁴⁶ | 12 αυτων² + κ.
τ. ανομιων αυτων A 6 Ps ss D-330 al. rel. syh ar |
9,1 και > P⁴⁶ B 1739 489 547 38 206* 216* syp co|
πρωτη + σκηνη 326 81 88s 5s 489s 919 69sss al. 206ss
al. 440s al. 1518 257s 506s al. | 2 αρτων + κ. το χρυσ.
θυμιατηριον B | αγια + αγιων P⁴⁶ A D Or |

- Ex 16,33;**
25,16,21
Nu 17,25 4 τασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη Ὄλιγα Ἀγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾧ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ὁράβδος Ὅλιγών ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες
- Ex 25,18;**
26,34 5 τῆς διαθήκης, ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβίμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ᾧ οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος.
- Nu 18,3s** 6 Τούτων δὲ οὗτως κατεσκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ Ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἷματος ὁ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν
- Ex 30,10**
I.v 16,2.14s 7 πνεύματος τοῦ ἄγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἄγίων ὅδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἔχουσης στάσιν· ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθὼν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειώσαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιώματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.
- Lv 11,2;**
15,18
Nu 19,13 10 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἄγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειότερας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτο ἔστιν οὐ
- 11 ταύτης τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἴδιου αἵματος εἰσῆλθεν
- 12

4 χρυσ. – καὶ > B (cf. 9,2) | 5 χερουβ(ε)ιν **P⁴⁶** BS D 255 vg sa | κατασκιάζον **P^{46*}** A 33s 1912 2127s | ενεστιν S* | 9 ητις + πρωτη D* | ενεστηκ. + καθεστηκεν 104 1739 1836ss 69s 436s 440 491s 2005 | ην BSAs 326s 424c 33 D* 88 1912 5 2127sss 255 1518s vg] ov rel. | 10 βαπτισμ. + καὶ BS^cΨ 326s 917-1319 al. 206 rel. | δικαιώματα **P⁴⁶** BS^c Ass 33s 81 I D* 1912 2127ss 436 syp ar co] -μασιν rel. | 11 μελλοντων Sss-81 I rel. pl. vg syh^m ar co Ef Eus Cy Xρ¹] γενομεν. (**P⁴⁶**) B 1739 D* 1611 2005 d e sypih* Cy¹ | μείζονος] κρειττονος 1739|

dum tabernaculum, quod dicitur Sancta sanc-
torum, aureum habens thuribulum et arcam 4
testamenti circumiectam ex omni parte auro,
in qua urna aurea habens manna, et virga
Aaron, quae fronduerat, et tabulae testamenti,
superque eam erant Cherubim gloriae obum- 5
brantia propitiatorium, de quibus non est modo
dicendum per singula.

His vero ita compositis, in priori quidem 6
tabernaculo semper introibant sacerdotes sa-
crificiorum officia consummantes; in secundo 7
autem semel in anno solus pontifex non sine
sanguine, quem offert pro sua et populi igno-
rantia; hoc significante Spiritu sancto, nondum 8
propalatam esse sanctorum viam, adhuc priore
tabernaculo habente statum. Quae parabola est 9
temporis instantis, iuxta quam munera et hos-
tiae offeruntur, quae non possunt iuxta con-
scientiam perfectum facere servientem, solum- 10
modo in cibis et in potibus et variis baptis-
matibus et iustitiis carnis usque ad tempus
correctionis impositis.

Christus autem adsistens pontifex futurorum 11
bonorum per amplius et perfectius tabernacu-
lum non manufactum, id est, non huius crea-
tionis, neque per sanguinem hircorum aut vi- 12
tulorum, sed per proprium sanguinem introivit

4 qua + una A* | 5 erant > *codd.* d | Cherubin
codd. | ~ modo non est AHRZV d | 7 offerebat D,
offerat Wi | et + pro F | 8 propal.] prolatam DRZ|
10 et² + in Z | baptismis AFMWiZV, -matis DB|
correptionis RZ* | 12 aut] et AFMWi^r d

4 Ex 25,16.21; 16,33; Nu 17,25 | 5 Ex 25,18;
26,34 | 6 Nu 18,3s | 7 Ex 30,10; Lv 16,2.14s |
8 Hb 10,19 | 9 Hb 10,1s; 7,18s | 10 Lv 11,2; 15,18;
Nu 19,13 | 11 Hb 4,14; 10,1 | 12 Hb 9,28; 13,20;
Is 45,17; Dn 9,24

- semel in Sancta, aeterna redemptione inventa.
- 13 Si enim sanguis hircorum et taurorum et cinis vitulae aspersus inquinatos sanctificat ad emun-
- 14 dationem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi?
- 15 Et ideo novi testamenti mediator est, ut morte intercedente in redemptionem earum praevaricationum, quae erant sub priori testamento, re promissionem accipient qui vocati
- 16 sunt aeternae hereditatis. Ubi enim testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris.
- 17 Testamentum enim in mortuis confirmatum est, alioquin nondum valet, dum vivit qui testatus
- 18 est. Unde nec primum quidem sine sanguine
- 19 dedicatum est. Lecto enim omni mandato legis a Moyse universo populo, accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coccinea et hyssopo, ipsum quoque librum, et
- 20 omnem populum aspersit ¹ dicens: *Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus.*
- 21 Etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii
- 22 sanguine similiter adspersit: Et omnia pene in sanguine secundum legem mundantur, et sine sanguinis effusione non fit remissio.

14 emundavit ARsBV(FMZ) d | vestram *codd.* |
15 earundem DWiZ* | priore *codd. pl.* | accipiat F
 M | **16** est¹ > AFDM^r d | **18** nec DGHV] ne AFM
 Z*C | **19** a Moyse] Moysi D(R) | Moysen FM | hy-
 sopo AFR^r | **22** ~ mundantur sec. legem *codd.* d |
 fusione AFGMZ* e | fit] fuit FM

13 Lv 16,3.14s; Nu 19,9.17 | **14** 1 P 1,18s; 1 J 1,7;
 Ap 1,5 | **15** Hb 7,22; G 3,19; R 3,25; 1 T 2,5 |
19 Ex 24,3ss; Lv 14,4; Nu 19,6 | **20** Ex 24,6ss;
 Mt 26,28 | **21** Lv 8,15.19 | **22** Lv 17,11; E 1,7;
 1 J 1,7

ἔφαπαξ εἰς τὰ ἄγια, αἱωνίαν λύτρωσιν εὑρά-
μενος. εὶ γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως ὃντες οὐσα τοὺς κεκοινωμέ-
νους ἄγιαζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότη-
τα, ἐπόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἱωνίου ἔκανε προσήνεγκεν ἀμω-
μον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν
ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι. 6,1

Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης 15 12,24; 1 Τε-
χστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρω-
σιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων
τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἱ-
ωνίου κληρονομίας. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνα- 16
τον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· διαθήκη 17
γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἴσχυει
ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. "Οὐδεν οὐδὲ ἡ πρώτη χω- 18
ρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. λαληθείσης γὰρ πά- 19 Ex 24,3ss
σης ἐντολῆς κατὰ [τὸν] νόμον ὑπὸ Μωϋσέως
παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων
καὶ τῶν τράγων μετὰ ὑδατος καὶ ἔριου κοκκίνου
καὶ ὑσπάρου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα 20 Lv 14,4
τὸν λαὸν ἐράντισεν, ἐλέγων· τοῦτο τὸ αἷμα τῆς Nu 19,6
διαθήκης ἡς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός. καὶ Ex 24,6ss
τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουρ- 21 Lv 8,15.19
γίας τῷ αἵματι δύμοίως ἐράντισεν. καὶ σχεδὸν 22 I.v 17,11
ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον,
καὶ χωρὶς αἵματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.

13 ~ ταυρων ... τραγων C 33sss 81 917s 181ss 623
460 69 794ss 2127-1611 257s Kr syh ar Ef Ath Cy|
14 αιωνιου] αγιου CcP 326 81 D* 88 547 462 206 216
35 lat syi! bo Did Xq Ef | θω 1^2 P46 | ημων As*P
D* 1912 5 241 38 218 1831 378 506 K syp bo Ef Ath
Thdt | ζωντι+κ. αληθινω AP 104 bo Xq | 16 διατιθεμ.
I 917s 88 1912 5 794 2127s 38 552s | 17 μηποτε] μη
τοτε S* D* | 19 τον¹ P46 Scss 33s 81 D* 1912 489s 547s
2127ss 255 1518s L | κ. τ. τραγων > P46 Sc 1739 Ψ
917sss 623ss 547s 1319 al. 242 2298 1518s 506s KL sy|

- 8,5 23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοντιν θυσίαις παρὰ ταύτας.
 ,11s; 1J 2,1 24 οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἄγια Χριστός,
 ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ
 25 Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· οὐδέ τοιαὶ πολλάκις προσφέρῃ
 ἑαυτόν, ὥσπερ δὲ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ
 1 C 9,12 26 ἄγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἷματι ἀλλοτρίῳ, ἐπεὶ
 G 4,4 10,11
 κόσμου. νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀμέτησιν τῆς ἀμαρτίας διὰ τῆς θυσίας
 Gn 3,19 27 αὐτοῦ πεφανέρωται. καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται
 τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦ
 10,10-14 28 τοῦ κρίσις, ὁ οὗτος καὶ δὲ Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἀμαρτίας, ἐκ
 Is 53,12
 Ph 3,20
 2 T 4,8
 1 P 2,24 δευτέρου χωρὶς ἀμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.
- 8,5; 7,19 10 Σκιὰν γὰρ ἔχων δὲ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἀς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύναται τοὺς
 2 προσερχομένους τελειώσαι· ἐπεὶ οὐκ ἀν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἀμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ
 Lv 16,21 3 κεκαθαρισμένους; ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις
 10,11 4 ἀμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· ἀδύνατον γὰρ αἷμα

23 καθαρίζεται 1739 424c D | 25 αγια + τ. αγιων S^c 1912
 489 69s ar sa | 26 της¹ SA 33s 104 1175s] > P⁴⁶ rel. | τ.
 αμαρτιας] αμαρτιων D^{1*} Aug (Ωρ¹) | 28 σωτηρ. + δια
 πιστεως AP 81 1898 (1611) syh, ~ 69s 256ss 436s 440
 823 | 10,1 ουκ αυτην] κ. την P⁴⁶ Ef | ας] αις H D^{*} 88
 623ss 1873s 547 263 257 L, > P^{46*} A 33 1611 2005 sy
 ar | διηνεκες + αι A^c 1319 1245s syh ar Ef | δυναται]
 -νανται Ssss 424c 33s 104 1175s D^c 1912 489 920s 177sss
 al. 522 296s 440s 1611s 257 913-639 sy ar co Or Ef | 2 ουκ
 > 1739 H^{*} 263 206s 1245s vg¹ syh Ef | ουκ αν] καν
 P⁴⁶ 1518 | 3 ενιαυτ.+ γινεται D^{*} 330 440 823 vg ar Ef |

Necesse est ergo exemplaria quidem cael- 23
lestium his mundari, ipsa autem caelestia me-
lioribus hostiis quam istis. Non enim in ma- 24
nusfacta Sancta Iesus introivit exemplaria ve-
rorum sed in ipsum caelum, ut appareat nunc
vultui Dei pro nobis, neque ut saepe offerat 25
semet ipsum, quemadmodum pontifex intrat in
Sancta per singulos annos in sanguine alieno;
alioquin oportebat eum frequenter pati ab ori- 26
gine mundi: nunc autem semel in consumma-
tione saeculorum ad destitutionem peccati per
hostiam suam apparuit. Et quemadmodum sta- 27
tutum est hominibus semel mori, post hoc
autem iudicium, sic et Christus semel oblatus 28
est ad multorum exhaurienda peccata, secundo
sine peccato apparebit exspectantibus se in sa-
lutem.

Umbram enim habens lex futurorum bo- 10
norum, non ipsam imaginem rerum, per sin-
gulos annos eisdem ipsis hostiis, quas offerunt
indesinenter, numquam potest accedentes per-
fectos facere: 'alioquin cessassent offerri: ideo 2
quod nullam haberent ultra conscientiam pec-
cati cultores semel mundati: sed in ipsis com- 3
memoratio peccatorum per singulos annos fit.
Impossibile enim est sanguine taurorum et hir- 4

24 manu factis sanctis AFMssBV(Z) | introiit
codd. pl. | verorum] verborum F(M), virorum G^cH |
26 destructionem DRWiB | **28** est > *codd. pl.* | se
> FR | **10,1** umbra FRZ* | ~ bonor. futur. *codd.* |
2 alioquin + non AFZB, nonne DWi, nondum R,
nec d | **4** sanguinem FMZ* |

23 Hb 8,5 | **24** Hb 9,11s | **26** 1C 10,11; G 4,4;
1P 1,20; Hb 1,3 | **27** Gn 3,19 | **28** Hb 9,12; 10,10-14;
R 6,10; 1 P 2,24; Is 53,12; Ph 3,20; 2 T 4,8 | **10,1** Hb
8,5; 7,18s; C 2,17 | **3** Lv 16,21 | **4** Hb 7,18s; 10,11;
Is 1,11ss

5 corum auferri peccata. Ideo ingrediens mun-
dum dicit :

*Hostiam et oblationem noluisti, corpus au-
tem aptasti mihi;*

6 *holocausta pro peccato non tibi placu-
erunt.*

7 *¶ Tunc dixi: Ecce venio.*

In capite libri scriptum est de me:

Ut faciam, Deus, voluntatem tuam.

8 Superius dicens : *Quia hostias et oblationes
et holocausta pro peccato noluisti, nec pla-
cita sunt tibi, quae secundum legem offerun-
tur,* *¶ tunc dixi: Ecce venio, ut faciam, Deus,
voluntatem tuam, aufert primum, ut sequens
10 statuat. In qua voluntate sanctificati sumus per
oblationem corporis Iesu Christi semel.*

11 Et omnis quidem sacerdos praesto est co-
tidie ministrans et easdem saepe offerens hos-
tias, quae numquam possunt auferre peccata.

12 Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam in-
13 sempiternum *sedet in dextera Dei, de cetero ex-
spectans donec ponantur inimici eius scabellum
14 pedum eius.* Una enim oblatione consummavit in
15 sempiternum sanctificatos. Contestatur autem
nos et Spiritus sanctus. Postquam enim dixit :

5 autem > FM

aptasti] perfecisti B

6.8 holocaust. *codd. pl.] + et codd. pl.*

6 placuer.] placuit AFMRV d, placebit WiB

7 capitulo F

9 dixit A-M d

10 ~ Chr. Iesu F-Z*B] + in AFMRZB f

12 sedit AMRs(Z)V

14 unam oblationem RZss(FM)

15 autem nos] et nobis D(WiZ* d)

ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἀμαρτίας. Διὸ 5 Ps 39,7ss εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει

θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἡθέλησας,

σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι

ὅλοκαντώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας οὐκ εὔδό- 6

κησας, ἵτοτε εἶπον· ἴδοὺ ἦκω, 7

ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ,

τοῦ ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὸ θέλημά σου.

ἀνώτερον λέγων ὅτι θυσίας καὶ προσφορᾶς καὶ 8

ὅλοκαντώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας οὐκ ἡθέλησας

οὐδὲ εὔδόκησας, αἵτινες κατὰ νόμον προσφέ- 9

ρονται, ἵτοτε εἴρηκεν· ἴδοὺ ἦκω τοῦ ποιῆσαι τὸ

θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον

στήσῃ. ἐνῷ θελήματι ἥγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς 10 9,12.28

προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

Καὶ πᾶς μὲν Ἱερεὺς ἔστηκεν καθ⁹ ἡμέραν 11 Ex 29,38
λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων
θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν
ἀμαρτίας. οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἀμαρτιῶν προσ- 12 10,14
ενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν
δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἔως τε- 13 Ps 109,1
θῶσιν οἱ ἔχθροι αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
αὐτοῦ. μιᾳ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ 14 10,12
διηνεκὲς τοὺς ἄγιαζομένους. Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν 15
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι.

5 σωμα] ωτα syh^m | 6 ολοκαντωμα P⁴⁶ D | ευδοκ.]
εξητησας (Ψ) 1836 623* syst | 7 γεγρ.+ γαρ P⁴⁶ D^{1*} |
σου + ηβουληθης αν I | 8 θυσιας, προσφορας S*ss
33s 1175 D* 337 38 lat syst ar bo] -ιαν, -ραν I rel. |
9 ποιησαι + ο θις Sc 1739 104 81 1912 489 919-462
2127^s 206^r 913^s L* vg syph^t ar | 10 εσμεν + οι 326
917-915 623-927 920-919 177-2127 al. 242^r 257^s K^r |
σωματ.] αιματος D* | 11 ιερευς P⁴⁶⁻¹³ Ef Xρ Euth^c]
αρχιερευς CsP 104 917-88 623s al. 920 69ss al. 206ss
216* 221 syph^t ar sa Cy | 12 ουτος] αυτος 104s
917^s 623-467 920-69 al. 206^r 257^s L^r | εκ δεξιων A
104 Ath | 15 ειρηη. P⁴⁶⁻¹³ S-6 33ss 1175s D 1912
2127-38 1518^s lat sy co Ef] προειρηη. rel. |

Jr 8,10 16 αὗτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς
 μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος
 διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν,
 καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
 καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν
 8,12 17 οὐ μὴ μνησθήσομαι ἔτι. ὅπου δὲ ἄφεσις τού-
 των, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἀμαρτίας.
 Mt 27,51 19 "Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν
 9,8 20 εἰσοδον τῶν ἀγίων ἐν τῷ αἷματι Ἰησοῦ, ἦν ἐν-
 εκαίνισεν ἡμῖν ὅδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ
 τοῦ καταπετάσματος, τοῦτο ἔστιν τῆς σαρκὸς
 Zch 6,11ss 21 αὐτοῦ, καὶ ιερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ,
 Nu 12,7
 4,16 22 προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πλη-
 Ex 36,25
 E 5,26 ροφορίᾳ πίστεως, δεραντισμένοι τὰς καρδίας
 ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ
 4,14 23 σῶμα ὕδατι καθαρῷ· κατέχωμεν τὴν ὁμολογί-
 αν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, — πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλά-
 13,1 24 μενος, — ἵνα κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσ-
 3,13; 10,37 25 μὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλεί-
 ποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἐαυτῶν, καθὼς ἔθος
 τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον
 ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

6,4-8 26 Ἐκουσίως γὰρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν, μετὰ
 1 T 2,4 τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι
 Is 26,11 O' 27 περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, φοβερὰ δέ

16 αυτη + δε *P⁴³* *D^{I*}* vg Amb | τ. διανοιαν *P⁴⁶⁻¹³* S-6
 33s 104 1175s I *D^{I*}* 1912 1827 547 vg] των διανοιων rel.
 Ef | **17** inc. υστερον λεγει 1739 104 1912 489 547s 69s
 al. 242 216 1518 1610ss ar sa syh^m (1611 2005 syh*)|
 αυτων¹ > *P⁴⁶⁻¹³* 33s 81s D* lat | μνησθω *P⁴⁶* Psss 917
 rel. | **18** τουτων > S* r syrup ar | ουκετι + opus est syrup
 ar Ef | **22** τω σωματι P 1898 623 460s 1319ss 38*
 206* 2 440 1149s 378 | **23** κατεχομ. 6 Psss 917 181*
 623s 1835ss 69s al. 1891 440 1518 1245 383 378 |
 ελπιδ.] πιστεως Ψ 1898 1245, + ημων S* vg syrup |
24 εκ παροξυσμου *P⁴⁶* | **25** παρακαλ. + εαυτους 33
 1610 syrup | οσον S* 242 1518 K | **26** γαρ > *P⁴⁶* | αμαρ-
 τιας *P⁴⁶* 81* D 206 |

Hoc autem testamentum, quod testabor ad illos 16 post dies illos, dicit Dominus, dando leges meas in cordibus eorum, et in mentibus eorum superscribam eas; et peccatorum et iniuitatum 17 eorum iam non recordabor amplius. Ubi autem horum remissio, iam non est oblatio pro peccato.

10,19-12,29 ***Exhortatio perseverantiae in fide***

10,19-39 ***Dei iustitia, fidelium constantia***

Habentes itaque, fratres, fiduciam in introitu 19 Sanctorum in sanguine Christi, quam initiavit 20 nobis viam novam et viventem per velamen, id est carnem suam, 'et sacerdotem magnum 21 super domum Dei, accedamus cum vero corde 22 in plenitudinefi dei, aspersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua munda, teneamus 23 spei nostrae confessionem indeclinabilem, fidelis enim est qui repromisit 'et consideremus 24 invicem in provocationem caritatis et bonorum operum, non deserentes collectionem nos- 25 tram, sicut consuetudinis est quibusdam, sed consolantes, et tanto magis quanto videritis adpropinquantem diem.

Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quaedam 27

16 mentibus V] mente AFMR, -tes DB, -tem f,
sensibus H | **18** est > codd. f | **20** vivent.] venientem DZ* | **21** super] ad DWi, in domo Z* d | **24** et¹
+ non F | **25** ~ est consuetud. codd. (f) | **26** derelinquitur FM | **27** quaedam] quidam FM

16 Hb 8,10; Jr 31,33 | **17** Hb 8,12; Jr 31,34 |
19 Mt 27,51 | **20** J 14,6 | **21** Zch 6,11ss; Nu 12,7 |
22 Hb 4,16; Ez 36,25; E 5,26 | **23** Hb 3,1,6; 4,14;
1C 1,9; 1 Th 5,24 | **24** Hb 13,1 | **25** 2 Th 2,1; Hb 10,37 |
26 Hb 6,4-8; 2 T 3,7; 2 P 2,21 | **27** Is 26,11 O'

exspectatio iudicii, et ignis aemulatio, quae con-
 28 sumptura est adversarios. Irritam quis faciens
 legem Moysi sine ulla miseratione duobus vel
 29 tribus testibus moritur. Quanto magis putatis
 deteriora mereri supplicia qui Filium Dei con-
 culgaverit et sanguinem testamenti pollutum
 duxerit, in quo sanctificatus est, et spiritui gra-
 30 tiae contumeliam fecerit? Scimus enim qui
 dixit: *Mihi vindicta, et ego retribuam.* Et ite-
 rum: *Quia iudicabit Dominus populum suum.*
 31 Horrendum est incidere in manus Dei viventis.
 32 Rememoramini autem pristinos dies, in qui-
 bus illuminati magnum certamen sustinuitis
 33 passionum: et in altero quidem opprobriis et
 tribulationibus spectaculum facti, in altero au-
 34 tem socii taliter conversantium effecti. Nam et
 vinctis compassi estis, et rapinam bonorum
 vestrorum cum gaudio suscepistis cognoscen-
 tes vos habere meliorem et manentem sub-
 35 stantiam. Nolite itaque amittere confidentiam
 vestram, quae magnam habet remunerationem.
 36 Patientia enim vobis necessaria est, ut volun-
 tatem Dei facientes reportetis promissionem.
 37 *Adhuc enim modicum aliquantulum,*
qui venturus est veniet et non tardabit.

28 testibus > A | 30 vindictam ADR^r d f | et > A
 FMR | retrib.] reddam AFM-WiZ^eV d (f) | 33 ex-
 pectaculum FM | conversant. + estis DWiZ | 36 ut]
 et FMR | 37 aliquantulumque DZ*, quantulum AG
 R f] + donec DWiZ*d | tardavit AFMRZ*

28 Nu 15,30; 35,30; Dt 17,6 | 29 Ex 24,8; Hb 2,3;
 19,25.29; Mt 26,28 | 30 Dt 32,35s; Ps 134,14; R 12,19|
 31 Hb 12,29; L 12,5 | 32 Hb 6,4.10 | 33 1 C 4,9 |
 34 Mt 6,20; 19,21.29 | 35 Hb 11,6 | 36 Hb 6,12 |
 37 Hb 10,25; Is 26,20; Hab 2,3; L 21,28; Ja 5,8

τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν
μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. ἀμετήσας τις νόμον 28 Nu 15,30
Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν 35,30
μάρτυνσιν ἀποθνήσκει· πόσῳ δοκεῖτε χείρονος 29 2,3
ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ κα-
ταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν Ex 24,8
ἡγησάμενος, ἐνῷ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
χάριτος ἐνυβρίσας. οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα · 30 Dt 32,35c
ἔμοι ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω. καὶ πάλιν · Ps 137,14
κρινεῖ Κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. φοβερὸν τὸ ἔμ- R 12,19
πεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος.

[°]Αναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, 32 6,4
ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἀμλησιν ὑπεμείνατε
παθημάτων, τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλί- 33 1 C 4,9
ψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν
οὗτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. καὶ γὰρ 34
τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν
τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέ-
ξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἐαυτοὺς κρείσσονα Mt 6,20;
ὑπαρξιν καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν 19,21.2c
παρρησίαν ὑμῶν, ἵτις ἔχει μεγάλην μισθαπο-
δοσίαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ θέ- 36 6,12; L 21
λημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγ-
γελίαν.

ἔτι γὰρ μικρὸν δόσον δόσον,
δ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονιεῖ.

37 10.25
Is 26,20
Hab 2,3
L 21,28
Ja 5,8

27 ζῆλος > I | 28 οἰκτιρ. + κ. δακρυων D* syh+ | 29 πο-
σω + μαλλον K dr vg (Ef) | 30 ανταποδωσω + λεγει
Κς A 104s 81 917-1319 1311 rel. r syh ar | 32 ημερ.
+ υμων P¹³ S* 1739 33 1175s 1912 69s 436 bo | 34 δεσ-
μοις P¹³ A 33 104 81^c 424^c H D* 1912 241 635
1245s vg sy ar co Ef Xρ] -μοις P⁴⁶ Ψ 81* 256, -μοις
μου rel. (d) | εαυτοις Ψss D¹ 917sss 489 920 pl. 206^r
257 rel. | υπαρξιν P⁴⁶ S*A 33 104 1175 D* lat co
Cl Ωρ¹] + εν ουρανοις rel. Ef | 37 γαρ > P¹³ | οσον²
> P^{46*} 6 326 917 181s 623 920 547 436s al. 429s 823 1245s
1610 r Eus | οσον οσον o] οθεν D^{1*} | χρονισει P⁴⁶⁻¹³ S* D*

- Hab 2,4 38 δ δὲ δίκαιος μου ἐκ πίστεως ζήσεται,
R 1,17 καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὑδοκεῖ ἡ ψυχή
G 3,11 μου ἐν αὐτῷ.
- 39 ἡμεῖς δὲ οὐκ ἔσμεν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν,
ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.
- I4; 2 C 5,7 II "Εστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις,
2 πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταύτῃ
Gn 1 3 γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νο-
οῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ὅγματι Θεοῦ,
εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸν βλεπόμενον γεγονέ-
Gn 4,4 4 ναι. Πίστει πλείονα θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάϊν
Mt 23,35 προσήνεγκεν τῷ Θεῷ, διὸ ἡς ἐμαρτυρήθη εἶναι
δίκαιος, μιαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ
τοῦ Θεοῦ, καὶ διὸ αὐτῆς ἀποθανὼν ἦτι λαλεῖ.
Gn 5,24 5 Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τοῦ μὴ ἴδειν θάνατον,
Sap 4,10 καὶ οὐχ ηὑρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός.
Sir 44,16 πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐαρε-
1,25; 10,35 6 στηκέναι τῷ Θεῷ· χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον
εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχό-
μενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν
7 αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. Πίστει χρηματι-
Gn 6,8s. σθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλα-
13-22; 7,1 βηθμεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ
R 4,20;
3,22.24 οἴκου αὐτοῦ, διὸ ἡς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ
τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.
- Gn 12,1.4 8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἔξ-
ελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἥμελλεν λαμβάνειν εἰς

38 μου¹ P⁴⁶ SAs 33 257s H* 1898 1831 r vg ar sa] > P¹³
I rel. syi co | πιστ. + μου D* 1518^s sy Eus | **39** υποστο-
λης > P⁴⁶ | **11,1** ~ πραγ. αποστασις P¹³ | 2 ταυτη] αυτη
P¹³ 104 1908 | **3** τι βλεπομενα 6 Ψss 81 917-263 1311sss
206 rel. K^r vg sy ar Ef | 4 τω θω > P¹³ Cl | του θυ] τω
θω S*A 33 104ss D* 1836 1311 | λαλει P⁴⁶⁻¹³ SA_{ss} 33 81
88 623 256ss al. 206 323 1610] -ειται rel. | 5 μετετεθηκεν
P⁴⁶ S* 326 D^c 256 491 1611 383 506s (623s 337 257) | με-
ταθεσεως + αυτου Ψss 917-263 642 rel. syh ar Ef | **6** τω
> S* 33 326 I D^c 1912 489 Ath | **8** πιστει + o P⁴⁶ As 33 D*
467 2127s vg ar co | εις¹ P⁴⁶ S*A 33-81 D* 920] + τον rel. |

iustus autem meus ex fide vivit. 38
quod si substraxerit se, non placebit ani-
mae meae.

Nos autem non sumus subtractionis filii in per- 39
 ditionem, sed fidei in adquisitionem animae.

11,1-40 *Testes fidei efficacis*

Est autem fides sperandarum substantia II
 rerum, argumentum non apparentium. In hac 2
 enim testimonium consecuti sunt senes. Fide 3
 intellegimus aptata esse saecula verbo Dei, ut
 ex invisibilibus visibilia fierent. Fide plurimam 4
 hostiam Abel quam Cain obtulit Deo, per
 quam testimonium consecutus est esse iustus
 testimonium perhibente muneribus eius Deo,
 et per illam defunctus adhuc loquitur. Fide 5
 Henoch translatus est ne videret mortem, *et*
non inveniebatur, quia transtulit illum Deus;
 ante translationem enim testimonium habuit
placuisse Deo. Sine fide autem impossibile est 6
 placere Deo. Credere enim oportet accendentem
 ad Deum quia est et inquirentibus se remu-
 nerator sit. Fide Noe responso accepto de iis, 7
 quae adhuc non videbantur, metuens aptavit
 arcum in salutem domus sua, per quam dam-
 navit mundum, et iustitiae, quae per fidem
 est, heres est institutus.

Fide qui vocatur Abraham oboedivit in lo- 8
 cum exire, quem accepturus erat in heredita-

39 filii > ARZ* df | 11,1 sperandorum AFMR | pa-
 rentum AFMZ*(ZcBV f) | 2 haec FM | sunt + nostri
 DWi | seniores fd | 3 non ex visibil. D | 5 Enoc FD
 Wi | habebat AFMRZc | 6 Deo > AV d | sit] fit AF
 MRZcBV, > DZ* f | 7 institut.] constitutus D f,
 factus Z,+effectus ZcV|8 qui vocatur]*cum vocaretur

38 Hb 2,4; R 1,17; G 3,11 | **39** L 21,19; 1 P 1,9]
11,1 Hb 3,14; 2 C 4,18; 5,7; R 8,24 | **2** Hb 11,39 |
3 Gn 1 | **4** Gn 4,4; Mt 23,35 | **5** Gn 5,24 | **6** R 10,14|
7 Gn 6,8s.13-22; 7,1; 9,1; R 3,22.24 | **8** Gn 12,1.4

9 tem, et exiit, nesciens quo iret. Fide demoratus est in terra repromotionis tamquam in aliena, in casulis habitando cum Isaac et Iacob
 10 coheredibus repromotionis eiusdem. Exspectabat enim fundamenta habentem civitatem, cuius
 11 artifex et conditor Deus. Fide et ipsa Sarra sterilis virtutem in conceptionem seminis accepit, etiam praeter tempus aetatis quoniam fidelem
 12 credidit esse eum qui repromiserat. Propter quod et ab uno orti sunt, et hoc emortuo; *tamquam sidera caeli in multitudinem et sicut harena, quae est ad oram maris innumerabilis.*
 13 luxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromotionibus, sed a longe eas adspicientes et salutantes et confitentes, quia *peregrini et hospites* sunt super terram. Qui enim haec dicunt, significant se patriam inquirere.
 14 Et si quidem ipsius meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi. Nunc autem meliorem appetunt, id est caelestem. Ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum; paravit enim illis civitatem.
 15 Fide obtulit Abraham Isaac, cum tentaretur, et unigenitum offerebat, qui susceperat

9 moratus AFM^cZ*CB f | alienam DZ* | **11** Sarra *codd. pl.* | sterilis AFRZV | in] et FM | eum > A-Wi BV f | promiserat A-WiB f | **12** hoc>FM | hac emorta DWi* | **13** isti] iusti FD | **15** ipsius] illius AFM RZss d f (Wi) | **16** caelensis F(M)

9 Gn 23,4; 26,3; 35,12

10 Ap 21,14.19s; Hb 12,22

11 Gn 17,19; 21,2; R 4,19s

12 Gn 15,5; 22,17; 32,12; Ex 32,13

13 Hb 11,39; Gn 49,18; Ps 38,13; 1 Par 29,15; Gn 23,4; 47,9; 1 P 1,1; 2,11

16 Ex 3,6; Mt 22,32; J 14,2

17 Gn 22; Ja 2,21

κληρονομίαν, καὶ ἔξηλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ
ἔρχεται. Πίστει παρώκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγ- 9 Gn 23,4;
γελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας,
μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων
τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· ἔξεδέχετο γὰρ τὴν 10
τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἣς τεχνίτης καὶ
δημιουργὸς ὁ Θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα 11 Gn 17,19;
δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ 21,2
παρὰ καιρὸν ἥλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἦγήσατο τὸν
ἐπαγγειλάμενον. διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγενήθησαν, 12 R 4,19
καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ 22,15
οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ
τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ 13 Ps 38,13
κομισάμενοι τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν 1 Par 29,15
αὐτὰς ἴδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ διμολογή-
σαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοι εἰσιν ἐπὶ τῆς
γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι 14
πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνη- 15
μόνευον ἀφ' ἣς ἔξέβησαν, εἶχον ἀν καιρὸν ἀνα-
κάμψαι· νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτο⁹ 16 Ex 3,6
ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς
ὅ Θεὸς Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν
γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ 17 Gn 22
πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ

⁹ πιστει] καὶ D* | παρώκησ. + Αβραὰμ P 104s Dc 1836
69 330 1319 al. 429 242 440 491s 1245 | 11 Σαρρα+στει-
ρα ουσα P 1912 489 1319ss 1311ss 1518s 1610 sy ar,
στειρα P⁴⁶ Ψs D* 378, η στειρα 1739 81 Dc 88 1827 69s
vg co | ελαβ.+εις το τεκνωσαι P 81 D* 69s 436 1245s
syh ar | ηλικιας+ετεκεν P 104s 917-642 206 rel. K^r
sy ar Ef | 12 εγεννηθ. SΨ 1739 Dc 1898-915 1838s 920
rel. pl. sy ar co|η παρα το χειλ. > P^{46*} Ψ D* | 13 κομισ.]
λαβοντες P⁴⁶ 1739 Ψs D 1898sss 623-263 642 rel., προσ-
δεξαμενοι A | 15 μνημονευουσιν P⁴⁶ S* 1739* Ψ 81 (D*)
436 2005 | εξεβησ. P⁴⁶ S*As 33s 1175s D* 919 436]
εξηλθον rel. | 17 Αβρ. > P⁴⁶ Ψ 2005 syh+ |

Gn 26,3; 35,12

11 Gn 17,19;
21,2

Sir 44,21s

12 R 4,19
Gn 15,5;
22,17;32,1;

13 Ps 38,13
1 Par 29,15
Gn 23,4; 47,
1 P 1,1; 2,11

Ex 3,6
Mc 12,26s

Ja 2,21
Sap 10,5
Sir 44,21

- Gn 21,12 18 τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, πρὸς ὃν ἐλαλήθη
 R 4,17 19 ὅτι ἐν Ἱσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα, Ἰλογισά-
 μενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ
 Θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἔκομισατο.
- Gn 27,27ss. 20 Πίστει καὶ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἱσαὰκ
 39s
 Gn 48,15s; 21 τὸν Ἱακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. Πίστει Ἱακὼβ ἀ-
 47,31 ποθνήσκων ἔκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλό-
 γησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς
 Gn 50,24 22 δάβδον αὐτοῦ. Πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ
 τῆς ἔξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν
 καὶ περὶ τῶν ὅστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.
- Ex 2,2 23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον
 ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον
 τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα
- Ex 2,10s 24 τοῦ βασιλέως. Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμε-
 νος ἡρωήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ,
 25 ἡμᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ
 Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν,
- 13,13 26 ἡμείζονα πλοῦτον ἥρησάμενος τῶν Αἰγύπτου
 Ps 88,51s;
 10,34s
 68,10
 Ex 2,15;12,51 27 θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέ-
 βλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Πίστει κατ-
 ἔλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν
 τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὅρῶν ἐκαρ-
- Ex 12,12s 28 τέρησεν. Πίστει πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν
 πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων
- Ex 14,22.27 29 τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν
 Jdt 5,12s
 Sap 10,18s τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ἔηρᾶς γῆς, ἣς

18 οτι > P⁴⁶ Ps D* 917 1318ss 206 | 19 δυναται A
 Dc 256 255 1518s | 20 και¹ P⁴⁶ As 33 81 D* 88 919
 69s 38 216* lat] > rel. | 22 τελευτ. + και P⁴⁶ | 23 δια-
 ταγμα] δογμα A 623 | βασιλ. + πιστει μεγας γενομε-
 νος Μωυσης ανειλεν τ. Αιγυπτιον κατανοων τ. ταπει-
 νωσιν τ. αδελφων αυτου D*E 1827 | 26 Αιγυπτου] εν
 Αιγυπτω A 33 104s 489s 920 226*ss 69 al. 206^r 1518
 1245s 257s al. Cyⁱ Xρ, Αιγυπτιων 38 vg | 29 γης P⁴⁶
 As 33ss 1175s D* 1912 1835 1319ss 255 1518s vg
 sys ar co Xρ] > rel. Ef |

repromissiones, ¹ad quem dictum est: *Quia in 18 Isaac vocabitur tibi semen*; arbitrans quia et a ¹⁹ mortuis suscitare potens est Deus; unde eum et in parabolam accepit. Fide et de futuris be- ²⁰ nedixit Isaac Iacob et Esau. Fide Iacob mo- ²¹ riens singulos filiorum Ioseph benedixit et *adoravit fastigium virgae eius*. Fide Ioseph ²² moriens de profectione filiorum Israhel memo-
ratus est et de ossibus suis mandavit.

Fide Moyses natus occultatus est mensibus ²³ tribus a parentibus suis, eo quod vidissent ele-
gantem infantem, et non timuerunt regis edic-
tum. Fide Moyses grandis factus negavit se ²⁴ esse filium filiae Pharaonis, magis eligens ²⁵ affligi cum populo Dei, quam temporalis pec-
cati habere iucunditatem, maiores divitias aes- ²⁶ timans thesauro Aegyptiorum improperium
Christi; adspiciebat enim in remunerationem. Fide reliquit Aegyptum non veritus animosi- ²⁷
tatem regis; invisibilem enim tamquam videns sustinuit. Fide celebravit pascha et sanguinis ²⁸ effusionem, ne qui vastabat primitiva tangeret eos. Fide transierunt mare rubrum tamquam ²⁹ per aridam terram, quod experti Aegypti de-

19 arbitrans] cogitans Aug, certum aestimans d
a mortuis] mortuos DWi
parabola A-Wi f

21 adoravit + super D(Wi)

23 edictum + fide magnus fact. Moys. occidit Aegyptium considerans dolorem fratrum suorum d e
26 thensauros FM(R d)

18 Gn 21,12 | **19** R 4,17

20 Gn 27,28s; 39s

21 Gn 48,15s; 47,31 | **22** Gn 50,24

23 Ex 2,2 | **24** Ex 2,11s; A 7,23

26 Ps 68,10; 88,51s; Hb 10,34s

27 Ex 12,51 | **28** Ex 12,12s

29 Ex 14,22,27

30 vorati sunt. Fide muri Hiericho corruerunt cir-
31 cuitu dierum septem. Fide Rahab meretrix
non periit cum incredulis, excipiens exploratores cum pace.

32 Et quid adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac, Samson,
33 Iephete, David, Samuel, et prophetis; qui per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt re promissiones, obturaverunt ora
34 leonum, ¹ exstinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem gladii, convaluerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterunt ex-
35 terorum, ¹ acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos. Alii autem distenti sunt non suscipientes redemptionem, ut meliorem inveni-
36 rent resurrectionem. Alii vero ludibria et verbera experti, insuper et vincula et carceres;
37 ¹ lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occi-
sione gladii mortui sunt; circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti;
38 ¹ quibus dignus non erat mundus: in solitudinibus errantes, in montibus et speluncis et
39 in cavernis terrae. Et hi omnes testimonio fidei
40 probati non acceperunt re promissionem, Deo

30 ruerunt AFMRB d f | circumiti A, -cuiti F^cM, girati d | **31** Raab *codd. pl.* | pace + et alia via ei- ciens F^c | **32** narrantem] -rando Amb, -randi Aug | David + et A-MWiZB | Samuhel *codd. pl.* | prophetis + ananias, azarias, misahel, daniel, helias, helisaeus Z(W^c) | **33** devicerunt AF(D)RZ^cBV d | **34** evaluerunt d Amb | **36** et² > DWiZ | **37** secti sunt > F* | circumierunt AZV d | **38** in²] et AFMWi, + et DRZB

30 Jos 6,20 | **31** Jos 2,11s; 6,17.23 Ja 2,25 | **32** Jdc 6,11; 4,6; 15,20; 12,7 | **33** Jdc 14,6; 1 Sm 17,34s; Dn 6,23; 14,39 | **34** Dn 8,23ss; Is 38 | **35** 3 Rg 17,23; 4 Rg 4,36; 2 Mach 6,18-7,42 | **36** Jr 20;37s | **37** 2 Par 24,21; Mt 23,37 | **39** Hb 11,2.13

πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν.

Πίστει τὰ τείχη Ἱεριχὼ ἔπεσαν κυκλωθέντα 30 Jos 6,20 ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ 31 Jos 2,11s; συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς 6,17.23 Ja 2,25 κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ διηγού- 32 Jdc 6,11; 4,6
μενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ, Σαμψών, 15,20; 12,7
Ἰεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προ-
φητῶν, οἵ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασι- 33 Jdc 14,6
λείας, ἥργασαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγ- 1 Sm 17,34s
γελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, 1 ἔσβεσαν 34 Dn 6,22s
δύναμιν πυρός, ἔψυγον στόματα μαχαίρης, ἐδυ-
ναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυ-
ροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων.
ἔλαβον γυναικες ἔξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς 35 3 Rg 17,23
αὐτῶν. ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδε- 4 Rg 4,36
ξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἴνα κρείττονος ἀνα-
στάσεως τύχωσιν. ἔτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ 36 Jr 20;37;38
μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ
φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθη- 37 2 Par 24,21
σαν, ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον, περιῆλθον
ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμε-
νοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, 1 ὧν οὐκ ἦν 38
ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ
ὅρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὅπαις τῆς γῆς.
Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίσ- 39
τεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ 40

29 κατεποντισθησαν 104 1912 467 489 920 Χρ Thdt | 31 η
+ επιλεγομενη S* Εφ| απιστησ. P⁴⁶ | υποδεξαμ. 920 642
1518 | 32 ~ γαρ με P⁴⁶ 1739s P 104-81 I Dc rel. Cl | γαρ
> Ψ 1912 216* | των+αλλων 81 69 sy ar co Thdt Amb
Ef | 34 εδυναμωθ. P⁴⁶⁻¹³ S* A D* 1912 1831] ενεδυναμ. rel. |
35 γυναικας P¹³ S* AD 1912 | αναστασ.²] επαγγελιας 1739 |
37 επρισθησ. επειρασθ. P¹³ A 1739s Ψs D^o 917 rel. pl. d
vg ar bo (syi) Ωρ Χρ Thdt Amb Ef Εφ¹] ~ πειρ. επρισθ.
S 33s 326ss 1611 2005 L syh, * > P⁴⁶ syp sa | 39 ουτοι
> P⁴⁶ Cl | τας επαγγελιας A 436 1611 sa bo¹ Eus |

περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

12 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὅγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἀμαρτίαν,

1 C 9,24 διὸ ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν
2,10 2 ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν

καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης

Ps 109,1 καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ

Nu 16,37 O' 3 **L 2,34** κεκάθικεν. ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν εἰς ἔαυτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

4 Οὕπω μέχρις αἷματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν

Pr 3,11s 5 ἀμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται.

υἱέ μου, μὴ δλιγώρει παιδείας *Kυρίου*,
μηδὲ ἐκλύουν ὑπὸ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος.

Ap 3,19 6 δν γὰρ ἀγαπᾶ *Kύριος παιδεύει*,
μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν δν παραδέχεται.

Sir 30,1 7 **I**εὶς παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· τίς γὰρ υἱὸς δν οὐ παιδεύει

Ps 72,14s 8 πατήρ; εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἦς μέτοχοι γεγόνασιν πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε.

1 > οὐν *P⁴⁶* | τηλικουτον *S*I* | τρεχομ. *Psss 917s 88ss 920ss 462ss 1891 635 440 491 1518 1245 383 378 K* |
2 υπεμειν. + τον *P⁴⁶⁻¹³* *D** ar sa *Cyⁱ* | τ. θυ>*S* | 3 γαρ]
ουν 917 255 d *syp ar Ef* | εις εαυτον> *ar sa Ef* | εαυτον *AP f vgⁱ*] αυτους *P⁴⁶⁻¹³* *S^c 33 1739**, εαυτους *S** 81 *D** 1319*ss *vgⁱ* *syp bo*, αυτον rel. | υμων> *P⁴⁶⁻¹³ 1739 69s 642 206** | εκλελυμενοι *P⁴⁶⁻¹³ 1739 D** | 4 ουπω + γαρ *D^{i*} 440 491s L syh ar co* | αγωνιζ. *P⁴⁶⁻¹³ 69 1245s* |
5 μου> 81 *D** 88 69 255 206ss *Cⁱ Ωρ* | 6 παιδευει⁷ *P^{46*}* | 7 εις *P¹³* *S^rI D pl. 489 920 pl. 206ss al. 440 pl. 1518^a 913ss 221^s *L verss.*] ει rel. *Ef* | γαρ *S*AP 104 I 256 vg* *syp sa Bas*] + εστιν rel. | 8 δε + και *I* |*

pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.

12,1-13 Christi exemplum, Dei benigna intentio

Ideoque et nos tantam habentes impositam **12** nubem testium, deponentes omne pondus et circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, adspicentes in auctorem fidei et consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum, qui **2** tam sustinuit a peccatoribus adversum semet ipsum contradictionem ut ne fatigemini animis vestris deficientes.

Nondum enim usque ad sanguinem restitutis adversus peccatum repugnantes, et obliiti **4** **5** estis consolationis, quae vobis tamquam filiis loquitur dicens :

*Fili mi, noli neglegere disciplinam Domini,
neque fatigeris, dum ab eo argueris.*

*Quem enim diligit Dominus castigat,
flagellat autem omnem filium quem recipit.* **6**

1 In disciplina perseverate. Tamquam filiis vobis **7** offert se Deus; quis enim filius, quem non corripit pater? Quod si extra disciplinam estis, **8** cuius participes facti sunt omnes, ergo adul-

40 non] ne AFMRZB f(d) | **12,1** tantum AWiB | ad > AFMWiBV f | **2** sedit A-WiV* d | **3** ipsum] ipsos AFMZ | **4** enim > AFMss*B d f | adversum A DR | **5** consolationes FMZ(d) | **7** se > AFM-V d f

12,1 1 C 9,24; 2 T 4,7

2 Hb 2,10; A 3,15; Mt 25,21; Ph 2,8; Ps 109,1

3 Nu 16,37 O'; L 2,34; G 6,9

4 Hb 10,32-36

5 Pr 3,11s

6 1 C 11,32; Ap 3,19

8 Ps 72,14s

9 teri et non filii estis. Deinde patres quidem carnis nostraer eruditores habuimus et reverbamur eos; non multo magis obtemperabimus Patri spirituum et vivemus? Et illi quidem in tempore paucorum dierum, secundum voluntatem suam erudiebant nos; hic autem ad id quod utile est in recipiendo sanctificationem eius. Omnis autem disciplina in praesenti quidem videtur non esse gaudii, sed maeroris, postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iustitiae. Propter quod *remissas manus et soluta genua erigite,*
 13 *et gressus rectos facite pedibus vestris, ut non claudicans quis erret, magis autem sanetur.*

12,14-29 *Fidelitas erga gratiam et promissionem divinam*

14 Pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum; contemplantes ne quis desit gratiae Dei: *ne qua radix amaritudinis sursum germinans impedit* et per illum inquinentur multi. Ne quis fornicator aut profanus ut Esau, qui propter unam escam *venidit primitiva* sua. Scitote enim quoniam et postea cupiens hereditare benedictionem, reprobatus est; non enim invenit paenitentiae locum, quamquam cum lacrimis inquisisset eam.
 18 Non enim accessistis ad tractabilem montem et *accensibilem ignem et turbinem et caliginem et procellam, et tubae sonum et vocem*

9 habuimus erudit. *codd.* (d) f | eos > ARZ d f | non > A* | 11 reddit FDM^cB d f, reddidit AM* | 13 gressos FM | quis > AZB d | 14 sanctimonia A R f | dominum AFDZ f | 16 primitivas, suas DWi (Z) | 18 montem > *codd.* d f | accessib. RWiBV f

9 Nu 16,22 | 11 2C 4,17s; J 16,20; Ja 3,18; 1 P 1,6s | 12 Is 35,3 | 13 Pr 4,26 O' | 14 Ps 33,15; Mt 5,8s; R 12,18; 14,19; 1 J 3,2 | 15 Hb 3,12; 4,1; Dt 29,18 O'; A 8,23 | 16 Gn 25,33s | 17 Gn 27,30-40 | 18 Ex 19,12-18; Dt 4,11 | 19 Ex 19,16.19; 20,19; Dt 5,23

είτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχο- 9 Nu 16,22
 μεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλ-
 λον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμά-
 των καὶ ζήσομεν; οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὅλιγας ἡμέ- 10 Sir 7,25
 ρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὃ δὲ ἐπὶ¹
 τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος
 αὐτοῦ. πᾶσα μὲν παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν 11 2 C 4,17s.
 οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὑστερον δὲ Ja 3,17s
 καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμέ-
 νοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης. Διὸ τὰς παρει- 12 Is 35,3
 μένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορ-
 θώσατε, καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν 13 Pr 4,26 C
 ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἵαθῃ δὲ μᾶλλον.

Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ τὸν 14
 ἀγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον, Ps 33,14s
 ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος 15 Mt 5,8s
 τοῦ Θεοῦ, μή τις δίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ R 12 18
 καὶ διὰ τικύτης μιανθῶσιν οἱ πολλοί, μή τις 16 2 T 2,22
 πόρνος ἦ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, δις ἀντὶ βρώσεως Dt 29,18 C
 μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια ἔαυτοῦ. ἴστε γὰρ 17 A 8,23
 δτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐ-
 λογίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ Gn 25,33
 εὗρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν. Gn 27,30

Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ καὶ 18 Ex 19,12.
 κεκανυμένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ 16,18
 θυέλλῃ καὶ σάλπιγγος ἥχῳ καὶ φωνῇ ὅμια- Dt 4,11
 19 Ex 19,16.: 20,19
 Dt 5,23

9 πολυ+δε P⁴⁶⁻¹³ Sc 1739 D | ζησωμ. 326 920 69s 1311
 642 1245 K | 10 εις το>S* | 11 μεν¹ S* 1739 33s 1175
 1836 919s* 256 d Or] δε P⁴⁶⁻¹⁸ D^c rel. pl., > 104 048
 D^{1*} 917 460 | 13 ποιειτε P⁴⁶ S* 33s 917 1831 Ωρ | 15 δι
 αυτης P⁴⁶ A 6s 33s 104 1175s 1912 1873s 1319-38 436s
 642s 1518s Cl | οι SA 33 104-81 88 1912 1311 436 218
 635 1518s Cl]>P⁴⁶ rel. | 16 τας πρωτοτοκειας P⁴⁶
 εαυτου S*ss D^c 920] αυτων I, αυτου rel.,>P⁴⁶ ar Cl |
 18 ψηλαφ. P⁴⁶ Sss 33 1175s 1908 048 1898 467 d vg
 sys co Or] +ορει rel. Ef | ζοφω] σκοτει P⁴⁶ Ψ, -τω
 Sc 1739s 1175 917-915 920-999 255 rel. K^r |

των, ἃς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προσ-
 Ex 19,13 20 *τεθῆναι αὐτοῖς λόγον. Ὁνκ ἔφερον γὰρ τὸ*
διαστελλόμενον· καὶ θηρίον θίγη τοῦ ὅρους,
 Dt 9,19 21 *λιθοβοληθήσεται. καὶ, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ*
φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· ἔκφοβός εἰμι
 Ap 14,1 22 *καὶ ἔντρομος. ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὅρει*
 G 4,26
, 5,11; 21,2 *καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρα-*
 L 10,20 23 *νίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανιγύρει ἁκὶ ἔκ-*
κλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρα-
νοῖς, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι
 9,15; 11,4 24 *δικαίων τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας με-*
 Gn 4,10
1 P 1,2 *σίτη Ἰησοῦ, καὶ αἷματι δαντισμοῦ κρείττον*
λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἀβελ.

2,2s; 10,28s 25 *Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα.*
εἰ γὰρ ἔκεινοι οὐκ ἔξεφυγον ἐπὶ γῆς παραιτη-
σάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον ἡμεῖς
 Agg 2,6 26 *οἱ τὸν ἀπὸ οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι οὖν ἥ*
φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγ-
γελται λέγων· ἔτι ἄπαξ ἐγὼ σείσω οὐ μόνον
 Ps 95,9ss 27 *τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. τὸ δὲ ἔτι ἄπαξ*
δηλοῖ τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν ὡς πε-
 28 *ποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ*
βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν
χάριν, διὸ ἡς λατρεύωμεν εὑαρέστως τῷ Θεῷ,

19 μη > S*P 048 467 | **20** λιθοβολ. + η βολιδι κατατο-
 ξευθησεται 2 440 823 | εμφοβ. 1739 M 489 547s 255 Thdt |
 εκτρομ. S D* | **22** καὶ¹ > D* Hil | **23** ~ εν ουρ. απογεγρ.
 917-915 623s 920 pl. 206r 1518s 383s K^r | πνευματι D* bo |
24 τον] το P⁴⁶ L, το του syst ar co Ef Bas | λαλουντι] τι
 048 | **25** εφυγον 1739s Psi M (D) 917-263 206 rel. | πολυ
 Sss 33 104 1175 M D* 226] πολλω P⁴⁶ rel. | οι >, απο-
 στρεφομενον P⁴⁶ | ουρανου 1739 424c M 623 489 920 547
 216s 1518 | **26** σεισω P⁴⁶ S-424c 33 1175 I 1912 436 vg syst
 ar co Ef] σειω rel. | **28** εχομεν P^{46*} S 6 33-1175 D-915
 623ss 927ss 920 547 69ss 1319sss al. 206 al. 323 1518
 257s 506s lat Ath | λατρευωμ. CA 6 33 104 D 181 1912
 623 256sss L Xq Cy, -σωμεν P⁴⁶ | ευαρεστ.] ευχαρισ-
 τως D^{1*} 1912 |

verborum, quam qui audierunt excusaverunt se, ne eis fieret verbum. Non enim portabant 20 quod dicebatur: *Et si bestia tetigerit montem, lapidabitur*. Et ita terribile erat quod videbatur. Moyses dixit: *Exterritus sum et tremebundus*. Sed accessistis ad Sion montem, et 22 civitatem Dei viventis, Hierusalem caelestem et multorum milium angelorum frequentiam 'et 23 ecclesiam primitivorum, qui conscripti sunt in caelis, et iudicem omnium Deum, et spiritus iustorum perfectorum, et testamenti novi me- 24 diatorem Iesum, et sanguinis adspersionem melius loquentem quam Abel.

'Videte ne recusetis loquentem. Si enim illi 25 non effugerunt recusantes eum, qui super terram loquebatur, multo magis nos, qui de caelis loquentem nobis avertisimus. Cuius vox movit 26 terram tunc, nunc autem repromittit dicens: *Adhuc semel, et ego movebo non solum terram, sed et caelum*. Quod autem *adhuc semel* dicit, declarat mobilium translationem tamquam factorum, ut maneant ea quae sunt immobilia. Itaque regnum immobile suscipientes, habemus 28 gratiam, per quam serviamus placentes Deo

20 quod dicebatur] monentem d | **21** videbatur] dicebatur F^cRB | **22** decem milibus laetantium angelorum Amb (Aug) | **24** sparsionem A-M(V) df | **25** avertimur AFMZ f | **26** nunc] modo A-RB f | et¹ > AFMV df | **28** habeamus R

20 Ex 19,13 | **21** Dt 9,19

22 Ap 14,1; Hb 11,10; 13,14; Ph 3,20; Ap 5,11

23 L 10,20; 2 T 4,8; Ap 6,10

24 Hb 7,22; 9,15; 1 P 1,2; Gn 4,10; Hb 11,4

25 Hb 2,3; 10,28s

26 Jdc 5,4s; Ps 67,9; Agg 2,6

27 Ps 95,9ss

28 L 1,74; R 1,9

29 cum metu et reverentia. Etenim *Deus noster ignis consumens* est.

13,1-17 Varia monita

13 Caritas fraternitatis maneat in vobis. ¹Et
² hospitalitatem nolite oblivisci; per hanc enim la-
³ tuerunt quidam, angelis hospitio receptis. Memen-
tote vincorum tamquam simul vinci, et labo-
rantium tamquam et ipsi in corpore morantes.
⁴ Honorable conubium in omnibus et torus im-
maculatus. Fornicatores enim et adulteros iu-
⁵ dicabit Deus. Sint mores sine avaritia, contenti
praesentibus; ipse enim dixit: *Non te deseram*
⁶ neque derelinquam. Ita ut confidenter dicamus:

Dominus mihi adiutor,

non timebo quid faciat mihi homo.

7 Mementote praepositorum vestrorum, qui
vobis locuti sunt verbum Dei, quorum intuen-
⁸ tes exitum conversationis imitamini fidem. Iesus
Christus heri et hodie, ipse et in saecula.

9 Doctrinis variis et peregrinis nolite abduci.
Optimum est enim gratia stabilire cor, non
escis, quae non profuerunt ambulantibus in eis.
10 Habemus altare, de quo edere non habent po-
¹¹ testatem, qui tabernaculo deserviunt. Quorum
enim animalium *infertur sanguis pro peccato*
in Sancta per pontificem, horum corpora *cre-*
¹² *mantur extra castra*. Propter quod et Iesus,
ut sanctificaret per suum sanguinem populum,

1 in vobis > AFMB d | **2** latuer.] placuerunt FM
RZ*ss f | **6** adiutor + est ADZB d f | **8** Iesu Christi
d Amb¹] hodie+idem ipse est D (d Amb) | **9** ~ enim
est AFM d | stabilire AFB f (Z d) | inambulantibus A

29 Hb 10,31; Is 33,14; Dt 4,24; 9,3 | **13,1** 1 Th 4,9|
2 R 12,13; 3 J 8; Gn 18,3; 19,2s | **3** Hb 10,34; 11,36s;
Mt 25,36|4 1 C 5,13; E 5,5|**5** Ph 4,11; 1 T 6,6 Dt 31,6.8|
6 Ps 117,6]7 Hb 13,17.24]8 Ap 1,17|**9** E 4,14; R 14,17|
10 Hb 8,4s | **11** Lv 16,27 | **12** J 19,20; Mt 21,39

μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους· καὶ γὰρ ὁ Θεὸς 29 Is 33,14
ἡμῶν πῦρ κατακαλίσκον.

Ἡ φιλαδελφία μενέτω. ¹ τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπι- 13 1Th 4,9; 2P1,
λανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενί- 2 R 12,13; 1P4,
σαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς 3 Mt 25,36
συνδεδεμένοι, τῶν κακουχούμενων ὡς καὶ αὐτοὶ 4 G 5,19.21
ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ 4 E 5,5
κοίτη ἀμίαντος· πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ 5 Dt 31,6.8
ὁ Θεός. ³ Αφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς 5 Jos 1,5; 1T 6,
παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἰρηκεν· οὐ μή σε ἀνῶ οὐδὲ οὐ 6 Ps 117,6
μή σε ἐγκαταλίπω· ὅστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν·

Κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι·

τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

Μνημονεύετε τῶν ἥγουμένων ὑμῶν, οἵτινες 7 13,17.24
ἔλαλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὃν ἀνα-
θεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μι-
μεῖσθε τὴν πίστιν. ³ Ιησοῦς Χριστὸς ἔχθες καὶ 8 1 C 3,11
σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ap 1,17s

Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ἔναις μὴ παραφέ- 9 E 4,14
ρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρ- 2 C 1,21
δίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ 9 R 14,17
περιπατήσαντες. ⁵ Εχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ 10 8,4s
φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἔξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λα-
τρεύοντες. ὃν γὰρ εἰσφέρεται ζῷων τὸ αἷμα 11 Lv 16,27
περὶ ἀμαρτίας εἰς τὰ ἄγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως,
τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρ-
εμβολῆς. διὸ καὶ ⁵ Ιησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ διὰ 12 Mt 21,39
τοῦ ἴδιου αἷματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης J 19,17.20

28 μ. αιδους κ. ευλαβ. 6 33 Ψss 917-919 255 rel., ~
1739 D^c | **29** καὶ] K^s D* | **13,4** εν πασι > 1836 1912*
460 38* Eus Did Cyⁱ Ep | γαρ P⁴⁶ SAsP 1175s M D*
429 L vgⁱ co] δε rel. | **6** ημας > P⁴⁶ 1739 Ψ M | βοη-
θος S*C* 1739 33s lat sys co] + και P⁴⁶ rel. | **7** προη-
γουμ. D* | **8** εχθες P⁴⁶ SC*AsIM D*] χθες rel. | και¹
> P^{46*} 69 | ο > P⁴⁶ | αιωνας + αμην D* | **9** περιφερ.
Ψ 88 5 920 547 2 440 378 K L | περιπατουντ. P⁴⁶ S*A
D* 1912 | **10** εξουσιαν > M D* | **12** πυλης] παρεμβολης
P⁴⁶ P, πολειος 436 sys Thdtⁱ |

11,26; 12,2 13 ἔπαθεν. τοίνυν ἔξερχόμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὄνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες.

11,10; 12,22 14 οὖν γὰρ ἔχομεν ὅδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν <sup>Lv 7,12
2 Par 29,31</sup> 15 μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. διὸ αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ Θεῷ, <sup>Ps 49,14.23
Is 57,19
Os 14,2</sup> τοῦτο ἔστιν καρπὸν χειλέων ὅμολογούντων τῷ ^{Ph 4,18} 16 ὄνόματι αὐτοῦ. τῆς δὲ εὔποιεῖας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὔ-^{1 Th 5,12} 17 αρεστεῖται ὁ Θεός. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ^{Ez 3,18} 18 ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

<sup>2 C 1,12
A 23,1; 24,16</sup> 19 Προσεύχεσθε περὶ ὑμῶν· πειθόμεθα γὰρ δτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

<sup>s 63,11; 55,3
Zch 9,11
Jr 32,40
Ez 37,26
J 10,12
1 P 2,25</sup> 20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἷματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ὑμῶν Ἰησοῦν, καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὔ-²¹ ἀρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

13 εξερχομ. P 326 D¹ 1836 181^a 623 1835ss 337s 38 al. 242 635 1872s 1245 378 K | 15 οὐν > P⁴⁶ S*Ps D* syst| αναφερομ. P 917s 88 920 69ss 1319ss al. 242s 2 440s 491s 1518 2005 378 506 K | 16 ευεργετεῖται M | 17 υπεικεσθε I | αποδωσ. + περι υμῶν D* syst ar co Xq | 18 πεποιθαμεν 6 Ψss I D^c rel. pl. | 20 I^v + Xv 33 Ψs D* 623cs 547s 337s 1891 al. 323 vg¹ syst ar¹ bo Ef | 21 παντι SΨ D* 1518^a vg bo] + εργω rel. Ef | αυτου¹ + αυτω S*C*As^m 33* 81 Ny, αυτο P⁴⁶ | ημιν P⁴⁶ S 1739 33 Ψss 81 D* 917 181 1912 927s 920 1845ss al. 1311sss 635 323s 506ss K syst ar co] υμιν rel. | τ. αιωνων > P⁴⁶ CcΨs D 547 69s 1319ss 255s 242 1245s ar Thdt |

extra portam passus est. Exeamus igitur ad 13 eum extra castra improperium eius portantes. Non enim habemus hic manentem civitatem, 14 sed futuram inquirimus. Per ipsum ergo offre- 15 ramus *hostiam laudis* semper *Deo*, id est *fruc-*
tum labiorum confitentium nomini eius. Bene- 16 ficientiae autem et communionis nolite oblivisci ; talibus enim hostiis promeretur Deus. Oboedite 17 praepositis vestris et subiacete eis. Ipsi enim pervagilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, et non gementes ; hoc enim non expedit vobis.

13,18-25 *Epilogus*

Orate pro nobis ; confidimus enim quia bo- 18 nam conscientiam habemus in omnibus bene volentes conversari. Amplius autem deprecor 19 vos hoc facere, quo celerius restituar vobis.

Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis 20 pastorem magnum ovium in sanguine testamenti aeterni, Dominum nostrum Iesum Christum, aptet vos in omni bono, ut faciatis eius 21 voluntatem, faciens in vobis quod placeat coram se per Iesum Christum, cui est gloria in saecula saeculorum. Amen.

12 portam] civitatem Tert | 14 futura FM | 16 be-
 neficientiae AZB | promeretur Ds] placetur Deo Aug |
 17 subiacite FM(D) | 19 quo] ut quo AFMZ(B f quod)|
20 Christum > AFM | 21 ~ volunt. eius *codd.* d f |
 in² > AM* | vobis] omnibus B | placuit F | est > A
 FMZ | amen > FB

13 Hb 11,26; 12,2 | 14 Hb 12,22

15 Ps 49,14.23; Is 57,19; Os 14,3; 1 P 2,5

16 Ph 4,18

17 1 C 16,16; Ez 3,18; Hb 13,7

18 R 15,30; 2 C 1,12; A 23,1

20 R 15,33; Is 63,11; 55,3; Zch 9,11; Ez 37,26;
 1 P 5,4; Hb 7,22; 9,12

- 22 Rogo autem vos, fratres, ut sufferatis verbum solacii. Etenim perpaucis scripsi vobis.
- 23 Cognoscite fratrem nostrum Timotheum dimissum: cum quo, si celerius venerit, videbo vos.
- 24 Salutate omnes praepositos vestros et omnes sanctos. Salutant vos de Italia fratres.
- 25 Gratia cum omnibus vobis. Amen.

EPISTULA CATHOLICA
BEATI IACOBI APOSTOLI

1,1 *Inscriptio*

I IACOBUS Dei et Domini nostri Iesu Christi servus duodecim tribubus, quae sunt in dispersione, salutem.

1,2-18 *De temptationibus*

- 2 Omne gaudium existimate, fratres mei, cum
3 in temptationes varias incideritis, scientes quod
4 probatio fidei vestrae patientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habet, ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes.
- 5 Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet a Deo, qui dat omnibus adfluenter et
6 non improberat, et dabitur ei. ¹ Postulet autem in fide nihil haesitans; qui enim haesitat, si-

²² ut > A | perpaucā D | ²³ Timoth. + vobis FM |
²⁴ fratres > AFMZ | ²⁵ amen > FZ^c

^{1,1} tribus F*JB ff | ² temptationibus variis AF s (Hila) | ~ vestrae fidei M | ⁴ habeat *codd.* ff's | ⁵ sapientiam ADZ*B*V | ⁶ enim] autem FZ ff

²² Ja 1,21; A 13,15 | ²³ A 16,1 | ²⁴ Hb 13,7
1,1 1P 1,1; A 15,23 | ² R 5,3ss; 1P 1,6; Sir 2,5 |
3 1P 1,7 | ⁵ Pr 2,3-6 | ⁶ Mc 11,24; Sir 1,36

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ 22 Ja 1,21 λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν 23 Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς.

³Ασπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν 24 13,17 καὶ πάντας τοὺς ἀγίους. ³Ασπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς ³Ιταλίας.

⁴Η χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν. 25

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

⁵Ιάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου ⁵Ιησοῦ Χριστοῦ I 1 P 1,1
δοῦλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ δια- A 15,23
σπορᾷ χαίρειν.

Πᾶσαν χαρὰν ἥγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν 2 R 5,3ss
πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες 3 1 P 1,6
ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται Sir 2,5
ὑπομονήν. ἦ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἔχετω, 4 1 P 1,6s
ἴνα ἦτε τέλειοι καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λει-
πόμενοι. Mt 5,48

Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω 5 Pr 2,3-6
παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς καὶ μὴ
δνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ 6 Mc 11,24
ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος. ὁ γὰρ διακρι- Sir 1,36

22 ανεχεσθαι 33 Ψ 81 D* 181 1873 462s 38ss al. 429
vg syh ar | 23 ημων P⁴⁶ S*sss 33 104sss D* 88 1912
69s 436 635 vg sup ar co] > rel. | 24 καὶ - αγιους
> P^{46*} | 25 υμων] τ. αγιων D* | αμην > P⁴⁶ S* 33 I fu sa|

1,1 θυ+πατρος 206ss | Κυ+ημων vg sup bo | 2 ηγησ.]
sit vobis sy bo | 3 τ. πιστεως > Bc 453 ff (syh) | 5 μη]
ουκ 307s 467 920-1 460-69 al. 242 440s 383s K^r | 6 δια-
κρινομ.¹ + οτι ληψεται 206ss |

νόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ
 7 καὶ διπιζομένῳ. μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος
 ἐκεῖνος ὅτι λήμψεται τι παρὰ τοῦ Κυρίου,
 8 ¹ἄνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς
 2,5 9 ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ τα-
 1 P 1,24 10 πεινὸς ἐν τῷ ψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ
 Sir 6,2; 14,18 ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθρος χόρτου παρε-
 Is 40,6s 11 λεύσεται. ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύ-
 σωνι καὶ ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθρος
 αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἦ εὑπρέπεια τοῦ προσώπου
 αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς
 πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

Dn 12,12 12 Μακάριος ἄνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι
 2 T 4,8 δόκιμος γενόμενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς
 1 P 5,4 ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν
 1 C 9,25 Αρ 2,10
 Sir 15,12-21 13 αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ
 R 7,7s 14 κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ἔκαστος δὲ
 πειράζεται ὑπὸ τῆς ἴδιας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος
 R 7,10 15 καὶ δελεαζόμενος· εἴτα ἦ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα
 τίκτει ἀμαρτίαν, ἦ δὲ ἀμαρτία ἀποτελεσθεῖσα
 ἀποκυνεῖ θάνατον.

1 J 1,5 16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ¹πᾶσα
 Mt 7,11 17 δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἀνωθέν
 ἐστιν καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φωτῶν,
 παρ’ ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀπο-
 1 J 1,13 18 κίασμα. βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀλη-
 1 P 1,23

7 τι > SC* 36ss 429s | Xv] ϖ A* ar Xq | 8 ανηρ +
 γαρ 88 1837 syh+ ar Cy Xq | 9 o¹ > BΨ ar | 11 καυσωνι
 + αυτου 88s ff syp | αυτου¹ > 429 1611ss syh | αυτου²
 > B 1827 206 | 12 ανηρ] ανθρωπος AΨ | o Ks] o ϖ
 323ss 1175 547 1852 255 ps vg, > BSAs 81 P²³ 794
 206* ff ar co | 13 απο] υπο S 206ss 1611ss | 15 κυει 88s
 1319 Cy | 17 ενι] εστιν SP 1873s 241 808s 206ss 440
 1245 2147 | αποσκιασματος BS* P²³ 614 ff bo | 18 inc.
 αυτος βουληθ. 1898s syh+ | βουλ.+ γαρ 2298 1898s
 (p) z | απεκυ.] εποιησεν 206ss 1518 614 378 syh |

milis est fluctui maris, qui a vento movetur et circumfertur. Non ergo aestimet homo ille 7 quod accipiat aliquid a Domino. Vir duplex 8 animo inconstans est in omnibus viis suis. Glo- 9 rietur autem frater humilis in exaltatione sua; 10 'dives autem in humilitate sua, quoniam sicut flos faeni transibit; exortus est enim sol cum ardore, et arefecit faenum, et flos eius decidit, 11 et decor vultus eius deperiit; ita et dives in itineribus suis marcescat.

Beatus vir qui suffert temptationem, quon- 12 iam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit Deus diligentibus se. Nemo cum tentatur, dicat quoniam a Deo 13 tentatur; Deus enim intentator malorum est, ipse autem neminem tentat. Unusquisque vero 14 tentatur a concupiscentia sua abstractus et il- lectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, 15 parit peccatum; peccatum vero cum consum- matum fuerit, generat mortem.

Nolite itaque errare, fratres mei dilectissimi. 16 Omne datum optimum et omne donum per- 17 fectum desursum est, descendens a Patre lu- minum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim ge- 18

7 accipiet ff's | 8 dupli F ff | est > AFJMZ* ff's |
 10 humiliatione D | 11 marcescit FDHJMC (ff)'s |
 12 quoniam] quia AJ s | 13 quoniam] quia F | ten-
 tatur²] temptor GH*B*V | autem] enim D Hila |
 15 dehinc AD, dein FJBV | 16 dilecti Z ff, > J^c |
 18 enim > FDZ^c ff's

9 Ja 2,5 | 10 1 P 1,24; Sir 6,2; 14,18 | 11 Is 40,6s |
 12 Dn 12,12; 2 T 4,8; 1 P 5,4; 1 C 9,25; Ap 2,10 |
 14 R 7,7s | 15 R 7,10 | 17 1 J 1,5; 3,3; Mt 7,11 |
 18 J 1,13; 1 P 1,23

nuit nos verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturae eius.

1,19-2,26 ***De fide viva***

19 Scitis, fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum et tardus ad iram. Ira enim viri iustitiam Dei non operatur. Propter quod abicientes omnem immunditiam et abundantiam malitia, in mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest salvare animas vestras. Estote autem factores verbi, et non auditores tantum fallentes vosmet ipsos. Quia si quis auditor est verbi et non factor, hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suae in speculo; consideravit enim se et abiit et statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in legem perfectam libertatis, et permanserit in ea, non auditor obliviosus factus, sed factor operis, hic beatus in facto suo erit.

26 Si quis autem putat se religiosum esse non refrenans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana est religio. Religio munda et immaculata apud Deum et Patrem haec

~ aliq. initium A

19 dilecti AFDG* ff s Hila

21 verbum + Dei AD

24 se + ipsum D

25 lege perfecta A-Z(V) Hila, perfectae B
in ea > FZBH ff ps

27 religio + autem AD ff Hila

19 Eccl 7,9; Sir 5,13

20 E 4,26

21 C 3,8; 1 P 2,1

22 Mt 7,21.26; R 2,13

25 Ja 2,12; R 8,2; J 13,17

26 Ps 33,14

θείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

Ἔστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς 19 ^{Ecc 7,9}
ἀνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ ^{Sir 5,13}
λαλῆσαι, βραδὺς εἰς δργήν· δργὴ γὰρ ἀνδρὸς 20 ^{E 4,26}
δικαιοσύνην Θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. διὸ ἀποθέ- 21 ^{C 3,8}
μενοι πᾶσαν ὁνπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας ^{1 P 2,1}
ἐν πραῦτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν
δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. γίνεσθε 22 ^{Mt 7,26}
δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ πα- ^{R 2,13}
ραλογιζόμενοι ἐαυτούς. ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λό- 23
γου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ^J
κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ
ἐν ἐσόπτρῳ· κατενόησεν γὰρ ἐαυτὸν καὶ ἀπε- 24
λήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο διποῖος ἦν. ὃ δὲ 25 ^{2,12; R}
παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθε- ^{J 13,17}
ρίας καὶ παραμείνας, οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμο-
νῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς ἐργού, οὗτος μα-
κάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἐσται.

Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγω- 26 ^{Ps 33,14}
γῶν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν
αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. θρησκεία 27
καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ

τινα > 88s 453 1838 209 ff | αυτου] εαυτου S^{ess} 1739 33
1175 88s 242 | 19 ιστε] ωστε Ps 917-181 307^s 1838^s rel.
pl. syh* | εστω pr. και A 33 81 | δε Bss 1739 33s* 226
1852 co] > rel. | 20 ου κατεργαξ. C* 323ss 33ss 1175
1898^s 1838^s 920s al. rel. pl. | 21 περισσειαν] -ευμά A 33]
πραῦτ. + σοφιας P 1852 | 22 λογου] νομου C^c 88s 467
242 1518 378 | ~ ακροαται μονον B 206ss 1611ss 614
ffs vg ar co | 23 οτι > A 1739 33 81 915 s bo | λογου]
νομου C^c 88s 1838s 209 216^c 378 | 24 γαρ] δε 1611ss 614
378 syh*, > 206 429 ff | 25 παραμεινας+εν αυτω vg
syph+ ar co | ουκ B-2298 33 104sss 1852 ffs vg | ουτος
ουκ rel. | 26 ει + δε C 1739s 33s 1175 0173 88 69 ffs vg
syp bo| ειναι+εν υμιν Ψ 917^s 1838 pl. 920-216 1518 614
pl. rel. | χαλινων B | αυτου¹] εαυτου BP 1175 0173 1827
1518^s 614 pl.|αυτου²] εαυτου BC 489 2138 1852|27 θρησκ.
+ γαρ A 88s 1891 syp, δε ff syph+ co Ep |

αὗτη ἔστιν, ἐπισκέπτεσθαι ὅρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἀσπιλον ἔαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

- <sup>1 C 2,8
Sir 42,1</sup> 2 Ὁ Αδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ὁ Ιησοῦ Χριστοῦ της δόξης. ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρῷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν δύναμι, ἐσθῆτι, ἐπιβλέψητε δὲ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἴπητε· σὺ κάθου ὥδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· σὺ στήθι 4 ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, οὐδεκρίθητε ἐν ἔαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν;
- <sup>1 C 1,26
L 12,21</sup> 5 Ὁ Ακούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ Θεὸς ἔξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας 6 ἡς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ὑμεῖς δὲ ἡτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν 7 ὑμᾶς εἰς κριτήρια; οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν 8 τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, 9 καλῶς ποιεῖτε. εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἀμαρ-
- <sup>Lv 19,18
Mt 22,39</sup>
- ^{Dt 1,17}

1 ~ τ. δοξῆς τ. Κυ 206s 1831 1518-1245 614 syh, τ. δοξῆς > 33 429 sa | 2 εις + την Ass 33s 104 81 917-1758 1852 rel. Kr | 3 επιβλεψ. δε BC 1739s Ps 1175 226 218 206sss 1611s 614] κ. επιβλ. rel. s co | ειπητε¹ + αυτω P 917r 1831s 383s Kr ps vg¹ sa | καθου² + ωδε SCc 917-642 1831s 440s 383s Kr | υπο] επι Bc 323s 33ss 808ss 206 429 1518s 614 syh ar sa (bo) | υποποδ. + τ. ποδων A 33s vg sy Aug | 4 inc. και ου 917-915 623r 242s 216* 383s Kr | 5 του κοσμου CcAe 33 Ψ 81 917-429 440s 1518r Kr syrup ar co | βασιλ.] επαγγελιας S*A | επηγγ. + ο θς 1611ss vg syh | 6 ουχι C*AΨ 88ss 1758 2138s 614 | υμων] υμας S*A 218 | 7 ουκ] και A 33 Ψ 81 206 1518-1245 614 syh | 8 τας γραφας 323 vg co |

est: Visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum et immaculatum se custodire ab hoc saeculo.

Fratres mei, nolite in personarum acceptatione habere fidem Domini nostri Iesu Christi gloriae. Etenim si introierit in conventum vestrum vir aureum anulum habens in veste candida, introierit autem et pauper in sordido habitu, ¹et intendatis in eum qui indutus est ³veste praeclara et dixeritis ei: Tu sede hic bene; pauperi autem dicatis: Tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum; nonne iudicatis apud vosmet ipsis et facti estis iudices cogitationum iniquarum?

Audite, fratres mei dilectissimi, nonne Deus ⁵elegit pauperes in hoc mundo divites in fide et heredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se? Vos autem exhonorastis pauperem. ⁶Nonne divites per potentiam opprimunt vos, et ipsi trahunt vos ad iudicia? Nonne ipsi ⁷blasphemant bonum nomen, quod invocatum est super vos? Si tamen legem perficitis regalem secundum Scripturas: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum*, bene facitis; ⁸si autem ⁹

^{et⁴} > FJV ff's

^{2,1} acceptance FZ

² conventu vestro AFJVBV p

³ ei > FJZ ff

scabellum D(J s)

⁵ promisit ADGV

⁸ diligis AFJMZ*

¹ 1 C 2,8; Sir 42,1

² Hb 10,25

⁵ 1 C 1,26; L 12,21; Ap 2,9

⁶ 1 C 11,22

⁷ 1 P 4,14

⁸ Lv 19,18; Mt 22,39; R 13,9

⁹ Dt 1,17

personas accipitis, peccatum operamini, redar-
 10 guti a lege quasi transgressores. Quicumque
 autem totam legem servaverit, offendat autem
 11 in uno, factus est omnium reus. Qui enim dixit:
Non moechaberis, dixit et: *Non occides*. Quod
 si non moechaberis, occides autem, factus es
 12 transgressor legis. Sic loquimini et sic facite
 sicut per legem libertatis incipientes iudicari.
 13 Iudicium enim sine misericordia illi, qui non
 fecit misericordiam; superexaltat autem mise-
 ricordia iudicium.

14 Quid proderit, fratres mei, si fidem quis
 dicat se habere, opera autem non habeat?
 15 Numquid poterit fides salvare eum? Si autem
 frater et soror nudi sint et indigeant victu-
 16 cotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis:
 Ite in pace, calefacimini et saturamini; non
 dederitis autem eis quae necessaria sunt cor-
 17 pori, quid proderit? Sic et fides, si non ha-
 18 beat opera, mortua est in semet ipsa. Sed
 dicet quis: Tu fidem habes, et ego opera
 habeo. Ostende mihi fidem tuam sine ope-
 ribus, et ego ostendam tibi ex operibus fidem
 19 meam. Tu credis quoniam unus est Deus:

10 offendit DJ

11 occides^{2]} -das BV p, -dis Z*
 es] est JZ*

13 fecerit AD, facit J^cMZB

superexultat FGH*J (p)
 iudicio AssMBV Aug Hila

15 et^{1]} aut AFJ^r p Hila
 sunt, indigent FJ

16 ex] de A-JZss
 caleficam. AV(DB) Hila
 corporis AGHJM^C ff p s

18 operam J ff, -as s

10 Mt 5,19 | **11** Ex 20,13s; Dt 5,17s | **12** Ja 1,25 |

13 Mt 5,7; 18,29.34; 25,45s | **14** Mt 7,21; 21,29 |

16 1 J 3,17 | **18** G 5,6 | **19** Mc 5,7

τίαν ἔργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, 10 Mt 5,19 πταίσῃ δὲ ἐν ἐνὶ, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ὁ 11 Ex 20,13s Dt 5,17s γὰρ εἰπών· μὴ μοιχεύσῃς, εἴπεν καὶ· μὴ φονεύσῃς. εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. οὗτως λαλεῖτε καὶ οὗτως 12 1,25 ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ἦ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι 13 Mt 5,7;18, 34; 25,4 ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ 14 Mt 7,21;21 τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἥ πίστις σῶσαι αὐτόν; ἐὰν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ 15 ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, ἕπειτη δέ τις αὐτοῖς ἔξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν 16 1 J 3,17 εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; οὗτως καὶ ἥ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἔργα, νεκρά 17 ἔστιν καθ' ἔαυτήν. ἀλλ' ἔρει τις· σὺ πίστιν ἔχεις, 18 G 5,6 καὶ γὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, καὶ γὼ σοι δεῖξω ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. σὺ πιστεύεις ὅτι εἶς ἔστιν ὁ Θεός; 19 Mc 5,7

10 τηρησῃ Bss 1175 915 1852] τελεσει 1739s Ψ 81 436, πληρωσει A 206sss 1518-1245 614, τηρησει rel. | πταιση B-A 33s 326s 88s 2138] -σει rel. | 11 μοιχευσεις, φονευσεις Ψ 81 917-1738 al. 429s 1518 rel. pl. K^r sa | εγενου αποστατης A | **13** ανιλεως 181 5 1838s 1845s 1 436 642 al. 206ss 1852* 383 378 L | κατακαυχασθω Ass^c 33 1175s, + δε S^cA 33 81 1898s 915 ff vg syh, γαρ bo | **14** το>BC* 1175 | **15** εαν+δε CA 33-1175 489-1738 al. 206sss 1891-1245 614s K^r syh bo, γαρ sa | και] η A 81 436 808ss ar | λειπομ. Bss 1175 1838 1852 378 K] +ωσιν rel. | **16** και ειπη A 1739s Ps 81 808ss K ff vg syn bo (sa) | το>BC* 1175 | **18** χωρις] εκ 917-181 307-218 1831 1518 383ss K^r] εργων¹+σου CΨ 1175 917-181 307-218 1831s 1852 383s K^r | πιστιν³+μου AΨ 917sss 307-218 1831-216 383s K^r s co | **19** εις εστιν ο θη SA 1739s p s vg syn ar co Cy] ~ εις (ο) θη εστ. BC 1175s 206sss 1518-614 syh, ~ ο θη εις εστ. rel. | ο > B 1739s Ψ 1829 69 1319ss 1311 206sss 1518-614 913 |

καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν.

- 20 Θέλεις δὲ γνῶναι, ὁ ἀνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ
in 22,9s.12 21 πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ἀργή ἐστιν; Ἐβραὰμ
Hb 11,17 ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἔξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀν-
 ενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστή-
 ριον; βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις
 αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη,
Is 41,8 23 ἱκαὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· ἐπίστευ-
15,6; R4,3
2 Par 20,7 σεν δὲ Ἐβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
3,39; R 4,12 24 εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη. ὅρατε
 ὅτι ἔξ ἔργων δικαιοῦται ἀνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ
Hb 11,31 25 πίστεως μόνον. ὅμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη
Jos 2,4.15;
6,17 οὐκ ἔξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς
2,17 26 ἀγγέλους καὶ ἐτέρᾳ ὅδῳ ἐκβαλοῦσα; ὥσπερ
 γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν,
 οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.
 1,19 3 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί
 μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα.
 1,26 2 Ἱπολλὰ γὰρ πταίομεν ἄπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ
r 14,1; 25,11 οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλινα-
 γωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. εἰ δὲ τῶν ἵππων
 τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ
 πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐ-
 4 τῶν μετάγομεν. ίδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα

20 αργη BS* 323 ff s vg ar sa] νεκρα rel. | 22 συνεργει
 S* A 2138* ff s | 23 δε > P²⁰ Ψ 623 547 206 429 1518-
 1245 614 L ff vg syp ar co | φιλος] δουλος 206sss 1518-
 614 syh* | 24 ορατε + τοινυν 917-915 467-1522 242r
 383s K^r | 25 δε > C 33 88s 623 919 ff vg syp ar co |
 αγγελ.] κατασκοπους C 1739s 917 88s 1827 808ss 913
 KL ff syp h^m ar co | 26 γαρ > B 1175 syp ar | χωρις²
 P²⁰ BSΨ 81 917r 206 429s 1611-614] + των rel. | 3,1 λη-
 ψεσθε 436 (p)s vg co Aug Hila | 2 δυναμενος S 1827
 460s 206sss 1245s 614 co Cy | 3 ει δε] ιδε CP 1175s 88
 307s 489s 920s ai. 808-1518 al. 614 913s al. syp ar sa|
 το στομα A 33 81 88s 623 1837s 1518 syp ar | εις² Bss
 1739 Ψ] προς rel. | 4 πλοια + τα B |

Bene facis; et daemones credunt et contremiscunt.

Vis autem scire, o homo inanis, quoniam 20 fides sine operibus mortua est? Abraham pater 21 noster nonne ex operibus iustificatus est, *offerens Isaac filium suum super altare?* Vides 22 quoniam fides cooperabatur operibus illius, et ex operibus fides consummata est? Et suppleta 23 est Scriptura dicens: *Creditit Abraham Deo, et reputatum est illi ad iustitiam, et amicus Dei* appellatus est. Videtis quoniam ex operibus 24 iustificatur homo, et non ex fide tantum? Similiter et Raab meretrix, nonne ex operibus 25 iustificata est suscipiens nuntios et alia via eiciens? Sicut enim corpus sine spiritu mor- 26 tuum est, ita et fides sine operibus mortua est.

3,1-12 ***De linguae custodia***

Nolite plures magistri fieri, fratres mei, 3 scientes quoniam maius iudicium sumitis. In 2 multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir; potest etiam freno circumducere totum corpus. Si autem 3 equis frena in ora mittimus ad consentiendum nobis, et omne corpus illorum circumferimus. Ecce et naves, cum magnae sint et a ventis 4

19 contremescunt AFJMZ^css ff p s Hila | **20** mortua] otiosa A^c.V s (ff) | **22** et > F | **25** similiter + autem *codd.* p s | per aliam viam M ff Hila | **26** mortuum AH] emortuum FDBV p | **3,2** ~ circumd. freno A | corpus + suum DJ | **3** equis AZ] equorum rel. p | frenos *codd.* ff p

21 Gn 22,9s.12; Sir 44,21; Hb 11,17 | **23** Gn 15,6; Is 14,8; R 4,3; Jdt 8,22; 2 Par 20,7 | **24** J 8,39; R 4,12 | **25** Jos 2,4; 6,17; Hb 11,31 | **26** Ja 2,17 | **3,1** Ja 1,19 | 2 Ja 1,26; Sir 14,1; 25,11 | **3** Ps 31,9

validis minentur, circumferuntur a modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit. Ita et lingua modicum quidem membrum est, et magna exaltat. Ecce quantus ignis quam magna silvam incendit! Et lingua ignis est, universitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris, quae maculat totum corpus, et inflamat rotam nativitatis nostrae inflamata a gehenna.

Omnis enim natura bestiarum et volucrum et serpentium et ceterorum domantur et dominata sunt a natura humana; linguam autem nullus hominum domare potest, inquietum malum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus Deum et Patrem, et in ipsa maledicimus homines, qui *ad similitudinem Dei* facti sunt. Ex ipso ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet, fratres mei, haec ita fieri. Numquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amaram aquam? Numquid potest, fratres mei, ficus uvas facere, aut vitis ficus? Sic neque salsa dulcem potest facere aquam.

3,13-5,6 *De vera sapientia et spiritu mundi*

Quis sapiens et disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona conversatione operationem

4 circumfer. + autem FBV ff p | 5 exaltat ADG BV] exultat FHJZC | quantus] modicus D Hila, pusillus J (ff) | 7 et³] etiam FDZss p | dominata AD Z Hila, dominata J | 9 Deum] dominum DJ ff | ad + imaginem et M | 12 uvas AFBV] olivas DG HJMC ff

5 Sir 11,34 | 6 Sir 5,15s; Mt 15,11.18s; 12,36s | 8 Ps 139,4; Sir 19,17 | 9 Gn 1,27; Sir 51,30 | 10 E 4,29 | 12 Mt 7,16ss | 13 Ja 2,18; 1 P 2,12

δόντα και ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται. οὕτως και ἡ γλῶσσα 5 Sir 11,34 μικρὸν μέλος ἔστιν και μεγάλα αὐχεῖ. Ιδοὺ ηλίκον πῦρ ηλίκην ὕλην ἀνάπτει. και ἡ γλῶσσα 6 Mt 15,11
πῦρ, δ κόσμος τῆς ἀδικίας, ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα και φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως και φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης.

Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε και πετεινῶν, 7 Gn 9,2
ἔρπετῶν τε και ἐναλίων δαμάζεται και δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὴν δὲ γλῶσσαν 8 Ps 139,4
οὐδεὶς δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων ἀκατάστατον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. ἐν αὐτῇ 9 Sir 19,17
εὐλογοῦμεν τὸν Κύριον και πατέρα, και ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὄμοιώσιν Θεοῦ γεγονότας· ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἔξερχεται εὐλογία και κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. μήτι ἡ 11
πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὁπῆς βρύει τὸ γλυκὺ και τὸ πικρόν; μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας 12
ποιῆσαι ἡ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἀλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

Τίς σοφὸς και ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω 13 2,18
1 P 2,12

αν > P²⁰ BS | βουλεται BS 81 1835 218 L | 5 ουτως]
ωσαυτως A 81 808s | μεγαλα αυχει P²⁰ BC*sP 81 1829
(verss.)] μεγαλαυχει rel. | ηλικον] ολιγον A*sss 33 Psi
917s 1838 rel. ff syp ar co | 6 αδικ. + ουτως 33s 917-642
206s 440s 383s L^r syh | γενεσ. + ημων S 88 p vg syp]
7 ~ δεδαμ., δαμαζ. P²⁰ C 1739 1525 323ss ar| 8 δαμασαι
δυν. P²⁰ BC 1739s (ff vg)] ~ δυν. δαμ. SA 33ss 1175 915
623s 69 206 498s 1518s K, ~ δυν. ανδρ. δαμ. rel. | ακα-
ταστατον BSA 1739 326s K co] -σχετον rel.| 9 Kv] θν 104
917s 1838-1245 614s Kr vg co | γεγενημενους A 33 623s
808s| 12 συκα BC*A 1175 88s 623 206 2138s syh+ ar sa]
+ ουτως rel. | ουτε BCs 1175 623 206* 2138s L] ουδεμια
πηγη αλυκ. και Pss 917-1245 614s Kr | 13 inc. ει τις 927s
1831 2298 | τις > 1874s 36 920sss 1 460ss K |

ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν
 E 4,31 14 προαύτητι σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ
 ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε
 1,5.17 15 καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ ἔστιν
 αὕτη ἡ σοφία ἀνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπί-
 16 γειος, ψυχική, δαιμονιώδης· ὅπου γὰρ ζῆλος
 17 πρᾶγμα. ἡ δὲ ἀνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἄγνή
 ἔστιν, ἐπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεσ-
 τὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος,
 Hb 12,11 Is 32,17 Mt 5,9 18 ἀνυπόκριτος. καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ
 σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

R 7,23 1 P 2,11 4 Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν;
 οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἥδονῶν ὑμῶν τῶν στρα-
 τευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ἐπιθυμεῖτε,
 καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ
 δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ
 3 ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἴτεισθαι ὑμᾶς. αἴτειτε καὶ οὐ
 λαμβάνετε, διότι κακῶς αἴτεισθε, οὐα ἐν ταῖς
 L 6,26 R 8,7 1 J 2,15 4 ἥδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. μοιχαλίδες, οὐκ
 οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ
 ἔστιν; ὃς ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ
 Ex 20,3,5 Mt 6,24 G 5,17 5 κόσμου, ἔχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. ἦ δο-
 κεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει πρὸς φθόνον

**14 δε + ἀρα A 1739s 33s 81 | τ. καρδιαις S 323s 1525 440s
 ffs vg sy ar bo | καυχασθε A 1829 547 69 1319ss 206
 1891 255 | ~ (κατα) της αληθ. κ. ψευδ. S 33 sys | 16 ερι-
 θεια] ερεις C 1739 P 1175 915 | εκει + και SA 33 81
 1525 sys | 17 καρπων + εργων C 323 | αδιακριτ. + και
 104 917-181 1838r 242-1518 614s K^r sys | 4,1 ποθεν²
 > 917-431 1838r 1831-216 383s K^r s vg sys | ~ εν υμιν
 και AΨ 623s ar¹ Cy (sys) | 2 πολεμ. + και C 323 Ps
 1175 88s 307s 623s 1873ss 547s 206sss 614 913ss ffs
 vg¹ sys ar bo | 3 αιτειτε + δε 1739 33ss 1175s 623s
 69 808ss | 4 inc. μοιχοι κ. μοιχαλ. Ψ 917-1245 614s K^r
 syh | κοσμου¹ + τουτου S ps vg sys ar Hila | ουν
 > 323 33 81 917 88s 927ss 1319ss 206s 1518 1108s L |**

suam in mansuetudine sapientiae. Quod si zelum amarum habetis, et contentiones sint in cordibus vestris, nolite gloriari et mendaces esse adversus veritatem. Non est enim ista sapientia desursum descendens, sed terrena, animalis, diabolica. Ubi enim zelus et contentio, ibi inconstantia et omne opus pravum. Quae autem desursum est sapientia, primum quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, plena misericordia et fructibus bonis, non iudicans, sine simulatione. Fructus autem iustitiae in pace seminatur scientibus pacem.

Unde bella et lites in vobis? Nonne hinc? ex concupiscentiis vestris, quae militant in membris vestris? Concupiscitis et non habetis, occiditis et zelatis et non potestis adipisci, litigatis, et belligeratis et non habetis, propter quod non postulatis. Petitis et non accipitis, eo quod male petatis, ut in concupiscentiis vestris insumatis. Adulteri, nescitis quia amicitia huius mundi inimica est Dei? Quicumque ergo voluerit amicus esse saeculi huius, inimicus Dei constituitur. An putatis quia inaniter Scriptura dicat: Ad invidiam concupiscit spiritus, qui

14 sint] sunt FBV p Hila, > ADJM ff's | **15** enim > AJMZ ff's | **17** bonis consent. > AG | non > FJ McB* p | **4,1** inter vos A | hinc > AC | **2** habebitis^{1,2} J (ff) | postulastis MV s Hila | et⁵ > FGBV* | **3** accipietis ABV*s | **4** constituetur MZ*B | **5** an] aut FJr ff p s

14 E 4,31 | **15** Ja 1,5.17

17 Hb 12,11

18 Is 32,17; Mt 5,9

4,1 R 7,23; 1 P 2,11

4 L 6,26; R 8,7; 1 J 2,15

5 Ex 20,3.5; Mt 6,24; G 5,17

6 habitat in vobis? Maiorem autem dat gratiam.

Propter quod dicit: *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Subditi ergo estote

Deo, resistite autem diabolo, et fugiet a vobis.

8 Adpropinquate Deo, et adpropinquabit vobis.

Emundate manus, peccatores; et purificate cor-

9 da, duplices animo. Miseri estote et lugete et

plorate; risus vester in luctum convertatur et

10 gaudium in maerorem. Humiliamini in conspectu Domini, et exaltabit vos.

11 Nolite detrahere alterutrum, fratres. Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi et iudicat legem. Si autem iudicas 12 legem, non es factor legis, sed iudex. Unus est legislator et iudex, qui potest perdere et liberare. Tu autem quis es, qui iudicas proximum?

13 Ecce nunc qui dicitis: Hodie aut crastino ibimus in illam civitatem et faciemus ibi qui-

5 habitat ADBV] inhabitat FM

7 ergo] igitur AFJZss s Hila, > D ff

8 adpropiate McZs

Deo AMC] domino FDGHJMZBG

purific.] sanctificate D ff

10 vos + in tempore tribulationis M

11 fratres + mei MZ

12 est + enim J^cMZss (Hila)

13 ~ quidem ibi AFJMBV p

6 Pr 3,34 O'; Job 22,29; Mt 23,12; 1 P 5,5; L 14,11

7 E 6,12; 1 P 5,8s

8 Zch 1,3; Is 1,16

10 L 14,11; 18,14; 1 P 5,6

12 Mt 7,1; R 2,1; 14,4

13 Pr 27,1; L 12,19s

ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατώκισεν ἐν ἡμῖν; μεί- 6 Pr 3,34 O
 ζονα δὲ δίδωσιν χάριν. διὸ λέγει· ὁ Θεὸς ὑπερ- Job 22,29
 ηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χά- Mt 23,12
 ριν. Ὁποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ· ἀντίστητε δὲ 7 L 14,11
 τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν· ἔγγισατε 1 P 5,5
 τῷ Θεῷ, καὶ ἔγγιει ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, 8 Zch 1,3
 ἀμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. τα- Is 1,16
 λαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ 9 L 6,25
 γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω καὶ ἡ
 χαρὰ εἰς κατήφειαν. ταπεινώθητε ἐνώπιον Κυ- 10 1 P 5,6
 ρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. L14,11; 18

Μὴ καταλαλεῖτε ἄλλήλων, ἀδελφοί. ὁ κα- 11
 ταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
 καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον
 κρίνεις, οὐκ εἴ ποιητὴς νόμου ἄλλὰ κριτής.
 εἴς ἐστιν ὁ νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος 12 Mt 7,1
 σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων
 τὸν πλησίον;

"Αγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον 13 Pr 27,1
 πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσο-

5 κατωκησ. P 917-919 1-1522 206 rel. Kr verss. | υμιν
 2136 614 ffs vg Hila | 6 θς] Ks 5 1319 1831 913s ar |
 χαριν 1^2 P 81 L | 7 δε > Ps 917 36 5 489s 920 460s
 1311s 383ss 255s KL | εγγισει B | 8 αγιασατε 206 1518
 K* | 9 και^> SA | x. κλαυσατε > 307s ffsy | μετατρα-
 πητω B 1739s P 206s 1518s | 10 ταπειν. + ουν S | Ku]
 θυ 1739s 1873 460s bo | 11 αδελφοι + μου A 33 81 1827
 794 255 sy co | o+ γαρ 1311 206-242 1518-1245 614
 378 syb bo | η] και Ψ 917s 623 489 920-242 440s 383sss
 Kr ff | ουκ] ουκετι 1739 Ps 1175 69 K | 12 o^> BP 1175
 88s 1525 | x. κριτης > Ψ 917s 1873s 920sss 547-1738
 al. 1891 1518 383 | o κρινων Br 915 5 927 69 218 206
 429 1518-614 255s | oς κρινεις rel. | πλησιον] ετερον
 917s 467-642 1831-216 383sss Kr ar, + οτι ουκ εν αν-
 θρωπω αλλ εν θω τα διαβηματα ανθρωπου κατευθυνε-
 ται 307s K (Euth) | 13 η] και A 917s 1838ss 489-1765
 Kr syh | πορευσωμ. CAΨss 81 1829sss 1873-1845 1-794
 al. 242ss 1611ss 614 K al. | ποιησομ. B 1739s P 917
 307-920 919-794 al. 1758 383 255] -σωμεν rel. |

- μεν ἔκει ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερ-
 L 12,20 14 δήσομεν· οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον.
 Ps 38,5s ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστε ἡ πρὸς
 δόλιγον φαινομένη, ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη.
 A 18,21 15 Ἱάντι τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν δὲ Κύριος θελήσῃ,
 καὶ ζήσομεν καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἦν ἐκεῖνο.
 16 νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν·
 L 12,47 17 πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. Ἱερότι
 ,41; 16,22ss R 14,23 οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἀμαρτία
 αὐτῷ ἐστιν.
- L 6,24 5 Ἄγε νῦν, οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες
 Sir 5,1 ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις.
 Mt 6,19 2 ὅ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν
 Pr 16,27 3 σητόβρωτα γέγονεν, ὅ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὅ ἄρ-
 γυρος κατίωται, καὶ ὁ ἵὸς αὐτῶν εἰς μαρτύ-
 ριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν
 ῶς πῦρ. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις.
- Lv 19,13 4 ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων
 Dt 24,14s τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν
 Ma 3,5 κράζει, καὶ αἱ βοαι τῶν θερισάντων εἰς τὰ
 Is 5,9 ῶτα Κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. ἐτρυφή-
 Job 31,38ss 5 σατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε
 Tob 4,15 τὰς καρδίας ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. κατεδικά-
 Sir 21,6 σατε
- L 16,19,25 6 Jr 12,3

εκει > A 33 81 218 1758 s Cy | ενιαυτον BS 1739s P
 307s 241 38 lat co Hier] + ενα rel. | 14 το] τα Ass 33s
 1175s 206 1518 378, > B | γαρ¹ > BS* 241c 1518 2138*s
 614 syh ar | η¹ > B | ατμις γ. εστε > S* | γαρ² > A 33
 s vg bo | εστε] εστιν 1829 623s 226ss 206sss 440s 1518
 255 L lat (syp) co | η² > B 323s P 1175 88 | επειτα κ.
 αφαν. > 1175 307s 460 syh | 15 θελη BP 81 808s 206ss
 1518s 614 Cy | ζησωμ. 1739s 33 Ψ^r 1829-88 1838s 920
 pl. 242s 1611s 614 rel. | 16 κατακαυχ. S 1739s | πασα +
 ουν 206sss 1518-1245, γαρ 808ss | 17 ποιειν > 226* 323
 syp ar | 5,1 επερχομ. + υμιν S 623 1838 (syp ar) co | 3 υμων²
 BS*Ψ 917-915 467-1518 383s L^r ff s vg syp ar bo] + οιος
 al. | 4 αφυστερημ. B* S | εισεληλυθαν BP 1175s (A 1852) |
 5 και > A Ψ 81 1758 bo¹ Cy | καρδ.] σαρκας Ψ 917 181 218
 syp | υμων BS*A 33s 104 1852 ff m s vg co] + ως rel. |

dem annum et mercabimur et lucrum faciemus, ¹ qui ignoratis quid erit in crastino. Quae ¹⁴ est enim vita vestra? vapor est ad modicum parens et deinceps exterminabitur; pro eo ut ¹⁵ dicatis: Si Dominus voluerit. Et: Si vixerimus, faciemus hoc aut illud. Nunc autem exsultatis ¹⁶ in superbiis vestris. Omnis exsultatio talis maligna est. Scienti igitur bonum facere et non ¹⁷ facienti, peccatum est illi.

Agite nunc, divites, plorate ululantes in mi- ⁵ seriis vestris, quae advenient vobis. Divitiae ² vestrae putrefactae sunt, et vestimenta vestra a tineis comesta sunt. Aurum et argentum ³ vestrum aeruginavit, et aerugo eorum in testimonium vobis erit et manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in novissimis diebus. Ecce *merces* operariorum, ⁴ qui messuerunt regiones vestras, quae fraudata est a vobis, *clamat*, et clamor eorum *in aures Domini sabaoth* introivit. Epulati estis super ⁵ terram et in luxuriis enutristis corda vestra *in*

14 erit FDHJC] sit AGZs Hila
crastino G] crastinum A-JZss s
~ enim est A-JZss
et ABV] > F-Z
exterminatur FJZ s
5,1 age A*FJ*
vestris > AFJMZ s
3 vobis² ABV] > AFDJM ff's
iram > FJMZ ff's
4 qui fraudatus est AFDMZ s
eorum] ipsor. A-JZ s
introiit FJZcV p

14 L 12,20; Ps 38,6s; J 9,41 | **15** A 18,21 | **17** L 12,47;
R 14,23 | **5,1** L 6,24; Sir 5,1 | **2** Mt 6,19 | **3** Pr 16,27|
4 Lv 19,13; Dt 24,14s; Is 5,9; Ma 3,5; Job 31,38ss;
Tob 4,15; Sir 21,6 | **5** L 16,19.25; Jr 12,3

6 *die occisionis.* Addixistis et occidistis iustum,
et non restitit vobis.

5,7-20 ***Exhortationes et consilia varia***

- 7 Patientes igitur estote, fratres, usque ad adventum Domini. Ecce agricola exspectat pretiosum fructum terrae patienter ferens donec
 8 accipiat *temporaneum et serotinum.* Patientes igitur estote et vos et confirmate corda vestra;
 9 quoniam adventus Domini adpropinquavit. ¹No-lite ingemiscere, fratres, in alterutrum, ut non iudicemini. Ecce iudex ante ianuam adsistit.
 10 Exemplum accipite, fratres, exitus mali, laboris et patientiae, prophetas, qui locuti sunt in
 11 nomine Domini. Ecce beatificamus eos, qui sustinuerunt. Sufferentiam Job audistis, et finem Domini vidistis, quoniam *misericors Dominus est et miserator.*
- 12 Ante omnia autem, fratres mei, nolite iurare, neque per caelum neque per terram neque aliud quodcumque iuramentum. Sit autem sermo vester: est, est; non, non; ut non sub iudicio decidatis.
- 13 Tristatur aliquis vestrum? oret; aequo animo est? psallat. ¹Infirmatur quis in vobis? in-

6 adduxistis DZV | et¹ > Ar p s | et² > FDGH ff s | resistit ADZV ff | **7** temporivum F*GZ^cCB | **8** igitur > AFD*J^r p | et¹ > BV | et² > AJZ | **9** ingemiscere AFJZ^cBss ff p s Hila | **10** exitus mali > AFJZss (ff) Hila | **11** eos > AFJ-V ff | ~ est dominus A-ZV p Hila | **12** sermo vester] vestrum F(DJ)Z (ff) | **13** inc. si autem tristatur D(M) | est] et *codd.* p Hila

6 Pr 3,34 O'; Os 1,6 O' | **7** Dt 11,14; Jl 2,23; Zch 10,1; Jr 5,24; L 21,19; Hb 10,36 | **8** Hb 10,25; 1 Th 2,16; 3,13 | **10** Mt 5,12 | **11** Dn 12,12; Ps 102,8; 110,4; Job 1,21s | **12** Mt 5,34-37 | **13** Ps 49,15; C 3,16 | **14** Mc 6,13

σατε, ἔφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἔως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου. Ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, ἔως λάβῃ [ὑετὸν] πρόϊμον καὶ ὄψιμον. μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἥγγικεν. μὴ στενάζετε, ἀδελφοί, κατ' ἄλληλων, ἵνα μὴ κριθῆτε. Ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθίας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἵ ἐλάλησαν ἐν τῷ δνόματι Κυρίου. Ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας. τὴν ὑπομονὴν Ἱώβ ἤκουσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἴδετε, ὅτι πολυσπλαγχνός ἐστιν ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων.

Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὅμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὐ οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὖθυμεῖ τις; ψαλλέτω. ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλη-

Pp 3,34 O'
Os 1,6 O'
Sap 2,12-20

Dt 11,14
Jl 2,23
Zch 10,1
Jr 5,24
L 21,19
Hb 10,36
Hb 10,25,37
1 Th 2,16;
3,13

Mt 5,12
Dn 12,12
Ps 102,8; 110,
Job 1,21s
Tob 2,12

12 Mt 5,34-37
2 C 1,17

Ps 49,15
C 3,16

Mc 6,13

6 δικαιον + και 307s 614 syh | 7 υετον] καρπον S 1175
255 ff syh^m bo, > B 1739s 048 (69) vg ar | 8 μακροθυμ.
+ ουν S 453 255 L syn | Ku + ημων 206s 1518s 614 378
syn sa | 9 αδελφοι + μου A 33 1175s 048 808s s syn co |
10 αδελφ. + μου S 323 917-88 1873s 920 pl. 1891 440s
383sss K^r syn co | μακροθυμ. + εχετε S^c 048 181^c 623s
(A 33 Ψ 917) | εν > A 33 Ψss 81 917ss 1838ss 920s 1831s
1518 383s al. K^r | 11 υπομενοντας 33 917sss 1873^r 1831
rel. K^r | τελος] ελεος 323*s 1175 1525 | ιδετε A 323s
33 104sss 917s 181-1873 920 460sss al. 1891 1518 383
al. K^r | πολυευσπλαγχ. 917 915 1 642 1831s 1518 614 |
ο K^s > 323 917s 1838ss 489-1758 1831-1518 383sss K^r |
12 δε² + ο λογος S* 88s 1838s^c 255 syn bo | υπο κρισ.
BSA 1739 33 1898ss 226 209 ff vg sy co | εις υποκρισιν rel. |

σίας καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ⁵ αὐτὸν ἀλείψαντες
 Mc 16,18 15 αὐτὸν ἔλαιώ ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ Κυρίου. καὶ ἡ
 εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγε-
 ρεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· καὶ ἀμαρτίας ἥ πεποιηκώς,
 16 ἀφεθήσεται αὐτῷ. ἔξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις
 τὰς ἀμαρτίας, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως
 ιαθῆτε. πολὺ ἵσχύει δέησις δικαίου ἐνεργου-
 ;17,1;18,1 17 μένη. Ὁ Ηλίας ἀνθρωπος ἦν ὁ μοιοπαθής ἡμῖν,
 L 4,25 Sir 48,2s A 14,15 καὶ προσευχῇ προσηγένετο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ
 οὐκ ἐβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ
 Rg 18,42 18 μῆνας ἔξ. καὶ πάλιν προσηγένετο, καὶ ὁ οὐρα-
 νὸς ὑετὸν ἐδωκεν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν
 καρπὸν αὐτῆς.

G 6,1 19 Ὁ Αδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ
 ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν,
 Ps 50,15 20 γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν ἐκ πλά-
 Pr 10,12 1 P 4,8 νης ὅδον αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου
 καὶ καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν.

14 αυτον² > BP 88s 453 ff | τ. Κυ > B | 15 προσευχῇ
 P 81 460 440s | αφεθησονται 323ss P 1898 69 1618^s ff
 vg sy ar co Xq | 16 ουν > 33 917ss 88s 489^r 1831^s 383sss
 K^r | τ. αμαρτ. B-A 1739 33^r 048 181 623s al. 808ss 206ss
 1518^s 614 255 ff vg syh Eus | παραπτωματα rel. | προσ-
 ευχ. BA 915 1525 Εφ | 17 βρεξαι + νετον 323ss 623s
 1845 614 syh^m | 19 μου > 323 917 1827 920s 919-1738
 al. 1831s L al. | ημιν 323s 33 Ψ 1175 915 623s 241 429
 1891 1852 | απο + της οδου S 33 81 307^s 623s 467 808s
 1831 syp ar bo | επιστρ. τις] επιστρεψητε (Ψ) 1518-1245
 syh | 20 γινωσκετε B 69 1518 syh, > Ψ ff sa | αυτον²
 > 323 Ψ 1175s 917-915 1827 rel. K^r sa | αμαρτ. + αμην
 1898s 1518^s 614 1765 378 syh |

ducat presbyteros ecclesiae, et orent super eum ungentes eum oleo in nomine Domini; et oratio 15 fidei salvabit infirmum, et alleviabit eum Dominus; et si in peccatis sit, remittentur ei. Confitemini ergo alterutrum peccata vestra et 16 orate pro invicem, ut salvemini; multum enim valet deprecatio iusti assidua. Helias homo erat 17 similis nobis passibilis, et oratione oravit ut non plueret super terram, et non pluit annos tres et menses sex. Et rursum oravit; et cae- 18 lum dedit pluviam, et terra dedit fructum suum.

Fratres mei, si quis ex vobis erraverit a 19 veritate, et converterit quis eum, 'scire debet 20 quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore viae suae, salvabit animam eius a morte et *operiet multitudinem peccatorum.*

15 allevabit A(F)J-V p Hila
dimituntur DJMZ, remittetur AB

18 rursus AJ*

20 viae] vitae D | operit F-MBV (ff) p Hila
peccatorum + suorum D

15 Mc 16,18

17 3 Rg 17,1; L 4,25; A 14,15

18 3 Rg 18,42

19 G 6,1

20 Ps 50,15; Pr 10,12; 1 P 4,8

EPISTULA
BEATI PETRI APOSTOLI
PRIMA

1,1-2 *Inscriptio*

1 PETRUS apostolus Iesu Christi electis
advenis dispersionis Ponti, Galatiae, Cappado-
2 ciae, Asiae et Bithyniae ¹ secundum praescien-
tiam Dei Patris, in sanctificationem Spiritus,
in oboedientiam et aspersionem sanguinis Iesu
Christi. Gratia vobis, et pax multiplicetur.

1,3-12 *Excellentia spei et salutis chri-
stianae*

3 Benedictus Deus et Pater Domini nostri
Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam
magnam regeneravit nos in spem vivam per
4 resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, in he-
reditatem incorruptibilem et incontaminatam
et immarcescibilem, conservatam in caelis in
5 vobis, qui in virtute Dei custodimini per fidem
in salutem, paratam revelari in tempore no-
6 viissimo. In quo exultabitis, modicum nunc si
7 oportet contrastari in variis temptationibus, ut
probatio vestrae fidei multo pretiosior auro,
quod per ignem probatur, inveniatur in lau-
dem et gloriam et honorem in revelatione

2 sanctificatione JZss p Hila | sparsionem D s,
aspersione p Hila, -nis J | 3 ~ magn. miser. suam
A-Z^css p s Hier Hila Var Cl^h | ~ Chr. Iesu² FBV|
4 immarciscib. MB, > Z s Oros | in³ > A | 6 exul-
tabitis F^eDHC] exultatis AF*GJ^r | 7 pretios. + sit
codd. p Hila Fulg | revelationem ADHMCss

1 Ja 1,1 | 2 R 8,29; Hb 12,24 | 3 1 P 1,23; Ja 1,18;
E 2,4; Tt 3,5 | 4 C 1,12 | 5 1 C 2,5; J 10,28; 17,11;
R 5,3ss | 6 R 5,2; 2 C 4,17; 5,10; Hb 12,11; Ja 1,2|
7 Ja 1,3; Pr 17,3; Sap 3,6; Sir 2,5; Ma 3,3; R 2,7.10

ΠΕΤΡΟΥ Α

Πέτρος ἀπόστολος Ὁ Ιησοῦς Χριστοῦ ἐκλεκτός¹ | Ja 1,1
 τοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλα-
 τίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, ἱκατὰ² | R 8,29
 πρόγνωσιν Θεοῦ πατρός, ἐν ἀγιασμῷ πνεύμα-
 τος εἰς ὑπακοὴν καὶ διαντισμὸν αἵματος Ὁ Ιησοῦς
 Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου³ | 1,23; Ja 1,
 ἡμῶν Ὁ Ιησοῦς Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ
 ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι⁴
 ἀναστάσεως Ὁ Ιησοῦς Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς⁵ | C 1,12
 οὐληρονομίαν ἀφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμά-
 ραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς
 ἕτοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστης⁶ | J 10,28; 17,
 τεως εἰς σωτηρίαν ἐτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν⁷
 καιρῷ ἐσχάτῳ. ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὅλιγον ἀρτι,⁸ | 1 C 2,5
 εἰ δέον ἐστίν, λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασ-⁹
 μοῖς, ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πο-¹⁰ | G 3,23
 λυτιμότερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ¹¹
 πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον¹²
 καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ὁ Ιησοῦς¹³ | 5,10; R 5,
 2 C 4,17
 Hb 12,11
 Ja 1,2
 Pr 17,3
 Ma 3,3
 R 2,7,10
 Ja 1,3
 Sap 3,6
 Sir 2,5

1 εκλεκτ. + καὶ S* sy | Ασιας > S* 1175 048 1838 | x. Βι-
 θυνιας > B* 1175. | ~ ελεος αυτου 323 33 1175 048 431
 69 206s 1518s 614 Cy | ζωσαν] ζωης 1852 398 0142 p
 syp bo Aug, > s | 4 ~ αμαραντ. αμιαντ. S 1319 Cy |
 εν+τοις Ψ 1898 206s 1518 2138s 614 378 | 5 ετοιμως S* |
 6 εστιν+ημας 048, > BS* 1518-1245 | λυπηθεντας S*
 1175 048 88s 307s 623* 1838s 1835s 460s 808ss 429*s
 1518s 383 255 L | 7 δοκιμον 429 378 | πολυτιμιωτερ.
 323ss 81 1829s 88 307s 1838 al. 920 pl. 206s 1518-1245
 614 913 255s | δεδοκιμασμενου, > δε 323 917sss 88ss
 1827s 226 255 Cl |

- 17,20; 20,29 8 Χριστοῦ· ὅν οὐκ ἴδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὅν ἄρτι
 2 C 5,7 μὴ ὁρῶντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾶ
 2 T 4,8 R 6,22 9 ἀνεκλαλήτω καὶ δεδοξασμένη, κομιζόμενοι τὸ
 τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν σωτηρίαν ψυχῶν.
- Mt 13,17 10 Περὶ ᾧς σωτηρίας ἔξεζήτησαν καὶ ἔξηραύ-
 L 10,24 νησαν προφῆται οἵ περ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος
- 's 21; Is 53 11 προφητεύσαντες, ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον
 L 24,26 καὶ ρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ
 προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα
- E 3,10 12 καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· οἵς ἀπεκαλύφθη
 L 2,13 ὅτι οὐχ ἔαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ
 νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων
 ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἀγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρα-
 νοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἀγγελοι παρακῦψαι.
- L 12,35 13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς δύσφύας τῆς διανοίας
 E 6,14 ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φε-
 ρομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χρισ-
 toῦ. ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι
- E 2,3; 4,17s ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις,
- 15 ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἀγιον καὶ αὐ-
 Lv 11,44; 16 τοὶ ἀγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι
 19,2; 20,7 γέγραπται· ἀγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἀγιός [εἰμι].
- P 88,27 J̄r 3,19 17 καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμ-
 Ma 1,6 πτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ
 Mt 6,9 R 2,11 τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε,
 Sap 6,8
- Is 52,3 18 ¹εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ,
 C 6,20; 7,23 4,3 ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς

8 ιδοντες Bss 323ss 1175 218 429 1852 383 913 ps vg
 sy ar sa Iq] ειδοτες 048 rel. | ορωντ. + πιστευετε 441
 r vg¹ Pol Ir Aug | αγαλλιατε BC* 1175 808* 1852 Ωρ|
9 υμων> B 1 sa Cl Or Ath Aug | **10** ημας 33 206s 378
 K s Ath Cy | **11** Χυ> B Ath | **12** εν> BA 33 Ψ 623
 436 218 r vg | **13** χαραν Ψ syh | **16** διοτι] οτι SC | γεγρ.
 + οτι B 69 | εσεσθε B-A 33 Ψ^r 88s 307-5 467s 808ss
 206ss 1611ss 614] γινεσθε L al., γεν. rel. | οτι] διοτι S
 1175s 181 1845 Cl | ειμι> BSA* 218 1525 Cl | **18** φθαρ-
 του αργυριου S* |

Iesu Christi, ¹quem cum non videritis, diligitis, 8
in quem nunc quoque non videntes creditis,
credentes autem exsultabitis laetitia inenarrabili
et glorificata, reportantes finem fidei vestrae 9
salutem animarum.

De qua salute exquisierunt atque scrutati 10
sunt prophetae, qui de futura in vobis gratia
prophetaverunt ¹scrutantes in quod vel quale 11
tempus significaret in eis Spiritus Christi, pree-
nuntians eas, quae in Christo sunt passiones
et posteriores glorias, quibus revelatum est 12
quia non sibimet ipsis, vobis autem ministra-
bant ea, quae nunc nuntiata sunt vobis per eos,
qui evangelizaverunt vobis, Spiritu sancto misso
de caelo, in quem desiderant angeli prospicere.

1,13-2,10 Vita propter Deum sancte agenda

Propter quod succincti lumbos mentis ves- 13
trae, sobrii perfecte sperate in eam quae of-
fertur vobis gratiam, in revelationem Iesu
Christi; quasi filii oboedientiae non configurati 14
prioribus ignorantiae vestrae desideriis; sed se- 15
cundum eum, qui vocavit vos, sanctum et
ipsi in omni conversatione sancti sitis, quon- 16
iam scriptum est: *Sancti eritis, quoniam ego
sanctus sum.* Et si patrem invocatis eum, qui 17
sine acceptance personarum iudicat secundum
uniuscuiusque opus, in timore incolatus vestri
tempore conversamini, scientes quod non cor- 18
ruptilibus auro vel argento redempti estis
de vana vestra conversatione paternae tradi-

⁸ creditis > FM s | credentes > Z Ir¹ | exultatis F
JZss p r(s) | ⁹ anim. + vestrarum AF^cDH r | ¹¹ sign. +
qui erat DZ^c ps Fulg (r) | ¹² sibimet] sibi Fr^r p | vobis³]
vos JM r Cl^h | ¹⁵ ~ sancti in om. convers. *codd.* pr
Amb | ¹⁶ estote ADZC pr | quoniam²] quia et AGH
M(DJ, p) | ¹⁸ non + in JV | ~ arg. vel auro FDMZC

⁸ J 20,29; 2 C 5,7 | ⁹ R 6,22 | ¹¹ Ps 21; Is 53 | ¹² E 3,10 |
¹³ L 12,35 | ¹⁴ R 12,2 | ¹⁶ Lv 11,44; 19,2; 1 Th 4,3 |
¹⁷ Ps 88,27; Jr 3,19; Sap 6,8; R 2,11 | ¹⁸ 1 C 6,20; 1 P 4,3

19 tionis, sed pretioso sanguine quasi agni im-
 20 maculati Christi et incontaminati, praecogniti
 quidem ante mundi constitutionem, manifestati
 21 autem novissimis temporibus propter vos, qui
 per ipsum fideles estis in Deo, qui suscitavit
 eum a mortuis et dedit ei gloriam, ut fides
 22 vestra et spes esset in Deo; animas vestras
 castificantes in oboedientia caritatis, in fraterni-
 tatis amore simplici, ex corde invicem diligite
 23 attentius; renati non ex semine corruptibili,
 sed incorruptibili per verbum *Dei vivi* et *per-*
 24 *manentis* in aeternum: quia

omnis caro ut faenum,
et omnis gloria eius tamquam flos faeni:
exaruit faenum, et flos eius decidit;

25 *verbum autem Domini manet in aeternum.*

Hoc est autem verbum, quod evangelizatum
 est in vos.

2 Deponentes igitur omnem malitiam et om-
 nem dolum et simulationes et invidias et
 2 omnes detractiones, sicut modo geniti infan-

19 ~ incontam. et immaculati FDJBV p Cl^h

20 ~ constit. mundi A-JZss p Cl^h

22 oboedientiam AZss Hila
 diligentes MV^c

23 vivi > M

in aeternum > F*GJ^r p Hier Hila

24 ut > A*V Hila

eius² GH^cCBV] > AFD

cecidit F

25 verbum² + dei D

est + a me M

vos] vobis AssMZ p

2,1 invidias] invidiam Hila, insidias D

19 Is 53,7; Hb 9,14 | **20** R 16,25s; E 1,4 | **21** J 14,6;
 R 4,24; C 1,27 | **22** 1J 5,1 | **23** Dn 6,26; J 1,13;
 Ja 1,18 | **24** Is 40,6s; Ja 1,10s | **25** Is 40,6ss | **2,1** E 4,22;
 Ja 1,21 | **2** 1 C 3,2; Hb 5,12s

πατροπαραδότου, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἄμνοῦ 19 Is 53,7
ἄμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, προεγνωσμένου 20 Hb 9,14
μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ R 16,25s
ἕπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς Ἱτοὺς δι' αὐτοῦ 21 J 14,6
πιστεύοντας εἰς Θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ E 1,4
νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν 22 1 J 5,1
ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν. Τὰς ψυχὰς 23 Dn 6,26
ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς
φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας
ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ἀναγεγεννημένοι 24 Is 40,6s
οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου διὰ Ja 1,18
λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος. διότι Ja 1,10s

πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος,

καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου.

ἐξηράνθη ὁ χόρτος,

καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν.

τὸ δὲ ὅῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 25 Is 40,8s
τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ὅῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς
ὑμᾶς.

*Αποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα 2 E 4,22
δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας Ja 1,21
καταλαλιάς, ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν 2 1 C 3,2
καταλαλιάς, ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν Hb 5,12s
Mt 18,3

20 ανεγνωσμ. S* | εσχατων P 917-431 1838-1837 206s
440s 1518 383ss Kr vg Ir | τ. χρονου S* | χρον.] ημερων
1175 1838 69 | ημας A 33 431 623 489 919 242 | **21** *πισ-
τους BA vg | **22** αληθ.] αγαπης vg, + δια πνς 323 P
1175 917-1311 206*-1245 614s Kr m ar¹ | καθαρας > BA
1852 255 vg | **23** σπορας] φθορας Sss 255 | μενοντ. +
εις τ. αιωνα P 1175 917-522 440-1108 614s Kr vg syp |
24 ως¹ > ScA 33 Ψ 307s 1838 436 206sss 440s 1611ss
614 255 K syph* ar¹ | αυτης] αυτου S*, ανθρωπου Ps
917-915 1838s 489-218 1831-1518 383s Kr | ανθος + αυ-
του CP 1175 88s 1838r 1831 1852 383ss Kr | **25** το ρημα
το > A | **2,1** υποκρισιν BS^c syp Cl Or Aug | φθον.]
φονους B 1175 | πασας > A syp Cl Or Aug | πασαν
καταλαλιαν S* 88s 1837 (syp) ar co Cl Or Aug | **2** λο-
γικ. + και 33 642 206 429s 1611ss 614 378 vg sy ar
Ωρ Cy |

άδολον γάλα ἐπιπομήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξη-

- Ps 33,9 3 θῆτε εἰς σωτηρίαν, εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ
 Ps 117,22 4 Κύριος. πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα,
 Is 28,16 5 δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι
 Mt 21,42 6 εὐπροσδέκτους Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. διότι
 A 4,11 7 εὐριέχει ἐν γραφῇ
 2,9 8 ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαῖον
 E 2,21s 9 ἐκλεκτὸν ἔντιμον,
 R 12,1 10 καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ μὴ καταισχυνθῇ.
- Is 28,16 11 ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δὲ
 R 9,33 12 λίθος ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος
 Is 8,14 13 ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας ἕτερος προσκόμ-
 R 9,33 14 ματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἵ προσκόπτουσιν τῷ
 Is 43,20s 15 λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. ὑμεῖς δὲ
 Ex 19,6;23,22 16 γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἄγιον,
 A 26,18 17 λαὸς εἰς περιποίησιν ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε
 2 C 4,6 18 τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμασ-
 E 5,8 19 τὸν αὐτοῦ φῶς· οἵ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς
 Ph 2,15 20 Θεοῦ, οἵ οὐκ ἦλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

εις σωτηρ. > 917 431 623 489-919 1ss al. 1891 1518 L^r |
 3 ει BS*A 915 436] ειπερ rel. | χριστος 2298 33 917-
 181 5sss 920ss 1-69 38sss 242s 1611s 614 255 KL |
 4 υπο] απο C 323s 1898 1611 1852 | 5 οικοδομ. BA* 33
 Ψ 917-431 1873ss 920-1311 206s 1518-2147 K^r] εποικοδ.
 rel. | εις > 33s 917-181 1873-522 440-1245 614s K^r vg sy |
 πνευματικας > S syp^l | θω BS*CAss 33 Ψss] τω θω
 rel. | 6 εν] η C 323s 1175s 181ss 1827s 808-1831 1611s
 614 255 ps vg, + τη P 917ss 920 pl. al. | ~ εκλεκτ.
 ακρογων. BC 1175 307s 69 ar bo | αυτον S* 81 917s
 181 642 206 378 (vg) | 7 ημιν S* | απειθουσιν AsP
 917-181 307s 1838r 1831-1108 614 rel. syp | λιθος BS^c
 A 623 1838 1518 al. 913s s vg] λιθον rel. | 8 λιθον 431
 453 489 69 1891 1765 | πετραν S 431 1891 1765 | οι]
 οσοι C* 323ss 1175 307-5 69 808 206 429 1611s 614
 378 syh | απιστουντ. B ps vg sa | εις ην παρεσκευα-
 σαν εαυτους ταξιν κ. ετεθ. 206sss 614 |

tes, rationabile sine dolo lac concupiscite, ut in eo crescatis in salutem; si tamen *gustastis* 3 *quoniam dulcis est Dominus*. Ad quem accedentes lapidem vivum ab hominibus quidem reprobatum, a Deo autem electum et honorificatum, et ipsi tamquam lapides vivi super- 5 aedificamini, domus spiritalis, sacerdotium sanctum, offerre spiritales hostias acceptabiles Deo per Iesum Christum. Propter quod 6 continet Scriptura:

Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum;
et qui crediderit in eum, non confundetur.

Vobis igitur honor credentibus, non credenti- 7 bus autem *lapis*, quem reprobaverunt aedifi- cantes, *hic factus est in caput anguli, et lapis* 8 *offensionis et petra scandali his, qui offendunt* verbo nec credunt in quo et positi sunt. Vos 9 autem *genus electum, regale sacerdotium, gens* sancta, *populus adquisitionis, ut virtutes ad-* nuntietis eius, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. Qui aliquando non 10 *populus*, nunc autem populus Dei, qui non consecuti misericordiam, nunc autem miseri- cordiam consecuti.

2 rationabiles FJ^cZss p | ration.-+ et ADC Hila |
 3 tamen > F*JBV* | est > FJ*B*V | 4 accidistis D|
 5 domos spiritales (AV)MZ^cB p Hila | 6 electum +
 probatum M | ponam Mr | et + omnis AF^cD s | eum|
 eo AJZ ps | confunditur A* | 8 his > F*Z*s | -quo]
 quod JZ^cV* | 10 populus¹+ dei M Hila | non² +
 aliquando F^c(Z) | consecuti²] seuti A*(D)

3 Ps 33,9 | 4 Ps 117,22; Mt 21,42; A 4,11 | 5 E 2,21s;
 4,12; R 12,1; Hb 13,15s | 6 Is 28,16; Mt 21,42; R 9,33|
 7 Ps 117,22; Mt 21,42 | 8 Is 8,14s; R 9,32s | 9 Is 43,20s;
 Ex 19,6; 23,22 O'; Ap 1,6; 5,10; 20,6; J 1,9; 12,46;
 E 5,8; 2 C 4,6; Ph 2,15 | 10 Os 1,6.9s; 2,23s; R 9,25

2, 11-3,12 ***Infideles bono exemplo docendi***

11 Carissimi, obsecro vos tamquam *advenas et peregrinos* abstinere vos a carnalibus desi-

12 deriis, quae militant adversus animam,¹ con-
versationem vestram inter gentes habentes bo-
nam, ut in eo, quod detrectant de vobis tam-
quam de malefactoribus, ex bonis operibus vos
considerantes glorificant Deum *in die visita-
tionis.*

13 Subiecti igitur estote omni humanae crea-
turae propter Deum: sive regi quasi praecel-

14 lenti, sive ducibus tamquam ab eo missis ad
vindictam malefactorum, laudem vero bonorum;

15 quia sic est voluntas Dei, ut benefacientes ob-
mutescere faciatis imprudentium hominum igno-

16 rantiam; quasi liberi et non quasi velamen
habentes malitiae libertatem, sed sicut servi

17 Dei. Omnes honorate, fraternitatem diligite,
Deum timete, regem honorificate.

18 Servi, subditi estote in omni timore dominis,
non tantum bonis et modestis, sed etiam dys-

19 colis. Haec est enim gratia, si propter Dei
conscientiam sustinet quis tristitias, patiens in-

20 iuste. Quae enim est gloria, si peccantes et

11 vos¹ G] > A-J*Zss | 12 detractant FG*HB Hila,
detrahunt ADCV p | 13 igitur > AF(D)JZss p Hila|
14 malorum A | 16 ~ malit. habent. FZ | 17 regem
+ autem DZ | 18 estote > F*J*V* | dominis + vestris
DZ p | discolis AFMBV p, -colatis D Hila, diffi-
cilloribus J, diffidentibus Z* | 19 gratia + apud deum
D | ~ conscientiam dei *codd.* p | Dei > Hila | 20 ~
gloria est *codd.* p Hila

11 Ps 38,13; Hb 11,13; G 5,16.24 | 12 1 P 3,1.16;
Mt 5,16; Ja 3,13 | 13 R 13,1-7; Tt 3,1 | 15 Tt 2,8 |
16 G 5,13 | 17 R 12,10; Pr 24,21; Mt 22,21 | 18-3,7 E
5,22-6,9; C 3,18-4,1; Tt 2,9 | 19 R 13,5 | 20 1 P 3,9.17;
4,13s; L 6,32s

[°]Αγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ 11 Ps 38,13
παρεπιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυ- G 5,17.24
μιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς. E 2,19
τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες 12 Mt 5,16
καλήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακο- Ja 3,13
ποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δο-
ξάσωσιν τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς. Is 10,3

Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν 13 R 13,1-7
Κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγε- Tt 3,1
μόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν
κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ὅτι οὗτως 15
ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀγαθοποιοῦντας φι- 3,16
μοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν·
ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες 16 G 5,13
τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς Θεοῦ δοῦ-
λοι. πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶ- 17 R 12,10
τε, τὸν Θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε. Pr 24,21
Mt 22,21

Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ 18 E 6,5; Tt 2,9
τοῖς δεσπόταις, οὓς μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ
ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. τοῦτο γὰρ 19
χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει τις
λύπας, πάσχων ἀδίκως. ποῖον γὰρ κλέος, εἰ 20

11 παρεπιδ. + τ. κοσμού τουτού 206sss 1611 614 378 |
απεχεσθε Cs 33s 81 88s 623s 460 808 1891 440 1518
913 255s L syrup bo Did Cyp Hila, + απο C* 323 307 |
12 inc. παρακαλω δε κ. τουτο την 206 429 614 378 |
εχοντ. > B | καλων + υμων 206s 1611s 614 1765 syrup ar
co Cyp | εποπτευσαντ. AsP 81 917-431 623r 1831r 1518
383s Kr | 13 υποταγ. + ουν 323ss P 1175 917-919 rel.
pl. syh | 14 εκδικησ. + μεν 323ss P 1175 307s 1838ss
226 460ss 206ss 1891 440r syh+ | 15 αγαθοποι. + υμας
C 323s 1175 69 440s 1852 | αγνωσ.] εργασιαν 460s 1891
Cl | 17 αγαπησατε 88s 489-547 al. 242 Kr | 18 υποτασ-
σομ. + ητε 206ss 1611 614 | δεσποτ. + υμων S syrup co |
19 χαρις + παρα (τω) θω C 323ss 1175 88s 1873 206
440 1518 614 (33 Ψ 307s 378) sy ar Eφ | θυ] αγαθην
C 323ss 1175 88s 307s 206sss 440-614 378 sy ar, +
αγαθην A* 33 Ψ (81) |

3,14.17; 4,13s
 Mt 5,10 ἀμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε;
 ἀλλ ἐι ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομε-
 21 νεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεῷ. εἰς τοῦτο γὰρ
 Mt 16,24
 J 13,15 ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν,
 ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολου-
 Is 53,9
 J 8,46
 2 C 5,21 θήσητε τοῖς ἵχνεσιν αὐτοῦ· δις ἀμαρτίαν οὐκ
 ἐποίησεν οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι
 23 αὐτοῦ· δις λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσ-
 χων οὐκ ἡπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι
 Is 53,12
 1 J 3,5
 R 6,11
 Hb 9,28 δικαίως· δις τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγ-
 κεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα
 ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζή-
 5,4
 Is 53,6
 Ez 34,5
 J 10,12 σωμεν, οὗ τῷ μώλωπι ἴαθητε. ἦτε γὰρ ὡς πρό-
 βατα πλανώμενοι, ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ
 τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.
 E 5,22
 Tt 2,5 3 Ὁμοίως αἱ γυναικες, ὑποτασσόμεναι τοῖς
 ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ
 λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἀνευ-
 2,12 2 λόγου κερδηθήσονται, ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν
 3 φύσιν ἀγνήν ἀναστροφὴν ὑμῶν. ὅν ἔστω οὐχ

20 κολαξομ. S 323 P 206 2138 r *syp ar | υπομενείτε¹*] -ενετε S^c 323ss Ψ 307^s 5 69 460 206 440 1518 614 pr vg | υπομενείτε²] -ενετε 1739s 69 440 pqr vg | τουτο + γαρ A 33 1175 307 1873^s 436 209 614 913 bo^l | 21 και > A 81 1611s syh sa Cy | επαθεν] απεθανεν SΨ 917 307-5 256ss 218 429 913 *syp ar Amb Cy | ημων* 323 33s 917^s 623 pl. 920-337 al. 256-440 614^s K^r *syp bo* Tert Eph | 23 ελοιδορει S* vg *syp co | αντελοιδ.* + τυπ-
 τομενος ουκ αντετυπτε Can. Apost. Ir Amb Max | iudic. se iniuste Cl^h p vg Cyp Hila (Eph) | 24 υμων B 1319 1758 | μωλ. + αυτον (Is 53,5) S* 917-181 1838s 927^s 920 pl. 1831^s 38s 255s L^r co | ιαθημεν (Is 53,5) 81 917 88s 1319 (syh) | 25 ητε γαρ > B q^r | πλανωμενα C 323ss Ψ 81 917ss 88^s 1838 rel. K^r | ημων 323 917 547 69* 38 808s 242 1518 2138s L | 3,1 ομοιως + και 460s 216 255s vg sy ar bo | αι > BS*A 2298 | και > B 241 206sss 1611ss 614 q r *syp ar co | κερδηθησωνται* 1829 307^s 5s 920s 241 337 206 242 440 1765 syh | 2 εποπ-
 τευοντ. S* 323s 206 |

colaphizati suffertis? Sed si bene facientes patienter sustinetis, haec est gratia apud Deum.
 1 In hoc enim vocati estis, quia et Christus 21 passus est pro nobis vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Qui *peccatum* 22 *non fecit, nec inventus est dolus in ore eius;*
 1 qui cum malediceretur, non maledicebat; cum 23 pateretur, non comminabatur; tradebat autem iudicanti se iniuste. Qui *peccata nostra ipse* 24 *pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui iustitiae vivamus; cuius livore sanati estis.* Eratis enim *sicut oves errantes,* 25 sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum.

Similiter et mulieres subditae sint viris 3 suis, ut et si qui non credunt verbo, per mulierum conversationem sine verbo lucrifiant, considerantes in timore castam conversationem 2 vestram. Quarum non sit extrinsecus capilla- 3

patienter] *et patientes AssM(J,ZV r) | gratia] gloria F | 21 nobis F] vobis ADJZss Amb | ~ reliq. vobis ADJe r Cyp Amb Aug | 22 ~ dolus invent. A DM Cyp Amb Aug | ipsius F Max | 23 ~ se iudic. A Cyp, se iudici iudic. se p | *iuste Z* r Fulg | 24 vivamus FBV] -eremus A(D)J Hila | sanati sumus Hila| 25 episc.] vis(s)itatorem DZ r Amb | 3,1 et⁴ > FJZ r Aug | sint > F*J | ~ suis viris AF | 2 castam] sanctam V, > B Hila | 3 ~ sit non codd. pr Hila| capillatae F-M Hila, capillorum implicatio Z pr Cyp¹ Fulg

21 Mt 16,24; Mc 10,21

22 Is 53,9; 2 C 5,21; J 8,46

23 1 P 3,9; Jr 11,20; J 8,50

24 Is 53,4s.11s; J 1,29; 1 J 3,5; Hb 9,28; R 6,11.18;
1 C 1,30; 2 C 5,21

25 Is 53,6; Ez 34,5; Mt 18,12ss; J 10,11s.16; 1 P 5,4

3,1 1 C 14,34 | 2 1 P 2,12

3 Is 3,16-24; 2 T 2,9-15

tura aut circumdatio auri aut indumenti ve-
4 stimentorum cultus; sed qui absconditus est
cordis homo, in incorruptibilitate quieti et
modesti spiritus, qui est in conspectu Dei lo-
5 cuples. Sic enim aliquando et sanctae mulie-
res sperantes in Deo ornabant se subiectae
6 propriis viris. Sicut Sarra oboediebat Abrahæ
dominum eum vocans, cuius estis filiae bene-
facientes et non pertimentes ullam perturbatio-
7 nem. Viri, similiter cohabitantes secundum scien-
tiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impartien-
tes honorem, tamquam et coheredibus gratiae
vitæ, ut non impedianter orationes vestrae.
8 In fine autem omnes unanimes, compa-
tientes, fraternitatis amatores, misericordes, mo-
9 desti, humiles; non reddentes malum pro malo
nec maledictum pro maledicto, sed e contrario
benedicentes, quia in hoc vocati estis, ut be-
nedictionem hereditatem possideatis.
10 *Qui enim vult vitam diligere
et dies videre bonos,
coercent linguam suam a malo,
et labia eius ne loquantur dolum:*

4 ~ cordis est A-JBV p | qui² DC Hila] quod AF
JcM*BV | locuplex AFcZss Hila | 5 domino AHC
(Aug¹) | 6 timentes AFJMBV pr Hila | et n. pertim.
> Z | 7 vaso AFM*(DZ) Hila | inpertinentes DV*,
impercipientes M | et > DGHC p Amb Aug Hila |
non] ne A-MBV p Amb | 8 finem FD, fide AHMC
BV p Hila, summa rei Z* | unianimes FDZ* | mo-
desti C] *> AFJMBV Hila | 9 nec] vel AFD-ZV
p, et Hila | 10 et¹ + cupit FcDZ p | ~ videre dies
A-JZss p Cl^h Hila | eius] sua FcD, > F*

4 (E 3,16)| 6 Gn 18,12; Pr 3,25 | 7 1 Th 4,4| 8 R 12,6;
15,5; Ph 2,3s | 9 Mt 5,44; R 12,14; 1 Th 5,15; 1 P 2,23|
10 Ps 33,13-17; Ja 1,26

ὅς ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυ-
σίων ἢ ἐνδύσεως ἴματίων κόσμος, ἀλλ᾽ ὁ κρυπ- 4
τὸς τῆς καρδίας ἀνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ
πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃς ἐστιν ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ πολυτελές. οὗτος γάρ ποτε καὶ αἱ ἄγιαι 5
γυναικες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς Θεὸν ἐκόσμουν ἑα-
τάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν. ¹ ὡς 6 Gn 18,12
Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν
καλοῦσα· ἦς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι
καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. Οἱ ἀν- 7 E 5,25
δρες ὅμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν ὡς ἀσ-
θενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες
τιμὴν ὡς καὶ συγκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς
τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

Τὸ δὲ τέλος πάντες ὅμοφρονες, συμπαθεῖς, 8 R 12,16
φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, ταπεινόφρονες, ¹ μὴ 9 2,23
ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ¹ Mt 5,44
λοιδορίας, τούναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς¹ Th 5,15
τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

ὅς γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν
καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθάς,
πανσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ
καὶ χείλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον,

3 εκπλοκης 88s 453 226s 337 429 440 614 | τριχων > C
 Ψ 1852 ar sa Cl | και] η C q r vg sys Cyp | 4 και > S*
 522 | ~ ησυχιου κ. πραεως B p q r vg bo Hila | 5 αγιαι
 > Ψ 919 460 ar | εις] επι SP 917-431 623s 919-1837
 242s 383 913 Kr | 6 υπηκουεν BΨ 69 p q r vg ar Aug |
 πτωσιν 33s 917-431 1827s | 7 οι > B | συνοικουν.] συνο-
 μιλουντες S* (r) | συγκληρονομοι CsΨss 81 917s 1873r
 206s 216 1518-1245 614s Kr, + ποικιλης SCcA 623s
 206sss 1518-1245 383s syh Hier | ζωσης 1829 1827
 1319 242 440s K | ταις προσευχαις B sys ar | 8 τα-
 πεινοφρ.] φιλοφρονες 917ss 88s 1873-1311 1831s 440s
 383ss Kr | 9 ευλογ. + ειδοτες 917-88 623-1245 614s Lr
 syh^m | εκληρωθητε 917 1898s 1838 | 10 γλωσσ. + αυτου
 S 917 1838s 5r 1831ss 440 rel. Kr | χειλη + αυτου P 917s
 1827-1758 440s 1518 383ss Kr |

11 ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἄγαθόν,

ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν·

12 δτι ὁφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὥια αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

13 Καὶ τίς δὲ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἄγαθοῦ

Mt 2,20; 5,10 Is 8,12 14 ζηλωταὶ γένησθε; ἀλλ᾽ εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν

1,3; 8,13 Pr 27,11 C 4,6 15 μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, Κύριον δὲ τὸν Χριστὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἔτοιμοι ἂξεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἴτοῦντι

16 ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ μετὰ πραΐτητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἄγαθήν, ἵνα ἐνῷ παταλαλεῖσθε καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἄγαθὴν ἐν Χριστῷ

3,14; 2,20 17 ἀναστροφήν. κρείττον γὰρ ἄγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν τῇ κακοποιοῦντας. δτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἀμαρτιῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ὑμᾶς

2,21-24 R ὁ, 10 L 3,12 IIε 9,28; 10,10 18

11 δε > SC^c 323ss 33s 917^r 1831ss 440s 383s K^r | 12 κακαὶ του εξολοθρευσαι αυτους εκ γης 206-242 1611ss 383s 255 syⁿ | 13 ει... γενοισθε B | ζηλωται] μιμηται P 917^s 1838-1837 242s 440s 383 913 K^r | 14 inc. ει δε ScA 1739s 33 81 623ss 436 | πασχητε 489s 457 69 38 522 383 L, -ετε Ψ 241 206sss 1518-1245 614 | μακαρ. + εστε S 255 (ar co) | μηδε ταραχθ. > BL | 15 Xv Cl] θν P 81 917^r 206s 242s 440ss 383sss K^r | αει > A 917 88s 808 syst ar | απαιτ. ScA 36 | ελπιδ. + κ. πιστεως 2147 378 (syst) | 16 αλλα > Ps 917^s 1838-1311 206-242 440s 383ss K^r syst | καταλαλ. B 1739s Ψ 1175 (307) 429 522 1518-614] κατ ιλαλωσιν υμων ως κακοποιων rel. syph^t bo (vg ar) | αγαθην] αγνην C 1175 syh^m | 17 θελοι > 321 syst sa | 18 αμορτ. BP 917-181 489-919 241-1311 1518 383ss K^r vg (syst sa)] + υπερ ημων rel. pl. (υμων ΑΨ 206-242 440s 1611s ar) | απεθαν.] επαθεν BP 81 917-181 307^s 467 242s 440s 1518 2147 K^r | υμας BPsss 917-181 920 1s 69ss al. 206sss 440s 1611^s 383 al. syph^{*} ar] ημας rel. |

*Declinet a malo et faciat bonum, 11
 inquirat pacem et sequatur eam;
 Quia oculi Domini super iustos, 12
 et aures eius in preces eorum;
 Vultus autem Domini super facientes mala.*

**3,13-4,19 Christus honorandus in passio-
 nibus, divinum iudicium et Dei gloria in
 omniibus spectanda**

Et quis est qui vobis noceat, si boni aemu- 13
 latores fueritis? Sed et si quid patimini prop- 14
 ter iustitiam, beati. *Timorem autem eorum*
ne timueritis et non conturbemini. Dominum 15
 autem Christum sanctificate in cordibus vestris,
 parati semper ad satisfactionem omni poscenti
 vos rationem de ea, quae in vobis est, spe;
 sed cum modestia et timore conscientiam ha- 16
 bentes bonam, ut in eo quod detrahunt vobis
 confundantur, qui calumniantur vestram bonam
 in Christo conversationem. Melius est enim 17
 bene facientes, si voluntas Dei velit, pati quam
 male facientes, quia et Christus semel pro pec- 18
 catis nostris mortuus est, iustus pro iniustis,

11 declinet + autem A^cssM-V p Hila
 persequatur F*V

12 in] ad F^eM p Hila

13 est qui > DZ p Aug

14 beati + eritis DM (p) Hila

15 fide et spe Z Aug Maximin Fulg, ~ F*D
 spes J

16 detrahunt GH Hila] + de rel. p

17 ~ velit vol. dei codd. p

18 nostris FID^e Hila] > AFMBV

13 R 8,34; Tt 2,14

14 1 P 2,20; Mt 5,10; Is 8,12

15 Is 8,13; C 4,6

16 1 P 2,12

17 1 P 2,20; 3,14

18 R 6,10; Hb 7,27; 9,28; 10,10; 1 P 2,21-24

ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne,
 19 vivificatus autem spiritu. In quo et his, qui in
 carcere erant, spiritibus veniens praedicavit,
 20 ¹qui increduli fuerant aliquando, quando exspec-
 tabant Dei patientiam in diebus Noë, cum fa-
 bricaretur arca, in qua pauci, id est octo ani-
 21 mae saluae factae sunt per aquam. Quod et
 vos nunc similis formae salvos facit baptisma,
 non carnis depositio sordium, sed conscientiae
 bonae interrogatio in Deum per resurrectio-
 22 nem Iesu Christi, ¹qui est in dextera Dei, de-
 glutiens mortem, ut vitae aeternae heredes ef-
 ficeremur, profectus in caelum, subiectis sibi
 angelis et potestatibus et virtutibus.

4 Christo igitur passo in carne, et vos eadem
 cogitatione armamini; quia qui passus est in
 2 carne desiit a peccatis; ut iam non desideriis
 hominum, sed voluntati Dei, quod reliquum
 3 est in carne vivat temporis. Sufficit enim piae-
 teritum tempus ad voluntatem gentium con-
 summandam his, qui ambulaverunt in luxuriis,
 desideriis, vinolentiis, comesationibus, potatio-
 4 nibus et illicitis idolorum cultibus. In quo ad-

3 ad... consummandam] perpetrasse

18 mortificatos ADG^cBV Hila | quidem > AFGM
 BV Hila | vivificatos A^cDG^oMB(V) p Hila | 19 car-
 cere + conclusi D Hila, incl. Z, vincti p | 20 *exspec-
 tabat dei clementia A, patientia FJ Var, sustineret
 Cl^h | 21 similes JM Hila | facit FDG] fecit AV, fa-
 ciet B | 22 dei+patris V, | deglut. - effic. > F*J| 4,1 in²
 CH Hila] > rel. | desit AD | 2 ~ homin. desid. A-J
 Zss p Hila | voluntate F*D*G*JBV, volumptati p |
 3 his > A-JZB p | com(m)is(s)ationib. FJZ | 4 ammi-
 rantur ABV, peregrinantur JM, obstupiscunt Z* (p)

19 1 P 4,6 | 20 Gn 7,5.23 | 21 E 5,26; Hb 10,22 |
 22 E 1,21s; Ps 109,1; A 1,10; Mc 16,19 | 4,1 R 6,2.7;
 2C 5,14s | 2 1J 2,16s | 3 E 2,2s; 1C 6,9ss; Tt 3,3

προσαγάγη τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί,
ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν 19 4,6
φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ἀπει- 20 Gn 7,7.18
θήσασίν ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μα- Sap 10,4
κροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης
κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὅλιγοι, τοῦτο ἔστιν ὅκτὼ ψυχαί,
διεσώμησαν δι' ὕδατος. ὁ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυ- 21 E 5,26
πον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις
ὅπου ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα
εἰς Θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ 22 E 1,20s
ἔστιν ἐν δεξιᾷ Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν,
ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἔξουσιῶν καὶ
δυνάμεων.

Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν 4 R 6,2.7
αὐτὴν ἔννοιαν δπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ²
πέπαυται ἀμαρτίας, εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων 2 1 J 2,16s
ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοι-
πον ἐν σαρκὶ βιωσαι χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ὁ 3 E 2,2s;
παρεληλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν
κατειργάσθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις,
ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις καὶ
ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις. ἐν ᾧ ἔεινίζονται μὴ 4

τω θω > B | 19 φυλακῇ τω αδη 1518 2138 614 378 *syp*
Ath, + κατα(κε)κλεισμενοις C 88s 1838s 255 p vg¹ Ωρ¹
Hila | 20 οτε] οτι 81 206 syh^m | απεξεδ.] απαξ εδεχετο
917 467 69 1319, -χοντο p vg¹ | την τ. θυ μακροθυμιαν
S* vg¹ Ωρ | ολιγοι BSA 623 467 226 383 vg Cyp Aug]
-γαι rel. | 21 ημας P 1829^s 1873^r 206^s 1611ss 614 913^s
Κ^r | 22 θυ BS*Ψs] του θυ rel. | + deglutiens mortem
ut vitae aeternae heredes efficieremur lat Aug | 4,1 πα-
θοντ.] αποθανοντος S*, + υπερ υμων S* 547 69 1758
440s 1852 2147* *syp*, ημων A^r 917-226 al. 794-206 429^s
1518 rel. pl. | αμαρτιαις BS^c vg *syp* | 2 ανθρωπον S*|
θυ] ανθρωπου S* | 3 γαρ + υμιν S* 104ss 88s 920 al.
440s 255s bo, ημιν C 33ss 917-181 307^s 623^c-1873 1sss
69 al. 242s 383 913 L | χρον. + του βιου P 917^s 1838-
1311 1831^s 440s 1518s 913^s | το θελημα, κατεργασασθαι
P 917-431 1838^r 1831-216 1518s 383 255 K^r | πορευο-
μενους S 1311 1765 |

συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας

A 10,42 5 ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· οἵ ἀποδώσουσιν λό-

R 14,9s γον τῷ ἐτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νε-

2 T 4,1 6 κρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη,

R 3,19 ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι

8,10 δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.

I C 5,5

I C 10,11 7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἥγγικεν· σωφρονήσατε οὖν

1 J 2,18 8 καὶ νήψατε εἰς προσευχάς. πρὸ πάντων τὴν εἰς

Pr 10,12 ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη

,22; Ja 5,20 9 καλύπτει πλῆθος ἀμαρτιῶν· φιλόξενοι εἰς ἄλλη-

I C 13,7

10 λους ἀνευ γογγυσμοῦ· ἔκαστος καθὼς ἔλαβεν χά-

L 12,42 11 οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ. εἴ τις λαλεῖ,

R 3,2; 12,7

1 C 10,31 ὡς λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἔξι ισχύος ἦς

χορηγεῖ δ Θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται δ Θεὸς

διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ

κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

1,6s 12 Ἀγαπητοί, μὴ ἔχεις τῇ ἐν ὑμῖν πυρώ-

σει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη, ὡς ἔχειν

.5,41; Ja 1,2 13 13 ὑμῖν συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς

R 8,17

2 T 2,12 τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ

ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλι-

2,20 14 14 ὕμενοι. εἰ διδίζεσθε ἐν δινόματι Χριστοῦ,

.5,41; Is 11,2

Ps 88,51s μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ

4 βλασφημ.] κ. βλασφημουσιν S*C* 323s 1175s 1852
 symp ar sa | 5 οι αποδ. λογ.>S* | ετοιμω, >εχοντι 1739 |
 εχοντι κριν.] κρινοντι BC*Ψ (81) 206sss 2138 1852 614
 378 | 8 παντων B-A 33 Ψss vg ar sa] + δε rel. | καλυψει
 SP 917 181 1873-38 1831s 216 383 255s Lr(sa) | 9 γογ-
 γυσμων P 917 1836ss 307s 1838s 1835-1311 242s 440
 1518 383 Kr | 10 χαρισμα + απο θυ 1852 syph+ | 11 ης]
 ως P 917 1836ss 920 547-999 206r 614ss Kr | εστιν
 > A 33 81 489 808ss 255 ar | τ. αιωνων> 1739 623
 69 206s 1518 614 qr vg! syh ar! | 14 δοξης BΨ 917-
 181 920s 1831s 440s 383 Kr vg syrup Cl Tert] + κ. διγα-
 μεως al. Clh | και το > 88s 1838 206sss 1518s 2138-614
 1765ss lat sy Did | θυ + ονομα και 206ss 1518s 614s
 378 (ar, syh) |

mirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuria confusione blasphemantes. Qui reddent 5 rationem ei, qui paratus est iudicare vivos et mortuos. Propter hoc enim et mortuis evangelizatum 6 est, ut iudicentur quidem secundum homines in carne, vivant autem secundum Deum in Spiritu.

¹Omnium autem finis appropinquavit. Esto- 7 te itaque prudentes et vigilate in orationibus. Ante omnia autem mutuam in vobis met ipsis 8 caritatem continuam habentes, quia *caritas operit multitudinem peccatorum*. Hospitalis in- 9 vicem sine murmuratione. Unusquisque sicut 10 accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis gratiae Dei. Si quis loquitur, quasi sermones 11 Dei; si quis ministrat, tamquam ex virtute, quam administrat Deus, ut in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum, cui est gloria, et imperium in saecula saeculorum. Amen.

Carissimi, nolite peregrinari in fervore, 12 qui ad tentationem vobis fit, quasi novi aliquid vobis contingat; sed communicantes Christi 13 passionibus gaudete, ut et in revelatione gloriae eius gaudeatis exsultantes. Si exprobramini 14 in nomine Christi, beati eritis; quoniam quod est honoris, gloriae et virtutis Dei, et qui est

6 in² > FJZ Aug¹ | **7** adpropinquabit AF^cMV p Hila* | **8** autem > ADJZ p Hila | vosmet ipsos A(F) DJ p Hila | cooperit ADZC p Fulg | **10** accipit ADI **11** si quis-dei > F* | saeculorum > AF p r | amen > FDCBV Hila | **12** peregrin.] mirari F^cD Cyp Beda| in fervore] *ustionem Tert, ardorem Cyp | **13** revelationem AZB*, -tionibus r | **14** eritis> FJ-B r| quod est -vos] gloriae dei spiritus in vobis A-J Hila (pr, TertCl^h)

5 A 10,42; 2 T 4,1 | **6** 1 P 3,19; R 8,10 | **7** 1 C 10,11; 1 J 2,1s; 1 P 1,13 | **8** Pr 10,12; Ja 5,20; 1 C 13,7; 1 P 1,22 | **9** Hb 13,2 | **10** L 12,42 | **11** R (3,2) 12,7; 2 C 2,17; 1 C 10,31; C 3,17 | **12** 1 P 1,6s | **13** A 5,41; Ja 1,2; R 8,17; 2 T 2,12 | **14** Ps 88,51s; 1 P 2,20; Is 11,2; L 10,6

15 eius Spiritus super vos requiescit. Nemo autem vestrum patiatur ut homicida aut fur aut
 16 maledicus aut alienorum appetitor. Si autem ut Christianus, non erubescat, glorificet autem
 17 Deum in isto nomine. Quoniam tempus est ut incipiat iudicium a domo Dei. Si autem primum a nobis, quis finis eorum, qui non credunt Dei
 18 evangelio? Et si *iustus vix salvabitur, impius et peccator ubi parebunt?* Itaque et hi, qui patiuntur secundum voluntatem Dei, fideli Creatori commendent animas suas in benefactis.

5, 1-11 *Monita varia*

5 Seniores ergo, qui in vobis sunt, obsecro consenior et testis Christi passionum, qui et eius quae in futuro revelanda est gloriae communicator: pascite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum, neque turpis lucri gratia, sed 3 voluntarie; neque ut dominantes in cleris, sed 4 forma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immar-

14 requiesc. -†(quod) ab aliis (quidem) blasphematur, a vobis autem honorificatur ADC (F^mZ pr Cyp)]
15 autem] enim AFJM | ut] quasi AFJ^r pr Hila | maleficus DJ p Tert Cyp | **17** est > AFJZB* Cl^h | a¹] de *codd.* p Hila | **18** iustus + quidem DBV hr Augt Fulg | parebit Jss Amb, apparebit D Fil | **19** commendant A-JZss Hila | **5,1** ergo > DZ | **2** ~ est in vobis *codd.* p | coacto FJZ*, coacti MZ^cB^c Var, coactos ADB*V m Hila] spontaneos D, -tanei B^c] **3** clericis D| formae AFJM(Z)BV p Hila | facti] estote D hr | gregi AssMr Hila] + et F*J^cB | **4** percipiatis pr Hila | inmarcessibiles M*, -is M^c

16 A 11,26; 26,28; Ph 1,20 | **17** Jr 25,29 (Ez 9,6)
 2 Th 1,8; Hb 3,6 | **18** Pr 11,31 O'; L 23,31 | **19** Ps 30,6;
 L 23,46 | **5,1** 2 J 1; R 8,17; Ap 1,9; Mt 17,1-5; 2 P
 1,16s | **2** J 10,12; 21,16; A 20,28, 1 T 3,2-7 (Ez 34)|
3 Ph 3,17; 2 C 1,24 | **4** 1 P 2,25; 1 C 9,25; Hb 13,20

πνεῦμα ἐφ^ο ὑμᾶς ἀναπαύεται. μὴ γάρ τις 15
ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακο-
ποιὸς ἢ ὡς ἄλλοτριεπίσκοπος· εἰ δὲ ὡς Χριστι- 16 A 11,26
ανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν Ph 1,20
ἐν τῷ δνόματι τούτῳ. ὅτι δὲ καιρὸς τοῦ ἀρξασ- 17 Ez 9,6
θαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ Jr 25,29
πρῶτον ἀφ^ο ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούν-
των τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ; καὶ εἰ δὲ δίκαιος 18 Pr 11,31 (L 23,31
μόλις σώζεται, δὲ ἀσεβὴς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ
φανεῖται; ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέ- 19 Ps 30,6
λημα τοῦ Θεοῦ πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν L 23,46
τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

Πρεσβυτέρους οὖν τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ 5 2 J 1; R 8
δὲ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ
παθημάτων, δὲ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσ-
θαι δόξης κοινωνός, ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν 2 J 10,12; 21
ποίμνιον τοῦ Θεοῦ ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκασ-
τῶς ἄλλὰ ἔκουσίως κατὰ Θεόν, μηδὲ αἰσχρο-
κερδῶς ἄλλὰ προθύμως ἢ μηδὲ ὡς κατακυριεύ- 3
οντες τῶν κλήρων, ἄλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ
ποιμνίου. καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος 4
J 10,12; 21
Phm 14
Tt 1,11
A 20,28
1 T 3,2-7
2 C 1,24
Mt 20,25s
L 22,25
Ph 3,17
2,25
Hb 13,20
1 C 9,25
2 T 4,8

επαναπ. ΑΨ 81 1838 206s 2138s 614 378, επαναπεπαυ-
ται 1739* 33 88 623 al. 808ss 1831 440s 383-255 Εφ|
αναπ. + κατα μεν αυτους βλασφημειται, κατα δε υμας
δοξαζεται 323s P 917s 467-1 460-1311 242r 1611s 913s
Kr pr vg¹ syh⁺ sa bo¹ | 15 κακολ.] κακουργος 1739 1175
307s 206s 1518-614 378 | αλλοτριος επισκοπ. ΑΨ 181
1838 69 Εφ| 16 ονοματι] μερει P 917-181 431s 1838-1738
al. 206r 1518 383s Kr | 17 υμων S*A^c 453 623s 467 69
1758s 1518 | τω + λογω S* 623s 467 1758 1831 | 18 o²
+δε B 1611ss 614 syh ar | 19 θυ+ως 323 33ss 917-1837
206r 1518r Kr syp | αγαθοποιαις A-81 88s 623s 1837ss
440sh pr vg sy ar | 5,1 ονν>323ss P 1175s 917-307 623
1873r 242s 216 1518 pl. 255s Kr syh⁺ bo | τους> BA
206 1518s 1245r | o¹] ως P 1827ss 1 1311s al. 206 429
1108 913 syh ar sa Εφ | 2 επισκοπ.>BS* 323 33 | κατα
θν> B 917ss 88 431r 1838r 1831s 1518 383 913ss Kr syp |
μηδε] μη A 1838 242 1518c 913 255 L h q r syp ar Cyp|
3> B | τον κληρον 917s 88s 1827 1891 383 hr Cyp |

- κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.
- E 5,21
τ 3,34 O'
Mt 23,12
J 13,4.14
Ja 4,6
- 5 Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις.
πάντες δὲ ἄλλήλοις τὴν ταπεινοφροσύνην ἔγ-
κομβώσαισθε, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσ-
σεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.
- Job 22,29
Ja 4,10
- 6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα
- Ps 54,23
Mt 6,25
Ph 4,6
Sap 12,13
- 7 τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ¹πᾶσαν
τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι
- 1 Th 5,6
Ja 4,7
- 8 αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε.
ὅ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος
- E 6,11ss
- 9 περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· ὃς ἀντίστητε
στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθη-
μάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπι-
- 1 Th 2,12 10 τελεῖσθαι. Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέ-
σας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χρισ-
τῷ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει,
- 1,6 11 σθενώσει, θεμελιώσει. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
- Hb 13,22 12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ,
ὡς λογίζομαι, διὸ ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν
καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν

4 τ. δοξης > 1829 1838 460s 38 | 5 ομοι. + δε S* 33 Ψ
1175 1898s 307s 241 206sss 440s 1518s 614 378 (h p syh) |
αλληλ. + υποτασσομενοι P 917s 5-1245 614s Kr syh |
6 καιρω + επισκοπης A 33ss 1898s 623sss 913 hpr vg
syh+ bo Ef | 7 επιριψατε P²⁵ 917s | ημων S* 33 1829
431 241s | 8 ο] οτι ο S^c 323ss 33 Ψ 1175 623 69
1758ss 1518-2147 Kr hpr verss. | ο διαβ. P²⁵ 33 | πε-
ριερχεται 226c 206s 1831 1611ss 614 378 | τινα > P²⁵
ΒΨ 1175 Or | καταπιη A 88ss 36 1838s 547ss 794ss
206ss 440s 1852r al | 9 τω BS 920] > P²⁵ rel. | 10 ηιας
P²⁵ 1873 489 1518 K p q vg sys | Xω P²⁵ BS 206
429 1518-1245 614s 255 syh+] + Iu rel. hpr | καταρ-
τισαι 323 P 1829sss 1838-1245 614, + υμας Ps 917-
181 1838 216 1518ss 383s Kr syh+ | θεμελιωσει > P²⁵
ΒΑΨ 1827 2143 hpr vg | 11 η δοξα και > ΒΑΨ 2298
vg | τ. αιωνων > Β 307s ar bo! | αμην > 1838 qr
ar! | 12 ~ τ. αδελφ. τ. πιστου 33 206 429 1518-1245
h q r Cyp |

cescibilem gloriae coronam. Similiter, adules- 5
centes, subditi estote senioribus. Omnes autem
invicem humilitatem insinuate, quia *Deus su-
perbis resistit, humilibus autem dat gratiam.*

Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, 6
ut vos exaltet in tempore visitationis, omnem 7
sollicitudinem vestram proicientes in eum, quon-
iam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote et 8
vigilate, quia adversarius vester diabolus tam-
quam leo rugiens circuit quaerens quem de-
voret; cui resistite fortes in fide scientes ean- 9
dem passionem ei, quae in mundo est, vestrae
fraternitati fieri. Deus autem omnis gratiae, 10
qui vocavit nos in aeternam suam gloriam in
Christo Iesu, modicum passos ipse perficiet,
confirmabit solidabitque. Ipsi gloria et impe- 11
rium in saecula saeculorum. Amen.

5,12-14 *Conclusio*

Per Silvanum fidelem fratrem vobis, ut ar- 12
bitror, breviter scripsi obsecrans et contestans,
hanc esse veram gratiam Dei, in qua statis.

5 similiter + et M hp | autem] enim BV | 8 et
FBV Hila] > ADJZ hr Lcf | vigil. + ex animo ex-
citamini D(F^m) | 9 fortes] firmes Lcf | in⁴ > AF p|
eadem passionum F*(J)M*Z*B*, has easdem passio-
nes (r) Lcf | mundo] omni hoc saeculo (r) Lcf | fra-
teinitatis AZ^c | 10 suam > D | consolidabit V | -que
A Hila] > FDJ*B | 11 gloria et > A-J*BV | 12 ~ vo-
bis fid. fr. AF(J)MZ | fratr.] patrem J | statis DF^c r]
state rel. Hila

5 Tt 2,6 (1 T 5,1); Pr 3,34 O'; Ja 4,6; L 14,11

6 Job 22,29; Ja 4,10

7 Ps 54,23; Mt 6,25; Ph 4,6

8 Ps 21,14; Ja 4,7; 1 Th 5,6

9 E 6,11ss.16

10 1 Th 2,12; 5,24; 1 P 1,6; 2 P 1,3; Ap 19,9

12 A 15,27; Hb 13,22

13 Salutat vos ecclesia, quae est in Babylone coëlecta, et Marcus filius meus. Salutate invicem in osculo sancto.

Gratia vobis omnibus, qui estis in Christo Iesu. Amen.

EPISTULA
BEATI PETRI APOSTOLI
SECUNDA.

1,1-2 *Inscriptio*

1 SIMON Petrus servus et apostolus Iesu Christi, iis qui coaequalem nobiscum sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri et Salvatoris 2 Iesu Christi. Gratia vobis et pax adimpleatur in cognitione Dei et Christi Iesu Domini nostri :

1,3-11 *In agnitione Christi omnia bona et introitus in regnum Christi*

3 quomodo omnia nobis divinae virtutis suae, quae ad vitam et pietatem donata sunt, per cognitionem eius, qui vocavit nos propria gloria et virtute, per quem maxima et pretiosa nobis promissa donavit, ut per haec efficiamini divinae consortes naturae, fugientes eius, quae

13 babilonia aeclesia D(Z, p) | ecclesia > FJ hr Hila | conelecta AM, cum electa F*BV(J), electa D hr | **14** Iesu > FDJZBs r Fulg | amen > ADJZBV* Hila Fulg

1,1 iis] his *codd.* p | nobiscum] nobis A-Z h p r Voc. gent. | **2** agnitione A, cognitionem F*Z*, recognitio-ne(m) hr | Dei et Chr. Iesu C] > AFJr Hila | **3** sunt] est A-JZBs | quem] quam A h, quae F*Z | **4** dona-vit] donata sunt DC h | consortis F*JB*

13 A 12,12.25; Ap 14,8 | **14** 1 C 16,20

1,1 Mt 4,18; L 22,31; J 1,40; A 15,7ss; E 2,14-22; 3,6; Tt 2,13 | **2** Jud 2; C 1,9s | **3** 1 P 2,9; 2 C 4,4.6 | **4** 2 C 7,1

τοῦ Θεοῦ, εἰς ἦν στῆτε. Ἄσπαζεται ὑμᾶς ἥ ἐν 13 A 12,12.2
Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μᾶρκος ὁ υἱός μου. 2 T 4,11

ἀσπάσασθε ἄλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. 14 1 C 16,20

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

ΠΕΤΡΟΥ Β

Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰη- 1
σοῦ Χριστοῦ τοῖς ἴσοτιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίσ-
τιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆ- Tt 2,13
ρος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 2 Jud 2
πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ καὶ Ἰησοῦ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

‘Ως πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ 3 1 P 2,9
τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὔσέβειαν δεδωρημένης διὰ
τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἵδιᾳ δόξῃ
καὶ ἀρετῇ, διὸ ὡν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπ- 4 2 C 7,1
αγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε
θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν

εστηκατε Ps 1829s 307s 1838-216 1518-1245 614-1765 Kr]
13 Βαβυλ.] Ρωμη 1518 2138, + εκκλησια S 88 p syp ar
(q vg) | 14 αγαπ.] αγιω 88s 453 623s 808ss 913ss p vg
syp, + αγιω 1827 bo' | Χω ΒΑΨ 307s 1838 218 q r vg'
syp co'] + Iu rel.] + αμην S 323scs 104s 917-2147 255s
Kr h pr vg sy ar bo'

1,1 Σιμων B 33 Ψ 81 917 181ss 623 1827ss 919 69 242
1518-1245 383ss lat syi co | θυ] Κν SΨ syp bo | 2 τ. θυ
και> 429 522 1518s 614ss 378 sa | και² + σωτηρος 88s
1837 | Iu + Xv SA 323s Ψ 917ss 88s 1836ss 457 206-242
1518r L sypi ar bo | 3 ως + τα SA 33 Ψ 81 623s 1518s
614 Did | προς + τ. θυ και S* 33 1108 | ιδια - αρετη]
δια δοξης κ. αρετης B 323 1175 917-181 623ss 1873r
1831ss 440s 1611 383sss Kr | 4 τιμα - ημιν B 489s m
syh] ~ τιμ. ημ. κ. μεγ. S 917s 181 920s 919ss 794-1311
1837ss 242s 440s 383 913s, ~ μεγ. κ. τιμ. η. rel. vg
syf ar bo | ημιν] υμιν A 88s syfhm |

- G 5,6.22 5 τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. καὶ αὐτὸ τοῦτο
 Jud 3 δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορη-
 γήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ
 6 τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν
 ἔγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν,
 G 6,10 7 ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὔσεβειαν, ἐν δὲ τῇ
 εὔσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ
 8 τὴν ἀγάπην. ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ
 πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθισ-
 τησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισ-
 1 J 2,9.11 9 τοῦ ἐπίγνωσιν. φῶ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα,
 τυφλός ἐστιν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ κα-
 10 θαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἀμαρτιῶν. διὸ
 μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαιάν ὑμῶν
 τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ
 3,5; 10,7 11 ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. οὕτως γὰρ
 πλουσίως ἐπιχορηγήθησται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς
 τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ
 σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.
- 1 Jud 5 12 Διὰ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ
 1 J 2,21 τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν
 2 C 5,1 13 τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. δίκαιον δὲ ἥγοῦμαι, ἐφ
 ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν
 J 21,18s 14 ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει, εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ
 ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ

εν επιθυμια BA 917^s 489^r 1831^s 440^s 383-255 L^r h] την...
 επιθυμιαν S Hier, επιθυμιας και C 323ss 33 al. | 5 inc.
 κ. αυτοι δε A 1827 h vg | πασαν > C 206sss 1518 2138s
 syh⁺ | ημων C 917 181 | 7 αγαπην+εν δε τη αγαπη τ.
 παρακλησιν 181 | 8 γαρ+εν 917 181s 489 242 | υπαρχ.]
 παροντα AΨ 623 1838 p vg | 9 αμαρτηματων SA^{ss}
 1175 307^s al. | 10 σπουδ.ινα ... ποιητε SA 1175 307-5 al.
 1845 206sss 440s 1518-2147 | σπουδ. (ινα) +δια τ. καλων
 εργων SA-467 1845 206sss 1518-614 lat syifh co | ποτε
 > AΨ | 11 η > SΨ 216* | κ. σωτηρος > 88s 489 206sss |
 12 μελλησω] ουκ αμελησω 81 917-216 1518 1108r K^r
 syf | αει > P 1175s 917 | 13 εν²+τη SAΨ 623 | 14 σκη-
 νωμ.] σωματος 056 440s syf ar sa |

in mundo est, concupiscentiae corruptionem. Vos autem curam omnem subinferentes ministrare in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, ¹ in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis caritatem. Haec enim si vobiscum adsint et superent, non vacuos nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione. Cui enim non praesto sunt haec, caecus est et manu tentans, oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum. Quapropter, fratres, magis satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis; haec enim facientes non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in aeternum regnum Domini nostri et Salvatoris Iesu Christi.

1,12-21 Gloriosus adventus Christi certo futurus

Propter quod incipiam vos semper commovere de his, et quidem scientes et confirmatos vos in praesenti veritate. Iustum autem arbitrator, quamdiu sum in hoc tabernaculo, suscitere vos in commonitione; certus quod velox est depositio tabernaculi mei, secundum quod et

4 corruptionem JZ | 5 omnem > A* | 7 autem² > Z*ss Hila | 8 enim] autem omnia A | si > FJ-B h| nec] et FM Hila | cognitionem M (h)p | 10 agite AZ*| bonam operam JB*V g | vestram > J | 11 subministr. D (h) | 12 et² > DM | vos² > ADG*MC g h p | veritatem J | 14 certus + sum DM Hila | velocissima D | erit D p, sit JM^e Hila

5 Ph 2,12; G 5,6.22 | 7 1 Th 4,9; 1 P 1,22 | 8 Tt 3,14 | 9 Dt 28,28s; 1 J 2,11 | 11 J 3,5 | 12 Jud 5; 1 J 2,21; R 15,15 | 13 2 C 5,1; 2 P 3,1 | 14 2 T 4,6 (J 21,18)

Dominus noster Iesus Christus significavit mihi.

15 Dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis.

16 Non enim doctas fabulas secuti notam fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi virtutem et praesentiam, sed speculatorum facti illius

17 magnitudinis. Accipiens enim a Deo Patre honorem et gloriam, voce delapsa ad eum huiuscemodi a magnifica gloria: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite.* Et hanc vocem nos audivimus de caelo allatam, cum essemus cum ipso in monte sancto.

19 Et habemus firmiores propheticum sermonem, cui bene facitis attentes quasi lucernae luenti in caliginoso loco, donec dies elucescat,

20 et lucifer oriatur in cordibus vestris, hoc primum intellegentes quod omnis prophetia Scripturae propria interpretatione non fit. Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia, sed Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines.

2,1-22 *Magistri mendaces Dominum negantes et vitiis dediti iudicio obnoxii*

2 Fuerunt vero et pseudoprophetae in populo, sicut et in vobis erunt magistri mendaces,

14 mihi + per revelationem DM p | 15 et] ut F^c
D p | habere + possitis etiam D(F^m) | 16 doctas] com-
mentarias h p, indoctas Z^eV | facimus FM p | prae-
scientiam DMBV, et pr.>A Hila | 17 a²>F-Z | mihi
+ bene F^m Hila | complacuit FV | in quo bene sensi
Aug h | ipsum audite>A-JZ h | 19 lucescat AssZ
h Aug Hila, inluc. GBV p, eluc. C | 21 ~ homines
dei D h | 2,1 vero] enim g

15 L 9,31 | 16 J 1,14; L 9,43 | 17 Dn 7,14; Mt 17,5;
Ps 2,7; Is 42,1 | 21 2 T 3,16s; 1 P 1,11s; A 28,35; L 24,45 |
2,1 Mt 24,24; 1 T 4,1; Jud 4; A 20,28; Dt 13,1ss

Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι.
σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν 15
ἡμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνῆμην ποιεῖσθαι.

Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἔξακολουθή- 16
σαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ᾽ 17 Mt 17,5
ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. J 1,14
λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν 17 Mt 17,5
φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλο-
πρεποῦς δόξης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγα- Is 42,1
πητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. καὶ ταύτην τὴν 18
φωνὴν ἡμεῖς ἡκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν
σὺν αὐτῷ ὅντες ἐν τῷ ὅρει τῷ ἀγίῳ. καὶ ἔχομεν 19
βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὃν καλῶς
ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχ-
μηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσ-
φόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· τοῦτο 20
πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γρα-
φῆς ἴδιας ἐπιλύσεως οὖν γίνεται· οὐ γὰρ θελή- 21 2 T 3,16s
ματι ἀνθρώπου ἡνέχθη προφητεία ποτέ, ἀλλὰ
ὑπὸ πνεύματος ἀγίου φερόμενοι ἐλάλησαν
[ἄγιοι] ἀπὸ Θεοῦ ἀνθρωποι.

²Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ 2 Mt 24,11-
λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, 1 T 4,1
Dt 13,1ss
Jud 4

15 σπουδαξω S 69 syf ar, -δασατε 1518 2138 syf¹ | υμας
+ ταυτα και 206s 522 1518^s 614 378 (syf ar¹) | μνημ.]
μνειαν 33s 623s 460s 378 | 17 παρα + του SCΨ 206s 522
1518^s | αγαπητ. + μου B co | ~ αγ. μου ουτος εστιν B|
εγω > 33 Ψ 467 206 1611^s 614 syf ar¹ | ευδοκ. + ipsum
audite p vg¹ | 18 εξ] εκ του SAΨ 81 623 467 | εν τω
αγ. ορει BC* 33 1175 2138 1852 h ar | ενεχθ. + αυτω
242 syfh⁺ | 19 οὐ + η S 33ss 81 181s 623 467 69 ar co |
εωσφορος 206 2138 1852 614 syh^m | 20 γραφη προφη-
τειας 206ss 522 1611ss 614 378 h^p | 21 αγιοι > B 323ss
P 1175 917^s 206 429 2138 614 syh ar | απο > SA 33 Ψ
917^r 1758 1831 1891 440s 1518ss 1245 383 470^s | ~θυ
αγιοι C 1739s 241 1852 2147 | 2,1 λαω + εκεινω 206s
1831 522 1611^s 378 syh |

- οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι,
 Is 52,5 2 ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. καὶ πολλοὶ ἔξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις,
 διὸ οὓς ἡ ὅδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται.
 R 16,18 1 Th 2,5 3 καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύονται οἵς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ,
 καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει.
- Jud 6 4 Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σιροῖς ζόφου ταρταρώσας παρ-
 6; Gn 8,18 5 ἐδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὅγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ
 Gn 19,25 Jud 7 6 ἀσεβῶν ἐπάξιας, καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπό-
 7 δειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν
 8 ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρύσατο, – βλέμματι γὰρ
 Ez 9,4 καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἥμεραν ἐξ ἥμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις
 1 C 10,13 Ap 3,10 Jud 6 9 ἐβασάνιζεν, – οἶδεν Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ
 ὁνεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἥμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν SC^o
 Jud 7s.16 10 ζομένους τηρεῖν, μάλιστα δὲ τοὺς δπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους καὶ κυριό-

εαυτ.] αυτοῖς B* 1175s 69 1319 206 429 1611ss | 2 οδος] δοξα S^cA 398 sa | 3 εκπορειν. S* 915 467 | νυσταξει Ψ 1829ss 307 1838-489 1835-1522 206sss 440s 1611ss 614ss K^r ar co | 4 σ(ε)ιροις B-A 81 917] -ραις rel. | ζοφοις S*A 181 1838 (Ψ) | τηρουμ.] κολαζομενους τηρειν SC^o 81 623s 1838 436 218 255 h p vg | 5 κηρ.] φυλακα 1829 1319 38^e | κοσμου Ψ 206 1611 2138 614, -ιον S* 1319 378 | 6 καταστροφη>BC* 1739 1175 bo| καταπτρ. κατεκρ.] κατεστρεψεν P 1852 | ασεβεσι BP 1175 206 1108s 614 | 7 Λωθ B* h p vg | 8 ο> B | ανομ.] αθεσμοις Ψ 917 181 623s 255 Εφ | 9 πειρασμων S* 1175s 917 36 209* 69 131i 206s 1611^s 383sss syh bo Εφ | δε + πεφυλακισμενους S* | 10 επιθυμαις C 323ss P 1175 307-5 1873 241 522 1611^s 614 378 syf^lh ar bo |

qui introducent sectas perditionis, et eum, qui emit eos, Dominum negant superducentes sibi celerem perditionem. Et multi sequentur eorum 2 luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur, 1 et in avaritia fictis verbis de vobis negotia- 3 buntur; quibus iudicium iam olim non cessat, et perditio eorum non dormitat.

Si enim Deus angelis peccantibus non pe- 4 percit, sed rudentibus inferni detractos in tar-
tarum tradidit cruciandos in iudicium reser-
vari; et originali mundo non pepercit, sed 5 octavum Noë iustitiae praeconem custodivit,
diluvium mundo impiorum inducens; et civi- 6 tates Sodomorum et Gomorrhæorum in ci-
nerem redigens eversione damnavit, exemplum
eorum qui impie acturi sunt ponens; et ius- 7 tum Loth oppressum a nefandorum iniuria ac
luxuriosa conversatione eripuit – adspectu enim 8 et auditu iustus erat, habitans apud eos, qui
de die in diem animam iustum iniquis operibus
cruciabant –: novit Dominus pios de tentatione 9 eripere, iniquos vero in diem iudicii reservare
cruciandos; magis autem eos, qui post carnem 10 in concupiscentia immunditiae ambulant do-
minationemque contemnunt. Audace, sibi pla-

1 inducent AD, subinducent h, introducunt FJM|
superdoc. F*Z*, superinduc. F^c (h) | 2 sequuntur A|
blasphematur F*. -etur J | 3 factis F*Z* p | 4 rugientib-
bus AD Hila Beda^c, ruentib. MB, carceribus cali-
ginis Aug Fulg¹ (h* p*) | ~ in iudicium cruciand. A
JZss (FM, ph, Hila)| cruciatos F*Dg g | 6 Gomorrae
codd. pl. | 7 iniuria] iniusta F^cD|luxur.] in pudica C p|
ac] a ZB* | ac luxur. > A-M | eruit ADJZ p | 8 diem
de die F*B(J*) | 9 deus FB | ~ crucian. reserv. Ass
J*M^r p | 10 carnem + alteram F*D Hila | ambula-
bant D(M)

2 Is 52,5; R 16,18; C 2,4 | 4 Jud 6; Job 4,18| 5 2 P
3,6; Gn 8,18 | 6 Gn 19,25; Jud 7 | 8 Ez 9,4 | 9 1 C
10,13; 2 T 4,18; Ap 3,10; Jud 6 | 10 Jud 7s.16

centes, sectas non metuunt introducere blasphemantes; ubi angeli, fortitudine et virtute cum sint maiores, non portant adversum se execrabilis iudicium.

12 Hi vero velut irrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem in his quae ignorant blasphemantes in corruptione
 13 sua peribunt, percipientes mercedem iniustitiae, voluptatem existimantes diei delicias; coquinatrices et maculae deliciis affuentes, in
 14 conviviis suis luxuriantes vobiscum, oculos habentes plenos adulterii et incessabilis delicti; pellicientes animas instabiles, cor exercitatum
 15 avaritia habentes, maledictionis filii; dereliquentes rectam viam erraverunt secuti viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis
 16 amavit, correptionem vero habuit suae vesaniae: subiugale mutum animal hominis voce
 17 loquens prohibuit prophetae insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua et nebulae turbinibus exagitatae, quibus caligo tenebrarum reservatur.
 18 Superba enim vanitatis loquentes pelliciunt in desideriis carnis luxuria eis, qui paululum

10 introducere] facere AF^mD, facile Z,> JMV |
11 se] eos D | **12** sua + et AFJZ*B | **13** voluntatem A Hila | iniustitiae] iniquitatis D | coquinatrices ADBV p Hila | conviis FM | suis > AD | **14** adulterio AFJZ Hila, -iis D | incessabiles FZ*B Hila, -li A| delicto A(Z*) Hila | avaritiae F-B g p | **15** secuti + sunt A | ex] *filii | **16** animal > AFJZB p Hila | in homin. A-B p | **18** superbia AF^cDB Hila | pellicient A(F*)DJ, -tes Hila

11 Jud 9

12 Jud 10; Ps 48,13

13 Jud 12 | **14** 1 P 4,1

15 Jud 11; Dt 23,5; Nu 22,7; Ap 2,14

16 Nu 22,28

17 Jud 12s | **18** Jud 16

τητος καταφρονοῦντας. τολμηται αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες, ὅπου ἄγγελοι 11 Jud 9 ἴσχυϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ Κυρίω βλάσφημον κρίσιν.

Οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῷα γεγεννημένα φυσικὰ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρήσονται, ἁδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἥδονὴν 13 Jud 12 ἥγούμενοι τὴν ἐν ἥμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα· ἁκαταλείποντες εὐθεῖαν ὄδὸν ἐπλανήθησαν, ἔξα- 15 Nu 22,7
κολουθήσαντες τῇ ὄδῳ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, Ap 2,14
δῆς μισθὸν ἀδικίας ἥγαπησεν, ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν 16 Nu 22,28
ἴδιας παρανομίας· ὑποζύγιον ἀφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. οἵτοι εἰσιν πηγαὶ ἄν- 17 Jud 12s
υδροι καὶ ὅμιχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἵς ὁ ζόφος τοῦ σκότους τετήρηται. ὑπέρογκα 18 Jud 16
γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν

11 παραΚω>Α 33 Ψ 81 1898s 431 453 1873 808s 206 429
1611ss 614 vg syh^t co Εφ | 12. ουτοι] αυτοι S 920 255|
φθαρησ. BS*C*A^r-81 1852] καταφθαρ. rel. | 13 αδικουμ. BS*P -1175 1852] κομιουμενοι rel. Εφ | απαταις]
αγαπαις BA^cΨ 623ss 1611 p vg syfh^m ar sa Εφ Hila,
αγνοιαις 323s 424c | 14 μοιχαλιας SA | ακαταπαστ. BA
1898 467 457 1 429, ακαταπαυστον 323ss 33 181 489
242 p vg^t syfh bo | 15 καταλιπ. B^cC 81 917 307 1873-
241 209s 206-255 K^r | Βεωρ B(S*) 453 syf ar sa | ος
>, ηγαπησαν B(S*) ar | 16 ανθρωποις BΨ 1611ss (sa)|
παραφροσυνην Ψ 431 453 623s 255 | 17 και> 81 917s
489-226 209sss 794-642 206-1891 440s 1518 913s K^r
syf | ομιχλαι] νεφελαι 917ss 88 1838r 206-216 1518ss
383 913s K^r syf | σκοτους BSΨ 1175 vg syf co Hila]
+ εις τ. αιωνα rel. |

ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὅλιγως ἀπο-
 19 φεύγοντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, ἐλευ-
 θερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι
 J 8,34 R 6,16 ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ὃ γάρ τις ἡττηται,
 τούτῳ καὶ δεδούλωται.

20 Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσ-
 μου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰη-
 Mt 12,45 σοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἥτ-
 τῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν
 L 12,47s 21 πρώτων. κρείττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνω-
 Jud 3 κέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν
 Sir 34,30 ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἄγιας
 Pr 26,11 22 ἐντολῆς. συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παρ-
 οιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἵδιον ἐξέραμα,
 καί· ὃς λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βιοβόρου.

3 Ταύτην ἡδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω
 1,13 ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει
 Jud 17 2 τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, μνησθῆναι τῶν προει-
 ορημένων ὅημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν
 καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ Κυ-
 1 T 4,1 3 ρίου καὶ σωτῆρος, τοῦτο πρῶτον γινώσκον-
 Jud 18 τες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἔσχάτων τῶν ἡμερῶν

18 ασελγειας 1739 Ps 1175 642 206 440 1611 p vg syfh
 bo Hila | ολιγως] οντως S*C 323ss P 1175s 1873r
 242s 440s 1518s 1245r Kr ar | 19 υπαρχ.] οντες Ass|
 και> BS* 33 623 co | 20 ει] οι 323 81 206 1518 Eφ|
 Kv B 917s 1833-1837 242-216 1518 383 Kr] + ημων al.|
 21 ~ αυτοις ην AP 1175 69 | υποστρεψ. BC 323ss P
 1175 307 610s 1852 255] επιστρ. 917-915 1873 920s,
 εις τα οπισω ανακαμψαι SA 33 Ψss 81 048 623s 1838s
 Eφ (206 429s 1611ss 614 913s) | εκ BC 323ss P 1175
 917s 1838r 242s 440s 1518 614 255s Kr] απο rel. | 22 συμ-
 βεβ. BS*A* 81 920 436 ar sa] + γαρ vg bo Aug Eφ,
 δε rel. | το εξερ.] τον εμετον 206sss 1611s 614 378 Eφ
 Xρ | κινησμον BC* 323ss 33 1175 206 429 1611s 1765]
 -μα 048 rel. | 3,1 ηδη] ecce vg sa Hila | 3 προγινωσκ.
 C* 1175 | εσχατου 323 917-915 307s 1838s 920-1837
 242s 440s 1518 383sss Kr syfh(i) (C* 81) |

effugiunt, qui in errore conversantur, ¹liberta- 19
tem illis promittentes, cum ipsi servi sint cor-
ruptionis; a quo enim quis superatus est, huius
et servus est.

Si enim refugientes coinquinationes mundi 20
in cognitione Domini nostri et Salvatoris Iesu
Christi, his rursus implicati superantur, facta
sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius 21
enim erat illis non cognoscere viam iustitiae,
quam post agnitionem retrorsum converti ab
eo, quod illis traditum est sancto mandato.
¹Contigit enim eis illud veri proverbii: *Canis* 22
reversus ad suum vomitum; et: Sus lota in
volutabro luti.

**3,1-16 *Doctrina de parusia et consumma-
tione contra irrisores, admonitio***

Hanc ecce vobis, carissimi, secundam scribo 3
epistulam, in quibus vestram excito in com-
monitione sinceram mentem, ut memores sitis 2
eorum quae praedixi verborum a sanctis pro-
phetis et apostolorum vestrorum praecepto-
rum Domini et Salvatoris. Hoc primum scien- 3
tes, quod venient in novissimis diebus in de-

19 ~ sint servi D p
superatur D | et > D

20 impliciti FJMB* g p Hila, inplexi in diliciis D

22 enim > A | illud] res Aug

luti] caeni D Aug

3,1 vobis + iam D

~ excito vest. A-JZss p

commonitionem AF^eJsB, -motionem F*V

2 a sanctis prophetis FDV] verb. sanctorum pro-
phetarum A(G)ZC p Hila

ceptione illusores iuxta proprias concupiscen-
 4 tias ambulantes, ¹ dicentes: Ubi est promissio
 aut adventus eius? ex quo enim patres dor-
 mierunt, omnia sic perseverant ab initio crea-
 5 turae. Latet enim eos hoc volentes, quod caeli
 erant prius et terra de aqua et per aquam con-
 6 sistens Dei verbo; per quae ille tunc mun-
 7 dus aqua inundatus periit. Caeli autem, qui
 nunc sunt, et terra eodem verbo repositi sunt,
 igni reservati in diem iudicii et perditionis
 impiorum hominum.
 8 Unum vero hoc non lateat vos, carissimi,
 quia unus dies apud Dominum sicut mille anni,
 9 et *mille anni sicut dies unus*. Non tardat Do-
 minus promissionem suam, sicut quidam ex-
 istimant, sed patienter agit propter vos nolens
 aliquos perire, sed omnes ad paenitentiam re-
 10 verti. Adveniet autem dies Domini ut fur, in
 quo caeli magno impetu transient, elementa
 vero calore solventur, terra autem et quae in

3 deceptionem AZ^cV
4 patres + nostri F^mD p Hila
5 prius + ante diluvium Hila
6 quem F*Z p
7 servati FDJB Hila | die DJ g p
8 domin.] deum DZ Hier, patrem Hila
 ~ unus dies² D Hier Hila
9 promiss. suam] promissis AFDZ^cBs, promissio-
 nes Hila, promissi G
 quidam + tarditatem C p Aug Fulg
 sicut quidam existimant > A-JZBV
10 sicut AZ Hila | fur + in nocte F^mD
 qua FssZ^cB p Hila
 transeunt AJ*Z* Hila, transcurrent p Aug
 terra - exurentur GC] > AFJZBs Pel Hila

4 Is 5,19; Ez 12,22; Mt 24,48 | **5** Mt 24,38; Gn 1,2.6.9;
 Ps 23,2 | **6** 2 P 2,5; Gn 7,21 | **7** 2 P 3,10 | **8** Ps 89,4 |
9 Hab 2,3; Sir 35,22; 1 T 2,4 | **10** Mt 24,29.35; 1 Th
 5,2s; 2 P 3,7; Ap 6,14; 20,11; Is 66,16

ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἴδιας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι ἡκαὶ λέγοντες· ποῦ 4 Is 5,19
ἔστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' Ez 12,22
ἥς γὰρ οἱ πατέρες ἔκοιμηθησαν, πάντα οὗτως Mt 24,48
διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. λανθάνει γὰρ 5 Mt 24,38
αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἥσαν ἔκ- Gn 1,2.6.
παλαι καὶ γῇ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συν- Ps 23,2
εστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ, δι' ᾧ ὁ τότε 6 2,5; Gn
κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· οἱ δὲ 7 3,10
νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῇ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθη-
σαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἥμέ-
ραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀν-
θρώπων.

"Ἐν δὲ τοῦτο μὴ λάνθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπη- 8 Ps 89,4
τοί, ὅτι μία ἥμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη
καὶ χίλια ἔτη ὡς ἥμέρα μία. οὐ βραδύνει 9 Hab 2,3
Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδύτητα 1 T 2,4
ἥγονται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βου- Sir 35,22
λόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς με-
τάνοιαν χωρῆσαι. "Ηξει δὲ [ἡ] ἥμέρα Κυρίου ὡς 10 3,7
ἀλέπτης ἐν ᾧ οἱ οὐρανοὶ δοιζηδὸν παρελεύσον-
ται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῇ
1 Th 5,2c
Mt 24,29
Ap 20,11

εν εμπαιγ. > 917ss 88ss 623 rel. bo | 4 πατερες + ημων
206sss 1611^s p dubl syfh co Hila | 5 και^t + η CP 0156
915 255 | συνεστωτα S*Ψ, -στωσης B | 7 αυτω] -του SC
917-88 431^s 623ss 467*^r 1831ss 440 1518 614sss K^r syfh |
εισιν + εν C 323ss P 0156 307^s syi | απωλ.] ασεβειας A]
8 αγαπ.] αδελφοι 81 623 378 | παρα > 915 1838 206
429 1611^s ar | Kω] Ku S 915 1838, θω z syi | 9 ως -
ηγουνται > Ψ vg^l Hila | εις] δι SA 33 623s 206 242
1611^s 378 p vg syf sa | ημας Ψ 917sss 431^s 1838-547
1 al. 206-216 614-1765 K^r | τινα 33s 1852 vg^l syf ar
bo Hila | 10 η^t > BC 1739 Ψ 81 0156 36-623 489 256
1611 Cy | κλεπτ.+εν νυκτι P 81 307^s 920-216 1518-
1245 614ss 378 K^r dubl syh | ουρανοι + μεν S 33
431s 610s 1838s 808s 614 378 | λυθησονται AΨs 81
917-431 36 623-206 242-1852 383^s K^r | κ. γη - ευρεθ.
> 1891 vg^l Hila |

11 καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα εὑρεθήσεται. Τούτων οὗτως πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς
 Is 34 4 12 ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὔσεβείαις, προσδο-
 Jud 5 κῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ
 A 3,19 Θεοῦ ἡμέρας, διὸ ἦν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυ-
 15,17;66,22 13 θήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται.
 Ap 21,1

1 C 1,7s 14 Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπου-
 Jud 24 δάσατε ἀσπιλοὶ καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι
 R 2,4 15 ἐν εἰρήνῃ καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακρο-
 θυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγα-
 1 C 3,10 πητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν διηθεῖ-
 16 σαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, ὡς καὶ ἐν πάσαις ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν αἷς ἐστιν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἴδιαν αὐτῶν ἀπώλειαν.
 13,5,9,33 17 Ὕμεις οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συν-

ευρεθῆσ. BS 323s* P 1175 0156 1852 K syfh^m ar] ουχ ευρ. syf^l sa, αφανισθησον. C, κατακαησον. 81 623s, *-καησεται rel. syih* | 11 τουτων B 323ss 1829 1873 2143 919 206ss 1611^s 614 syh*] + δε CP 1175 623s, ουν rel. syh^m | υμας] ημας S* 917 1898 5 226 209 1518, > B 1175 | 12 κ. σπευδ. > S* 623 | σπευδ.+εις 255 p vg syf co Hila | τακησεται C 1175 307^s 2298 1852 614 (Ps 1838), λυθησονται 1611ss | 13 ~ καιν. γην SAsss 33 81 623s 218 p vg ar Hila | κατα] και A vg sa | τα επαγγελματα SAΨ 623 1838 p vg syh co | ενοικει A 33 429 522 1611ss 614 | 14 αμωμοι A 33 915s 623 1838 808s 206sss 2298 1611^s 614 255 | 15 ημων > P 307 610s 1845 | 16 πασαις BCA 33-326 431 623s 255s] + ταις rel. | αις] οις C 917-915 307^s 1873-226 1-1837 242s 440s 1518 614 1765^s Kr | στρεβλωσουσιν C* 323ss P 642 1611* 2138 1765 | 17 ουν] δε syi sa bo^l | αγαπ.] αδελφοι 1838 p vg bo Hila |

ipsa sunt opera exurentur. Cum igitur haec 11 omnia dissolvenda sint, quales oportet vos esse in sanctis conversationibus et pietatibus, ¹ ex- 12 spectantes et properantes in adventum diei Domini, per quem caeli ardentes solventur, et elementa ignis ardore tabescent? *Novos vero 13 caelos et novam terram* secundum promissa ipsius exspectamus, in quibus iustitia habitat.

Propter quod, carissimi, haec exspectantes, 14 satagite immaculati et inviolati ei inveniri in pace. Et Domini nostri longanimitatem salutem 15 arbitremini, sicut et carissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis, ¹ sicut et in omnibus epistulis, loquens 16 in eis de his, in quibus sunt quaedam difficilia intellectu, quae indocti et instabiles depravant, sicut et ceteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem.

3,17-18 *Epilogus*

Vos igitur fratres praescientes custodite, ne 17 insipientium errore traducti excidatis a propria

11 ~ haec igitur *codd.*

~ esse vos ADJZ p Aug (M)

12 adventu AJ

diei dom.] diei Dei FC, Dei Z p*, > dom. BV,
Dei diei GJ g

quam *codd.* g Aug

13 secundum] et AFJ^r | ex promisso Hila

ipsius] illius DJ

14 satis agite A-JZ* | ei > DJ Hila

15 arbitramini AFDJZBs p Hila

16 et³ > FJ | ipsorum > F^e Hila

17 transducti A-M*ZBs Hila

12 A 3,19s; Is 34,4

13 Is 65,17; 66,22; R 8,21; Ap 21,1

14 1 C 1,7s; Jud 24

15 R 2,4; Ap 2,21; 1 C 3,10

17 Mc 13,5.9.23

18 firmitate. Crescite vero in gratia et in cognitione Domini nostri et Salvatoris Iesu Christi. Ipsi gloria et nunc et in diem aeternitatis. Amen.

EPISTULA
BEATI IOHANNIS APOSTOLI
PRIMA

1,1-4 *Exordium*

1 QUOD fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus et manus nostra rectaverunt de verbo vitae:
 2 et vita manifestata est, et vidimus et testamur et adnuntiamus vobis vitam aeternam, quae
 3 erat apud Patrem et apparuit nobis; quod vidimus et audivimus, adnuntiamus vobis, ut et vos societatem habeatis nobiscum, et societas nostra sit cum Patre et cum Filio eius
 4 Iesu Christo. Et haec scribimus vobis, ut gaudetatis et gaudium vestrum sit plenum.

18 gratiam F Hila | cognitionem F, agnitione D | die AD, dies J, via Hila | in² > FZBs Aug Fulg | ~ dom. n. Iesu Chr. et salv. J(Z)B

1,1 quod³] et A Amb¹ (D Aug) | tractav. D Aug Hila, palpaver. Hier, tem(p)taver. AJM | 2 est+nobis D | 3 audiv. + et AD Hila | adnuntiam. + et GJZ BV Aug¹ | sit > Amb¹ | 4 scripsim. ADJZ Hila | gaudetatis et > AD-Z* Aug Hila | *nostrum AFDZB p

18 Jud 25; E 4,13; Ph 3,8

1,1 J 1,1.14; 15,27; 20,27; 1 J 2,13; A 1,3s; 4,20; L 24,39 | 2 J 1,4; 1 J 4,9 | 3 Mt 13,17; 1 J 1,7; J 17,21ss | 4 J 15,11; 2 J 12; 2 C 1,14

απαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἵδιου στηριγμοῦ, αὐτοὶ 18
ξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου
ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ Jud 25
δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰώνος. ἀμήν.

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

“Ο ἦν ἀπὸ ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκα- 1 J 1,1.14;
μεν τοῖς ὁφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ
αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου
τῆς ζωῆς, — 1 καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωρά- 2 J 1,4
καμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν
τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πα-
τέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν, — 1 ὃ ἐωράκαμεν 3 Mt 13,17
καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα
καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ’ ἡμῶν. καὶ ἡ
κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ
μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ 4 J 15,11; 16
ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἡ
πεπληρωμένη.

18 αυξανεσθε CP 1175s 1829 1898s 307^s 255 | δε > P
81 206 429 1611ss 614 ar | γνωσει] πιστει P 1175 69 |
Χυ+ κ. όμι πατρος 1898s 1873 1891s 1611^s 614 255 (206
1831) syfh | ημερας 1835 522 2138 syfh | ημερ. αιωνος]
τους αιωνας τ. αιωνων 623 1838 bo | αμην > B 1739*
1175 522 440

1,2 και² + ο B 917 | εωρακ.+κ. ακηκοαμεν 1836 181 |
3 ~ ακηκοαμ. κ. εωρ. S, + και S 489 | και² > 917ss 88s
307^s 1838-216 1518^r Kr vg syh⁺ co | δε > C* 323ss P
81 917 431 453 206 429 1611 1852 1765 vg syh ar sa |
4 ημεις] υμιν CA^c 1175s rel. vg sypiar co | υμων CAsss
P 81 88s 307*-1873 547s 460ss al. 206sss 1518-1245 614
1765^s K syih ar bo | πεπληρ. + εν ημιν C* (syp) |

- 5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπὸ⁵
 Ja 1,17 αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς
 ἔστιν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία.
 2,4; J 3,21 6 Ἔὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ
 καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ
 Hb 9,14 7 οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν. ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ⁶
 , 1,5; 7,14 περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἔστιν ἐν τῷ φωτί, κοι-
 νωνίαν ἔχομεν μετ' ἄλληλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰη-
 σοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης
 ἀμαρτίας.
- Pr 20,9 8 Ἔὰν εἴπωμεν ὅτι ἀμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἔαυ-
 τοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.
 Pr 28,13 9 ἐὰν ὅμολογῶμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἔσ-
 τιν καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας
 5,10 10 καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἐὰν εἴ-
 πωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν
 αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.
- R 8,34 2 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀμάρ-
 Hb 7,25 τητε. καὶ ἐάν τις ἀμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν
 J 14,16 C 1,20 11,51s 2 πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· καὶ
 αὐτὸς ἴλασμός ἔστιν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν,
 οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ⁷
 ὅλου τοῦ κόσμου.
- 3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν
 1,8 4 αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ὁ λέγων

5 επαγγελία (S*) C 323ss 33s 81 1898s 5ss 69 436 206sss
 440s 1611-383 255s syp i ar bo¹ | απαγγελλ. 88ss 453 206s
 2138 614 | ~ οὐκ εστιν εν αυτῳ B 33 81 69 Ωρ¹ | 7 αλληλ.]
 αυτου A ar Tert Cl Did, τ. θυ p z syi | Iu + Xu Asss
 33 1175s 917r 1831-216 1518 614s K^r vg¹ syh | καθαρισει
 242 440s 1852 (323) ar¹ co Aug | 8 αληθ.+τ. θυ 206sss
 1611 2138 614 378 syh | 9 αμαρτ.²] + ημων SCΨ 81
 307-5 467 206sss 1611 1852 614 255s p vg syp ar co
 Aug | καθαρισει C^cA 33 917 181ss 1319 38 1852 255s|
 2,1 πατερα] θυ ar Eus Did (Tert) | 2 μονων B 424^c 917s
 226 1 38 255 Ωρ | 3 τηρησωμεν Ψ, φυλαξωμεν S* |

1,5-2,28 ***Deus lux, nos filii lucis (fuga peccati, amor proximi, odium mundi, vera fides)***

Et haec est adnuntiatio, quam audivimus 5
ab eo, et adnuntiamus vobis, quoniam Deus
lux est, et tenebrae in eo non sunt ulla. Si 6
dixerimus quoniam societatem habemus cum
eo et in tenebris ambulamus, mentimur et
veritatem non facimus. Si autem in luce am- 7
bulamus, sicut et ipse est in luce, societatem
habemus ad invicem, et sanguis Iesu Christi,
Filii eius, emundat nos ab omni peccato.

Si dixerimus quoniam peccatum non ha- 8
bemus, ipsi nos seducimus, et veritas in nobis
non est. Si confiteamur peccata nostra, fidelis 9
est et iustus, ut remittat nobis peccata nostra
et emundet nos ab omni iniuitate. Si dixe- 10
rimus quoniam non peccavimus, mendacem
facimus eum, et verbum eius non est in nobis.

Filioli mei, haec scribo vobis, ut non pec- 2
cetis. Sed et si quis peccaverit, advocatum ha-
bemus apud Patrem, Iesum Christum iustum ;
et ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non 2
pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius
mundi.

Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, 3
si mandata eius observemus. Qui dicit se nosse 4

5 audimus AF | 6 ~ non fac. verit. *codd.* p Aug
Hila | 7 ad invicem] ad lucem D, cum deo Z p |
ambulem. FDJZ* Fulg Hila | Christi > FssCBV |
mundat AJ p Fulg Hila, purgat Z (Aug) | ab > A |
9 est + dominus D (Hila) | ~ fid. et iustus est A
BV Tert|nostra² > JZ | 10 faciemus A*GZC h Aug¹ |
2,1 et > AD | autem > D Hila

5 1J 3,11; Ja 1,17 | 6 J 3,21; 1J 2,4.11 | 7 1J 1,3;
Hb 9,14; Ap 1,5; 7,14 | 8 Pr 20,9 | 9 Pr 28,13 | 10 1J
5,10 | 2,1 R 8,34; Hb 4,15; 7,25; J 14,16 | 2 1J 4,10;
R 3,25; C 1,20; J 1,29; 3,14ss; 11,51s | 4 1J 1,6.8; 4,20

eum et mandata eius non custodit, mendax
 5 est, et in hoc veritas non est. Qui autem ser-
 vat verbum eius, vere in hoc caritas Dei per-
 fecta est; et in hoc scimus quoniam in ipso
 6 sumus. Qui dicit se in ipso manere, debet
 sicut ille ambulavit et ipse ambulare.

7 Carissimi, non mandatum novum scribo
 vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis ab
 initio. Mandatum vetus est verbum, quod au-
 8 distis. Iterum mandatum novum scribo vobis,
 quod verum est et in ipso et in vobis, quia
 tenebrae transierunt, et verum lumen iam lucet.
 9 Qui dicit se in luce esse, et fratrem suum
 10 odit, in tenebris est usque adhuc. Qui diligit
 fratrem suum, in lumine manet, et scandalum
 11 in eo non est. Qui autem odit fratrem suum,
 in tenebris est et in tenebris ambulat et ne-
 scit quo eat, quia tenebrae obcaecaverunt ocu-
 los eius.

12 Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur
 13 vobis peccata propter nomen eius. Scribo vo-
 bis, patres, quoniam cognovistis eum, qui ab
 initio est. Scribo vobis, adulescentes, quoniam

4 et² > DJ h | 4s hoc] eo A | 5 et > codd. h p
 Aug | 6 et + sic D | 8 ~ est verum codd. (h*) p | ve-
 re Z* h* | et¹ > Z* h Aug | quia] quoniam A-Z p |
 vobis] nobis Hila | transeunt Z*V | ~ lumen verum
 AFDJZB h p | 10 permanet ZBs h p Lcf | 11 quia]
 quoniam codd. p Cyp Lcf Aug | 12 remittentur A |
 13 scripsi¹ M | ~ est ab initio D

5 J 14,21.23; 1 J 5,3; 4,18

6 J 13,15

7 1 J 2,24; 3,11; J 13,34; Mt 5,17

8 R 13,12; J 1,5; 8,12; 9,5; 13,34

9 1 J 2,4; 2 P 1,9

10 R 14,13.15; J 11,9

11 J 11,10; 12,35; 1 J 1,6

12 1 C 6,11 | 13 1 J 1,1; J 1,1

ὅτι ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἔστιν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· ὅς δὲ ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον,⁵ <sup>5,3
J 14,21.23</sup> ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἔσμεν. ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὁ φείλει καθὼς ἔκει-⁶ ^{J 13,15} νος περιεπάτησεν καὶ αὐτὸς οὗτος περιπατεῖν.

⁷ Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καὶ νὴν γράφω ὑμῖν, <sup>J 13,34
Mt 5,17</sup> ἀλλ’ ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἴχετε ἀπ’ ἀρχῆς ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἔστιν ὁ λόγος ὃν ἡκούσατε. πάλιν ἐντολὴν καὶ νὴν γράφω ὑμῖν, ⁸ <sup>R 13,12
J 13,34;
15,10.12</sup> ὃ ἔστιν ἀλη- θὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἥδη φαίνει. ⁹ ^{4,20} Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστὶν ἕως ἀρτι. ὁ ἀγαπῶν τὸν ¹⁰ <sup>R 14,13.1!
J 11,9</sup> ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν ¹¹ ^{J 11,10;12} αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ πέριπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὁφθαλμοὺς αὐτοῦ.

Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ¹² ^{1 C 6,11} ἀμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. γράφω ὑμῖν, ¹³ πατέρες, ὅτι ἔγνώκατε τὸν ἀπ’ ἀρχῆς. γράφω ^{1,1; J 1,1} ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. ^{5,4s}

4 οτι> CP-1175 917-181 307^s 1873-1837 242-216 1518ss
383sss L rel. | και²> Ass 33s h | εν τουτω> S 38 | η
> Ψ 915 623 808 440 1852 378 | αληθ. + τ. θυ S 104
467 | 5 αληθως> 323s 424^c | 6 ουτως> BA 88ss 453-5
436 808ss h p sa Cl Cyp Cy Aug | 7 αγαπ.] αδελφοι 1175
917s 1838 489 920-1311 206-216 1518 383sss Kr | ηκουσ.
+ απ αρχης 1175s 917-181 307^s 1838-1311 206-216 1518-
1245 614^s Kr | 8 αληθες + και S 1838 vg | υμιν²] ημιν
Asss P 1827 1845 69 436 1518 h syh^m Hier Hila | σκο-
τια] σκια A | 9 μισων + ψευστης εστιν και S 307^s 614
378 K ar Cyp | 11 εστιν] μενει P 88s | 12 τεκνα 917 1898
915, παιδια 323ss | υμιν²] υμων Ψ 917 307 489 69 206
1611 614 255 L co (syp ar) | 13 γραφω²] εγραψα 1739 623|

14 ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.
 ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπόστολον
 E 6,10 χῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἴσχυροί ἐστε
 Ap 12,11 καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενική-
 Ja 4,4 15 κατε τὸν πονηρόν. Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μη-
 δὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον,
 Pr 27,20 16 οὐκ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. ὅτι πᾶν
 Ja 4,16 τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ
 Tt 2,12 ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ
 βίου, οὐκ ἐστιν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλὰ ἐκ τοῦ
 Mt 7,21 17 κόσμου ἐστίν. καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ
 1 P 4,2 ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ
 Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Mt 24,5.24 18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἦκού-
 1 P 4,7 σατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχρι-
 1 C 10,11 στοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι
 A 20,30 19 ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ἐξ ἡμῶν ἔξηλθον, ἀλλ' οὐκ
 1 C 11,19 ἡσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἡσαν, μεμενή-
 κεισαν ἀν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν
 1 C 2,27 20 ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς χρῖσμα
 2,15 21 ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἀγίου, καὶ οἴδατε πάντες. οὐκ
 ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ'
 2 P 1,12 22 ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς
 ἀληθείας οὐκ ἐστιν.
 22 Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι
 Ἰησοῦς οὐκ ἐστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ

14 εγραψα^{1]}] γραφω 1175s 1829ss 88ss 467^r 242s 216
 1518 1108ss 383sss Kr p vg Aug | τον^{2]}] το B sa | τ. θυ
 > B sa | 15 πατρ.] θυ CA 33 808s z | 16 βιου] κοσμου
 sy (Εφ) | 17 αυτου> Ass 33 623 h ar sa | αιωνα + quo-
 modo (sicut) deus (ipse) manet in aeternum p Cyp Lcf
 Aug (Hila) | 18 οτι¹> A 460s 1852 L | o > BS*C 1739
 Ψ 623s Ωρ Ep | 19 εξ. ημ. ησαν BCΨ 206 429s 1611s
 614 378 syp ar co] ~ ησ. εξ. ημ. rel. Ir Tert | φανερωθη
 206 1831 1611 2138 syphm | παντες> 206 1831 1611
 2138 sy Ir Ep | 20 και²> B h sa | παντες BSP 1838
 1852 ar sa Hier] -ta rel. | 21 παν> C (sa) |

vicistis malignum. Scribo vobis, infantes, quoniam cognovistis Patrem. Scribo vobis, iuvenes, quoniam fortes estis, et verbum Dei manet in vobis, et vicistis malignum. Nolite diligere mundum neque ea quae in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est caritas Patris in eo; quoniam omne, quod est in mundo, concupiscentia carnis est et concupiscentia oculorum et superbia vitae; quae non est ex Patre, sed ex mundo est. Et mundus transit et concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei manet in aeternum.

Filioli, novissima hora est, et sicut audistis quia antichristus venit: et nunc antichristi multi facti sunt; unde scimus, quia novissima hora est. Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis; nam si fuissent ex nobis, permanessent utique nobiscum; sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis. Sed vos unctionem habetis a Sancto et nostis omnia. Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam, et quoniam omne mendacium ex veritate non est.

Quis est mendax, nisi is, qui negat quoniam Jesus est Christus? Hic est antichristus,

14 scripsi^{1,2} M(ADJ) | quoniam] quia AJBV | patrem + scribo vobis patres quoniam cognovistis eum qui ab initio est F(D)JZBs (h)p Aug | iuvenes] adolescentes FJZ* h p | ~ in vobis manet *codd.* (h p) Aug | 16 ~ in mundo est ADM Aug | est² > DJ Hila, ~ *post* oculorum FGM p | 17 transibit ADV(Z h) Cyp Zeno | 18 antechr.^{1,2} F*DZ* h | et nunc] nunc autem ADMZC p, et > FGJB h Aug | quia] quoniam JZ h p | 19 mansisset F Cyp Amb | sint] fiant FD(Z h) | 21 *inc.* quia non F | 22 is > A, his F*JZ p | Iesus + non AD-Z p p Ambst Aug

14 1J 5,4s; Ap 12,11 | 15 1C 7,31; Ja 1,27; J 5,42 | 16 Pr 27,20; Tt 2,12; Ja 4,16 | 17 1C 7,31; 1P 4,2; 2P 3,11 | 18 1P 4,7; Ap 22,6s.10ss; 2J 7 | 19 A 20,30; 1T 4,1; 2P 2,1; Jud 4; 1C 11,19 | 20 1J 2,27; 1C 2,15 | 21 2P 1,12 | 22 1J 2,18

- 23 qui negat Patrem et Filium. Omnis qui negat Filium nec Patrem habet, qui confitetur
 24 Filium et Patrem habet. Vos quod audistis ab initio in vobis permaneat. Si in vobis permanserit quod audistis ab initio, et vos in
 25 Filio et Patre manebitis. Et haec est reprobatio, quam ipse pollicitus est nobis, vitam aeternam.
- 26 Haec scripsi vobis de his, qui seducunt vos.
 27 Et vos unctionem, quam accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos; sed sicut unctionis eius docet vos de omnibus, et verum est, et non est mendacium. Et sicut docuit vos, manete in eo.
 28 Et nunc filioli manete in eo, ut cum apparuerit, habeamus fiduciam et non confundamur ab eo in adventu eius.

2,29-4,6 Deus pater, nos filii Dei (in iustitia, caritate fraterna, fide in Iesum Christum)

- 29 Si scitis quoniam iustus est, scitote quoniam et omnis, qui facit iustitiam, ex ipso natus est.
 3 Videte qualem caritatem dedit nobis Pater,

-
- 23 qui² + autem D | qui²-habet > Z Hila
 24 ~ ab init. audist. *codd.* h p Aug
 25 promissio AZ* h | ipse] ille D
 vobis AF h | vita aeterna D
 26 his] eis FJ h p
 27 manete in eo ⋮ 28 DBV
 28 adventum F*(Z)
 29 scitis] sciatis J | et > AZ h Aug
-

- 23 1 J 4,15; 2 J 7,9; J 5,23; 8,19; 16,3
 24 1 J 2,7; 3,24
 27 1 J 2,20; J 14,26; Jr 31,34; 2 C 1,21
 28 1 J 3,2; 4,17; C 3,4
 29 1 J 3,7.10; 4,7
 3,1 J 1,12s; 16,3; 1 J 5,20; E 1,5; R 8,14ss

ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πα- 23 4,15; J 5,
τέρα ἔχει· ὁ δικολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα 15,23
ἔχει. ὑμεῖς ὁ ηκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν με- 24 2,7
νέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὁ ἀπ' ἀρχῆς ηκούσατε,
καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.
καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγεί- 25
λατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων 26
ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἔλαβετε ἀπ' αὐτοῦ 27 2,20
μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις δι- J 14,26; 16
δάσκη ὑμᾶς ἀλλ ὡς τὸ αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει
ὑμᾶς περὶ πάντων. καὶ ἀληθές ἔστιν καὶ οὐκ
ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἔδιδαξεν ὑμᾶς, μένετε
ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα 28 3,2; 4,17
ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσ-
χυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

³Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιος ἔστιν, γινώσκετε ὅτι 29 3,7.10
καὶ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἔξ αὐτοῦ γε-
γέννηται. ⁴Ιδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν 3 5,20; J 1,1
16,3

23 υιον² + κ. τ. υιον Cyp | εχει 1¹ 2 1175 917-431 1838-
436 206s 440s* 1518 913ss Kr z | 24 υμεις + ουν 1175s
1829 218 242-216 1518 614^s Kr, και sy bo¹ | ηκουσ.^{1,2}]
ακηκοατε S | ~ πατρο... υιω S 88s 623s 460s 808 2298
255syp | 25 υμιν B 241 69* h vg¹ | αιωνιαν B | 26 ταυτα
+ δε S 1852 syp | 27 χρισμα^{1]} χαρισμα B 1611 | μενει]
μενετω 323ss 33ss 181 453 623s 467s 69 808s 206 429
1611^s 614 255ss h p vg syh | ως > B 1838 1891 [αυτου²]
αυτο A 33r 1829 919^s 242-216 1518 614s 913ss Kr |
χρισμα³] πνα S* bo Cy, χαρισμα 33 255 | μενειτε 1175s
917s 307^s 1873-1837 242-216 1518 383r Kr | 27s αυτω
1¹ 2 S 1175 917 467 1 460*s 69 206 429s K* | 28 εαν]
οταν 1175 917^s 1827-1837 206-216 1518-1245 614^s Kr |
εχωμεν S* 1175 917ss 88s 623ss 1873^s 920 pl. 206-216
1518-1245 614^s Kr | 29 και > B 1175s 917-1827 al. 920-
1837 242-216 1518 383^s Kr syh ar co | γεγενητ. P 1829
1838s 489 919 1 69 al. 206 429 1611 614 913s syh*]
3,1 εδωκ. Asss 33s 81 917s 436 808s 1518 L | υμιν BΨ
81 623 920 69* 38 242 2147 K |

- ὅ πατὴρ ἵνα τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν.
 διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ
 28; R 8,17 2 ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν,
 2 C 3,18 Ph 3,21 C 3,4 Ex 34,29 καὶ οὕπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν ὅτι
 ἔὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὅψο-
 3 μεθα αὐτὸν καθὼς ἐστιν. καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν
 ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν, καθὼς
 Mt 5,17 4 ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρ-
 7,23 τίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἀμαρτία
 Is 53,4s.9 1 P 2,24 5 ἐστὶν ἡ ἀνομία. καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανε-
 ρώθη, ἵνα τὰς ἀμαρτίας ἄρῃ, καὶ ἀμαρτία ἐν
 R 6,14 6 αὐτῷ οὐκ ἐστιν. πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ
 ἀμαρτάνει· πᾶς ὁ ἀμαρτάνων οὐχ ἐώρακεν αὐ-
 τὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.
- 2,29 7 Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν
 δικαιοσύνην δίκαιος ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δί-
 J 8,44 8 καιός ἐστιν· ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν ἐκ τοῦ δια-
 βόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἀμαρτά-
 νει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα
 3,6; 5,18 9 λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. Πᾶς ὁ γεγεννημέ-
 νος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα
 αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἀμαρτά-
 νειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται.
- 10 Ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ
 καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν
 δικαιοσύνην οὐκ ἐστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ
- κ. εσμεν > 1175s 917-431 1873r 242-216 1518 614 255s
 K^r | υμας S*P 1175s 917-181 1873-226 1-1837 242-216
 913 255 K^r | 2 εσομεθα 1^r 917 181ss 226* | οιδαμ.
 + δε 1175 917s 1827-1245 614-1765 K^r syst co | 5 οιδα-
 μεν S 1898s ar sa¹ bo¹ Fulg | αμαρτιας BAss 33s 623s
 436 1852 h p vg syh ar bo Tert Fulg] +ημων rel. | 6 πας²]
 και π. 226 209 1852 vg syst ar | 7 τεκνια] παιδια CAss
 33ss 623s syh^m bo Lcf, + μου 307s 206r 614 syst sa | 8 o¹
 + δε A 88s 1838 489 bo (ar) Lcf | λυθη P | 10 ποιων
 δικαιοσ. hprz] ων δικαιοις Ψ m vg syh^m sa Ωρ Cyp Lcf
 Aug | ποιων + την CAsss P 81 1829 623s 489 920
 460sss 1891 1518 255 K |

ut filii Dei nominemur et simus. Propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum. Carissimi, nunc filii Dei sumus, et nondum 2 apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus; quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis, qui habet hanc 3 spem in eo, sanctificat se, sicut et ille sanctus est. Omnis, qui facit peccatum, et iniuriam 4 facit: et peccatum est iniuria. Et sciatis quia 5 ille apparuit, ut peccata nostra tolleret, et peccatum in eo non est. Omnis, qui in eo manet, 6 non peccat; et omnis, qui peccat, non videt eum nec cognovit eum.

Filioli, nemo vos seducat. Qui facit iusti- 7 tiam, iustus est, sicut et ille iustus est. Qui 8 facit peccatum, ex diabolo est; quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli. Omnis, qui 9 natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet, et non potest peccare, quoniam ex Deo natus est.

In hoc manifesti sunt filii Dei et filii dia- 10 boli. Omnis, qui non est iustus, non est ex Deo, et qui non diligit fratrem suum; quoniam 11

1 non novit^{1-2]}] ignorat, ignoravit D | sumus AGJ
ZCB h

2 scimus + hoc D | sicut FD

3 ~ spem hanc *codd.* h p Aug (Tert)

5 quia] quoniam A-Z h p Hila

nostra > *codd.* p Hila (Aug)

6 et > JZ h p Tert Aug | videt FD p Hila

8 peccat] peccavit D

10 est iustus] facit iustitiam DZ h p r

ex A] de FssZBs h p r

suum + non est de deo D

2 1 J 2,28; R 8,17; 2 C 3,18; Ph 3,21; Mt 5,8; Ex 34,29|

3 Hb 12,14 | 4 1 J 5,17 | 5 Is 53,4s.9; J 1,29; 1 P 2,24|

6 R 6,14|7 1 J 2,29|8 J 8,44; Ap 12,7ss|9 1 J 5,18; 3 J 11

haec est adnuntiatio, quam audistis ab initio,
 12 ut diligatis alterutrum. Non sicut Cain, qui ex
 maligno erat, et occidit fratrem suum. Et propter
 quid occidit eum? Quoniam opera eius maligna erant, fratris autem eius iusta.

13 Nolite mirari fratres, si odit vos mundus.
 14 Nos scimus quoniam translati sumus de morte
 ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non
 15 diligit, manet in morte; omnis, qui odit fra-
 trem suum, homicida est. Et scitis quoniam
 omnis homicida non habet vitam aeternam in
 semet ipso manentem.

16 In hoc cognovimus caritatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit; et nos
 17 debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit substantiam huius mundi et viderit
 fratrem suum necessitatem habere et clauerit
 viscera sua ab eo, quomodo caritas Dei ma-
 18 net in eo? Filioli mei, non diligamus verbo
 19 neque lingua, sed opere et veritate. In hoc
 cognoscimus quoniam ex veritate sumus, et
 in conspectu eius suadebimus corda nostra.

11 audivimus F Aug | diligamus AFZ h p r Aug |
 alterutr.] invicem Z(D) h r Aug | 12 qui > AFGZ h
 Lcf | propter quid] ideo Z(D) | 13 nos AF h p r Lcf
 Aug | hic mundus Z h pr. ~ D | 14 ad] in *codd.* h p
 Hila | 15 semet ipso] se A-M h r Cyp Lcf Aug |
 16 cognoscim. DJ r | dei > FDG*J r Aug | ~ pro
 nobis an. suam *codd.* h p r (Lcf) Aug | fratr. + nostris
 FDB p | anim. + nostras FBV, animam J h | 17 hu-
 ius > AFJBV Aug Hila | necesse AGJMC^e | perma-
 net D h | 18 mei > AD h r Aug | verbo + tantum
 D (h) p r Aug | neque] et DJ hp Aug | 19 suademos
 ADJ*M p r Hila (Aug), -eamus F*G*J^e

11 1J 2,7 (1,5) | 12 Gn 4,8 | 13 Mt 5,11; J 15,18s;
 17,14ss | 14 J 5,24; 1J 2,11 | 15 Mt 5,21s; J 8,44 |
 16 J 10,11; 13,1,14; 15,13; Ph 2,17 | 17 1J 4,20; Ja 2,16;
 Dt 15,7 | 18 Ja 1,22; 2,15s

ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ 11 J 13,34; 15,12
ἀγγελία ἦν ἡκούσατε ἀπὸ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν
ἄλλήλους· οὐ καθὼς Κάιν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν 12 Gn 4,8
καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος
ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν,
τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ 13 Mt 5,11
κόσμος. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ 14 J 5,24; 15,18
τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς
ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ.
πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτό- 15 2,11
νος ἐστίν, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος Mt 5,21s
οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν. J 8,44

Ἐν τούτῳ ἔγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖ- 16 J 13,1; 15,13
νος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ
ἡμεῖς ὁφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς
θεῖναι. ὃς δοῦλος ἔχει τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ 17 4,20; Dt 15,
θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα καὶ
κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπὸ αὐτοῦ, πῶς ἡ
ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; Τεκνία, μὴ 18 Ja 1,22; 2,15
ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ
καὶ ἀληθείᾳ. ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς 19
ἀληθείας ἔσμεν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν

11 επαγγελία Ss 1739s Ps 1898s 547 460 206 429 1611^s
614 255 syh sa^l bo Did Lcf | 13 inc. καὶ μη Ss* 323ss
P 424cs 307^s 467 rz. syp ar | αδελφ. + μου 1175s 917-
88 1838-1837 206^s 1108ss 614^s K^r co | 14 αδελφους +
ημων SΨ syp sa | αγαπων BSAss 33 623 547 1852 h pr
vg ar bo Did Lcf Aug] + τ. αδελφον rel.] + αυτου P
915 467c 547s 69 206sss 1518-1245 614 378 sy sa | 15 εαυ-
του B | εαυτω] αυτω B 33 1829 307^s 920 547 69 38 1518
1852 614 913 255 K al. | 16 αγαπ. + τ. θυ h vg^l ar^l
(Ambst Var) | τιθεναι 1175 917-431 1838-216 1518-1245
614^s K^r | 18 τεκνια + μου 917-431 1827-1837 242 440s
1518 614^s K^r p vg syp co | τη > S Ps 915 623s 1808ss
242 255 Cl | ev > 88s 307-5 1 460s 808ss 2298 1518 383
255 K h pr vg Hila | 19 εν BA 623s 808ss hp vg syh
bo] καὶ ev rel. | γινωσκομεν 1175 917 623^r 1831^s 1518
al. 383 K^r p vg, -μεθα 1852 (syh) |

20 τὴν καρδίαν ἡμῶν, ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν
ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἔστιν ὁ Θεὸς τῆς καρ-
δίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. ἀγαπητοί, ἐὰν
ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ, παρρησίαν ἔχομεν
πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὃ ἐὰν αἴτωμεν λαμβάνο-
μεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν
καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.

6,29; 15,17 23 Καὶ αὗτη ἔστιν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύ-
σωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὁ Ιησοῦς Χρισ-
τοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἄλλήλους, καθὼς ἔδωκεν
4,13 24 ἐντολὴν ἡμῖν. καὶ ὃ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ
ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῳ
R 8,9 γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύμα-
τος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

^{1 Th 5,21} ^{Mt 7,15} 4 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε,
ἄλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ
ἔστιν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἔξεληλύθασιν
2 εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα
1 C 12,3 τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ διμολογεῖ ὁ Ιησοῦς Χρισ-
τὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ Θεοῦ ἔστιν,
2,18; J 8,47 3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ διμολογεῖ τὸν ὁ Ιησοῦς

τ. καρδιαν BA*ss Ψ h syn Aug] τας καρδ. rel. | 20 οτι²
>A 33 436 808ss h p r vg ar bo Aug | 21 αγαπητ.] αδελ-
φοι S 1838 | καρδια BAss 424c 33 Ψ 88 436 1852 Ωρ¹
Aug] + ημων rel. (Εφ) | καταγιν. PC 441 Ωρ Aug] +
ημων rel. | εχει B 323s Ψ, εχωμεν 33 181 915 Lcf | 22 αι-
τωμεθα SΨ Ωρ (Εφ) | απ] παρ 1175 917s 1827s 920 pl.
1831s 1518 385 rel. | 23 πιστευωμ. Sss 33sss 623s 1838
241 206sss 1891-614 1765s K^r | πιστ. τω υιω αυτ. Iu Xω
33 81 307s 808ss 2138 | ημιν > 1175 917-431 1873-1738
al. 242s 1518 1245s 383sss K^r | 4,1 παντα τα πν. K, παν
πνα Ψ | 2 γινωσκεται Ψ 1175 1898-431 1873-241 al. 206-
242 522-1518 1108ss 383ss K pl. vg syn, -κομεν S*
206sss 1611 255 ar bo | εληλυθεναι B (pr vg) Thdt|
3 μη ομολογ.] λυει 1739^m p vg Iq Cl Or Tert Lcf Aug
Socr^c | τον > S 917s 623ss 920s al. 1831ss 216 1518
1765s K^r | Iu BAsss 33-81 436 206ss 1611s pr vg syn
ar¹ bo¹ Iq] + Kv S, Xv rel. pl. | Iu (Xv) + εν σαρκι
εληλυθοτα SP rel. sy ar |

Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum, 20
 maior est Deus corde nostro et novit omnia.
 Carissimi, si cor nostrum non reprehenderit 21
 nos, fiduciam habemus ad Deum; et quid- 22
 quid petierimus accipiemus ab eo, quoniam
 mandata eius custodimus, et ea quae sunt
 placita coram eo, facimus.

Et hoc est mandatum eius, ut credamus 23
 in nomine Filii eius Iesu Christi et diligamus
 alterutrum, sicut dedit mandatum nobis. Et 24
 qui servat mandata eius in illo manet, et ipse
 in eo; et in hoc scimus quoniam manet in
 nobis de Spiritu, quem dedit nobis.

Carissimi, nolite omni spiritui credere, 4
 sed probate spiritus si ex Deo sint; quoniam
 multi pseudoprophetae exierunt in mundum.
 In hoc cognoscitur spiritus Dei: omnis spiritus 2
 qui confitetur Iesum Christum in carne venisse,
 ex Deo est; et omnis spiritus, qui solvit Ie- 3

20 nos >Aug¹ | nostrum > FJMB

21 nostrum > FJ* | habebimus J

22 quidquid] quodcunque A-M p Hila

quoniam] si D | custodim.] servamus r

24 dedit nobis AC] ~ nobis dedit FDJRV

4,1 sint] sunt r, est J | in + hunc D p(r, Aug)
 mundo F

2 confitebitur M

~ venisse in carne D

20 L 18,13; J 21,17; 1 C 4,4s; Mt 26,75

21 1 J 5,14; R 5,1s; Hb 4,16

22 Mt 7,7; Mc 11,24; J 14,13; 15,16; 16,23s

23 J 3,18; 6,29; 13,34; 15,17

24 1 J 2,24; 4,13; J 6,56s; R 8,9

4,1 1 Th 5,21; 4,1; Mt 7,15

2 1 C 12,2s; J 16,14

3 J 8,47; 1 J 2,18; 2 J 7

sum, ex Deo non est, et hic est antichristus,
de quo audistis quoniam venit, et nunc iam
4 in mundo est. Vos ex Deo estis, filioli, et vi-
cistis eum, quoniam maior est qui in vobis est,
5 quam qui in mundo. Ipsi de mundo sunt; ideo
6 de mundo loquuntur, et mundus eos audit. Nos
ex Deo sumus. Qui novit Deum audit nos, qui
non est ex Deo non audit nos; in hoc cognos-
cimus Spiritum veritatis et spiritum erroris.

4,7-5,17 **Deus caritas, nostra caritas** (*vera caritas fratrem diligit, Christum agnoscit, mundum vincit, fiduciam roboret*).

7 Carissimi, diligamus nos invicem, quia
caritas ex Deo est. Et omnis, qui diligit, ex
8 Deo natus est et cognoscit Deum. Qui non
diligit, non novit Deum, quoniam Deus ca-
9 ritas est. In hoc apparuit caritas Dei in no-
bis, quoniam Filium suum unigenitum misit
10 Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc
est caritas, non quasi nos dilexerimus Deum,
sed quoniam ipse prior dilexit nos et misit
Filius suum propitiationem pro peccatis nos-
tris.
11 Carissimi, si sic Deus dilexit nos, et nos
12 debemus alterutrum diligere. Deum nemo vi-
dit unquam. Si diligamus invicem, Deus in

3 de quo] quem CM pr, quod AFGJ

4 eum AV] eos F-B r

7 nos] in V, + in B, > A-M p Aug

quia] quoniam *codd.* pr

9 in² + hunc BV p Aug

10 dileximus F

prior > AFJBV r Lcf Aug

11 si sic] sicut BV p

ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἔστιν τὸ τοῦ
ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν
τῷ κόσμῳ ἔστιν ἡδη. Ὦμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἔστε, 4 5,5
τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἔστιν
ὅτι ἐν ὑμῖν ἡ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσ- 5 J 15,19
μου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν
καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ 6 J 8,47
ἔσμεν. ὁ γινώσκων τὸν Θεὸν ἀκούει ἡμῶν· ὃς
οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ
τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας
καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

Ἄγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἄλλήλους, ὅτι ἡ ἀγά- 7
πη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἔστιν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ
τοῦ Θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. 2,29
ὅ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν, ὅτι ὁ 8 4,16
Θεὸς ἀγάπη ἔστιν. ἐν τούτῳ ἔφανερώθη ἡ 9 J 3,16
ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ
τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσ-
μον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. ἐν τούτῳ ἔστιν 10
ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἡγαπήσαμεν τὸν Θεόν,
ἄλλος ὅτι αὐτὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν 2,2
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἵλασμὸν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν 5,8
ἡμῶν.

Ἄγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς, 11 Mt 18,33
καὶ ἡμεῖς διφείλομεν ἄλλήλους ἀγαπᾶν. Θεὸν 12 J 1,18
οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἄλλή-
λους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ

εκ> 1175 917 1836ss 307^s 1873^s 1 913 KL | ακηκοαμεν
S 623s | 4 εκ τ. κοσμου 460ss 1891 | 6 ημων 1[^]2 A
917 209ss L | εκ τουτ.] εν τουτω A 81 p vg syp ar co
Fulg | 7 αγαπων + τ. θν A, fratrem pr dem tol
Fulg (sa¹) | 7s θν 1[^]2 S* 1838 642 | 8 ου γινωσκει
A 33 81 88s 623s 1837s 218 ar sa (r Fulg) | 9 inc.
και οτι εν 323s 88s 307^s 467 | ο θς> 307^s 1s 1765
ar¹ Aug | 10 αγαπη + του θν S sa | ηγαπηκαμ. B
323s Ψ | απεσταλκεν S | 11 ~ ο θς ουτως 206 429
1611^s 614 1765 ar (co) |

3,24; R 5,5 13 ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἔστιν. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν,
 J 3,17; 4,42 14 ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ
 5,5 15 ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. ὃς ἐὰν ὅμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ
 4,8 16 Θεῷ. καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἔστιν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.
 2,28 17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἔστιν καὶ ἡμεῖς ἔσμεν ἐν τῷ
 R 8,15 18 κόσμῳ τούτῳ. φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δέ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ.
 4,10 19 Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἤγαπη-
 20 σεν ἡμᾶς. ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισή, ψεύστης ἔστιν· ὁ
 3,17 γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ δὲν ἐώρακεν, τὸν Θεὸν δὲν οὐχ ἐώρακεν οὐδὲν δύναται ἀγαπᾶν.

12 εν ημιν τετελ. εστ. Asss 33 81 623s 69 206 429 1611^s
 614] ~ τετελ. εν ημ. εστ. BS, ~ τετ. εστ. εν ημ. rel. |
 13 εδωκ. A 1739s Ps 88 623s 1837 218 1518 Ath Bas|
 14 εθεασαμ. Asss Ψ 81 623s 436 255 | 15 ομολογη A
 623s | Ics + Xcs B m ar¹ (Tert) | 16 πιστευομεν A 33
 vg¹ | μενει² > A 33 36 623ss 436 808s 1831 440sc 1518-
 614 255 p vg | μενει 1 ^ 2 206 429 sys | 17 αγαπη
 + τ. θν 460s 255 p r tol co¹, αυτου 378 sys ar | μεθ
 ημ.] εν ημιν (S) 547 p r ar¹ Aug | εσμεν] εσομεθα S
 2138 (sa bo¹) | 19 ημεις + ουν A 33 5 467 489 69 242
 p r vg sys | αγαπωμ. BAss 915 5 1852 614] + τ. θν
 S 33 81 1837^s 206 429s 1518-1245 378 p vg¹ sy ar
 bo, αυτον rel. | αυτος] ο θς A 33 81 453 623s 1837
 p vg | πρωτον 1175 917 1836sss 453 623s 1845 1 206
 429 2138 syh* | 20 οτι > S 1319 r Aug | ou BS 323s
 Ψ 1873 206 429 1611^s syh sa Cyp] πως rel. |

nobis manet, et caritas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo manus, et ipse in nobis, quoniam de Spiritu suo dedit nobis. Et nos vidimus et testificamur, quoniam Pater misit Filium suum Salvatorem mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam Iesus est Filius Dei, Deus in eo manet, et ipse in Deo. Et nos cognovimus et credidimus caritati, quam habet Deus in nobis. Deus caritas est, et qui manet in caritate, in Deo manet, et Deus in eo.

In hoc perfecta est caritas Dei nobiscum, ut fiduciam habeamus in die iudicii; quia sicut ille est, et nos sumus in hoc mundo. Timor non est in caritate; sed perfecta caritas foras mittit timorem, quoniam timor poenam habet, qui autem timet, non est perfectus in caritate.

Nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos. Si quis dixerit quoniam diligere Deum, et fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt, Deum quem non videt quomodo potest

13 cognoscimus] intellegimus A-M p

14 suum ADJCBV] > FG

15 quisque J, quicumque A r Aug

16 credimus ADBV p Aug

caritati + dei A*D

17 dei > *codd.* Aug (Hier)

~ nobiscum caritas A

19 deum] invicem AD, > FJM r Aug

20 oderit] odit D | videt¹ + cotidie D

13 1 J 3,24; R 5,5

14 J 1,14; 3,17; 4,42; Mt 17,5

15 1 J 2,23; 5,1,5

16 1 J 4,8s; J 3,16; 6,69

17 1 J 2,28; 2 C 3,12

18 R 8,15; 1 J 2,5

19 1 J 4,10

20 1 J 2,4; 3,17; 4,12; 1 P 1,8

21 diligere? Et hoc mandatum habemus a Deo,
ut qui diligit Deum diligat et fratrem suum.

5 Omnis qui credit quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis, qui diligit eum qui genuit, diligit et eum qui natus est
2 ex eo. In hoc cognoscimus quoniam diligimus natos Dei, cum Deum diligamus et mandata
3 eius faciamus. Haec est enim caritas Dei, ut mandata eius custodiamus; et mandata eius
4 gravia non sunt. Quoniam omne, quod natum est ex Deo, vincit mundum; et haec est victoria, quae vincit mundum, fides nostra.

5 Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit
6 quoniam Jesus est Filius Dei? hic est, qui ve-
nit per aquam et sanguinem, Jesus Christus;
non in aqua solum, sed in aqua et sanguine.
Et Spiritus est, qui testificatur quoniam Chris-
7 tus est veritas. Quoniam tres sunt, qui testi-
monium dant in caelo: Pater, Verbum et Spi-
ritus sanctus, et hi tres unum sunt. Et tres
8 sunt, qui testimonium dant in terra: Spiritus,
9 et aqua et sanguis, et hi tres unum sunt. Si

21 ~ a deo habemus BV | a deo AJBV r Hila] ab
eo FDGMC p, ipso Lcf Aug | 5,1 est¹> D | diligit
1² F | eum qui genuit] genitorem D h r Fulg Vig,
patrem Hila | et²> A-J | 4 vicit¹ F | mundum 1² M*|
vestra M | 5 vicit F | 6 sanguinem + et spiritum GC
(Ambst) | sanguine + et spiritu GC, ~ Ambst | spiri-
tus est] spiritu D | testificantur J | Christus²] *spiritus
r Rebapt Amb | 7 quoniam] quia A-J p | 7s vg¹ Eug
Fulg, ~ 8-7 CTV^m m r Var Prisc Vig | *> in caelo - in
terra, hi A-J*MBV p Rebapt Aug Euch Hila | 8 tria
sunt quae... haec tria in unum... 7 tria sunt quae...
haec tria unum sunt in Christo Iesu Prisc | aqua
sanguis et caro, et tres in nobis sunt Var

21 Mt 22,37-40

5,1 1 J 4,15s; J 8,42; 1 P 1,22s

3 1 J 2,5; J 14,15; 2 J 6; Mt 11,30

4 J 16,33; 1 J 2,14

5 1 J 4,4,15

6 J 19,31s; 15,26

καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπὸ αὐτοῦ, ἵνα 21 Mc 12,29s
ὅ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ.

Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ὁ Ιησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς 5 4,15s
ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν
γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐ-
τοῦ. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ 2
τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶμεν, αὕτη γάρ ἐστιν ἡ 3 J 14,15.23
ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.^{15,10}
καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. Ὁτι πᾶν 4 Mt 11,30
τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον.^{2,13s}
καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον,^{J 16,33}
ἡ πίστις ἡμῶν.

Τίς δέ ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ 5 4,4.15
πιστεύων ὅτι Ὁ Ιησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;
οὗτός ἐστιν ὁ ἔλθων διὸ ὕδατος καὶ αἷματος καὶ 6 J 19,34s
πνεύματος, Ὁ Ιησοῦς Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι
μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἷματι· καὶ
τὸ πνεῦμα ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμα
ἐστιν ἡ ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες,⁷
τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς 8

21 απ αυτου] απο τ. θυ A r vg¹ | 5,1 γεννησ. + αυτον
206 522 1611 2138 614 sa | και²> BΨs 048 r vg¹ sa Hil
Aug | τον²] το S 69 1319 | 2 ποιωμ. B 323s Ψ 81 623ss
467 1837s 206 522 1611s 614 r vg syp ar sa bo¹] τηρω-
μεν rel. | τηρωμεν 2¹3 A 917 1 38 1891 | 4 υμων 81
048 917ss 88s 1873-226 794-1311 242s 440s 383 Lr |
5 δε > AΨ 1175-431 623sss 489r 1891 440s 383sss vg
sa | εστιν² + o Xs 33 255 bo¹ | 6 ~ πνς κ. αιματος 81
88s 623s 1845 1852 255 ar | κ. πνς > B 1175 917-431
1873-547 1-1311 242 440s 1518 383 913 378 pr vg¹ syp]
μονω B 81 | εν³ > S 81 917s al. 467 920 pl. 206s 1518
614 1765 K^r | ~ αιματι κ. υδατι 323s P 88s 1838s 69*
383 255 ar | το πνα²] Xs 61 p vg | 7 οτι + οι S 206s
2138 | μαρτυρουσιν Ψ 1852 255 | μαρτυρουντ. + εν τ.
ουρανω πατηρ λογος κ. πνα αγιον. κ. ουτοι οι τρεις
(εις το) εν εισιν. κ. τρεις εισιν οι μαρτυρ. εν τη γη
61 629 vg¹ Prisc Var VictV Fulg Cass |

J 5,32.36; 8,18 9 εἰς τὸ ἔν εἰσιν. εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, ὅτι με-
 R 8,16 10 μαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ. ὁ μὴ πιστεύων τῷ Θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
 C 15,15
 Ap 12,17 11 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ
 J 3,36 12 ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

J 20,31 13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν
 3,21s 14 14,13; 16,23 ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ 15 τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν. καὶ ἐάν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὁ ἐάν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἂν ἡτήκαμεν ἀπ' αὐτοῦ.
 Mt 12,31 16 Εάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀμαρτάνοντα
 Hb 6,4ss

το > 1898 r vg Rebapt (Var) | 9 των ανθρ.] του θυ S*]
 οτι²] ην Ps 104r 917s 1838r 206-1108 614s Kr | 10 μαρτυρ.¹
 + τ. θυ A 33 81 623s 467 436 808s 216c 255 pr vg bo|
 εαυτω S 323ss Ps 917-431 623-1873 226 69 206-1245 614
 378 vg | θω] υιω Ass 81 623s al. 241 436 808s 1891 1518
 255 p vg syh^m (378 ar co) | 11 ~ ο θς ημιν B 323ss 69
 216 1611 614 syh | 12 υιον¹ + τ. θυ 1838s 206sss 1611
 614 | 13 ινα - αιωνιον > 88 1838 919 1837 522 | υμιν... θυ
 BSA 2298 33 88 623sss 919 436s 429 2138 pr vg sy (ar)
 co] υμιν τ. πιστευουσιν εις... θυ, ινα ειδ. ... αιωνιον κ.
 ινα πιστευητε rel.] + εις το ονομα τ. υιου τ. θυ 323ss Ps
 1898 307s 489 920ss al. 206-1611 383 913 378 KI | τοις
 πιστευ.] οι πιστευοντες S^cA 33 81 453 623ss 436, > 1739
 Ψ 1175 14 τι > A 33 81 1845 69 2138 049 | θελημα]
 ονομα A | 14s ημιν 1² S^{*}A 460* 38* | 15 οιδαι.¹]
 ιδωμεν S^c Ψ 917 | οτι² + εαν S^{*}Ψ | απ BS 33 104s 81
 623s 436 1852] παρ rel. | 16 ιδη] οιδεν 1838 pr vg Tert
 Hil Amb Aug Hila |

testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est; quoniam hoc est testimonium Dei, quod maius est, quoniam testificatus est de Filio suo. Qui credit in Filium Dei, habet 10 testimonium Dei in se. Qui non credit Filio, mendacem facit eum, quia non credit in testimonium, quod testificatus est Deo de Filio suo. Et hoc est testimonium, quoniam vitam aeter- 11 nam dedit nobis Deus. Et haec vita in Filio eius est. Qui habet Filium, habet vitam; qui 12 non habet Filium, vitam non habet.

Haec scribo vobis, ut sciatis quoniam vi- 13 tam habetis aeternam, qui creditis in nomine Filii Dei. Et haec est fiducia, quam habemus 14 ad eum, quia quocumque petierimus secun- dum voluntatem eius, audit nos. Et scimus 15 quia audit nos quidquid petierimus; scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare pecca- 16

9 quod maius est > F | suo + quoniam¹ - maius est² F | quoniam²] quia ADJBV p r | est⁴ + deus D | **10** filium] filio AssBV h r | quia] quoniam AFJM p | credit³ A^cGV Hila] credidit³ A*FDJM p | filio] filium Hila | in testimonio codd. p | **11** quoniam] quia D | est² > AJ | **12** filium¹ + dei C p r | filium² + Dei A^c.V h r | **13** scribo FBV r] scripsi ADJ p | habetis] ha- bebitis D | dei] eius M | **14** est > F | habeamus D | **15** quia] quoniam AFJ p, quomodo D | **16** inc. si quis scit D

9 J 5,32.36; 8,18; 10,37s

10 R 8,16; Ap 12,17; 1 C 15,15; J 3,33; 5,37

12 J 3,36; 5,40; 10,10.28

13 J 20,31 (3 J 9)

14 1 J 3,21s; J 14,13; 15,16; 16,23s

16 Mt 12,31; Hb 6,4ss; 10,26-29; J 9,41; 16,22ss

tum non ad mortem, petat, et dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad 17 mortem: non pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas peccatum est, et est peccatum ad mortem.

5,18-21 *Epilogus*

18 Scimus quia omnis, qui natus est ex Deo, non peccat; sed generatio Dei conservat eum, 19 et malignus non tangit eum. Scimus quoniam ex Deo sumus, et mundus totus in maligno 20 positus est. Et scimus quoniam Filius Dei venit et dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum et simus in vero Filio eius. Hic est verus Deus et vita aeterna.
21 Filioli, custodite vos a simulacris. Amen.

**EPISTULA
BEATI IOHANNIS APOSTOLI
SECUNDA**

1 SENIOR Electae dominae et natis eius, quos ego diligo in veritate, et non ego solus, sed et omnes qui cognoverunt veritatem,

petit AB*V, petet FJM, + pro eo D | dabitur ei vita D(M)Bc] dabit ei vitam *rel.* pr Tert Hil Amb Aug | peccantibus AJ (r) | quis > A-M r Aug | 17 peccatum² + non J Gelas | 18 quia] quoniam A-M h r| 20 ~ deum verum BV | verum deum] quod est verum r | eius + Iesu Christo D pr Hil Amb Aug Fulg | 21 amen > AJr pr Aug
1 seniores J* | eius filiis D

17 1 J 3,4 | 18 1 J 3,9; J 17,15 | 19 G 1,4; J 8,47|
20 J 17,3; Ap 3,7; J 1,18; R 9,5 | 21 1 C 10,7,14
1 1 P 5,1; 3 J 1; 2 J 13; J 8,32

άμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει
αὐτῷ ζωήν, τοῖς ἀμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θά-
νατον. ἔστιν ἀμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ
ἔκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. πᾶσα ἀδικία ἀμαρ- 17
τία ἔστιν, καὶ ἔστιν ἀμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ 18 3,9; J 17,1¹
οὐχ ἀμαρτάνει, ἀλλ᾽ ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ
τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἀπτεται αὐτοῦ.
οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος 19 G 1,4
ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ 20 J 8,47
υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν, J 17,3
ἵνα γινώσκομεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ
ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. R 9,5
οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος. J 1,18

Τεκνία φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων. 21 1 C 10,14

IΩΑΝΝΟΥ Β

‘Ο πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκ- 1 1 P 5,1; 3 J
νοις αὐτῆς, οὓς ἔγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ
ἔγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν

αἰτησεις, δωσεις S*, δοῦμησεται vg¹ | syp bo (sa) Tert |
δωσει + deus p Tert Hil Amb | τω αμαρτανοντι 1758ss
1611^s 614 255 p vg syh ar Tert Amb Hier | ερωτησης
S^c ar bo¹ | ερωτ. + τις 307^s 1827s 808ss 614 p vg¹ Tert
Cl | 17 ου > 33 623 1852 pr vg syh ar sa Tert | 18 ο
γεννηθ. εκ] η γεννησις 2138 (1852) pr vg syh Hier |
αυτον BA 242 2138 1852 pr vg bo Hier | 20 δε BS
1175 917-431 1873-1311 242s 440s 1518 383s bo] και
rel. pl., > P 81 1838 547 209* L Aug | τον] το S* r sa |
αληθιν. + θν Asss 33 917s 623-467 436^s 206-522 1611-
2147 K p vg ar bo Did Bas Aug | Iu Xw > A vg | η
ζωη η P 1175s 1898-2143 226ss 69 1311s 522 1518-2147
syh | 21 εαυτους S^cAs 33 81 1898^s 623^s 226ss 436^s 206-
522 1611^r K | ειδωλων + αμην P 1175s 917-181 307^s
489-241 69sss 206-1518 al. 614 pl. K^r vg¹
1 και²] (εγω) δε A 1852 syf (L), > Ψ |

- J 8,31 2 ἀλήθειαν, διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν
3 ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ἔσται
1 T 1,2 μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ Θεοῦ πα-
τρός, καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ
πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.
- 4 Ὁ ἔχαρην λίαν ὅτι εὑρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου
περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἔλα-
1 J 2,7 5 βομεν παρὰ τοῦ πατρός. καὶ νῦν ἐρωτῶ σε,
κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινήν, ἀλλὰ
ἥν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.
6 καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν
κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. αὕτη ἡ ἐντολή ἔστιν,
καθὼς ἥκουσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περι-
πατῆτε.
- J 2,18; 4,1ss 7 Ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἔξηλθον εἰς τὸν κόσμον,
οἵ μὴ ὅμοιογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον
ἐν σαρκὶ. οὗτός ἔστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχρι-
G 4,11 8 στος. βλέπετε ἔαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἀ ἡρ-
1 J 2,23 9 γάσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. πᾶς
ὅ προαγών καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ

1s αληθ. 1⁷ 2 323s Ψ 307^s 1838 1611-614 svh* | 2 με-
νουσαν] ουσαν 323s 33 642s, ενοικουσαν A,>424c|3 εσται
+ γαρ 048 | εσιω 88s p vg | εσται - ημων > A 2138 1852
1765s | υμων 048 623s 1835s 209-69 440s 1518 913 578
K p vg¹ svh ar bo¹ [παρα¹] απο S* 1898-915 920ss 256s
1518s 255 | παρα² + Kv S 33 1175 917-181 307-1311
206-1245 614-1765 K^r syf ar bo | 4 ελαβον S 33 | 5 ~
εντ. καινην γρ. SAsss 33 Ψss 81 048 623s 69 1837^s 1518-
614 255 p vg Lcf | εχομεν 1873 489 226 1891 440s 1518
913 | 6 αυτη² + δε 048 467 | ~ εστιν η εντολη SP 1175
048 917^s 1838-1311 al. 206-1518 614 pl. K^r Lcf | εστιν²
+ ινα SAsss 33 623s 920 69 614 1765s K p vg syf ar
co | ινα² > 323ss 33 81 307-5 436 429 614ss K p vg ar
co | 7 εισηλθον P 33 1175 917s 18/3-1311 206-1518 913s
K^r | o² > S 88 489s 1s 218 378 | ουτοι εισιν οι πλανοι
κ. οι αντιχρ. 1898 378 syh^m Lcf | 8 αυτους 1838 KI. I^o
Lcf | απολεσωμεν, ειργασαμεθα. απολαβωμ. P 1175 917s
1δ73-1311 206-1518 383 L^r Lcf Hila (B syh^m sa) |
9 προαγων BSA vg¹ co] παραβαινων rel. Lcf |

¹propter veritatem, quae permanet in nobis et ²
nobiscum erit in aeternum. Sit vobiscum gra- ³
tia, misericordia, pax a Deo Patre et a Christo
Iesu Filio Patris in veritate et caritate.

Gavisus sum valde, quoniam inveni de filiis ⁴
tuis ambulantes in veritate, sicut mandatum
accepimus a Patre. Et nunc rogo te, domina, ⁵
non tamquam mandatum novum scribens tibi,
sed quod habuimus ab initio, ut diligamus ⁶
alterutrum. Et haec est caritas, ut ambulemus ⁷
secundum mandata eius. Hoc est enim man-
datum, ut quemadmodum audistis ab initio,
in eo ambuletis.

Quoniam multi seductores exierunt in mun- ⁷
dum, qui non confitentur Iesum Christum ve-
nisce in carnem; hic est seductor et anti-
christus. Videte vosmet ipsos, ne perdatis quae ⁸
operati estis, sed ut mercedem plenam acci-
piatis. Omnis, qui recedit et non permanet in ⁹

2 propter veritatem > F

manet J

3 nobiscum AJBVC p* | a² > AJ
caritate + vera D

4 accepimus] accip. D

6 hoc mandatum est AFGM m (Lcf)

7 confitetur (A*)DJ* p
venientem in carne A-J(MBV Lcf)
antechristus F*D

8 quae] quod M Lcf

9 recedit G] praecedit (A)FssBV m p^c, credit C
permanet^{1]}] manet AFDG*JM m p Lcf

2 J 5,38; 8,31.44; **1** J 2,4

3 1 T 1,2; 2 T 1,2

4 3 J 3

5 1 J 2,7; J 13,34

6 1 J 5,3

7 1 J 2,18.23; 4,1ss

8 G 4,11; Ruth 2,12

9 1 J 2,23; 3 J 9

- doctrina Christi, Deum non habet; qui permanet in doctrina, hic et Patrem et Filium
 10 habet. Si quis venit ad vos et hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum
 11 nec Ave ei dixeritis. Qui enim dicit illi Ave, communicat operibus eius malignis.
- 12 Plura habens vobis scribere, nolui per chartam et atramentum; spero enim me futurum apud vos et os ad os loqui, ut gaudium vestrum plenum sit.
- 13 Salutant te filii sororis tuae Electae.

EPISTULA
BEATI IOHANNIS APOSTOLI
 TERTIA

- 1 SENIOR Gaio carissimo, quem ego diligo in veritate.
 2 Carissime, de omnibus orationem facio prospere te ingredi et valere, sicut prospere
 3 agit anima tua. Gavisus sum valde venientibus fratribus et testimonium perhibentibus veritati

9 hic (et) filium et patrem *codd.* m | 10 domu A |
 10s have F(J) m | nec] neque D Hila, et Lcf |
 11 eius] illius A^mFDBV p, > A*J | malig. + ecce
 praedixi vobis ut in diem domini nostri non confundamur (m) p^e | 12 cartam A*F^eV p^e, per atram.
 et in epistola p* | apud] ad FB p | ~ futurum me BV | 13 elect.] ecclesiae F, + eccles. p, + amen F M, + gratia tecum amen J p^e

1 seniores J | veritate + caritatis FJV | 2 inc. ideo
 in omn. F* | per omnia D

10 2 Th 3,6; 3 J 8; 3 Rg 13,16s | 11 1 T 5,22; Ap 18,4|

12 G 4,20; 3 J 13; 1 J 1,4 | 13 2 J 1

1 (A 19,29; 20,4) 2 J 1 | 3 2 J 4

Χριστοῦ Θεὸν οὐκ ἔχει. ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ,
οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. εἴ τις 10² Th 3,6
ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ 3³ J 8
φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαί-
ρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν 11
κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἔβουλήθην 12 3 J 13
διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι
πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα
ἡ χαρὰ ἡμῶν ἥ πεπληρωμένη.

³Ασπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς 13
ἐκλεκτῆς.

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

⁴Ο πρεσβύτερος Γαῖῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ 1 2 J 1
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

⁵Αγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαι σε εὐοδοῦσ- 2
θαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦται σου ἥ
ψυχή. ἔχάρην γὰρ λίαν ἔρχομένων ἀδελφῶν 3 2 J 4
καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ

διδαχὴ² + τ. Χν Ps 1175 917-1245 614 rel. p bo¹, αυτου
syfh⁺ Lcf | ~ νιον, πατέρα Asss 33 81 69 1837 vg¹ ar |
11 γαρ > 81 88s 1837 255 ar sa bo¹ | αυτω > 1829 489s
920 919s* 1ss 38 1891 K | 12 εχω S*A*ss 81 915s |
γραψαι A 93 436 | ελπιξω γαρ Ass 33 81 307^s 5 436^s p
vg ar bo | γεν.] ελθειν P 1175 917-915 307^s 1838-1311
206-1518 913 255 K^r p syf ar sa | υμων BAsss 33 81
623s 547s 256s 429s 1518 255 p vg bo | ~ πεπληρ. η
BS 1852 p vg [13 ασπάζεται σε] saluta syh|τ. εκλεκτ.]
τ. εκκλησιας 307 321 (p) su, χαρις μετα σου 1758ss iuv
(syf¹ h⁺ ar), + αμην 323ss 1175 917-181 307^s 1838-
1311 206 rel. K^r vg¹ sy

3 γαρ 048 pl.] > S 33 5 1838 808ss 2138 1765 p
νω ar sa bo¹ | τι. ~ A 227 |

4 ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. μειζοτέραν τούτων οὐκ
ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀλη-

5 θείᾳ περιπατοῦντα. Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς
ὅτι ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοῦτο ξέ-

6 νους, οἵτινες ποιήσεις προπέμψας ἀξί-

Tt 3,13

7 ως τοῦ Θεοῦ· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὄντος ἔξῆλθον

A 20,35

1 C 9,12.15

Hb 13,2

2 J 10

8 μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν. ἡμεῖς
οὖν ὁφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους,
ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

Mt 20,27 9 Ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ᾽ ὁ φιλοπρω-

τεύων αὐτῶν Διιτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.

10 διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα
ἃ ποιεῖ λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ
μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέ-
χεται τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς βουλομένους κω-
λύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

1 J 3,6.9 11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγα-

θόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὁ κα-

19,35; 21,24 12 κοποιῶν οὐχ ἐώρακεν τὸν Θεόν. Δημητρίῳ
μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς

4 τουτων 048 pl.] ταυτης 323s 424c 181s 69 1837ss 1758ss

383c syf ar co | εχων B* 1829 1838 | χαριν B 2298 2143

1891 vg bo Hila | τη > SCc 323ss Ps 048 917 rel. pl. |

5 πιστως 1838 p vg | εργαζη ΑΨ 1611 2138 | τουτο] εις

τους P 33 1175 917-1311 808-1245 614s Kr | 6 τη + αλη-

θεια κ. 1611 2138 614 378 syh | ενωπ. + πασης syfh+|

ποιησας προπεμψεις C ar | ποιεις 323s 453 1311 Hier

Hila | αξιους 1898 1838 ar | 7 ονοματ.+αυτου Ψ 181ss

547 69 808 440s 378 syfh+ | ευθνων P 1175 917s 307-1311

808-1518 614sss 255s Kr | 8 απολαμβανειν P 1175 917s

1838-1311 808-1245 614-1765 Kr | γενωμ. 323 048 88-5

460s 1311ss 429s 1611s 614 378 K | της αληθειας 623s

1611 2138 614 378 vg sa | αληθ.] εκκλησια S*A | 9 εγρα-

ψας B sa bo | τι] αν Sc 33 81 1898s 431s 1873 436s

2138 614s p vg Hila, > P 917ss 623 pl. 920s 919-1311

206-1518 1245s | 10 φλυαρ. + εις C p vg co | βουλοι.]

επιδεχομενους C 323s p vg syfhm ar sa (bo) | 11 ο²+

δε 69 242 1852 913 L p bo (syh ar) | 12 της + εκκλη-

σιας κ. της C syfhm ar |

tuae, sicut tu in veritate ambulas. Maiorem 4 horum non habeo gratiam, quam ut audiam filios meos in veritate ambulare. Carissime, 5 fideliter facis quidquid operaris in fratres, et hoc in peregrinos, qui testimonium reddide- 6 runt caritati tuae in conspectu ecclesiae; quos benefaciens deduces digne Deo. Pro 7 nomine enim eius profecti sunt nihil acci- pientes a gentibus. Nos ergo debemus susci- 8 pere huiusmodi, ut cooperatores simus veritatis.

Scripsissem forsitan ecclesiae; sed is, qui 9 amat primatum gerere in eis, Diotrepes, non recipit nos. Propter hoc si venero, commonebo 10 eius opera, quae facit verbis malignis garriens in nos; et quasi non ei ista sufficient, neque ipse suscipit fratres et eos, qui suscipiunt, prohibet et de ecclesia eicit.

Carissime, noli imitari malum, sed quod 11 bonum est. Qui benefacit ex Deo est, qui malefacit non vedit Deum. Demetrio testi- 12 monium redditur ab omnibus et ab ipsa veri-

4 maius... gaudium D^mT p | ambulantes A-M
Hila | 6 perhibuerunt F | benefaci(e)s deducens (A)
FJ^cM m p*, -facitis D, deduxisti Hila | 7 eius > A
FJM m p | gentilibus FMssCBV | 8 sumus F*J^c | ve-
ritati J | 9 is] his F p, si D, > M | Diotrepes (A*)
J-V p Hila | recepit FB | 10 commoneam AF(D)J-V
p Hila | nec AFM p | suscepit F | suscipiunt] cu-
piunt AFD Hila | prohibuit D | eiecit (D)BV | 11 ca-
rissimi nolite D | videt A d | deum] eum BV

6 1 C 16,11; Tt 3,13

7 1 C 4,12; 9,15

8 Mt 10,41; Hb 13,2; 2 J 10

9 Mt 20,27; 2 J 9

10 Mt 23,13

11 1 J 3,6.9

12 J 19,35; 21,24

- tate, sed et nos testimonium perhibemus; et
nosti quoniam testimonium nostrum verum est.
- 13 Multa habui tibi scribere, sed nolui per
14 atramentum et calamum scribere tibi. Spero
autem protinus te videre, et os ad os loque-
mur.
- 15 Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos
nominatim.

EPISTULA CATHOLICA

BEATI IUDAE APOSTOLI

- 1 IUDAS Iesu Christi servus, frater autem
Iacobi, his qui sunt in Deo Patre dilectis et
2 Christo Iesu conservatis et vocatis. Miseri-
cordia vobis et pax et caritas adimpleatur.
- 3 Carissimi, omnem sollicitudinem faciens
scribendi vobis de communi vestra salute, ne-

12 sed > A-JBV

nos + autem F

nostis D

13 habeo, nolo J (d)

~ scribere tibi *codd.* d Hila

14 loquimur FM*, loqui M*

15 saluta + tu DBV p

per nomen A-M, nominatos p

1 sunt > *codd.* p Hila

dilectis] electis Hila

~ Iesu Chr. A-J p Lcf

et² > AFJM Lcf

13 2 J 12

1 Mt 13,55; Mc 6,3; L 6,16; J 14,22; Ja 1,1; 1 J 5,18

2 2 P 1,2

3 2 P 1,5; 2,21; 2 T 4,7

ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας J 19,35
ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.

Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ 13 2 J 12
μέλανος καὶ καλάμου σοι γράφειν· ἐλπίζω δὲ 14
εὑθέως σε ἵδεῖν, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλή-
σομεν.

Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. ἀσπά- 15
ζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

ΙΟΥΔΑ

Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς 1 Mt 13,55
δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ ἡγαπημένοις
καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς· ἔλεος 2 1 P 1,2
ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

Ἄγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γρά- 3 1 T 1,18
φειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγ-

οιδατε 33s 1175 917 181 1838-1311 206-1245 913ss K^r
13 εχω 048 255 sa, εχων bo | γραψαι σοι] ~ σοι γρ. 048,
γραφειν, > σοι¹ P 33 1175 917s 1838s 489s 920 pl. 206-
1518 614sss 378 L^r | ου θελω] ουκ εβουληθην A (323)
p vg | 14 ~ γραφειν σοι AsssΨs 81 048 808s 1611^s 913s
K | ~ ιδειν σε S P-1175 917^s 1838-1738 794-1765 K^r
λαλησωμ. 307 610s 467 226 1319s 255 K | 15 φιλοι]
αδελφοι A 33 81* 1827 69 436^s syh^m | ασπασαι S 048
1898s 1837 | φιλους] αδελφους 453 1611 2138 syh, +
singulos syf ar | ονομα+αμην 1836 307^s 1838s 1837
1852 614 378 L vg¹

1 ~ Xv Iu P 1175 1838 489 920s 919 808s 242 440s
1518 K | τοις+ευηνεσιν 323s 1611^s 614 syfh ar | ηγαπ.]
ηγιασμενοις P 1175 917-181 1838^s 920 919-1518 1245
913 255s K^r | ~ Xw Iu Ψ 88s 1838 1835 1852 255 vg]
και-τετηρημενοις > 1898 1611 1765 syh | 2 ειρηνη +
εν Kω 1611 2138 614s 378 syh | κ. αγαπη > 1175 917-
431 1831 378 | 3 ημων] υμων 1838 69 2298 p vg bo,
> P 1175 917-181 489.38 808-1518 1245s 913s K^r | πη-

κην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνί-
ζεσθαι τῇ ἀπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἄγιοις πίστει.

<sup>G 2,4
2 P 2,1s</sup> 4 παρεισέδυσαν γάρ τινες ἀνθρωποι, οἵ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.

<sup>Nu 14,35
1 C 10,5
2 P 1,12</sup> 5 Ὅπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ἀπαξ πάντα, ὅτι [ό] Κύριος λαὸν ἐκ τῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώ-

<sup>J 8,44
2 P 2,4,9</sup> 6 λεσεν, ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς

<sup>Gn 19,4-25
2 P 2,6,9</sup> 7 ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι δπίσω σαρκὸς ἐτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.

2 P 2,10 8 Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνονται, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν,

Dn 12,1 9 δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχ-
ἀγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέ-
γετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν

Zch 3,2
2 P 2,11 10 κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ εἶπεν· ἐπι-
τιμήσαι σοι Κύριος. οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ

4 παρεισέδυση. B | χαριτα BA | δεσποτ. + θν 323s Ps 917-431 623sss 489-460 69-38 206-522 1518-1765 K^r syf |

5 δε] ουν C 323s Ψ ar Lcf, > 36 bo¹ | ειδοτ. + υμας BS 1175 917-181 1838-1311 206^s 614 913 K^r | απαξ post K_s

SΨ 88s 1845 323s 1611 385ss 1765^s syfh ar (sa, bo) | παντα] τουτο 1175 917-181 307^s 489-216 1518 rel. | o

> SC*Ψ 104s | K_s] I_s BAsss 33 81 88 vg co, o θς C^c 623s 1845 p syf ar Lcf | 6 τε] δε A 181 1 38* 218 1611

2147 378 p vg syh | δεσμ. + αλυτοις κ. 33 | ζοφον + α-
γοιων αγγελων Cl, αγιων m Lcf | 7 τουτοις > 1836-915

1845 vg ar sa | 8 κυριοτητας S 1845 ar sa Or | 9 δε] τε B vg Cl | επιτιμ. + εν B* 323s | σοι + o S 1 1311 242

1611 2147 378 | K_s] θς S* 323s |

cesse habui scribere vobis deprecans supercertari semel traditae sanctis fidei. Subintro- 4 ierunt enim quidam homines qui olim praescripti sunt in hoc iudicium, impii Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam et solum Dominatorem et Dominum nostrum Iesum Christum negantes.

Commonere autem vos volo scientes semel 5 omnia, quoniam Jesus populum de terra Aegypti salvans, secundo eos, qui non crediderunt, perdidit; angelos vero, qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni diei vinculis aeternis sub caligine reservavit, sicut Sodoma 7 et Gomorrha et finitimae civitates simili modo exfornicatae et abeuntes post carnem alteram factae sunt exemplum ignis aeterni poenam sustinentes.

Similiter et hi carnem quidem maculant, 8 dominationem autem spernunt, maiestatem autem blasphemant. Cum Michael archangelus 9 cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore, non est ausus iudicium inferre blasphemiae, sed dixit: *Imperei tibi Dominus.* ¹Hi 10

3 sanctae DJ p

sanctis fidei] societati Lcf

4 iudicium] iudicio Hila | impii > D

et² > A*F, et Dominus > V

6 diei] dei F p* Lcf

~ diei magni BV

7 modo + harum D, ~ p (Lcf) | sunt + in D

8 maiestates FBV

9 Mic(h)ahel F(JMB)

4 G 2,4; 2 P 2,1s

5 2 P 1,12; Nu 14,35; 1 C 10,5

6 2 P 2,4.9; J 8,44; 1 C 6,3; Ap 20,1

7s Gn 19,4-25; 2 P 2,6.10

9 Dn 10,13.21; 12,1; Ap 12,7; 2 P 2,11; Zch 3,2

autem quaecumque quidem ignorant, blasphemant; quaecumque autem naturaliter tamquam muta animalia norunt, in his corrumpuntur.

11 Vae illis, quia in via Cain abierunt et errore Balaam mercede effusi sunt et in contradictione Core perierunt. Hi sunt in epulis suis maculae, convivantes sine timore, semet ipsos pascentes, nubes sine aqua, quae a ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuosae,

12 13 bis mortuae, eradicatae, fluctus feri maris despu- mantes suas confusiones, sidera errantia, quibus procella tenebrarum servata est in aeternum.

14 Prophetavit autem et de his septimus ab Adam Enoch dicens: Ecce venit Dominus in sanctis milibus suis ¹ facere iudicium contra omnes et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impie egerunt, et de omnibus duris quae locuti sunt

15 16 contra Deum peccatores impii. Hi sunt murmuratores querulosi, secundum desideria sua ambulantes, et os eorum loquitur superba, mirantes personas quaestus causa.

¹⁰ ~ ignor. quidem D | ¹¹ quia] qui FBV Hila | in¹ > AFJ-V p Hila | viam D Lcf Hila | in² > AssMB p Hila | contradictionem Lcf Hila | ¹² maculati convi- ventes D (p*) | bis > Prisc | ¹³ dispumant. J*BV | ~ in aetern. servata est AF(D)J p (Lcf) | conservata BV, reservata D Prisc | ¹⁴ et > ABV Hila | de > F*J | veniet D Hila | in sanctis m. s.] cum multis mil. nuntiorum suor. adNov | ¹⁵ arguere] perdere adNov | impios + et arguere omnem carnem adNov | duris + verbis (eorum) D p Hila, + verbis impiis adNov | c. Deum] c. eum *codd.* p, de Deo adNov | ¹⁶ que- rel(l)osi *pl.* m p Hila | superbiam ADMBV p Hila, -bia FJ | illorum AFJBV p

¹⁰ 2 P 2,12 | ¹¹ Gn 4,8; Dt 23,5; 2 P 2,15; Nu(22ss) 16

¹² Ez 34,8; 2 P 2,13.17 | ¹³ Is 57,20; 2 P 2,17

¹⁴ Gn 5,21s; Zch 14,5 | ¹⁵ Mt 25,31; Ma 3,13

¹⁶ 2 P 2,10.18; Jud 18; Lv 19,15

οἵδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ
ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται.
οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάιν ἐπορεύθη- 11 Gn 4,8
σαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἔξεχύ- Nu 31,16
θησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. 16,1-35
2 P 2,15

Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες 12
συνευωχούμενοι ἀφόβως, ἐαυτοὺς ποιμαίνοντες, 2 P 2,13.1
νεφέλαι ἀνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι,
δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δὶς ἀποθανόντα
ἐκριζωθέντα, κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρί- 13 Is 57,20
ζοντα τὰς ἐαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται,
οἵς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. 2 P 2,17

Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἔβδομος ἀπὸ 14 Gn 5,21
Ἄδὰμ Ἐνὼχ λέγων· Ἰδοὺ ἦλθεν Κύριος ἐν Dt 33,2
ἀγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάν- Zch 14,5
των καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάν- Mc 8,38

των τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὃν ἥσέβησαν
καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὃν ἐλάλησαν Ma 3,13
κατ' αὐτοῦ ἀμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. Οὗτοί εἰσιν γογ- 16 2 P 2,10.1
γυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν
πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρ-
ογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

12 εισιν + γογγυσται μεμψίμοιροι κατα τ. επιθυμιας αυ-
των πορευομενοι S*C^e 1827 ar sa | οι > 1175 917-181
489-1311 808-1518 383ss K^r | αγαπ.] απατ. (2 P 2,13)
CA 88s 460ss | υμων] αυτων A p vg syf ar | συνευωχ.
+ υμιν C 323 88s 467 1845 ar co | υπο ανεμ.] παντι ανε-
μω S 104 378 Lcf | παραφερομενοι BΨ 1845 1852 |
13 απαφριζ. C 323ss 33 81 431 623s 216 1611^s | πλανη-
τες B 808* | 14 εποφητ. B* 33 (S) | εν μυρ. αγιων αγ-
γελων SΨ 1836 181ss 1838 1845 1837 co Εφ (syf ar)|
αυτουν > SΨ 1852 syf ar | 15 παντ. τ. ασεβ.] πασαν ψυχην
SΨ 1852 syf sa | ασεβεις¹+ αυτων 1175 917-431 1838^s
920s 547-1311 206 522 1518-2147 K^r | ασεβειας > SC
323ss 1829 307^s 1845 255 syf ar sa | σκληρων + λογων
SC 323ss 33 81 88s 307^s 1838 226 218 1611^s 614 2147
p syf ar sa Hila | 16 αυτων¹] εαυτων C 323ss P 1175
917 467 226-1738 1319ss 429 1518 913 255 L |

- 2 P 3,2 17 “Υμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ὁμιάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ
 1 T 4,1 18 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἔλεγον ὑμῖν·
 2 P 3,3 ἐπ’ ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται κα-
 τὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσε-
 1 C 2,14 19 βειῶν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί,
 πνεῦμα μὴ ἔχοντες.
- 1 C 2,7 20 “Υμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυ-
 1 Th 5,11 τοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, ἐν πνεύματι
 21 ἄγιῳ προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ
 τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου
 22 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ
 Am 4,11 23 οὓς μὲν ἔλεγχετε διακρινομένους, οὓς δὲ σῷζετε
 Zch 3,2ss ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὓς δὲ ἔλεᾶτε ἐν φόβῳ,
 Ja 5,19s μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον
 Ap 3,4 χιτῶνα.
- 1 R 16,25 24 Τῷ δὲ ὕδυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίσ-
 1 Th 5,23 τους καὶ στῆσαι κατενάπιον τῆς δόξης αὐτοῦ
 Ph 1,10 25 ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, μόνῳ Θεῷ σωτῆρι

18 υμιν + οτι CAsss 33s 104s 917-256 436 rel. K^r | εν
 εσχατω χρ.(P) 1175 917-915 1838-1311 808-1518 614^s K^r |
 τον > BCΨ | εσοντ.] ελευσοντ. ScC^cAsss 33 81 431^s 623s
 1837 614^s p vg Did | εαυτων] αυτ. S*Ψ 1611 2138 |
 19 αποδιορ. + εαυτους C 323 88s 623s 1838s 808s 440s
 1611 378 m p vg Hila | 20 υμων] ημων C 323s 1175 307^s
 927 1 1311 429s 1852 383 K, > 460s | 21 τηρησωμεν B
 C*Ψ 1845 1611 syfh bo | 22 (δια)κρινομ. δε ελ. post αρ-
 παζ. (23) syfh sa Cl Hier Cass | ελεγχετε C*Asss 33 81
 1898s 623s 436s 1611 m p vg ar bo Εφ Hila] ελεατε B
 SC^cΨ 88s 1845 255, ελεειτε rel. syfh sa | διακρινομενοι
 P 1175 917s 307^s 1827-38 808-1518 2138s 614^s K^r | 23 ους
 δε > B | ~ εν φοβῳ σωζετε P 1175 917ss 88s 920-1311
 808-1245 614-1765 | ους δε ελεατε > CP 1175 1829 36
 1827 920-1518 2138 rel. | ελεατε] ελεγχετε 88s 307^s 1838s
 927ss 2147 | 24 υμας] αυτους P 917s 1827 920 pl. 206
 242-1518 2138^r K^r | και + ασπιλους (κ.) C 323s 88s 307^s
 467sss 1845 1611 255s sy ar | εν αγαλλιασει > syf |
 25 μονω + σοφω (R 16,27) P 1175 917ss 431^s 5-1873
 920 pl. 206-1518 2138s K^r |

Vos autem, carissimi, memores estote ver- 17
borum, quae praedicta sunt ab apostolis Domini
nostris Iesu Christi, ¹qui dicebant vobis, quo- 18
niam in novissimo tempore venient illusores
secundum desideria sua ambulantes in impie-
tibus. Hi sunt, qui segregant semet ipsos, 19
animales, Spiritum non habentes.

Vos autem carissimi superaedificantes vos- 20
met ipsos sanctissimae vestrae fidei, in Spiritu
sancto orantes, vosmet ipsos in dilectione Dei 21
servate, exspectantes misericordiam Domini nos-
tri Iesu Christi in vitam aeternam. Et hos 22
quidem arguite iudicatos, illos vero salvate 23
de igne rapientes, aliis autem miseremini in
timore, odientes et eam, quae carnalis est,
maculatam tunicam.

Ei autem, qui potens est vos conservare 24
sine peccato et constituere ante conspectum
gloriae suae immaculatos in exsultatione in ad-
ventu Domini nostri Iesu Christi, soli Deo 25

17 nostri > FBV

18 qui] quia FDJ

novissimis temporibus M

~ sua desideria *codd.* m p

in impietibus] inpiatum AFMBV(J) m

19 segregantes Hila | semet ipsos > FJM Lcf

21 ipsos vos A(F)J-V p | domini + Dei D

conservate D | exspectantes - aeternam > AFJM m

22 hos] eos M p, vos D

diiudicatos (D) p, iudicantes g

23 aliis] illis m | autem] vero Hila

timorem F | odientes] -tem F, audientes g

et FG] > ADJCBV p

24 potens est] potest ADG g

in adventu D. n. Iesu Christi > A-M p

17 2 P 3,2 | **18** 1 T 4,1; Jud 16; 2 P 3,3 | **19** 1 C
2,14 | **20** C 2,7; 1 Th 5,11; E 6,18 | **21** 2 T 1,18 |
23 Ja 5,19s; Am 4,11; Zch 3,2ss; Ap 3,4 | **24** R 16,25;
1 Th 5,23; Ph 1,10; 2 P 3,14

Salvatori nostro, per Iesum Christum Dominum nostrum, gloria et magnificentia, imperium et potestas ante omne saeculum et nunc et in omnia saecula saeculorum. Amen.

25 nostrum + cui AD Hila
et¹ > A-JBV p
omnia saecula Hila | et³ > F
et⁴ > B
saeculorum DG] > AFJBV Hila

25 R 16,27; 1 T 1,17; 2 P 3,18

ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
 δόξα μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἔξουσία πρὸ παν-
 τὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς
 αἰῶνας. ἀμήν.

R 16,27
 1 T 1,17
 2 P 3,18

ημων 1⁷2 P 1175 917s 1838s 920 pl. 2061-518 2138s
 K^r | ημων+ω S* (bo) Hila | δοξα+και P 1175 917s
 88^s 1838ss 920 pl. 206ss 242-1518 1108ss 614sss 378
 K^r co | προ - αιωνος > P 1175 1873-436 642-216 1518
 1108ss 614 255 | και²> Ψ 431s 489s 1835 242 2147
 378 ar^l | νυν+και αει 33 307^s 1837 2147 378 | παν-
 τας> S 1836 36 bo | αιωνας+τ. αιωνων 33 915 L
 p vg syh^m bo |

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

- 1,19; 22,6
Dn 2,28s 1 Ἰησοῦς Χριστοῦ, ἦν ἔδωκεν
αὐτῷ δὲ Θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ
γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ
τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννη,
1,9; 6,9 2 Ἡ ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν
11; 22,7.10 3 μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃσα εἶδεν. Μα-
κάριος δὲ ἀναγινώσκων καὶ οἵ ἀκούοντες τοὺς
λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν
αὐτῇ γεγραμμένα· δὲ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.
; Ex 3,14s
Is 11,2s 4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτά ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ
3,1; 5,6 Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ δὲ ὅλην καὶ δὲ
;s 88,28.38 5 μάτων ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ
2,13; 3,14;
19,16; 7,14 6 Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὲ μάρτυς δὲ πιστός, δὲ πρωτό-
C 1,18
Hb 9,14 τοκος τῶν νεκρῶν καὶ δὲ ἀρχῶν τῶν βασιλέων
τῆς γῆς. Τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἡμᾶς
ἐκ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ ἀίματι αὐτοῦ
1 P 5,10
Ex 2,5,9
Is 19,6
;s 61,6 6 ἱκαὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἵερεῖς τῷ Θεῷ

1 αποκαλ. + τ. Κυ ημων 280 1678 181 | δουλοις] αγιοις
S* | 2 τ. θυ > 236s | ειδεν + κ. ατινα εισιν κ. ατινα χρη
γενεσθαι μετα ταυτα 598s 2186-274 al. (228s al.) | 3 οι
αναγινωσκοντες 2344 469 co Vict | τ. λογον S 1854 280
242 582 217 Q | λογους + τουτους C | προφητ. + ταυ-
της 2344 104s 367 vg co | 4 απο¹ + (τ.) θυ 1611s 598
226s 231s 250-1006 664 | α] των AS 236 243s, + εστιν 253s
598-620 | 5 βασιλειων S* ar¹ | αγαπησαντι P 598-60 250s
336s | λουσαντι 265 231s 264-60 (250s) 325s rel. vg bo
εκ Csss P¹⁸ 2329 219s 598s 1s 236-743 al.] απο rel. |
ημων > A 1s 228-743 | 6 ημιν A 2344 P¹⁸ 1854 325s,
ημων C 2329 1611s h vg¹ | βασιλεις κ. 598-256 236-743 |
βασιλειον ιερατευμα 226 325s | τ. θυ P¹⁸ |

APOCALYPSIS

BEATI IOHANNIS APOSTOLI

1,1-3 *Inscriptio*

APOCALYPSIS Iesu Christi, quam dedit 1
illi Deus palam facere servis suis, *quae oportet*
fieri cito, et significavit mittens per angelum
suum servo suo Iohanni, qui testimonium per- 2
hibuit verbo Dei et testimonium Iesu Christi,
quaecumque vidit. Beatus qui legit et audit 3
verba prophetiae huius et servat ea, quae in
ea scripta sunt; tempus enim prope est.

1,4-3,22 *Pars prima*

1,4-20 *Epistula introductoria*

Iohannes septem ecclesiis, quae sunt in Asia. 4
Gratia vobis et pax ab eo, *qui est*, et qui erat,
et qui venturus est, et a septem spiritibus,
qui in conspectu throni eius sunt, et a Iesu 5
Christo, qui est *testis fidelis*, primogenitus mor-
tuorum et *princeps regum terrae*, qui dilexit
nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine
suo, ¹ et fecit nos *regnum*, et *sacerdotes Deo* et 6

1 deus] dominus D | 2 qui testificatus est verbum
dei D, contestatus Z | 3 et qui audiunt AFJZV*(M g)|
huius>FV* g h Pr | servant AFJZV (Pr) | ea²] illa
A | 4.9 Iohannis AD(J)Z* Pr | 6 nostrum regnum
AFM*Z t (V h) | et²> A-JZ h t

1 Ap 1,19; 4,1; 22,6; Dn 2,28s.45 | 2 Ap 1,9; 6,9;
12,11.17; 19,10 | 3 Ap 3,11; 22,7.10 | 4 Ap 1,8; 4,8;
3,1; 4,5; 5,6; Ex 3,14s; Is 11,2s (Zch 3,9) | 5 Ps 88,38.28|
Ap 2,13; 7,14; 19,16; C 1,18; 1 J 1,7; 2,2; 4,10; R 5,8s|
6 Ap 5,10; Ex 19,6; Is 61,6; 1 P 2,5.9; 4,11

- Patri suo: ipsi gloria et imperium in saecula
 7 saeculorum. Amen. ¹*Ecce venit cum nubibus,*
et videbit eum omnis oculus, et qui eum pu-
pugerunt. Et plangent se super eum omnes
tribus terrae. Etiam, Amen.
- 8 Ego A et Ω, principium et finis, dicit
 Dominus Deus, *qui est et qui erat et qui*
venturus est, omnipotens.
- 9 Ego Iohannes frater vester et particeps in
 tribulatione et regno et patientia in Christo
 Iesu, fui in insula, quae appellatur Patmos
 10 propter verbum Dei et testimonium Iesu. Fui
 in spiritu in dominica die et audivi post me
 11 vocem magnam tamquam tubae,¹ dicentis: Quod
 vides, scribe in libro et mitte septem ec-
 clesiis, quae sunt in Asia, Epheso et Smyr-
 nae et Pergamo et Thyatirae et Sardis et
 Philadelphiae et Laodiciae.
- 12 Et conversus sum ut viderem vocem, quae
 loquebatur tecum. Et conversus vidi septem

amen > D

7 nubibus + caeli D g

pupug.] confixerunt D Pr

eum³] eo F, eos D, > Z*

9 Christo > AFZ^c g

appell.] vocatur D

Pathm. AMZ^cV h g t, Paphmos F

10 ~ die domin. DZ* h, dominico DM t Pr

11 quae - Asia > codd. h g t Pr

Ephesum, Zmyrnam, Pergamum, Thyatiram, Fil-
 adelfiam, Laodiciam (AFD)JMZ g (h)

12 sum] respexi h Cyp Pr conversus² > h Cyp Pr

7 Dn 7,13; Mt 24,30: 26,64; J 19,37; Zch 12,10ss

8 Ap 1,4; 2,8; 4,8; 21,6; Is 41,4; Am 4,13 O'

9 Mt 20,23; 1 P 5,1; Ap 1,2

10 Ap 4,2; 2,15; 1 C 16,2; A 20,7

12 Ap 1,20; 2,1; 14,14

καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. ὸδού 7
ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὅψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες αὐτὸν ἔξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς.
ναί, ἀμήν.

Dn 7,13
Zch 12,10,1
J 19,37
L 23,27s

Ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὄ, λέγει Κύριος 8
ὁ Θεός, ὁ ὀν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἔρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

Ex 3,14
1s 41,4
Am 4,13 O
1,4; 4,8; 21,

Ἐγὼ ὉΙωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκοι- 9
νωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ
ἐν ὉΙησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ
Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρ-
τυρίαν ὉΙησοῦ. ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ 10 4,2; 2,15
κυριακῇ ἥμέρᾳ, καὶ ἤκουσα ὅπισω μου φωνὴν
μεγάλην ὡς σάλπιγγος ἠλεγούσης· ὃ βλέπεις 11
γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἔκ-
κλησίαις, εἰς ὉΕφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς
Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις
καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδίκειαν.

Mt 20,23
1 P 5,1

Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἧτις 12 1,20; 2,1;
ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ 14,14

τὸν αἰωνα S* 261 syf | τ. αἰωνων > AP¹⁸ P 236^s 325^s |
7 νεφελ. + τ. ουρανού 253 226 1626 g sa Εφ Ap | οψον-
ται S 1611 598^s 1^s 267^s syf ar bo Vict | αυτον¹ > 1s 209ss
228^s | αυτον² > S* | κοψ.] οψονται 2344 582 276 h ar¹
bo | επ> S* 2351 792 582 h bo, επ αυτον > 1s 228^s | 8 ω
+ αρχη κ. τελος S* 2329ss 598-743 250^s vg bo | 9 κοι-
νωνος 141ss 35 432^s 104^s 920^s 91^r 218^r | και² + εν τη
P 598-245 228-743 104^s | Iu¹ CSP 253^s g (bo) Pr Ps.
Amb] + Xω(～) rel. | και⁴ CA 253^s 262 226 1s 236^s 250^s
91 al. vg Pr] + δια rel. | Iu² + Xv Sc 808^s 1s 35^s 274s
228-60 104 rel. | 10 inc. εγω εγενομ. A (g), κ. εγεν. sy
ar sa | 11 λεγονσ. + εγω ειμι το α κ. το ω, ο πρωτος κ.
ο εσχατος κ. P 598-256 228-743 104^s | ο βλεπεις > S* |
εκκλησ. + ταις εν Ασια 226 vg¹ bo | Μυραν 253 243s
240* | 12 και¹ + εκει 35 432^s 104^s 325^s 920^s 175 rel. |
λαλει A, ελαλησεν P 598-256 267^s 104*^s |

ιz 1,26; 8,2; 13 λυχνίας χρυσᾶς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν
 9,2.11 O' δόμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη
 1; Dn 7,13; 10,5s καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην
 2,18; 19,12
 2n 7,9; 10,6 14 χρυσᾶν. ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευ-
 καὶ ὡς ἔριον λευκὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὄφ-
 z 1,24; 43,2 15 θαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός, καὶ οἱ πόδες
 2,18; 14,2 αὐτοῦ δόμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς ἐν καμίνῳ πε-
 1,20 16 των πολλῶν, καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐ-
 2,1.12.16; τοῦ ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
 19,15 δομφαία δίστομος δέξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ
 Hb 4,12 ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει
 αὐτοῦ.
 1

Jdc 5,31 17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἐπεσα πρὸς τοὺς πό-
 44,6; 48,12 δας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἐθηκεν τὴν δεξιὰν
 Dn 8,17s;
 10,8s. 15ss αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων· Μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ
 10,6 18 πρῶτος καὶ ὁ ἐσχατος ἵκαὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενό-
 μην νεκρός, καὶ ἴδού ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰώ-
 νας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θα-
 Is 48,6 O' 19 νάτου καὶ τοῦ ἄδου. γράψον οὖν ἂν εἶδες καὶ
 Dn 2,28s
 Ma 2,7 20 ἂν εἰσὶν καὶ ἂν μέλλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα. τὸ
 μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ

13 των + επτα S 792r 253 228s 432s 104 rel. vg | λυχν. +
 τ. χρυσων 424s Vict | ομοιωμα A z syf Iq | υιω CAP 1611s
 220s 598s 259-60 920s | μαξοις A 236s 432s 1006s | χρυ-
 σων S*Cs] -σην rel. | 14 λευκαι + και 228s 250r g vg syf
 sa Iq | λευκον > 2329 110s h syf Iq Cyp Prisc | 15 πεπυ-
 ωμενης CA, -μενω S 469 209s 628s lat syf bo Pr Ap |
 16 εχων] ειχεν CS* 250s, εχει Iq, > A | χειρι > 253 598
 228s 60 920s h vg sa Vict | αστερες A 1934 | φαινων 1611
 267s (sa) Ir Prisc | 17 προς] εις S 2329 219 42s 468 | ως
 > 1854 260ss 1006 | επεθηκ. S 2329 260s 1 236s 432s h
 Cyp | αυτου + χειρα S* 598-60 syf co | μη φοβου > S*
 (228s) | πρωτος] -τοτοκος A | 18 και¹ > S* sa bo¹ | εγε-
 νομ. + ως 2329 280ss (260ss) | αιωνων + αμην 2329s
 260s 181-1732 432s 104 rel. syf | 19 ουν > 1s 228s 628s |
 μελλει] δει μελλειν S* 1828 (h vg Pr, C 2329 273*) |
 γενεσθαι CS*P 94 141s 231ss 236-283 432 69 270] γιν.
 rel. | 20 ους] ων 94 792r 226 236s 432 104 rel. |

candelabra aurea ¹et in medio septem cande- 13
 labrorum aureorum similem *Filio hominis*, ves-
 titum podere et praecinctum ad mamillas zona
 aurea, *caput* autem eius et *capilli* erant can- 14
didi tamquam lana alba et *tamquam nix*, et
oculi eius tamquam flamma ignis, et *pedes* 15
eius similes aurichalco, sicut in camino ardenti,
et vox illius tamquam vox aquarum multarum.
 Et habebat in dextera sua stellas septem, et de 16
 ore eius gladius utraque parte acutus exibat,
 et facies eius sicut sol lucet in virtute sua.

Et cum vidisem eum, cecidi ad pedes eius 17
tamquam mortuus. Et posuit dexteram suam
 super me, dicens :

Noli timere: *ego sum primus et novissi-*
mus, et vivus et fui mortuus et ecce sum 18
vivens in saecula saeculorum, et habeo claves
mortis et inferni. Scribe ergo quae vidisti, et 19
quae sunt et quae oportet fieri post haec. Sa- 20
cramentum septem stellarum, quas vidisti in

13 septem > A* h Cyp Ir Vict Prisc Pr | aureorum >
 A-JZ h Cyp Ir Pr] poderem A Cyp Ir, pudore D | zonam
 auream A-JZV h Cyp Ir Pr | 14 autem > DZ* | eius
> A*D | et²] aut F h Cyp, vel M, > A* | tamquam³]
 velut *codd.* (h) g t | 15 orichal. AM (t), aeric. F, au-
 ric. JZ^cV g Pr | in camino ard.] de fornace ignea h
 Cyp Ty (Prisc) | 16.20 stillas AF* | 16 exiebat *codd.*
 h g t Cyp Ir Pr | lucet] fulget D | 17 eum > D | 18 et
 vivus > F g Pr | sum > D | 19 et¹ > A | inferorum
 Cyp Ir Ty Pr

13 Ap 15,6; Dn 10,5s

14s Dn 7,9; Ap 2,18; 19,12

15 Ez 1,24; 43,2; Ap 14,2

16 Ap 1,20; 2,1; 3,1; 2,12; 19,15.21; 17,2

17 Dn 8,17s; 10,8s.15ss; Is 42,8; 48,12; Mt 17,7;
 Ap 2,8; 22,13

18 Ap 10,6; Hb 7,25; 13,8; Mt 16,19

19 Dn 2,28s; Is 48,6 O' | 20 Ap 1,12.16

dextera mea, et septem candelabra aurea: septem stellae angeli sunt septem ecclesiarum, et candelabra septem septem ecclesiae sunt.

2,1-7 Epistula ecclesiae Ephesinae

2 Angelo Ephesi ecclesiae scribe:

Haec dicit, qui tenet septem stellas in dextera sua, qui ambulat in medio septem
2 candelabrorum aureorum: Scio opera tua, et laborem et patientiam tuam, et quia non potes sustinere malos et tentasti eos, qui se dicunt apostolos esse et non sunt, et invenisti eos
3 mendaces; et patientiam habes et sustinuisti
4 propter nomen meum et non defecisti. Sed habeo adversum te, quod caritatem tuam
5 primam reliquisti. Memor esto itaque unde excideris, et age paenitentiam et prima opera fac; sin autem, venio tibi et movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi paenitentiam
6 egeris. Sed hoc habes, quia odisti facta Nicolitarum, quae et ego odi.

7 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicit ecclesiis: Vincenti dabo *edere de ligno vitae*, quod est *in Paradiso Dei* mei.

20 stellae] sigilla A | ecclesiarum + sed Z* h Pr |
2,1 inc. et angelo MV g Pr | **2** tuam > AD t Pr |
 potest A*M* | esse > A-J | **4** habeo + aliquid Z* |
 adversus A-JZV g t | te + pauca D g | **5** prima] priora
 Cyp Pr | opera + tua g Pr | tibi + cito DZ* Ty Pr |
7 dabo + ei AFGJMC (Cyp) Pr

2,1 Ap 1,13.16.20

2 Ap 2,9.13.19; 3,1.8.15; 2,9; 3,9; 1 Th 1,3; 2 C
 11,13ss; 2 P 2,1

4 Ap 2,14.20; 1 T 5,12

5 Ap 2,16.21s; 3,3.19 | **6** Ap 2,14s.20

7 Ap 2,11.17.26.29; 3,5s.12s.21s; 21,7; 22,2; Gn 2,9;
 3,22.24 (Ez 31,8s)

τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἵ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

Τῷ ἄγγελῷ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίᾳς γρά- 2 1,13.16.20
ψον·

Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· οἴδα τὰ ἔργα σου 2 2,9.13.19;
καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ 3,1.8.15
ὅτι οὐδύνη βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπείρασας 1 J 4,1
τοὺς λέγοντας ἐαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν,
καὶ εὑρες αὐτοὺς ψευδεῖς· καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, 3
καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακας. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην 4 2,14.20
σου τὴν πρώτην ἀφῆκας. μνημόνευε οὖν πόθεν 5 2,16.21s;
πέπτωκας, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα 3,3.19
ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαι σοι καὶ κινήσω 6 2,14s.20
τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ Ps 138,21
μετανοήσῃς. ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ 7 2,11.17.26
ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κάγὼ μισῶ. 3,5.12s; 2¹
Gn 2,9;
3,22.24
Ez 31,8s C

Ο ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει 7
ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φα-
γεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστιν ἐν τῷ πα-
ραδείσῳ τοῦ Θεοῦ.

εν τη δεξια A 2344 1611 598 255 h vg sa | λυχνιαι+ας
ειδες P 598-60 69 175 syf bo | 2,1 της] τω CA 1854 syf
ar¹ | εν Εφ.] Εφεσιων 1s 231s 228s h | λεγει+Κς 522
250 | αυτου+χειρι S* bo, ~ 250s ar | 2 σου²>CsP
598s 181-274 432s vg Aug Ap|αποστολ. CAS* Ps 180sss]
+ειναι rel. g | 3 ~ κ. εβαστ. κ. υπομον. εχεις 1678s 598-
620 | εβαπτισας 1sss 228 244ss | εβαστ.+με P 209s 104s |
ου> 20 1sss 228-743 336 | 4 αφηκες CS* 1841 | 5 μνη-
μονευσον 2329 1678s 598 | εκπεπτωκ. P 1678s 598-620|
σοι Csss Ps 1854 250s 469 vg syfar co Hier] +ταχυ rel.|
6 α> A | α-μισω > 808 243ss | 7 ταις+επτα A(C)|αυ-
τω> S 231s 432s vg syf Ap | εν μεσω τ. παραδεισου (P)
598-60 250s | θυ+μου 35 432s 250s Q vg ar co |

<sup>1,11.17s
4,6; 48,12</sup> 8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον.

<sup>3,9; Ja 2,5
C 11,14s</sup> 9 Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἦζησεν· οἶδά σου τὴν θλῖψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ συναγωγὴ

<sup>In 1,12.14
Mt 10,28
2 T 4,8</sup> 10 τοῦ σατανᾶ. μὴ φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ίδοὺ μέλλει βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῇ τε, καὶ ἔξετε θλῖψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.

^{20,14} 11 Οἱ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Οἱ νικῶν οὖν μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

<sup>,16; 19,15
Hb 4,12
Is 49,2</sup> 12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον

^{13,2; 3,8} 13 Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ὁμοφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὁξεῖαν· οἶδα ποὺ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἥρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ. ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις

8 της] τω A 2305 1734 ar¹ | εν Σμ.] Σμυρναιων 236^s | πρωτοτοκος A | 9 σου Cs 2344 Ps 1611 253 g vg syf co Pr Ap] + τα εργα κ. rel. | εκ > 219 1854 253 237 267-60 | Ιουδαιων CS*s 2329 250 | 10 μη CA 220^s 267^s Q ar bo] μηδεν rel. | παθειν 2329s 94^s 220 267^s 325 rel. | ιδου+δη 231ss 267-60 325 rel. | βαλειν 2329 1611 632sss 1s 214^s 267 rel. | εχετε C 260-256 (A 2344 P 598s 265) | ημερας 94 141-2349 265 325 rel. | 13 οιδα Csss Ps 220^s vg syf co Pr] + τα εργα σου και rel. | και³ CA 1854 250 280ss vg syf ar¹] > rel. | ημερ. CA 2329 253 280s 265 vg syf ar¹ co] +(εν) αις rel. | μου⁴ CA 2351 250s 69 syh] > rel. | πιστος+οτι πας μαρτυς πιστος 598ss 231s 2186-257 228^s syf | 14 κατα σου > S* | οτι > C 1611s 253sss vg¹ Pr | εχει A |

2,8-11 *Epistula ecclesiae Smyrnaeae*

Et angelo Smyrnae ecclesiae scribe: 8

Haec dicit *primus*, et *novissimus*, qui fuit mortuus et vivit: Scio tribulationem tuam et 9 paupertatem tuam, sed dives es; et blasphemaris ab his, qui se dicunt Iudeos esse et non sunt, sed sunt synagoga satanae. Nihil 10 horum timeas quae passurus es. Ecce missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcerem ut tentemini, et habebitis tribulationem diebus decem. Esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vitae.

Qui habet aurem, audiat quid Spiritus di- 11 cat ecclesiis: Qui vicerit non laedetur a morte secunda.

2,12-17 *Epistula ecclesiae Pergamenae*

Et angelo Pergami ecclesiae scribe: 12

Haec dicit qui habet rhomphaeam utraque parte acutam: Scio ubi habitas, ubi sedes est 13 satanae, et tenes nomen meum et non negasti fidem meam. Et in diebus illis Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos, ubi satanas habitat. Sed habeo adversus te pauca, 14

8 Zmyrnae *codd.* t | revixit D Pr | **9** sunt² > D |
10 eorum AZ* Cyp Pr | zabulus A | aliquos > *codd.* |
11 laeditur FJ*Z* | **12** tropheam J, rumpheam flammeam D | utraque] ex utraque V g | **13** inhabitas F | illis > AFJ^r g | Antiphas (D)JM Ty Pr, antiquis Z* | meus] mei F^cD Ty

8 Ap 1,11.17s; Is 44,6

9 Ap 3,9; Ja 2,5; 1 C 1,26ss; 2 C 11,14s

10 Mt 10,28; Dn 1,12.14; Ap 3,11; 1 C 9,25; 2 T 4,8

11 Ap 1,7; 20,14; 21,8

12 Ap 1,16; 19,15; Is 49,2; Sap 18,16; Hb 4,12

13 Ap 3,8; 14,12; 1,5

14 Ap 2,20; Nu 31,16; 2 P 2,15; Jud 11

quia habes illic tenentes doctrinam Balaam,
qui docebat Balac mittere scandalum *coram*
15 *filiis Israel, edere et fornicari.* Ita habes et
16 tu tenentes doctrinam Nicolitarum. Similiter
paenitentiam age; si quo minus veniam tibi
cito et pugnabo cum illis in gladio oris mei.
17 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus di-
cat ecclesiis: Vincenti dabo manna absconditum
et dabo illi calculum candidum, et in calculo
nomen novum scriptum, quod nemo scit, nisi
qui accipit.

2,18-29 *Epistula ecclesiae Thyatirenae*

18 Et angelo Thyatirae ecclesiae scribe:
Haec dicit Filius Dei, qui habet *oculos*
tamquam flammam ignis, et pedes eius similes
19 *aurichalco.* Novi opera tua et fidem et ca-
ritatem tuam et ministerium et patientiam
tuam et opera tua novissima plura prioribus.
20 Sed habeo adversus te pauca, quia permittis
mulierem Iezabel, quae se dicit propheten, do-
cere et seducere servos meos, *fornicari et*

14 quia] quoniam V, > AssJZ | 15 similiter. A |
16 venio F g t, veniat V | tibi > D | 17 aures ZV
g Pr | dabo¹ DV g] + ei AFJZ* Pr | 18 tamquam]
ut FDMZ* Pr | flamma FJ Pr | oricalcho A (t), aer-
icalco F, auricalco DZ Pr, viricalco M | 19 tuam¹ >
AFDZV g t Pr | ~ carit. et fidem *codd.* g t Pr (Ty) |
patient. + et longanimitatem D | 20 pauca] multa
D (g) t Cyp Pr, > rel. | mulierem] uxorem tuam
Cyp Pr | Hiezabel AJZV(F), Zezabel DM t Ty Pr |
prophetas Z^eV, profetissam g Ty Pr | profeten esse
et seducit D

15 Ap 2,6

16 Ap 2,5; 1,16; 2,12

17 Ap 2,7; 3,12; 19,12; Is 62,2; 65,15

18 A 16,14; Ap 1,14s; Dn 10,6 | 19 Ap 2,2

20 Ap 2,4; 3 Rg 16,31; 4 Rg 9,22, Nu 25,1s; Ap 2,14

ἔκει κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. οὗτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν ὅμοιώς. μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαι σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ὁμιφαίᾳ τοῦ στόματός μου.

Nu 31,16;
25,1s
Jud 11

‘Ο ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

17 Ps 77,24

Is 62,2; 65,

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον·

3,12

Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὁφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναικα Ἰεζαβέλ, ἥ λέγουσα ἔαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἔμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλό-

Dn 10,6
1,14s

εκει > 2329 228^s co | εδιδ. CA 1854 35*] + εν rel. | τω Βαλαάκ > S* | Ισρ. + και 94 141^r 267^s 250^s 69 920 rel. | 15 των SsPsss 250ss 632sss 253^s 598-620 920^s] > rel.] ομοιως] ο μισω 220^s 257 1s 231 (228^s), + ο μισω P 598 260ss 259ss 256 42 | 16 ουν > S 2329sss 253^s 598^s 1^s 231-273 432^s vg Pr | 17 αυτω¹ + φαγειν (απο) 598-60 104-1828 | του¹] εκ του S. 219 808 273 1828 367 | δωσω αυτω² > S 220 | 18 της] τω A 2305 syf ar¹ Pr | εκκλησ. > A | αυτου¹ > A 220^s 259 267^s vg syf Ty Pr Ap | φλοξ S 260sss 181 fu Pr Ap | 19 κ. τ. διακονιαν > S* 792 260ss | πλειονα] χειρονα 91s 256 | 20 σου + πολυ S 632 598^s 181 231ss g syf ar, πολλα 236^s Cyp Amb Ty, ολιγα vg¹ | γυναικα + σου A 35 236^s 267-60 250 rel. syf ar¹ Cyp | η λεγουσα CsS* 253] την λεγουσαν P 250 220 598^s 1^s 209ss, η λεγει rel. | και¹- πλανα] διδασκειν κ. πλανασθαι vg Cyp Pr Ps.Amb |

21 θυτα. και ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ,
και οὐθέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς.

22 ἴδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, και τοὺς μοιχεύ-
οντας μετ' αὐτῆς εἰς θλῖφτν μεγάλην, ἐὰν μὴ

<sup>Ps 7,10
11,20;17,10</sup> 23 μετανοήσουσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς. και τὰ
τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· και γνώ-
σονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἔγω εἰμι ὁ ἔραν-
νῶν νεφροὺς και καρδίας, και δώσω ὑμῖν ἐκάσ-

<sup>Ps 61,13
R 2,6</sup> 24 τῷ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς
λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν
τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ
βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βάλλω

^{3,11} 25 ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε
ἄχρις οὗ ἀν ἥξω.
26 Καὶ ὁ νικῶν και ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ

^{Ps 2,8} ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἔξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν,
^{12,5} 27 Ἱκαὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ὁράδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ

^{Ps 2,8s} 28 σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, ὡς κάγῳ εἴλη-
φα παρὰ τοῦ πατρός μου, και δώσω αὐτῷ τὸν

^{3,6.13.22} 29 ἀστέρα τὸν πρωΐνόν. Ὁ ἔχων οὗς ἀκουσάτω
τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

3 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας
γράψον·

^{5,6; 1,16} Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἐπτὰ πνεύματα τοῦ
Θεοῦ και τοὺς ἐπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα,
2 ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, και νεκρὸς εἰ. γίνου

21 οὐκ ηθελησεν A 1626 ²⁷⁰ Ty Pr | μετανοησῃ^{μετανοησαι} S* ²⁸⁰sss ^{260s} ²⁵⁹ss | **22** κλίνην] φυλακην A |
αυτης²] -των 2344 598-²⁷⁴ vg¹ | **23** και¹ > A 336 co |
υμων] αυτου 2329 792 ²²⁰ 2302 Q vg¹ co | **24** βαλω S
2329s 69 792 180ss 1 432^s Q pl. vg syf co | **25** αχρι CS
2329s 69 ²⁴⁵, εως A | αν ηξω] ανοιξω 325^s 920s 91ss al.
Q pl. | **26** επι > S* | **27** συντριβησetai 2329s ^{260s} ^{231s}
²⁶⁷⁻⁶⁰ 250 rel. vg sy(f)h sa, συντριψει αυτους ar bo |
3,1 της] τω Q sy ar¹ | λεγει + Ks 250^s | επτα¹ > 2344
141 | οτι²] και 94 180-2349 325 rel. (syf) |

manducare de idolothytis. Et dedi illi tempus 21
ut paenitentiam ageret, et non vult paenitere
a fornicatione sua. Ecce mittam eam in lec- 22
tum, et qui moechantur cum ea, in tribulatione
maxima erunt, nisi paenitentiam ab operibus
suis egerint. Et filios eius interficiam in morte, 23
et scient omnes ecclesiae, quia ego sum *scrutans*
renes et corda; et dabo *unicuique* ves-
trum *secundum opera sua.* Vobis autem dico
'et ceteris qui Thyatirae estis: Quicumque non 24
habent doctrinam hanc et qui non cognove-
runt altitudines satanae, quemadmodum dicunt,
non mittam super vos aliud pondus; tamen id, 25
quod habetis, tenete donec veniam.

Et qui vicerit et custodierit usque in finem 26
opera mea, dabo illi potestatem *super gentes,*
'et reget eas in *virga ferrea,* et *tamquam vas* 27
figuli confringentur, sicut et ego accepi a Patre 28
meo, et dabo illi stellam matutinam. Qui ha- 29
bet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

3,1-6 Epistula ecclesiae Sardensis

Et angelo ecclesiae Sardis scribe: 3

Haec dicit qui habet septem spiritus Dei,
et septem stellas: Scio opera tua, quia nomen
habes quod vivas, et mortuus es. Esto vige- 2

idolothytis] sacrificio g Cyp Pr, idolis immolata Ty|
21 dedit JZ* | paeniteri AFJMZeV | 22 et ecce
ZeV | mitto *codd.* t | in tribulationem maximam, >
erunt A(F)DJZeV (g) Cyp Pr | ~ egerint ab ope-
ribus suis AF(D)Jr g (Pr) | 23 mortem AF*JV |
sua] vestra AFJr g t Cyp Pr | 24 et¹ > AFJZV
g t Pr | et² > AFJr g t Pr | 26 et² + qui A-J g
Pr | illi] ei A Pr | 27 eas] illas A-JZV | et²>A-
JZV Pr | 28 illi] -is D (t) | 29 aures ZeV Ty | 3,1 et
septem stellas > J

21 2 P 3,15 | 23 Jr 11,20; Ps 7,10; 61,13; 2 C 5,10;
11,15; Ap 20,12; 22,12; Mt 16,27 | 25 Ap 3,11 |
26 Ps 2,8s | 27 Ap 12,5; 19,15 | 28 Ap 22,16 |
29 Ap 2,7 | 3,1 Ap 1,4,16; 2,2

lans et confirma cetera, quae moritura erant.
Non enim invenio opera tua plena coram Deo
3 meo. In mente ergo habe qualiter acceperis
et audieris, et serva et paenitentiam age. Si
ergo non vigilaveris, veniam ad te tamquam
4 fur, et nescies qua hora veniam ad te. Sed
habes pauca nomina in Sardis, qui non in-
quinaverunt vestimenta sua, et ambulabunt
mecum in albis, quia digni sunt.

5 Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis,
et non delebo nomen eius de libro vitae et
confitebor nomen eius coram Patre meo et
6 coram angelis eius. Qui habet aurem, audiat
quid Spiritus dicat ecclesiis.

3,7-13 Epistula ecclesiae Philadelpheneae

7 Et angelo Philadelphiae ecclesiae scribe:
Haec dicit Sanctus et Verus, qui habet
clavem David, qui aperit, et nemo claudit;
8 *claudit, et nemo aperit:* ¹ Scio opera tua. Ecce
dedi coram te ostium apertum, quod nemo

3 accepisti g | et audieris] et audisti D g t Ty, >F
et serva > D

ad te¹ AV g] > FDMZ*

4 qui] quae D g Pr

ambulabunt GC g] -lant AFZ^cV, -laverunt D Ty Pr

6 aures Z^cV Ty

7 cludit^{bis} AFD

claud.¹ + et FDZ g t Ty Pr

8 apertum] patens g, > D

2 Ez 34,4; L 22,32

3 Ap 2,5; 16,15; Mt 24,43; 1 Th 5,2

4 Jud 23

5 Ap 2,7; 4,4; 6,11; 7,9; 19,8.14; 13,8; 17,8; 20,12.15;
21,27; Ex 32,32s; Ps 68,29; L 10,20; Ph 4,3

6 Ap 2,7

7 Ap 6,10; 19,11; 1J 5,20; Is 22,22; Job 12,14;
Mt 16,19

8 Ap 2,2.13; 4,1; A 14,27; 1 C 16,9; 2 C 2,12

γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἀ̄ ἔμελλον 3,19; Ez 3·
ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὔρηκά σου τὰ ἔργα πε-
πληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μου. μνημόνευε 3
οὗν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ
μετανόησον. ἐὰν οὗν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ὡς 16,15
αλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῶς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ 1 Th 5,2
σέ. ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἀ̄ 4
οὐκ ἔμόλυναν τὰ ἴματα αὐτῶν, καὶ περιπα- Mt 24,43
τήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἀξιοί εἰσιν. Jud 23

“Ο νικῶν οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἴματίοις 5 4,4; 6,11;
λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἔξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ 7,9,13
ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ διμολογήσω τὸ Ex 32,32s
ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώ- Ps 68,29
πιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. “Ο ἔχων οὓς ἀκου- Ph 4,3
σάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Mt 10,32

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλη- 7 Is 22,22
σίας γράψον · Job 12,14

Τάδε λέγει ὁ ἄγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων
τὴν αλεῖν Δανίδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει,
καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει · οἶδά σου τὰ 8
ἔργα· ἴδού δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἡνεῳγ- 1 C 16,9

2 στηριξ. Ss 2329 1778 598-273 104-1828 Q, τηρησον
385sss 236 325s 270s 225s | εμελλεις αποβαλλειν 180-2349
325-227 91r (265 35 432s, 94 808 228s 276 Qss 935s 225s)
syf | τα²>CA | 3 ουν¹>S 2329 69 336 620 g syf ar
Pr | κ. ηκουσας κ. τηρει > 69 792-2349 209s 325 920
rel. | γρηγορ.] μετανοησης S* ar¹ (bo) Pr | ηξω¹ +
επι σε S 792r 209s 228s 432s 104 rel. vg¹ syf(ar¹) | γνω-
ση S 2329s al. 220s 336 920s 270s Qr | 4 ονοματα + και
1sss 228s | α] οι 220s 598-283 vg Tert Pr | 5 ουτως
CAS*s 94 141 1778 280 265 181 231 35 432r vg syf ar co
Pr]-τος rel. | τ. ζωης] των ζωντων 265 237 920s | ενωπ.¹]
εμπροσθεν S 1611 | 7 της] τω ar | ~ αληθ. ο αγιος AS |
Δανιδ] αδου 267*s 104*s ar¹, παραδεισου ar¹ | κλεισει]
κλειει 253 598-1732 920s 314s vg syf Hipp Pr | και
κλειων] αυτην ει μη ο ανοιγων 69 180-2349 432s 104ss
620s 325 920s 617 pl. Qr | και²> A 219 280 1778 Iq |
ανοιξει Ss 2329 220s 250s 42 275r bo Iq Ωq Hil | 8,1 ιδου]
και ιδου 2344 2329 1611 |

μένην, ἃν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ ἥρθησω τὸ ὄνομά μου. Ἰδοὺ διδῶ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἐαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ ψεύδονται· Ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἡξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἡγάπησά σε. ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὕδρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὅ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου.

Ἐντὸν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἔξελθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ ἣ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν.

Ἐντὸν οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον·

Τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἣ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ· Ὁιδά

8 ην] καὶ 1611 1s 237 228^s | αυτην> Ss 598s 231s 274
223 vg ar Pr Ap | τ. λογον] τα εργα 265 920s 240 |
το ονομα] τ. νομον 253 | 9 διδω CA] δεδωκα Ss sa, δω-
σω vg bo Pr, διδωμι rel.y Ty | ιδου²] και 598s 1s 228-264 |
γνωση S 69 1094 (792) ar¹ sa Pr, γνωσονται 219 250 231s
273 vg syf | 10 οτι] και A 2344 | τηρησω > S | πειρασ.
+ παντας ar¹ bo | 11 inc. ιδου ερχομ. 219 236^s vg¹ ar¹
Ty (g Pr) | 12 επ αυτον> C 215 | μου 2 3 1s 181 1828
227 | καταβαινει 94 792-2439 35^s 267-60 104 rel. | 14 αλη-
θιν. + και S syf ar¹ | αρχη] απαρχη 236^s | κτισεως]
εκκλησιας S*, πιστεως 935^r |

potest claudere; quia modicam habes virtutem et servasti verbum meum et non negasti nomen meum. Ecce dabo de synagoga satanae, 9 qui dicunt se Iudeos esse et non sunt, sed mentiuntur; ecce faciam illos *ut veniant et adorent ante pedes tuos*, et scient quia *ego dilexi te*. Quoniam servasti verbum patientiae 10 meae, et ego servabo te ab hora tentationis, quae ventura est in orbem universum tentare habitantes in terra. Ecce venio cito; tene quod 11 habes, ut nemo accipiat coronam tuam.

Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, et foras non egredietur amplius; et scribam super eum nomen Dei mei et *nomen civitatis* Dei mei novae Hierusalem, quae descendit de caelo a Deo meo, et *nomen meum novum*. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus 13 dicat ecclesiis.

3,14-22 *Epistula ecclesiae Laodicenae*

Et angelo Laodiciae ecclesiae scribe: 14

Haec dicit Amen, *testis fidelis* et verus, qui est *principium creaturae* Dei. Scio opera 15

cludere AF* | servas D | 9 dabo + tibi J | sciant M g, scio D, scies Pr | 10 sustinuisti verbum sustinentiae D | ~ te servabo AJZ^e g t | in terra > D | terram AJZ^eV g | 11 ecce > AJZ g Pr | 12 descendet FJ | mei 2^3 F t | meum > F t | 13 aures FZ^e | 14 Laudac. D (Pr), -doc- J | amen + qui est D (Pr)

9 Ap 2,9; Is 60,14; 45,14; 49,23; 43,4; Ps 85,9

10 Ap 13,10; J 17,6; L 21,19; 2 T 2,12

11 Ap 1,3; 2,25; 22,7.12.20; 2,10

12 Ap 2,17; 7,15; 14,1; 21,2; 2,10; Ez 48,35; Is 62,2; 65,15

13 Ap 2,7

14 C 2,1; 4,13-16; 1,15; Ps 88,38; J 1,3; Pr 8,22

15 Ap 2,2

tua quia neque frigidus es neque calidus;
 16 utinam frigidus esses, aut calidus. Sed quia
 tepidus es et nec frigidus nec calidus, inci-
 17 piam te evomere ex ore meo. ¹Quia dicas: quod
 dives sum et locupletatus et nullius egeo;
 et nescis quia tu es miser et miserabilis et
 18 pauper et caecus et nudus. Suadeo tibi emere
 a me aurum ignitum probatum ut locuples fias
 et vestimentis albis induaris, et non appareat
 confusio nuditatis tuae, et collyrio inunge ocu-
 19 los tuos ut videas. Ego *quos amo, arguo et*
castigo. Aemulare ergo et paenitentiam age.
 20 Ecce sto ad ostium et pulso; si quis audierit
 vocem meam et aperuerit mihi ianuam, in-
 trabo ad illum et cenabo cum illo, et ipse
 mecum.
 21 Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in thro-
 no meo, sicut et ego vici et sedi cum Patre
 22 meo in throno eius. Qui habet aurem, audiat
 quid Spiritus dicat ecclesiis.

4,1-20,15 **Pars II***4,1-11 Visio maiestatis divinae et curiae caelestis*

4 Post haec vidi: et ecce ostium apertum
 in caelo, et vox prima, quam audivi tamquam
 tubae loquentis mecum dicens: Ascende huc,

16 quia + iam D, quoniam Pr | **17** dices A*F |
 locuplet.] ditatus g Cyp | **18** a me>J | unge DM Cyp
 Pr | **19**~age paenit. D Pr | **20** mihi>A-JZ^cV g | in-
 troibo *codd.* | **21** ei] illi D | mecum > D | sicut -
 meo²> J* | **4,1** et¹> FZ* Pr Ty | tuba F

17 Os 12,8; 1 C 4,8**18** Is 55,1; 1 P 1,7; Ap 4,4; 16,15**19** Pr 3,12; Hb 12,6; 1 C 11,32**20** Mc 13,35; Ja 5,9; L 12,36; 22,29s; J 14,23**21** Ap 2,7; Mt 19,28; 1 C 4,8; 6,2; Ap 22,3**22** Ap 2,7**4,1** Ex 19,16; Dn 2,29.45; Ap 1,1.10.19

σου τὰ ἔργα, ὅτι οὕτε ψυχρὸς εἴ οὕτε ζεστός. 2,2; R 12
 ὄφελον ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός. Ὁ οὗτος ὅτι χλιαρὸς 16
 εἴ, καὶ οὕτε ζεστὸς οὕτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι
 ἐκ τοῦ στόματός μου. ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι 17 Os 12,8
 καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ
 οἶδας ὅτι σὺ εἴς ὁ ταλαιπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ
 πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός. συμβουλεύω 18 1 P 1,7
 σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον Is 55,1
 ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἴματια λευκά, ἵνα
 περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς
 γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον ἐγχρῖσαι τοὺς
 ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. ἐγὼ δοσούς ἔὰν 19 Pr 3,12
 φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε οὖν καὶ με- 1 C 11,32
 τανόησον. Ἰδοὺ ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ με- Hb 12,6
 κρούω· ἔάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ 20 Mc 13,34
 ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν L 12,36;
 καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. 22,29
 J 14,23

Ο νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ 21 Mt 19,28
 ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὃς κάγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθ- 22,3
 ισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.
 Ο ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς 22
 ἐκκλησίαις.

Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ Ἰδοὺ θύρα ἥνεῳγ- 4
 μένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν Dn 2,29.
 ἤκουσα ὃς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων· 1,1.10.19

15 ει>S* | ζεστος 1² A 260ss 242 251 1859 1006 |
 16 ουτως] αλλα 792 vg (syf ar¹) Pr | ουτε¹] ου P 69sss
 180-2349 228^s 104 rel. | και-ψυχρος > 792 1778 60 270
 g ar¹ Pr | μελλω σε εμεσαι] παυσε S* | 17 οτι² > Ss
 P 792 177^s 253 598^s 2186^s 228-264 432^s 628sss 325-1006
 Q^r | ουδεν CA 253 598-257 259ss] -νος rel. | 18 αισχυνη]
 ασχημοσυνη P 257 (260 259s) 104^r | εγχρισαι Css 220^s
 236^s] -ισον P 94 598 260sss 1^s 228ss 432^s 517 lat bo
 Pr, ινα εγχριση rel. | 19 ζηλωσον P 598-620 | 20 θυ-
 ρων²+ και Ss 0169 2329s 337s 181 35 432^s 250 rel. syf
 4,1 και² + ιδου Ss 0169* 94 Pr | λεγων] -ουσα ScP
 219 598-60 104^r 42sss |

- ἀνάβα ὥδε, καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ
 1,10 2 ταῦτα. Ἐυθέως ἔγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἴδοὺ
 1,26; 10,1
 ,1; Ps46,9 3 καθήμενος, καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ὁράσει
 Ez 1,26ss λίθῳ ἵάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἵρις κυκλόθεν
 τοῦ θρόνου ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ.
- Is 24,23 4 Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι τέσ-
 3,4; 5,10 σαρες, καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἴκοσι τέσσαρας
 πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους ἐν
 ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν
 Ex 19,16 5 στεφάνους χρυσοῦς. καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπο-
 Ez 1,13
 ,5; 11,19;
 16,18; 1,4
 Zch 4,2
 Ez 1,5,18; 10,1
 Is 6,1
 1,10; 10,14 6 καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη
 δόμοια κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου
 καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῷα γέμοντα
 7 ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὅπισθεν. καὶ τὸ
 ζῷον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτε-
 ρον ζῷον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῷον
 ἔχων τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέ-
 8 ταρτον ζῷον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. καὶ τὰ τέσ-
 σαρα ζῷα, ἐν καθ' ἐν αὐτῶν ἔχων ἀνὰ πτέ-
 ρυγας ἔξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφ-

³ 6,2s; 41,4
 1,18; 10,12
 Am 4,13
 Ex 3,14

2 inc. καὶ ευθέως P 598-²64 920s syf ar | τ. θρονου P
 598-60 | 2 καθημενος³ 792-2349 ²53-60 336 rel. pl. |
 3 σαρδινω P 337s 598s ²57s 1^s ²28^s 325^s | [ιρις] ιερεις
 AS* ²36^s | ομοιως ορασις σμαραγδινων 325s 920-1934
 Q^r | 4 κυκλω 2329 ²36^s ²67sss | θρονοι] -νους AS ²53
²80ss | θρονους+ειδον ²20 1778s 432^s,+τους 180-2349
²20 1778s 432 rel. pl. | εν>A P ²31ss ²36^s | ιματιοις>S
 2329 1854 ²80ss ar^l | 5 α A ²50s ²53 598s ²60ss 1s ²81-
²56 386^s] αι rel. | τα> 2344 94 180^r ²31^s ²28^s 432^s 104
 rel. | 5 ενωπιον⁶ S* ²65 680 628 456 | 6 ως>²53 1^s ²28-
²64 104^r syf ar^l sa Pr | 7 εχων A 2329ss ²14s 104^s Qs]
^{-ov} rel. | το⁵> 180^s 104 rel. Iq | ως> 808-2349 ²58 ²65
²67^s ²50^s 920 rel. ar^l Iq | ανθρωπος Ps ²53-1678 598-²83
⁴32-620 | 8 καθεν] εκαστον S 2329 ²20sss syf | κυκλοθεν
 +κ. εξωθεν Q (792) | κ. εσωθεν> ²20sss ²57^s ²15ss |

et ostendam tibi quae oportet fieri post haec.
Et statim fui in spiritu, et ecce sedes posita 2
erat in caelo et *supra sedem sedens*. Et qui 3
sedebat similis erat aspectui lapidis iaspidis
et sardinis, et *iris erat in circuitu sedis similis*
visioni smaragdinae.

Et in circuitu sedis sedilia vigintiquattuor, 4
et super thronos vigintiquattuor seniores se-
dentes circumamicti vestimentis albis et in
capitibus eorum coronae aureae. Et de throno 5
procedebant fulgura et voces et tonitrua et
septem lampades ardentes ante thronum, qui
sunt septem spiritus Dei. Et in conspectu sedis 6
tamquam mare vitreum simile crystallo, *et in*
medio sedis et in circuitu sedis quattuor ani-
malia plena oculis ante et retro. Et animal 7
primum simile leoni, et secundum animal si-
mile vitulo, et tertium animal habens faciem
quasi hominis, et quartum animal simile aqui-
lae volanti. Et quattuor animalia singula eo- 8
rum habebant alas senas, et in circuitu et

fieri + cito Z^e

2 et^t > codd. g Pr

3 sardini AFMV Vict, sardino g
hiris FJ t

visionis zmar. A(D)J, aspectu zmaragdino g

4 circumamictos AFJZV (g) t

coronas aureas A-JZV g t^t Ty

5 procedunt AFJ^r g | fulgora AJMZ* g Vict
qui G*] quae AFDZ g t

6 ante + se JZ* Pr

7 quasi] similem Vict | volantis FM* t
per circuitum Vict

2s Ap 1,10; 10,1; Ez 1,26ss | 4 Ap 4,10; Is 24,23;
Ap 3,4s.18 | 5 Ez 1,13; Ex 19,16; Ap 8,5; 11,19; 16,18;
Zch 4,2 | 6 Ez 1,5.18.22.26; Ap 15,2 | 7 Ez 1,10;
10,14 | 8 Is 6,2s; Ez 1,18; 10,12; Ap 1,4.8; 11,17; 16,5;
Ez 3,14

intus plena sunt oculis, et requiem non habebant die ac nocte dicentia:

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat et qui est et qui venturus est.

- 9 Et cum darent illa animalia gloriam et honorem et benedictionem *sedenti super thronum, viventi in saecula saeculorum,* ¹ procidebant vigintiquattuor seniores ante sedentem in throno et adorabant viventem in saecula saeculorum et mittebant coronas suas ante thronum dicentes:
- 11 Dignus es, Domine Deus noster, accipere gloriam et honorem et virtutem, quia tu creasti omnia, et propter voluntatem tuam erant et creata sunt.

5,1-14 Liber signatus et Agnus

- 5 Et vidi in dextera *sedentis supra thronum librum scriptum intus et foris, signatum si-*
² gillis septem. Et vidi angelum fortem praedicantem voce magna: Quis est dignus ape-
³ rire librum et solvere signacula eius? Et nemo poterat neque in caelo neque in terra neque subtus terram aperire librum neque respicere

8 habeb.^{2]} -bent FZV | ac] et FJMZV | **10** proce-
 debant ADZ^cV t, procident F(M) | adorabunt JMZ* |
 mittent AFJMZ* g | **11** domine + et A | **5,1** dexte-
 ram A*MZ* Hil | super AFDZ Cyp Pr | foras FZ* |
2 fortem] validum Hil, + et A, > D | praeconante.n
 Vict | **3** neque¹ > codd. g | neque^{2]} et M, > J

9 Is 6,1; Ps 46,9; Dn 4,31; 6,26; 12,7

10 Ap 4,4; 5,5-14; 7,10-13; 11,15ss; 14,3; 19,1-7

11 E 3,9; Ap 6,1; 7,1

5,1 Ap 4,2; Is 6,1; 29,11; Ez 2,9s; Ap 10,2

2 Ap 10,1

θαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἥμέρας
καὶ νυκτὸς λέγοντες·

"Ἄγιος ἄγιος ἄγιος Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντο-
κράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὦν καὶ ὁ ἐρχόμενος." Is 6,3
1,4

Καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν 9 Is 6,1; I
καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ Dn 4,3
τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, πεσοῦν- 6,26;
ται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ 10 5,5-14
καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσου-
σιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ
βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ
θρόνου, λέγοντες·

"Ἄξιος εἶ, ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἥμῶν, λαβεῖν 11
τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι
σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου
ἥσαν καὶ ἔκτισθησαν.

Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου 5 Is 6,1; I
ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν Ps 46,4
καὶ ὅπισθεν κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. Ez 2,9s
καὶ εἶδον ἄγγελον ἵσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ 2
μεγάλῃ· τίς ἄξιος ἀνοίξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι
τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν 3
τῷ οὐρανῷ οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω
τῆς γῆς ἀνοίξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό.

αγιος^{6ies} 220 1678 1734, ^{8ies} S* 385 ^{9ies} 221s, ^{9ies} 180ss 35
432s 250r 91r Qr | ο θς] σαβαωθ 231s 236s 104r, σαβ. ο
θς 209s | 9 δωσι 522s 228s 432s 250s 920s 91 rel. pl.,
-σωσιν S 69 598s 259ss 104r | τα+τεσσαρα 250s syfbo|
δοξαν> S* (226) | αιωνων+αμην S 2351 257 217 syf|
10 inc. και πεσ. S ar! | αιωνων+αμην S 2329 226 209s
syf | βαλλουσ. S* 598s 1s 236s 229s 620 Q | 11 ο Κς χ.]
Κε 598-743 | ημων+ο αγιος 141-2349 251r 250 rel. |
ησαν] ουκ ησ. 69 220s 1828 Q | 5,1 εσωθ.] εμπροσθεν
S (231ss) | οπισθ.] εξωθεν P 219s 253-258 226s 209 rel. vg
syf ar bo Hil Pr | 2 ειδον+αλλον 2329 250s 270 syf Hil|
εν> 219 1611s 598-35 236s 432s | 3 ουρανω + ανω 808r
220 258 233s rel. syh | γης¹+ κατω 28s 270s 225s | γης
1^2 S 1854 181 274 227 218 225s |

4 καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὔρεθη
Gen 49,9s
11,1.10 5 ἀνοίξαι τὸ βιβλίον οὕτε βλέπειν αὐτό. καὶ εἰς
22,16 ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖε· ἴδού
 ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἦ δίζα
 Δαυίδ, ἀνοίξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφρα-
 γῖδας αὐτοῦ.

3,7; 11,2
1,29.36
Zch 4,10 6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν
 τεσσάρων ζῷων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων
 ἀρνίον ἐστηκὸς ως ἐσφαγμένον, ἔχων κέρατα
 ἑπτὰ καὶ ὄφυταλμοὺς ἑπτά, οἵ εἰσιν τὰ ἑπτὰ
4,5 πνεύματα τοῦ Θεοῦ ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν
 γῆν. καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ
Ps 140,2 8 καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καὶ ὅτε ἔλαβεν
 τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσ-
 σαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου,
14,2;
1,2; 8,3s 9 ἔχοντες ἔκαστος κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γε-
 μούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν
,3; 143,9 10 ἄγίων. καὶ ἄδουσιν φόδην καινὴν λέγοντες ·

”Ἄξιος εἴ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοίξαι τὰς
 σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἤγόρασας
 τῷ Θεῷ [ῆμᾶς] ἐν τῷ αἷματί σου ἐκ πάσης
Ex 19,6
Is 61,6
,6; 20,6;
22,5 φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, καὶ
 ἐποίησας αὐτοὺς τῷ Θεῷ ἥμῶν βασιλείαν καὶ
 ἰερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

4 > A 2329 1854 250 522 1828 | εγω > S P 219s 280ss
 598-256 g sa¹ Hil | πολλοι 253 1778 260ss 1ss (bo) | ανοιξ.
 + κ. αναγνωναι 1854 250 598-245 267-60 | 5 o²-ων 1sss
 267s | και²+λυσαι S 267s vg ar Ap | 6 κ. ειδον] κ. ιδου
 κ. Α | ειδον+και ιδου 1611 250s 270s vg Ap | εσφρα-
 γισμεν. 214 244 267s 104 680 ar¹ | επτα³ P²⁴] > A 1611
 280ss 598-257 1s | 7 ειληφ.+το βιβλιον² 50ss 273ss (253ss
 231s 228s 267s g vg¹) syf co Hipp Cyp | 8 κιθαρας 792-
 632 385-245 267-60 104r lat | αι¹] α S 792 257 265 1841s
 Q syh | αι προσευχαι] προσευχων 180ss 104s* 325 91s
 110ss | 9 ημας > A | 10 αυτους] ημας 792 g vg¹ ar¹ sa|
 βασιλειαν AS 2329 1611*s 280ss lat syfar co Hipp] -λεις
 rel. | ιερατειαν S | βασιλευουσιν A 2329 1611 792s 220s
 1678s 260ss 243ss 104s 325 456s 920s 270s Q 386s |

illum. Et ego flebam multum, quoniam nemo 4 dignus inventus est aperire librum nec videre eum. Et unus de senioribus dixit mihi: Ne 5 fleveris, ecce vicit *leo* de tribu *Iuda*, *radix* David, aperire librum et solvere septem signacula eius.

Et vidi: et ecce in medio throni et quatuor animalium et in medio seniorum, agnum stantem tamquam occisum, habentem cornua septem et oculos septem, qui sunt septem spiritus Dei, missi in omnem terram. Et venit 7 et accepit de dextera sedentis in throno librum. Et cum aperuisset librum, quattuor animalia 8 et vigintiquattuor seniores ceciderunt coram agno habentes singuli citharas et falias aureas plenas odoramentorum, quae sunt orationes sanctorum, et cantabant canticum novum, 9 dicentes:

Dignus es Domine accipere librum et aperire signacula eius, quoniam occisus es et redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo et natione, et fecisti nos 10 Deo nostro regnum et sacerdotes; et regnabimus super terram.

5 dixit A Cyp] dicit FJZV g Pr | solvere > *codd.*
 (g) Cyp Pr Ty | **6** septem³ > A*FDZ* g | omnem terr.] orbem terrarum D Cyp Pr | **7** in] de FZV | librum > A*G*JZ* | **8** cithar.] thiaras F | fiol. D | **9** cantant *codd.* g | cant. novum DMV] ~ nov. canticum *rel.* Pr | domine] + deus Z*, > A-J* Cyp Pr | **10** nos] eos AGC Cyp | *regnabunt AFJ^r g Cyp

5 Gn 49,9s; Hb 7,14; Is 11,1.10; Ap 22,16; R 15,12

6 Is 53,7; J 1,29; Zch 4,10

8 Ap 4,10; 14,2; 15,2; 8,3s; Ps 140,2

9 Ap 14,3s; 4,11; 7,9

10 Ap 1,6; 20,6; 22,5; Ex 19,6; Is 61,6

11 Et vidi et audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni et animalium et seniorum; et erat numerus eorum milia milium
 12 dicentium voce magna:

Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem et divinitatem et sapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem.

13 Et omnem creaturam, quae in caelo est et super terram et sub terra et quae sunt in mari et quae in eo, omnes audivi dicentes:

Sedenti in throno et Agno benedictio et honor et gloria et potestas in saecula saeculorum.

14 Et quattuor animalia dicebant: Amen. Et vigintiquattuor seniores ceciderunt in facies suas et adoraverunt viventem in saecula saeculorum.

6,1-8,1 Solutio septem sigillorum

6 Et vidi quod aperuisset Agnus unum de septem sigillis, et audivi unum de quattuor animalibus dicens tamquam vocem tonitrui: Veni
 2 et vide. Et vidi: et ecce *equus albus*, et qui sedebat super illum habebat arcum et data est ei corona et exivit vincens ut vinceret.

11 eorum+dena D| 12 ~ voce magna dicent. Z^eV g| divinitatem] divitias g Ty Pr Fulg | 13 et²+ quae Z^c Ty | sub terra AG^eCV] sub terram JZ, > FDG | eo] ea AFG*VJZ, + sunt Z^eV g | 14 vig. quattuor > A FJMZ g Ty | in facies suas DV]> rel. | 6,1 aperuit g| signaculis AGJ^r g | dicentem *codd.* g | et vide Vict] > AG*J*C | 2 et vidi > DFZ* Vict Ty Pr

11 Ap 7,11; Hb 12,22; Dn 7,10; 3 Rg 22,19

12 Ap 5,9; Is 53,7; 1 Par 29,11

13 Ph 2,10; 1 T 1,17

14 Ap 4,10

6,1 Ap 5,1s; 6,7

2 Zch 1,8; 6,1ss; Ap 19,11

Καὶ εἶδον, καὶ ἥκουσα φωνὴν ἄγγέλων πολλῶν 11 22,19
κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσ-
βυτέρων, καὶ ᾧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες
μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες φωνῇ 12
μεγάλῃ.

"Ἄξιόν ἐστιν τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν
τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἴσχὺν
καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.

Καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς 13 Ph 2,9
γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσ-
σης ἐστίν, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἥκουσα
λέγοντας·

Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ 4,11
εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα ἔλεγον· Ἐαμήν, καὶ οἱ 14 4,10; 11
πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

Καὶ εἶδον ὅτε ἥνοιεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ 6 5,1s; 4,
τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἥκουσα ἐνδός ἐκ τῶν
τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς
ἔρχον. καὶ εἶδον, καὶ ἵδοὺ ἕππος λευκός, καὶ ὁ 2 Zch 1,ε
καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐ-
τῷ στέφανος, καὶ ἔξηλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ,

11 ηκουσα + ως S 219-250 808s 220 258 104r 228-60 rel.
syf sa | μυριαδ. μυριαδων και > 1s vg Pr | 12 λεγον-
των 250 220 920s 270s vg | αξιος A 1626 | εσφραγισμ. 220
214* 267s 459 | 13 γης 1 2 S 2329 1854 250s 226 181 231
920sss ar¹ | θαλασσ. + α 598-245 (250s) | εστιν > S 220sss
265 236s | παντας 141-385 220s 226s 209s 228s 432-620
325s 920 pl. 91sss 218r | λεγοντα A 598-238 1s 267s | αι-
ωνων + αμην 219 792s 220-35 236r 336s 325 rel. | 14 ελεγ.]
λεγοντα το 141 432s 325s 91-217 Qr | οι + εικοσι τεσ-
σαρες 226 vg¹ Pr Ps.Amb | 6,1 οτε] οτι 808-2349 226s
231ss 267-60 250 rel. | φωνην S 219 1778 265 242s 227
vg ar, -νης P 598s 1s 236s 267s 275s | ερχου + κ. ιδε
S 2329 792-2349 209s 228-743 104 rel. vg¹ syf Pr |
2 κ. ειδον > 2329s 69 792-2349 228s 250s 920 rel. vg¹
και⁶ > 1611 253 598s 920 275 vg ar | ινα νικηση] ενι-
κησεν S co |

- 4,7 3 Καὶ ὅτε ἤνοιεν τὴν σφραγῖδα τὴν δευτέραν, ἥκουσα τοῦ δευτέρου ζῷου λέγοντος· ἔρχουν.
- 1,8; 6,2 4 καὶ ἔξηλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἄλληλους σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.
- Zch 6,2 4,7 5 Καὶ ὅτε ἤνοιεν τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἥκουσα τοῦ τρίτου ζῷου λέγοντος· ἔρχουν. καὶ εἶδον, καὶ ἴδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος 6 ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἥκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζῷων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.
- 4,7 7 Καὶ ὅτε ἤνοιεν τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἥκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζῷου λέγοντος· ἔρχουν. Ἱκαὶ εἶδον, καὶ ἴδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὅνομα αὐτῷ ὁ θάνατος, καὶ ὁ ἄδης ἥκολούθει μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἔξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν διομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

Os 13,14
Ez 5,12
21; 29,5;
27; 34,28
Jr 15,3

ἢ ερχου+ κ. ιδε S 792s 209ss 267s 250s g vg¹ syf Vict
Pr | 4 inc. κ. ειδον κ. ιδου S 267s 250s (bo) | πυρρος
A Pss 792-385 257s 1sss 231-1876 60 rel. pl. | αυτω¹
>S^cA 253 1626 g Pr Ty | 5 ερχου+ κ. ιδε S 2329 792-
2349 209s 267s 250 rel. vg¹ Pr | κ. ειδον > 2329s
792s 632ss 385s 220 228s 250 rel. vg¹ syf sa | 6 ως
Css Psss 280ss 598s 259-245 314 664ss vg] > rel. |
κριθης 219s 792-2349 226s 236s 432 rel. | ~ οινον ελαιον
219 1854 vg syf ar¹ Ty | 7 φωνην > C P-2349 220 226
228s 432 rel. g ar bo | ερχου+ κ. ιδε S 141-2349 35s
228-743 250 rel. | 8 κ. ειδον > 2329s 792-177 385s 228s
250 rel. | αυτου¹ > C P 1611 253 280ss 598-181 209s |
ο² > CS 1611 265 231ss 432s 920s al. | ακολουθει 598-
35 236s 432s | μετ αυτου] αυτω S 2351ss 792s 273s
209s 228-743 250 rel. | αυτοις] αυτω 2329-94 792-522
220 258 209s 228s 432s rel. vg syf ar |

Et cum aperuisset sigillum secundum, au- 3
divi secundum animal dicens: Veni et vide.

¹ Et exivit alius *equus rufus*; et qui sedebat 4
super illum, datum est ei ut sumeret pacem
de terra, et ut invicem se interficiant, et datus
est ei gladius magnus.

Et cum aperuisset sigillum tertium, audivi 5
tertium animal dicens: Veni et vide. Et ecce
equus niger, et qui sedebat super illum, ha-
bebat stateram in manu sua. Et audivi tam- 6
quam vocem in medio quattuor animalium di-
centium: Bilibris tritici denario, et tres bili-
bres hordei denario, et vinum et oleum ne
laeseris.

Et cum aperuisset sigillum quartum, au- 7
divi vocem quarti animalis dicentis: Veni et
vide. Et ecce equus pallidus, et qui sedebat 8
super eum, nomen illi Mors, et Infernus seque-
batur eum; et data est illi potestas super quat-
tuor partes terrae, interficere gladio, fame et
morte et bestiis terrae.

3.5.7.9.12 aperuit g

3.5.7 et vide > AFG*J

4 aliis] alter Vict | illum + et D
interficerent F | ei² D] illi rel.

5 illum] eum codd. pl. g | habens Vict

6 dicentem AZ^c

denario^{1,2}] + uno D Pr (JZ* g)

vinum, oleum + meum D

ne] nec A

8 inc. et vidi AF Pr

inferus AGM^cC

super eum AFD g Pr Ty] de super GCV

eum²] illum D g

6 4 Rg 6,27; 7,1

8 Os 13,14; Jr 14,12; 15,2s; Ez 5,12; 14,21; 29,5;
33,27

9 Et cum aperuisset sigillum quintum, vidi
subtus altare animas interfectorum propter ver-
bum Dei et propter testimonium, quod ha-
10 bebant; et clamabant voce magna dicentes:
Usquequo Domine, sanctus et verus, non iu-
dicas et non vindicas sanguinem nostrum de
11 iis, qui habitant in terra? Et datae sunt illis
singulae stolae albae, et dictum est illis ut
requiescerent adhuc tempus modicum, donec
compleantur conservi eorum et fratres eorum,
qui interficiendi sunt sicut et illi.

12 Et vidi cum aperuisset sigillum sextum,
et ecce terraemotus magnus factus est, et sol
factus est niger tamquam saccus cilicinus, et
13 luna tota facta est sicut sanguis, et *stella**e de*
caelo ceciderunt super terram, sicut ficus emittit
14 grossos suos cum a vento magno movetur; et
caelum recessit sicut *liber involutus*, et omnis
15 mons et insulae de locis suis motae sunt; et
reges terrae et principes et tribuni et divites
et fortes et omnis servus et liber absconde-

9 ~ quint. sig. *codd.* (-C) g (Cyp Vict Pr) | subtus] sub DZ* Cyp Pr | propter² > D g Cyp Pr | 10 non 1¹2 D | non² > A-M Cyp Amb Pr | iis] his *codd.* g Cyp Pr | super terram A | 11 illis⁴] illi. V, > FJZ | sin-
gulis g Cyp Pr | ~ tempus adhuc *codd.* | impleantur *codd.* pl. g, impleatur numerus conservorum M Cyp | eorum 1¹2 F | 12 vidi + et AZ | ecce > *codd.* (-V) g Vict | ~ factus est mag. *codd.* g | tota > D* Pr | 13 de caelo] caeli AJMZ, > FD Vict Pr | mittit AJ^r(F) | a > ADJZ*Pr | 14 motatae sunt de loc. suis D

9 Ap 20,4; 14,18; 16,7; 1,2

10 Ap 3,7; Zch 1,12; Ps 78,10s; Gn 4,10; Hb 12,23;
Dt 32,43; 4 Rg 9,7

11 Ap 3,4s; 7,9.13s; Mt 23,32

12 Ap 8,12; Is 13,10; 50,3; Ez 32,7s; Jl 2,30s;
A 2,20; Mt 24,29

13 Is 34,4

14 Hb 1,12; Ap 16,20; 20,11

Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, **9** 8,5; 14,18;
εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν
ἔσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ
τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον. καὶ ἔκραξαν φωνῇ **10** Zch 1,12
μεγάλῃ λέγοντες· ἔως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος
καὶ ἀληθινός, οὓς κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα **11** Ps 78,5,10
ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ **12** Dt 32,43
ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη
αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν,
ἔως πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ
οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι
ώς καὶ αὐτοί.

Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν **12** Is 13,10
ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος
ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη
ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐ- **13** Is 34,4; 13
ρανοῦ ἐπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς
ὅλιγούς αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη,
καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσό- **14**
μενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων
αὐτῶν ἐκινήθησαν. καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ **15** Ps 47,5s; 2
οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι
καὶ οἱ ἴσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος **16** Is 24,21;34
ἐκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέ-
17 2,10.19.
Jr 4,29

9 ψυχας+τ. ανθρωπων Ss P 219 280ss 598.245 228ss
267r | εσφραγισμενων 808² 31 228s 267s 104s 1626 920
ar¹ | μαρτυρ.+τ. αρνιου 792-2349 35s 228-251 432s 104s
325 rel., +αυτου ar¹ Cyp Pr, Iu syf Ty, Iu Xu 250s]
10 εκδικησεις S 2329 | **11** εκαστω > 792-177 325 367
rel. | μικρον > 792-2349 35 432s 104 rel. | πληρωθωσιν
CA 2344 g vg syf ar co] -ρωσωσιν S P rel. pl., -ρωθη
ο αριθμος Cyp Ty Pr | **12** ειδον > 94 792ss 920sss 270s
239 | και²+ιδου A vg¹ Pr | ολη > 2344 Ps 219 598-283
432s 250s | **13** ουρανου] θυ A | βαλλει] -ουσα S 1611ss
808 209s 250s 42s(141-2349 228s 104s 325 91) rel. | σειομ.]
σαλευομενη A 181 | **14** ελισσομενος S 385ss 220s 209s
267s 920s 91s 218 pl. | νησος] βουνος S(367) | **15** ελευθ.]
πιας ελ. 219 220sss 598-60 bo | κ. ελευθ. > S* ar¹ |

Os 10,8 16 τρας τῶν ὁρέων· καὶ λέγοντες τοῖς ὁρεσιν καὶ
 L 23,30 ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς
 ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου
 | 2,11.31 17 καὶ ἀπὸ τῆς ὁργῆς τοῦ ἀρνίου, ὅτι ἦλθεν ἡ
 | 1,14.18 ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὁργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύ-
 Ma 3,2 ναται σταθῆναι;
 R 2,5

7,2; 37,9 7 Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἄγγέλους ἐστῶ-
 Dn 7,2 τας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦν-
 Zch 6,5 τας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ
 Mt 24,31 πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσ-
 2 σης μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. καὶ εἶδον ἄλλον
 ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἥλιου, ἔχον-
 τα σφραγῖδα Θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ
 μεγάλῃ τοῖς τέσσαροις ἄγγέλοις οἵς ἐδόθη αὐ-
 3 τοῖς ἀδικησαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, λέγων·
 μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε
 Ez 9,4.6 τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ
 14,1.3 4 Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ
 ῆκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκα-
 τὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγι-
 μένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραὴλ·
 5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισ-
 μένοι,
 ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,

16 τω θρονω S 808 180ss 429ss 242 336^s 250-456 91
 rel. | 17 η μεγαλη>69 325 517 | αυτων CSs 2329 1611ss
 253-1678 lat pl. sy ar^l sa^l] -tou rel. | 7,1 μετα CA 1854
 1626 1841s lat ar^l sa] και μετα rel. | ταυτα 2344 P 219
 598-281 273-743 920sss 270s | τ. γης²> 792 220 228^s syf
 bo | επι τ. γης > A | παν Ss 1611s 280ss 598-60 syf]
 τι rel.,>A | 2 ανατολων A 276 239 syfco | αυτοις> 2329
 180ss 231sss 236^s vg | 3 αχρι Cs(S) P 598-181 256^s] αχρις
 αν 2344 94 236^s, αχρις ου rel. pl. | 4 ηκουσαν S | εσφρα-
 γισμενοι] -νων 180ss 282sss 104-1828 498 rel. | 5 εσφρα-
 γισμεναι 808-2349 267^s 325^s 920ss 91 rel. | Ρουβ(ε)ιμ
 219 1611 141s 220-258 598-281 231-582 468-227 217s 221
 pl. | 5-8 χιλιαδες+εσφραγισμενοι 226 231s g vg^l ar^l Ty|

runt se in speluncis et in petris montium, et 16 dicunt montibus et petris: Cadite super nos et abscondite nos a facie sedentis super thronum et ab ira Agni, quoniam venit dies magnus irae ipsorum, et quis poterit stare?

Post haec vidi quattuor angelos stantes 7 super quattuor angulos terrae tenentes quattuor ventos terrae, ne flarent super terram neque super mare neque in ullam arborem. Et 2 vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vivi, et clamavit voce magna quattuor angelis, quibus datum est nocere terrae et mari ¹ dicens: Nolite no- 3 cere terrae et mari neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum. Et audivi numerum signatorum cen- 4 tum quadraginta quattuor milia signati, ex omni tribu filiorum Israhel.

Ex tribu Iuda duodecim milia signati, 5
ex tribu Ruben duodecim milia signati,
ex tribu Gad duodecim milia signati,

15 in² A g Pr] > rel.

16 et dicunt] dicentes Pr, et dixerunt D

nos² > D

cadete AJZ* Pr

stare] adstare ante illum Pr

7,1 supra¹ AMZ^c

super²⁻³] in Pr

ne flaret ventus ADJMZ, non spiret g

2 et] neque F-Z* g t Pr

5-8 ex] de g | signati¹⁻¹⁰ > FGZ* Pr

15 Ap 19,18; Is 2,10ss; 24,21 (Mc 6,21)

16 Os 10,8; Ps 46,9; L 23,30

17 Jl 2,11.31; So 1,14; Ma 3,2; 1 Th 1,10

7,1 Ez 7,2; 37,9; Jr 49,36; Dn 7,2; Zch 6,5; Mt 24,31

3 Ap 9,4; Ez 9,4.6

4 Ap 14,1.3

6 ex tribu Aser duodecim milia signati,
 ex tribu Neptahim duodecim milia signati,
 ex tribu Manasse duodecim milia signati,

7 ex tribu Simeon duodecim milia signati,
 ex tribu Levi duodecim milia signati,
 ex tribu Issachar duodecim milia signati,

8 ex tribu Zabulon duodecim milia signati,
 ex tribu Ioseph duodecim milia signati,
 ex tribu Benjamin duodecim milia signati.

9 Post haec vidi turbam magnam, quam di-
 numerare nemo poterat ex omnibus gentibus
 et tribubus et populis et linguis stantes ante
 thronum et in conspectu Agni, amicti stolis
 10 albis, et palmae in manibus eorum, et clama-
 bant voce magna dicentes:

Salus Deo nostro, qui sedet super thronum,
 et Agno.

11 Et omnes angeli stabant in circuitu throni
 et seniorum et quattuor animalium, et ceci-
 derunt in conspectu throni in facies suas et
 12 adoraverunt Deum¹ dicentes:

Amen. Benedictio et claritas et sapientia,
 et gratiarum actio, honor et virtus et fortitudo
 Deo nostro in saecula saeculorum, Amen.

6 neptahim Fr g Pr | symeon *codd. pl. g*
ijsacar g, *isachar* Pr

9 et ecce turba multa Vict | omni gente et ex
 omni tribu et populo et lingua Cyp Pr
 tribus et populus F*Z*

ante thron.] in conspectu throni Cyp Pr
 et erant amicti Cyp Pr

stolas albas A-JZ* g t Cyp Vict Pr

10 sedit A*Z* | voce magn] magno clamore Cyp

11 Deum] eum D t

12 actio + et *codd.* g t Pr

9 Ap 6,11; Gn 15,5; Ap 5,9

10 Ap 12,10; 19,1; Is 6,1

11 Ap 4,4.10; 5,11; 11,16

12 Ap 4,11; 5,12

ἐκ φυλῆς Ἄσηρ δώδεκα χιλιάδες, 6
 ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες, 7
 ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Ἰσσαχὰρ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, 8
 ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφρα-
 γισμένοι.

Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἵδοὺ ὄχλος πολύς, 9 6,11
 ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἔδυνατο, ἐκ παντὸς
 ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἐστῶ-
 τες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρ-
 νίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοί-
 νικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. καὶ κράζουσιν 10
 φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες ·

“Η σωτηρία τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ 4,13
 τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ.

Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ 11 5,11; 11,16
 θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσά-
 ρων ζῷων, καὶ ἐπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου
 ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ
 Θεῷ, λέγοντες · 12 5,12

“Ἄμην, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία
 καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις
 καὶ ἡ ἴσχυς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας
 τῶν αἰώνων · ἀμήν.

6 Νεφθαλὶ S vg¹ syf (Ty Pr) | 8 ~ Βενιαμ. Ιωσηφ S
 215 | ειδον οχλον πολυν A vg syf(sa) bo Cyp Vict | αυ-
 τον > 94 792-2349 20 258 598s 236-60 104 pl. 250 rel. |
 εστωτας 2329s 69ss 792-2341 253 236s 104 rel. pl. | φοι-
 νικας S*s 69 94 792-2349 236s 432s 336s 517 rel. pl. |
 10 κραζοντες 1 267s syf sa¹ bo | τω καθημ. > S* 231s |
 αρνιω + εις τ. αιωνας τ. αιωνων αμην S* | 11 τα προσ.]
 προσωπον 238 1s 267s | 12 η ευλογια - αμην > 236 pl. |
 κ. η σοφια > A 792 280ss 257 270s ar¹ |

- 13 Καὶ ἀπεκρίθη εἶς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων
μοι· οὗτοι οἵ περ ιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς
λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἥλθον; καὶ εἴρη-
κα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι·
οὗτοί εἰσιν οἱ ἔρχομενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς
μεγάλης καὶ ἐπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ
14 ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἷματι τοῦ ἄρνιου. διὰ
τοῦτο εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ
λατρεύουσιν αὐτῷ ἥμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ
ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου
15 ἐπικηνώσει ἐπ^ο αὐτούς. οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ
τοῦτο εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ
λατρεύουσιν αὐτῷ ἥμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ
ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου
16 σκηνώσει ἐπ^ο αὐτούς. οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ
διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ^ο αὐτοὺς ὁ ἥλιος
17 οὐδὲ πᾶν καῦμα, ὅτι τὸ ἄρνιον τὸ ἀνὰ μέσον
τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς καὶ ὀδηγήσει αὐτοὺς
ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς
πᾶν δάκρυνον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.
- 18 Καὶ ὅταν ἥνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδό-
μην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἥμιωριον.
19 Καὶ εἶδον τοὺς ἐπτὰ ἄγγελους οἵ ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἐπτὰ
20 σάλπιγγες. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἥλθεν καὶ ἐστάθη
ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν,
καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσει

13 εισιν > 598^s 1^s | 14 ειρ.] ειπον 2329 69 792-2349 220-
258 432 rel.| μου > A 1s 209ss 228^s g ar¹ sa bo¹ | επλυν.]
επλατυναν 1854 180-2349 1s 325^s 920 pl. 324^r | αυτας
> 792-2349 253 220 598 rel. | 15 σκηνωσει επ] γινωσκει
S* | 16 ετι¹ > S 219 257 243ss vg syf ar¹ co Cyp Pr | ετι²
> P F-1678 598-256 209^s 228^s 250^s g syf ar Ty | πεσει-
ται 2329 F 280ss 237s 228^s | παν > F 280ss ar sa¹ (314s
664ss) | 17 ποιμαινει 141-2349 432ss 250^s 517ss 920s 91
pl. 218^r | οδηγει 141-2349 432s 628-498 91 rel. pl. | ζωης]
ζωσας 2344 2329 F^s 1^s 228^s 267^s 920 | εξαλ.] εξελει
598^s 181 231s syh | κ. εξαλ. - αυτων > 220 1sss 267^s |
8,1 οταν CA 1611 1841s] οτε rel. | ημιωρον CA 2344
180ss 221ss | 2 εδοθη A F 280 260ss 218s 920^s 270s | 3 το
θυσιαστηριον¹ A Ps 219 1611s 792 253 598-281 231s 228^s
110ss | δωση 2329s 792 257ss 259ss 209s 267sss 104^r 91
rel., δω 69 253 456 1841s |

Et respondit unus de senioribus et dixit 13 mihi: Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt et unde venerunt? Et dixi illi: Domine mi, tu 14 scis. Et dixit mihi: Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna et *laverunt stolas suas* et dealbaverunt eas in sanguine Agni. Ideo sunt 15 ante thronum Dei et serviunt ei die ac nocte in templo eius, et qui sedet in throno, hababit super illos. *Non esurient neque sitient* 16 *amplius, nec cadet super illos sol neque ullus aestus,* quoniam Agnus, qui in medio throni 17 est, *reget illos et deducet eos ad vitae fontes aquarum, et absterget Deus omnem lacrimam ab oculis eorum.*

Et cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in caelo, quasi media hora. 8

8,2-14,20 *Septem tubae*

8,2-12 *Tubae 1-4*

Et vidi septem angelos stantes in conspectu 2 Dei, et datae sunt illis septem tubae. Et alias 3 angelus venit et stetit ante altare habens thuribulum aureum, et data sunt illi incensa multa,

13 et dixit] dicens *codd.* Cyp Pr | **14** domine mi > D* Cyp Pr | veniunt F | dealbav.] candidas ... fecerunt D g Cyp Pr | **15** super thronum D (g) Cyp | illos] eos DZ* Cyp Pr | **16** nec] neque *codd.* g Cyp Pr | illos] eos D Cyp Pr | ullus aestus] ullum aestum patientur Cyp Pr | **17** eos] illos DZ* g | ab] ex AF Cyp Pr | **8,1** ~ sept. sigillum D | **3** turabulum AF J*Z* Pr

13 Ap 4,4

14 Ez 37,3; Dn 12,1; Mt 24,21; Ap 3,10; 22,14;
1 J 1,7

15 Ap 3,12; 11,19; 14,15.17; 15,5.8; 16,1.17; 21,22

16 Is 49,10; Ps 120,6

17 Ap 5,6; Ez 34,11ss.23; Jr 2,13; Ps 22,2; Is 25,8;
Mt 5,5; Ap 21,4

8,1 Zch 2,13; Hab 2,20

8 Am 9,1; Ap 14,18; 5,8

ut daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum Dei.

4 Et ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum de manu angeli coram Deo. Et accepit angelus thuribulum et implevit illud de igne altaris et misit in terram, et facta sunt tonitrua et voces et fulgura et terraemotus

6 magnus. Et septem angeli, qui habebant septem tubas, praeparaverunt se ut tuba canerent.

7 Et primus angelus tuba cecinit, et facta est grando et ignis mixta in sanguine, et missum est in terram, et tertia pars terrae combusta est, et tertia pars arborum concremata est, et omne faenum viride combustum est.

8 Et secundus angelus tuba cecinit, et tamquam mons magnus igne ardens missus est in mare, et facta est tertia pars maris sanguis,

9 ¹ et mortua est tertia pars creaturae eorum, quae habebant animas in mari, et tertia pars navium interiit.

10 Et tertius angelus tuba cecinit, et cecidit de caelo stella magna, ardens tamquam facula, et cecidit in tertiam partem fluminum et in

11 fontes aquarum; et nomen stellae dicitur Ab-

de > AJMZ* Pr | de orat.] quae sunt orationes F, orationes g | ante thronum] in conspectu F (Pr) | dei > ADM g Pr | 4 sanctorum + omnium super alt. aur. q. e. in consp. Dei (cf. 3) et ascendit F | deo] dno D (Pr) | 5 turab. F Pr | fulgora AFJZ Pr | magnus > FDZ* g Pr | 6 paraverunt *codd.* g | ut tubicinarent F | 7 commixta Pr | sanguinem A g Pr | concrem.] combusta *codd.* g | 9 creaturae-animas] pis- cium D Pr | eorum > *codd.* | habent AF*JMZ* g | in mari > AFJ^r Pr | 10 tertiam] terram in F

4 Ps 140,2 | 5 Lv 16,12; Ez 10,2; Ap 4,5 | 7 Ap 16,2; Ex 9,23ss; Sap 16,22; Sir 39,35; Ez 38,22 | 8 Ap 16,3; Ex 7,20s | 10 Ap 16,4; (Is 14,12; Dn 8,10)

ταῖς προσευχαῖς τῶν ἄγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυ-
σιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου,
καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς 4 Ps 140,2
προσευχαῖς τῶν ἄγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. καὶ εἶληφεν ὁ ἄγγελος τὸν 5 Lv 16,12
λιβανωτόν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς Ez 10,2
τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ Ex 19,16
ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ
σεισμός. Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς 6
ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπί-
σωσιν.

Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν καὶ ἐγένετο χά- 7 Ez 38,22
λαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἷματι καὶ ἐβλήθη
εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, Jl 2,30
καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς Ex 9,23-26
χόρτος χλωρὸς κατεκάη. 16,2

Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὥς 8 Jr 51,25
ὅρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θά-
λασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης Ex 7,20s
αἷμα, καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων 9 16,3
τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ¹
τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν.

Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπεσεν 10 Is 14,12
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὥς Dn 8,10
λαμπάς, καὶ ἐπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν 16,4
καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὕδατων. καὶ τὸ ὄνομα 11

5 ~ αστραπ. φωναι A 2329 F-1678 242 336 syh | σεισ-
μοι 260ss 209s 228s 628 | 6 οι²> S 1854 253 598s 265
231s 336s | εαυτους] αυτ. AS* 2351 | 7 πρωτος+αγγε-
λος 2329 219 F-1678 598s 226 236-743 vg ar¹ bo Ty Pr|
μεμιγμενον Ss P 219 220 1778ss 598-181 209s 228-743|
εν> 219 F 598-245 228s | 8 αγγελος > S syf | πυρι> 69
792-2349 233s 432s 104r 325 rel. syf ar¹ | τριτον+με-
ρος 250s lat ar co | 9 τριτον+μερος Ss 219 1611 250s
lat ar co | τ. εν τη θαλασση> 1s vg¹ ar¹ Pr | των εχον-
των 231s 233s co | ψυχην S 209ss* syf co Ty | 10 και⁴-
υδατων > A |

τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ Ἀψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

^{16,8; 6,12} 12
^{Ex 10,21}

Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἥλιου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ διμοίως.

^{14,6; 9,12;} 13
^{11,14; 12,12}

Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· Οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

^{8,10; 20,1}
^{16,10}

9 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσ-

Gn 19,28
Ex 19,18
Jl 2,2.10

2 σου. Ἰκαὶ ἦνοιεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ

Ex 10,12.15
Sap 16,9

3 ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἵ σκορπίοι τῆς

Ez 9,4
7,3

4 γῆς. καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν

11 ο > Ss 2329 219^s 253 F^s 598-257 1^s 256 228-743 104^s | αψινθιον S* 2344 F Ty co, αψινθιος 267s g vg¹ Pr| γινεται 219 598-256 267^s | εις] ως 2329s F 280ss 2256 h bo Pr | αψινθιον S 2329 1611 F 280ss 260ss 236-274 104^r lat | 12 ινα σκοτ.] κ. εσκοτισθη 250^s syf ar Ty | μη φανη] ουκ εφαινεν 250^s syf | 13 ενος > S ar¹ co | αετου] αγγελου P 598-226 1sss 273-743 104^r | μεγαλη + τοις 260ss 236^s 432^s 104^s (sa) | τοις κατοικουσι A Ps 219 94 253 280ss 598-336 | 9,1 αστερας, πεπτωκοτας S* 2329 256 1094 | 2 αβυσσου 1^r 2 S 69s 180-2349 598ss 209^s 325-240 91^r Q pl. | μεγαλης] καιομενης 180-2349 432^s 104 rel., + καιομ. 219 20^s g syf ar¹ | εσκοτωθη A 0207 69 598 265 1841s] -τισθη rel. | 3s αυτοις S 2329 792 260ss 280 Q (104 680s, 250^s) |

sinthium; et facta est tertia pars aquarum in absinthium, et multi hominum mortui sunt de aquis, quia amarae factae sunt.

Et quartus angelus tuba cecinit, et per- 12 cussa est tertia pars solis et tertia pars lunae et tertia pars stellarum, ita ut obscuraretur tertia pars eorum, et diei non luceret pars tertia et noctis similiter.

8,13-9,12 *Tuba quinta, Vae primum*

Et vidi et audivi vocem unius aquilae vo- 13 lantis per medium caeli dicentis voce magna: Vae, vae, vae habitantibus in terra de ceteris vocibus trium angelorum, qui erant tuba canituri.

Et quintus angelus tuba cecinit, et vidi 9 stellam de caelo cecidisse in terram, et data est ei clavis putei abyssi. Et aperuit puteum 2 abyssi, *et ascendit fumus* putei, *sicut fumus fornacis* magnae; et obscuratus est sol et aér de fumo putei. Et de fumo putei exierunt lo- 3 custae in terram, et data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terrae; et pre- 4 ceptum est illis ne laederent faenum terrae,

11 absinthius ADZ^cV g Pr, -sentius F(JZ*), -tus G homines FM Pr

12 ita > A-Z* g | ut minus lucerent Pr nocte FZ*V, nox AJss* g Pr

13 caelum AFJ^r g | unum angelum ut aquilam volantem Pr, unam aquilam vol. Vict

in terram JZ, super terram A g, terram Pr vocibus + tubae A-M

9,1 terra F | ei Pr] illi *codd.*

1s abyssi 1² ADZ*

3 putei FV] > AD-Z* g Pr

4 praeceptum] dictum g Ty Pr

laeder.] delerent J, nocerent g Pr

12 Ap 16,8; 6,12; Ex 10,21 | **13** Ap 14,6; 9,12; 11,14; 12,12 | **9,1** Ap 16,10; 8,10; 9,11; 20,1 | **2** Gn 19,28; Ex 19,18 | **3** Ex 10,12.15; Sap 16,9 | **4** Ap 7,3; Ez 9,4

neque omne viride neque omnem arborem,
 nisi tantum homines, qui non habent signum
 5 Dei in frontibus suis. Et datum est illis ne
 occiderent eos, sed ut cruciarent mensibus
 quinque; et cruciatus eorum ut cruciatus scor-
 6 pii, cum percutit hominem. Et in diebus illis
 quaerent homines mortem et non invenient
 eam, et desiderabunt mori et fugiet mors
 ab eis.

7 Et similitudines locustarum similes equis
 paratis in proelium; et super capita earum
 tamquam coronae similes auro et facies earum
 8 tamquam facies hominum. Et habebant capillos
 sicut capillos mulierum, et *dentes earum sicut*
 9 *dentes leonum* erant. Et habebant loricas sicut
 loricas ferreas, et vox alarum earum sicut vox
 curruum equorum multorum currentium in bel-
 10 lum. Et habebant caudas similes scorpionum,
 et aculei erant in caudis earum, et potestas
 11 earum nocere hominibus mensibus quinque. Et
 habebant super se regem angelum abyssi, cui

suis > ADJZ*C g | 5 *inc.* et praeceptum est Ty,
 et dictum est eis D g Pr | cruciarentur *codd. pl.* Pr,
 -cientur M g | ut² A* | 6 et¹ > AZ* g | desiderabant
 Z*V(J), concupiscent Ty, cupient M g | eis] ipsis
 AMZ, illis V g | 7 earum⁴] eorum A*Z* Pr | coronas V |
 tamquam²] sicut *codd.* g Ty Pr | 8 sicut capill. > F |
*dentes*² > AFJMZ*V g Ty Pr | 9 alarum] pennarum g
 Ty | curruum + et D | equorum m. currentium > M |
 10 et aculeos in capite earum Ty | erant > AD-Z* g |
 et³ > AFMZcV g | nocere] ledere Ty (Pr) | 11 habent
 F Pr | angelorum A*cZ*

6 Job 3,21; L 23,30

7 Jl 2,4 | 8 Jl 1,6

9 Jl 2,5

10 Ap 9,19

11 Ap 9,1s; 11,7; 17,8; 20,1ss

τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν 7,3
δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ
ἔχουσιν τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετ-
ώπων· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνω- 5
σιν αὐτούς, ἀλλ᾽ ἵνα βασανισθήσονται μῆνας
πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισ-
μὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἀνθρωπον. καὶ ἐν 6 Job 3,21
ταῖς ἥμέραις ἔκείναις ζητήσουσιν οἱ ἀνθρωποι
τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν αὐτόν, καὶ
ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος
ἀπὸ αὐτῶν.

Καὶ τὰ ὄμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὄμοιοι 7 Jl 2,4
ἴπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς 8 Sap 16,9
κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὄμοιοι χρυσῷ, καὶ
τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων,
καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ 9 Jl 1,6
δόδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, καὶ εἶχον 9 Jl 2,5
θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ
τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων
πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. καὶ ἔχουσιν 10 9,19
οὐρὰς ὄμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς
οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἔξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς
ἀνθρώπους μῆνας πέντε. ἔχουσιν ἐπὸν αὐτῶν βα- 11 9,1s; 11,7
σιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ

οὐδε 1⁷ 2 S 680 z ar! sa! Ty | ανθρ. + μονους²⁵³ 1732
432^s vg ar Cass | του θυ> 598-35<sup>236^s z* Ty | 5 αυτοις
AS 1611²⁵³ 280 1678^{260ss} 1^s 256s* 104^s 270^s | 6 ευρωσιν
A 2344 P^{260s} 259-237 250^s | φευξεται 2329s 1854s 792-
2349^{226s} 209-237 267-60 104 rel. vg syf ar bo Ty Pr|
7 ομοια] -οιοι Ss 792²²⁶, ομοιωματα A | ως¹>792²²⁶
259*^{280ss} 1626 bo Ty¹ | ομοιοι χρυσω] χρυσοι 0207 69
792-2349²²⁰ 258 432^s 104^s 325 rel | 9 ως θωρακας>0207
1611 792s 385^s 226 | 10 ειχον 267^s 220^s vg Ty | ομοιοις
AS 69 808²³¹ 35* 1828 367²⁷⁵, -ως²⁵⁷ 273 459 h | η
εξουσια αυτων] εξουσιαν εχουσι του 2329 69 94 808-2349
220²⁵⁸ 432^s 42-276 Q 110^r | 11 inc. και εχουσ. P 598^s 1^s
236^s 250^s lat syf ar Ty | επ αυτων] εαυτων S sa | εχου-
σαι,> τον 94 792-2349 432^s 1918^s 325 rel. | ονομα αυ-
τω] το ονομα 2344 P⁴⁷ 94 h vg syf (S sa, bo) |</sup>

έβραϊστὶ Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὄνυμα
8,13; 11,14 12 ἔχει Ἀπολλύων. Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἵδοὺ
ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

3,3; Ez 30,1ss 13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα
φωνὴν μίαν ἐκ τῶν κεράτων τοῦ ψιλοτήροιον

Gn 15,18 14 τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἠλέγοντα

Dt 1,7

Jos 1,4

16,12

τῷ ἕκτῳ ἄγγελῷ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λῦσον

τοὺς τέσσαρας ἄγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ

8,7-12 15 τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἥτοι μασμένοι εἰς τὴν ὕδαν καὶ ἥμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων.

16 καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἵππικοῦ δισμυριάδες μυριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

17 Καὶ οὗτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὅράσει καὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ αὐτῶν, ἔχοντας ψώδακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται

18 πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ

ελληνιδι S 209^s | ~εχει ov. Ss P⁴⁷ | Απολλ.+ latine
habens nomen exterminans h vg Prisc Pr | 12 ερ-
χονται S^cs 0207 Ps 219 94 808s 253 220sss 598s 1^s
36-743 250^s Q | ετι + αι 0207 219 1854 598 236^s,
> 220sss 598-35 228-264 ar | 13 καιⁱ > Ss P⁴⁷ 258 Q
co (792) | φωνης μιας Sc 226 267^s (2329) | μιαν-κερα-
των > S* | των A(S^c)s P⁴⁷ 0207 1611 94 808 280ss
236^s g vgⁱ syh co] + τεσσαρων rel. | 14 εκτω > A
598 | 15 κ. ημερ. > S 1s | ινα+μη S 598 | 16 ιππικου]
ιππου 808 141-2349 432^s 336-498 91sss 270s 218-1734|
δυο μυριαδων μυριαδας S, δις > 2329 69s 792-2349
253 35 228-60 104 rel. | 17 ουτως > 2329 220^s arⁱ bo
Tyⁱ Pr | ιππους] ιππικους 2351 69 Q | 18 inc. και
απο 94 vgⁱ sy ar bo | τριων > S arⁱ | πληγων > 792
598-226 1-256 209^s |

nomen hebraice Abaddon, graece autem Apol-
lyon, latine habens nomen Exterminans. Vae 12
unum abiit, et ecce veniunt adhuc duo vae
post haec.

9,13-11,14 *Vae secundum*

9,13-21 *Tuba sexta*

Et sextus angelus tuba cecinit; et audivi 13
vocem unam ex quattuor cornibus altaris aurei,
quod est ante oculos Dei, ¹ dicentem sexto an- 14
gelo, qui habebat tubam: Solve quattuor an-
gelos, qui alligati sunt in flumine magno Eu-
phrate. Et soluti sunt quattuor angeli, qui 15
parati erant in horam et diem et mensem
et annum, ut occiderent tertiam partem ho-
minum. Et numerus equestris exercitus vicies 16
milies dena milia; et audivi numerum eorum.

Et ita vidi equos in visione et qui sede- 17
bant super eos, habebant lorias igneas et
hyacinthinas et sulphureas, et capita equorum
erant tamquam capita leonum, et de ore eo-
rum procedit ignis et fumus et sulphur. Et 18
ab his tribus plagis occisa est tertia pars ho-
minum de igne et de fumo et sulphure, quae

apollion AFZ* Ty Pr, apalion D
nomen habet D, habet MZ* | ebraice armaggedon
Ty, in graeca lingua habet nomen perdens g, latine
perdens Ty | 12 et > A-J g

13 vocem unam] unum g Cyp Ty Pr | unam] unum
AFJ^r

quattuor > *codd.* g | altaris] arae Ty Pr,
ante oculos] in conspectu Cyp Ty

14 Eufrate *codd.*, -ten g Ty Pr

15 erant] sunt M g, > D (Ty)

16 et² > AFJ^r g Cyp Ty Pr

17 habentes AFDMss Cyp Pr

iacinth. AZV, iacinctinas g Ty, spineas Pr

eorum] ipsorum *codd.* g

18 et¹ > *codd.* g Cyp | de² > A-Z^cV

12 Ap 8,13 | 13 Ap 16,12; 14,18; Ex 30,1ss | 14 Ap
16,12 (Gn 15,18; Dt 1,7) | 15 Ap 8,11

- 19 procedebant de ore ipsorum. Potestas enim equorum in ore eorum est et in caudis eorum. nam caudae eorum similes serpentibus habentes capita, et in his nocent.
- 20 Et ceteri homines, qui non sunt occisi in his plagis, neque paenitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent *daemonia et simulacra aurea et argentea et aerea et lapidea et lignea, quae neque videre*
- 21 possunt *neque audire neque ambulare,*¹ et non egerunt paenitentiam ab homicidiis suis neque a beneficiis suis neque a fornicatione sua neque a furtis suis.

10,1-11 *Libellus apertus*

- 10 Et vidi alium angelum fortem descendenter de caelo amictum nube, et iris in capite eius, et facies eius erat ut sol, et pedes eius
- 2 tamquam columnae ignis; et habebat in manu sua libellum apertum: et posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super
- 3 terram, et clamavit voce magna, quemadmodum cum leo rugit. Et cum clamasset, locuta
- 4 sunt septem tonitrua voces suas. Et cum lo-

qui procedebat ex *codd.* (g), quod exiit Cyp Ty Pr
19 nam + et A

eorum^{3]} ipsorum DM g, illorum FJZ*
serpent.] scorpionibus D

20 ceteri] reliqui Cyp Ty | his > F
adorent AGJM g Cyp Pr

21 benefic. AF*, nequitiis Pr

10,1 iris] arcus Pr, + erat FD (Vict)
columna *codd.* Ty

2 librum g Vict Ty Pr | super^{4]} supra JZcV g

19 Ap 9,10 | 20 Ap 16,9.11.21; Is 2,8.20; Dn 5,4.23;
Ps 113,4; 134,15ss | 21 4 Rg 9,22 | 10,1 Ap 5,2; 18,1;
4,3; 1,16; Mt 17,2 | 2 Ap 5,1; 10,8 | 3 Jr 25,30;
Am 1,2 | 4 Ap 10,8; Dn 8,26; 12,4.9

τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. ἡ γὰρ ἔξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στό- 19 ματι αὐτῶν ἐστιν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν δύμοιοι ὅφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν.

Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπ- 20 Is 2,8.20;17
εκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ μετ- Dn 5,4.23
ενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα Ps 114,4;
μὴ προσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἰδῶλα 134,15ss
τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ 16,9.11.21
λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται 1 C 10,20
οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, καὶ οὐ μετενόη- 21 4 Rg 9,22
σαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμα-
κειῶν αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε
ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαί- 10 5,2; 4,3
νοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, 1,15s
καὶ ἡ Ἱρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσ-
ωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
ῶς στῦλοι πυρός, καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ 2 5,1
βιβλαρίδιον ἥνεῳγμένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα
αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ
εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔκραξεν φωνῇ με- 3 Jr 25,30
γάλῃ ὕσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, Os 11,10
ἔλαλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς, (Am 1,2; 3,

τ. στοματος 2344 219 1611 94 226 209s 227ss 240 270s lat
syf ar | 19 τ. ιππων] αυτων 260s 1s | και¹- αυτων² > 219
1678 598-256 | ηδικουσαν 220sss 228s | 20 ου C 2351
792-469 226 236s 267-60 104 rel. pl. | ουδε S P⁴⁷ 69 220
Q bo, ουτε A al. | κ. τα χαλκα > 792-2349 104r 325 rel.]
21 πορνειας P⁴⁷] πονηριας AS* 280ss | αυτων 3 4 P⁴⁷
syf sa Pr | 10,1 αλλον > P 253s 808-241 1s 231ss 236-283
432s 325 rel. | η > Sc P 219 253 5-743 220 104 922 217
270s [ιρις] θριξ S* | τ. κεφαλην CA 275 | 2 εχων] ειχεν 792
219 598 1-60 104s 218 εχει 260sss 35 | βιβλιδαρ. C* 219s
253 598s 35 209-237 432s, βιβλιον P⁴⁷ 1854 792-2349 336-
498 91 rel. | τ. δεξ. > C | 3 αι > S* 1611 94 1sss 267s
104s 275 | επτα > P⁴⁷ 243sss | ταις... φωναις S 2329 104s g|

- Dn 8,26;
12,4,9 4 Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἥμελλον γράφειν· καὶ ἡκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· σφράγισον ἀ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς.
- Dt 32,40 5 Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἤρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὥμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τὸν αἰώνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται, ἀλλ᾽ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἄγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὃς εὑηγγέλισεν τὸν ἑαυτοῦ δούλους τὸν προφήτας.
- Am 3,7
Dn 9,6,10
Zch 1,6
11,15; 17,17
A 3,21 6,7 7 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἡκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσαν· Ὕπαγε λάβε τὸ βιβλίον τὸ ἡνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἄγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὃς μέλι. καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς
- Ez 2,8; 3,1ss 8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἡκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσαν· Ὕπαγε λάβε τὸ βιβλίον τὸ ἡνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἄγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὃς μέλι. καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς

4 inc. κ. ηκουσα οσα ελ. P⁴⁷ bo | οτε] οσα S 243^s 432 g Ty Pr | μη - γρ.] μετα ταυτα γραφεις 219 598-35 236 pl. (267^s) 432^s | 5 εστωτα > 792 522 220 1778s 276 g sa¹ | τ. δεξιαν > A 219 598^s 2186^s 35 vg syf bo¹ | 6 εν¹ > S* P⁴⁷ 2329s 792^s 220sss 228^s 336-240 | τ. αιωνων > 598 1^s 267^s ar | αυτω¹ αυτη¹ A 598-2286 1-256 | αυτη 1¹ 2 AS* 209^s 220 1778 243ss g syf ar¹ sa Pr | εσται] εστιν S* ar | 7 τελεσθη 2351s 1854 253 260-60 104^s | ως] ο 236^s 267sss 432^s | 8 inc. κ. ηκουσα φωνην 104^s vg¹ Pr | λαλουσα, λεγουσα. 141^s 220^s 1s 35-60 336 rel. | βιβλιον CA 69s 1854 253 1841s] βιβλιδαιον 219 792^r 236^s 432 rel., βιβλαιδ. al. | 9 δουναι] δος Ps 219 253 598-261 | βιβλιον SP⁴⁷ 1854 253 1778ss 1841s, βιβλιδαι. 792^r 220 260ss 35-246 432^s rel. | κοιλ.] καρδιαν A 2349 280 229 | 10 βιβλιον S 1854 792-2349 280ss rel. pl., -λιδιον P⁴⁷, -λιδαι. 219ss 260ss 35-274 432^s 110s |

cuta fuissent septem tonitrua voces suas, ego scripturus eram, et audivi vocem de caelo dicentem mihi: Signa quae locuta sunt septem tonitrua, et noli ea scribere.

Et angelus, quem vidi stantem super mare 5 et super terram, *levavit manum suam ad caelum et iuravit per viventem in saecula saeculorum, qui creavit caelum et ea quae in eo sunt, et terram et ea quae in ea sunt, et mare et ea quae in eo sunt*, quia tempus non erit amplius; sed in diebus vocis septimi an- 7 geli, cum cooperit tuba canere, consummabitur mysterium Dei, sicut evangelizavit per servos suos prophetas.

Et audivi vocem de caelo iterum loquen- 8 tem mecum et dicentem: Vade et accipe librum apertum de manu angeli stantis super mare et super terram. Et abii ad angelum 9 dicens ei ut daret mihi librum. Et dixit mihi: Accipe librum et devora illum, et faciet amaricari ventrem tuum, sed in ore tuo erit dulce tamquam mel. Et accepi librum de manu an- 10

4 cum loc. fuissent] quae locuta sunt g Ty Pr
voces suas + et M, > AF(D g Ty Pr)

mihi > codd. g Ty Pr

et³ Z g Ty Pr] > A-JZ^cV

5 angelum AFGJMZ^{*C} Pr | vidisti JZ*

5.8 supra¹⁻² codd. pl. g

6 eo¹] illo AFMZ^cV g

~ ampl. non erit codd. g, iam non erit Ty Pr

7 canere + et A, + tunc D | consummatum est Ty

8 inc. et vox quam audivi de AF(J)Mss

et³ > AFJ^r g

9 dicit codd. Pr, ait g

librum² > A-JZV g Ty (Pr)

amaricare codd., amarum g Pr, amaritudinem Ty

5 Dt 32,40; Dn 12,7 | 6 Ap 1,18; Gn 14,22.19;
Ex 20,11; A 4,24 | 7 Ap 11,15; 17,17; L 1,70; A 3,21|
8 Ap 10,4.2 | Ez 2,8; 3,1ss

geli, et devoravi illum; et erat in ore meo tamquam mel dulce; et cum devorassem eum,
 11 amaricatus est venter meus. Et dixit mihi:
 Oportet te iterum *prophetare gentibus et populis et linguis et regibus multis.*

11,1-14 *Duo testes*

11 Et datus est mihi calamus similis virgae, et dictum est mihi: Surge, et metire templum
 2 Dei et altare et adorantes in eo. Atrium autem, quod est foris templum, eice foras, et ne metiaris illud, quoniam datum est gentibus, et civitatem sanctam calcabunt mensibus qua-
 3 draginta duobus. Et dabo duobus testibus meis, et prophetabunt diebus mille ducentis sexa-
 4 ginta amicti saccis. Hi sunt *duae olivae et duo candelabra in conspectu Domini terrae*
 5 *stantes.* Et si quis voluerit eos nocere, ignis exiet de ore eorum et devorabit inimicos eorum; et si quis voluerit eos laedere, sic oportet
 6 eum occidi. Hi habent potestatem claudendi caelum, ne pluat diebus prophetiae ipsorum; et potestatem habent super aquas convertendi

10 illum] eum AFJV g Ty Pr | **11** dicit A^c.Z^cV g Ty, dicunt A^{*}GZ^{*}C | ~ pop. et gentib. *codd.* g (Pr) | **11,1** et dict. est mihi] dicens AFJ^r g Ty Pr, stabat angelus dicens mihi D | **2** metieris FJZV(D) Pr | illud] eum *codd.*, > Ty Pr | quadrag. + et FZ* Ty | **3** saccos A-J, sacco MZ* | **4** duo¹ AZ* Ty Pr | et duo candel. > F | **5** ~ eos voluerit AFJ^r Ty^l, eis nocere vol. D | devoravit AJM | **6** cludendi AFJ | pluat + in F Ty Pr

11 Jr 1,10 (Dn 3,4)**11,1** Ez 40,3; Ap 21,15**2** Zch 12,3 O'; Is 63,18; Ps 78,1; 1 Mach 1,41s; 4,38; Dn 8,10; L 21,24; Ap 11,3; 12,6.14; 13,5**3** Ap 11,2 | **4** Zch 4,3.11-14**5** 4 Rg 1,10ss; 2 Sm 22,9; Jr 5,14; L 9,54s**6** 3 Rg 17,1; Ja 5,17; Ex 7,17.19s; 1 Sm 4,8

χειρὸς τοῦ ἄγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. καὶ λέγουσίν 11 Jr 1,10; 2¹
μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ Dn 3,4; 7¹
ἔθνεσιν καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ὁράβδῳ, λέ- 11 Ez 40,3
γων· Ἔγειρε καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ Zch 2,1s
καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν 2 C 6,16
αὐτῷ. καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ 2 Zch 12,3
ἐκβαλε ἔξωθεν καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι Is 63,18
ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν Ps 78,1
πατήσουσιν μῆνας τεσσαράκοντα δύο. καὶ δώ- 3 Dn 8,10
σω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσου- L 21,24
σιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἔξήκοντα περιβε- 12,6,13; 1
βλημένοι σάκκους. Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἔλαῖαι 4 Zch 4,3,11
καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τῆς
γῆς ἐστῶτες. καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, 5 4 Rg 1,10
πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ 2 Sm 22,9
κατεσθίει τοὺς ἔχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θε- Jr 5,14
λήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀπο-
κτανθῆναι. οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἔξουσίαν κλεῖσαι 6 3 Rg 17,1
τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας Ez 7,17-20
τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἔξουσίαν ἔχουσιν
ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ

εγεμισθη η κ. μου πικριας Sc 2329 1854 g ar Ty | 11 λε-
γει Ps 1611s 253s 598-922 664ss | 11,1 ραβδω + κ.
ειστηκει ο αγγελος Sc 2329s 1854 432s 250s Q sy ar
Vict Ty | 2 εξωθεν¹ A P⁴⁷ pl.] εσωθεν S* 2329 1ss
237 228s 250s Vict | εξωθεν² AS^c 219sss 253 598-2302
1-35 236s 432s 250s] εξω 2344 P⁴⁷ rel., εσω S* | 3 πε-
ριβεβλημενους AS* Ps 792 260ss 236s 267s 104s 920s
91 Q | 4 δυο 1² 598-256 | Kυ] θυ 598-283 | εστωτες
Css 2329s 69s 792 429s] -ωσαι rel. Hipp | 5 ει τις²]
η τις CS* 1, οστις 220s syf ar co | θεληση AS] -λησει
P⁴⁷ 2329s 1611 20ss 1841s, θελει rel. Hipp | ουτως
> A | 6 την¹ Cs P⁴⁷ P 2351 1611 253 280ss 273 1841]
> rel. Hipp | αυτα > 598-256 228s Ty |

πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν.

- <sup>,1.7; 17,8
17,3.7.21</sup> 7 Καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. καὶ τὸ πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου <sup>16,19
Is 1,9s
L 13,34</sup> 8 καὶ ὁ Κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτῶμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνῆμα. καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· ἀνάβατε ὅδε· καὶ <sup>z 37,5.10
Gn 15,12</sup> 11 <sup>Ps 104,38
J 16,20</sup> 12 Rg 2,11

7 οτε 598s 1^s 237 228-264 | θηριον + το τεταρτον A | αυτους 1^m 2 219 598-256 228^s 172 | 8 τα πτωματα S 2344 P⁴⁷ Ps 219 1611ss 220^s 598-60 250^s vg syf sa Vict Pr | αυτων¹ + εασει 236^s 432, iacebunt g vg¹ ar (Ty) | μεγαλης + αταφα 236^s | 9 το πτ.] τα πτωματα 2344 Ps 94 792 220-258 598-60 | αφησουσ. 69 792^s 253^s 260s 231^s 267 rel. g syf ar bo Pr | μνηματα Sc 209s vg syf ar¹ sa Ty Pr | 10 χαρησονται 253^s 267^s vg syf co Pr | ευφρανθησ. 2329 808^s 267 rel. vg syf co Pr | πεμπουσιν S* P 219 598s 236^s, δωσουσ. 69 792-2349 220 267^s 336-1074 91 rel. | 11 τας > Ss P 219 1854 792s 220 598-1 181-273 215sss 228^s 432^s | ημισου AS* | εν αυτοις A 2344 2329ss 94 260^s 236 pl. 240ss syf, *εις αυτους S P⁴⁷ 808-2349 209^s 267^s 336-1704 91^s Q pl. | 12 ηκουσαν Css* P 253 2256 vg syf] ηκουσα P⁴⁷ rel. | αυτοις > A 236 g Ty |

eas in sanguinem et percutere terram omni plaga quotiescumque voluerint.

Et cum finierint testimonium suum, *bestia*, 7
 quae *ascendit de abyso, faciet adversum eos bellum et vincet illos* et occidet eos. Et corpo- 8
 ra eorum iacebunt in plateis civitatis magnae,
 quae vocatur spiritualiter Sodoma et Aegyptus, ubi et Dominus eorum crucifixus est. Et 9
 videbunt de tribubus et populis et linguis et gentibus corpora eorum per tres dies et di-
 midium; et corpora eorum non sinent poni in monumentis. Et inhabitantes terram gaudebunt 10
 super illos et iucundabuntur et munera mit-
 tent invicem, quoniam hi duo prophetae cru-
 ciaverunt eos, qui habitabant super terram. Et 11
 post dies tres et dimidium *spiritus vitae* a Deo *intravit in eos. Et steterunt super pedes suos*, et timor magnus cecidit super eos, qui viderunt eos. Et audierunt vocem magnam de 12
 caelo dicentem eis: Ascendite huc. Et ascen-

7 adversus illos *codd.* g, cum eis Ty Pr

8 iaceb. DVZ g] iacent J, > A*F, ponit Pr

iacebunt *post* magnae A*cC (Ty)

et³] etiam g,>D

9 ~ pop. et trib. AFJr g Ty Pr, ~ pop. et gent.
 et trib. et ling. D

sinent g Pr] sinunt *codd.* Ty

10 illis AJZV

iocundab. AMV Pr, epulabuntur g, -lantur Ty

inhabitant terram FD Pr (MZ* g), habitantes Ty

11 intrabit, stabunt, cadet D(V), steterunt, cecidit
 g Ty (Pr) | accidit F

videbant F g, videntes, cecidit super eos Ty

12 illis *codd.* g, > Ty

~ hoc in caelum D

7 Dn 7,3.7.21; Ap 13,1.7; 9,11; 17,8

8 Ap 16,19; Is 1,9s; L 13,33s

10 J 16,20

11 Ez 37,5.10; Gn 15,12

12 Ap 4,1; 4 Rg 2,11

derunt in caelum in nube, et viderunt illos
 13 inimici eorum. Et in illa hora factus est ter-
 raemotus magnus, et decima pars civitatis ce-
 cedit, et occisa sunt in terraemotu nomina ho-
 minum septem milia, et reliqui in timorem
 sunt missi et dederunt gloriam Deo caeli.

14 Vae secundum abiit, et ecce vae tertium
 veniet cito.

11,15-21,8 *Vae tertium*
 11,15-19 *Tuba septima*

15 Et septimus angelus tuba cecinit et factae
 sunt voces magnae in caelo dicentes:

Factum est regnum huius mundi Domini
 nostri et Christi eius, et *regnabit in saecula
 saeculorum*, Amen.

16 Et viginti quattuor seniores, qui in con-
 spectu Dei sedent in sedibus suis, ceciderunt in
 facies suas et adoraverunt Deum dicentes:

17 Gratias agimus tibi Domine Deus omni-
 potens, qui es et qui eras et qui venturus
 es, quia accepisti virtutem tuam magnam et
 18 regnasti. Et *iratae sunt gentes*, et advenit ira
 tua et tempus mortuorum iudicari, et reddere
 mercedem servis tuis prophetis et sanctis et

13 in¹ > DV | die] hora g Ty Pr | occisi ADMZ^c
 V g Pr | in²] de F, a Pr | terrae moto A*F*Z* | ti-
 more FDMZ^cV Pr, agoniam Z* | conterriti sunt g,
 timuerunt Ty | 14 et> FZ g Ty Pr | ecce> F | 15 reg-
 navit AFJZ* g | amen C] >rel. g Ty Pr | 16 sedili-
 bus D| 17 ~ tibi agimus A*DM Z*Ty | *et qui ventu-
 rus es Ty] > rel. Cyp Pr | et quia F, quod g Cyp
 Pr, quoniam Ty | tuam >D | 18 tempus quo de mor-
 tuis iudicetur Cyp Ty (g) | iudicare FMZ*, >Pr

13 Ez 38,19s | 14 Ap 8,13; 9,12; 12,12

15 Dn 2,44; 7,14.27; Zch 14,9; Ex 15,18; Ps 2,2; 9,16

16 Ap 4,4.10; 7,11

17 Am 4,13 O'; Ex 3,14; Is 41,4; Ap 4,8

18 Ps 2,1.5; 45,7; 98,1; 113,13

ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἔθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἔχθροι αὐτῶν.

Καὶ ἐν ἑκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέ- 13 Ez 38,19s γας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἐπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὅνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

‘Η οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· Ἰδοὺ ἡ οὐαὶ 14 11,15; 9,12; 12,12 ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ.

Καὶ ὁ ἔβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγέ- 15 Dn 2,44; 7,14,27 Zch 14,9 Ex 15,18 Abd 21 Ps 2,2; 10,1 νοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες·

‘Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἐπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, ἠλέγοντες·

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ πατοκράτωρ, ὁ ὡν καὶ ὁ ἦν, ὃτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας· καὶ τὰ ἔθνη ὀργίσθησαν, καὶ ἥλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά

13 καὶ¹ > 69 792-2349 220-258 336^s 325-1704 91^s Q^r sa] ωρα] ημερα 2329 792^r.220 598 180ss 35 236^s 267-60 rel. g sa[εμφοβοι]εν φοβω S 2351 69 180ss syfar¹ | 14 απηλθ.] παρηλθ. S 236^s | 15 λεγοντες A 69 180ss 336^s 325 920s Qs 239ss 221^s] -ουσαι P⁴⁷ rel. | εγενοντο αι βασιλειαι 219 598 260ss 1^s 209^s 228^s 104ss | αιωνων + αμην Ss 94 220sss 181 | 16 οι¹ > AS* 233 | οι² > A P⁴⁷ 69 598-245 228^s 104s Q | ενωπιον + τ. θρονου 808^s 220 104-1704 91^r Q^r | καθηνται CS^c P⁴⁷ 1611 240ss (ar¹), οι καθηνται S* 792-2349 459-1704 91 rel. | 17 Κς S P⁴⁷ 598*] ην + και CS* P⁴⁷ fu, + και ο ερχομενος 219 226s E-273 226s 122s 276 210ss | 18 πρωτη S P⁴⁷ |

σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

<sup>3 Rg 8,1.6
2 Par 5,7
1,9,14;19,16
15,5; 4,5</sup> 19 Καὶ ἡνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὥφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη.

<sup>Is 66,7
Mi 4,10</sup> 12 Καὶ σημεῖον μέγα ὥφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, καὶ κράζει ὠδίνουσα καὶ βα-
^{1,9; Dn 7,7} 3 σανιζομένη τεκεῖν. Καὶ ὥφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἵδοὺ δράκων πυρρὸς μέγας, ἔχων κεφαλὰς ἕπτα καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἕπτὰ διαδήματα, καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτὸὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς <sup>19,15
Is 66,7
Ps 2,9</sup> 5 καταφάγῃ. καὶ ἔτεκεν υἱόν, ἄρσεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν δράβδῳ σιδηρῷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ <sup>Mt 11,2s
2,13</sup> 6 πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, δύον ἔχει ἐκεῖ τόπον ἥτοι μασ-

18 τ. μικρους κ. τ. μεγαλους Css*s P⁴⁷ 2329s | διαφθειραντ. C 2344 18 E 35s 250-616, φθειροντας P^{257-261ss 244ss 267sss (253 598) | 19 o² CA 2329s 220sss 250s 276 240s] > Ss P⁴⁷ rel. | αυτου¹] τ. θυ S 226 280ss 251 225s h ar¹, (τ.) Ku P⁴⁷ 792-2349 220 255-60 336s 325-920 2256sss 91s Q^r, 2344 104s sa Vict | κ. σεισμος > 792^r 432s 35* 104^r 325-920 91s Q^r | 12,1 περιβλεπομενη A | 2 και² C(A)Ss P⁴⁷ 253ss 240ss h g vg¹ syf ar¹ Ty] > rel. Hipp | εκραζεν C 792-177 220 267-60 250ss 1862-1704 91 rel. pl. ar, -ξεν 69 280 104s 172s Qg | 3 πυρος C 2344 2329 1611s 180-469 1ss 231 236-1876 228s 250ss 920s 617-664 Q^r | 5 αρσεν CA] αρρενα Ss P⁴⁷ rel. pl. | ηρπαγη Ss 257 214 432s 225s | 6 ειχε 220s h vg¹ sy | εκει¹ > C 2329 219s 792s 220s 598s 260ss 1s 628s vg ar¹ co Ty Pr|}

timentibus nomen tuum pusillis et magnis, et exterminandi eos, qui corruperunt terram.

Et apertum est templum Dei in caelo, et 19 visa est *arca testamenti* eius in templo eius, et facta sunt fulgura et voces et terraemotus et grando magna.

12,1-18 *Mulier et draco*

Et signum magnum apparuit in caelo: Mu- 12 lier amicta sole, et luna sub pedibus eius, et in capite eius corona stellarum duodecim. Et 2 in utero habens, *clamabat parturiens et cruciabatur ut pariat*. Et visum est aliud signum 3 in caelo: et ecce draco magnus rufus habens capita septem et cornua decem, et in capitibus eius diademata septem, et cauda eius tra- 4 hebat tertiam partem stellarum caeli et misit eas in terram; et draco stetit ante mulierem, quae erat paritura, ut cum peperisset, filium eius devoraret. Et peperit filium masculum, qui 5 *recturus erat omnes gentes in virga ferrea*; et raptus est filius eius ad Deum et ad thronum eius, et mulier fugit in solitudinem, ubi 6

18 extermin.] disperdere Cyp, corrumpere Ty

19 dei] domini D*M Ty Pr

sunt tonitrua et D, voces et tonitrua (h) Ty Pr

12,1 appar.] paruit A, visum est h Ty Pr, + mihi D

coronam F*JZ*

2 clamat CJ Ty, -avit Z* g, et clamans A
cruciatur *codd.* Ty

3 rufus] roseus Ty | eius] suis AD^rg, eorum Ty
~ sept. diademata *codd.* h g

4 trahebant DJ

5 erit A-JZV g, est h Ty Pr

deum] dominum D

19 Ap 15,5; 3Rg 8,1.6; 2Par 5,7; Ex 9,24; 19,16;

Ap 4,5 | **12,2** Is 66,7ss; Mi 4,10 | **3** Ap 13,1s; Dn 7,7|

4 Dn 8,10 | **5** Ap 19,15; 2,27; Ps 2,9 | **6** Mt 2,13;

Ap 11,2

habebat locum paratum a Deo, ut ibi pascant eam diebus mille ducentis sexaginta.

7 Et factum est proelium magnum in caelo : Michael et angeli eius proeliabantur cum draco, et draco pugnabat et angeli eius ; et non valuerunt, neque locus inventus est eorum amplius in caelo. Et projectus est draco ille magnus, *serpens* antiquus, qui vocatur *diabolus* et *satanas*, qui seducit universum orbem, et projectus est in terram et angeli eius cum illo missi sunt. Et audivi vocem magnam in caelo dicentem :

Nunc facta est salus et virtus et regnum Dei nostri, et potestas Christi eius, quia projectus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni et propter verbum testimonii sui, et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterea laetamini caeli et qui habitatis in eis. Vae terrae et mari, quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.

13 Et postquam vidit draco quod projectus esset in terram, persecutus est mulierem, quae

6 habet AFJ^r g Ty Pr | eam] illam *codd.* g | 7 magnum > A-JZV h Ty Pr | Mic(h)ahel AFJ Pr, Michiel D | praevaluerunt J | ~ amplius eorum AJV | 9 et³ > *codd.* h Pr | 10 in] de DM g Pr | dei¹⁻²] domini AJV (² Ty) | 11 eum] illum *codd.* g | animam suam AGJM g h Pr | 12 modic.] breve h Ty | modic. tempus] magnum t. non D | 13 draco > D | esset] est ADJZV g Ty

7 Dn 10,13.21; 12,1; Jud 9

8 (Ap 20,11; Dn 2,35)

9 L 10,18; Ap 20,2; Gn 3,1.14s; Zch 3,1s

10 Ap 4,11; Mt 28,18; Job 1,9ss; 2,4s; L 22,31

11 1J 2,14; Ap 7,14; 1,2; R 8,37; Mt 16,25

12 Is 44,23; 49,13; Ap 8,13

μένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἔκει τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα.

Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μι-<sup>7 Dn 10,13.2
χαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι μετὰ 12,1</sup>
τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ
οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, ἱκαὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ τόπος 8
εὑρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη<sup>9 L 10,18
ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλού- 12,31
μενος Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν 10 Gn 3,1.14
οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ 11 Zch 3,1s
ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. καὶ ἦκού- 11,15
σα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν ·</sup>

"Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ<sup>Job 1,9s
ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἔξουσία τοῦ 12,17; 7,14
Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγορος τῶν 12 R 8,37
ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. καὶ αὐτοὶ 11 Is 44,23; 49,
ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ<sup>τοῦτο εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς 12,17; 7,14
σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, 12 R 8,37
ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν
μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.</sup></sup>

Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς 13
τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκεν τὸν

εκτρεφ. 2344 792-177 35 432^s 104^r 325s 920s 91 rel. pl.
Hipp | 7 τού¹ > Ss P⁴⁷ 2329 1854^r 220-258 598-281 209-
743 104-227 2256sss 91^s Q^r | 8 ισχυσεν A 792-632 385sss
220 104 rel. pl., -υον 69 Q | τοπος] τοτε S* | αυτω 792^r
253 209^s 432^s 104-2305 218^r, -τοις Sc Ess 276 αρ | ετι >
Sc P⁴⁷ 253 236sss 104^s 270s syfar sa | 9 μετ αντ. εβληθ. >
236^s | 10 Xv] Ku C | κατεβληθη 598-181 E-245 267-60 | κατ-
ηγωρ A | αυτων] -ους A P⁴⁷ P 792 280ss 598-181 E-237
267sss 276 | 11 αιμα] ονομα 236^s | 12 κατασκην. C, κατ-
οικουντ. Ss 792 385sss 228^s 920s | ουαι + τ. κατοικου-
σι 1s 237 228^s | γην] αγαπην A | μεγαν > S ar¹ | 13 εδι-
ωκεν (S*) 1854 253 1778s g, απηλθεν εκδιωξαι P⁴⁷ |

12,6 14 ἄρσενα. καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ
 17,25; 12,7 15 ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὅπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον
 16 ποιήσῃ. καὶ ἔβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος
 1,12; 16,15 17 αὐτοῦ.^{1 J 5,10} καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί,
 ,7; Gn 3,15 καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

,7;17,3.9.12 13 Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὅνόματα βλασφημίας.
 Dn 7,7 12,3 2 καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἵ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον
 17,8 3 αὐτοῦ καὶ ἔξουσίαν μεγάλην. καὶ μίαν ἐκ τῶν

14 αἱ > Ss P⁴⁷ 2329s 792-2349 220-258 257sss 209^s 432^s
 336-1704 91^r Q^r | οπως τρεφηται 69s 808-2349 220 209^s
 267-60 104-1704 91-1734 | εκει > 920s h vg co Pr] 15 ταυτην P 598-245 228-743 680s | 16 η γη² > P⁴⁷ 219 180ss
 628 250^s 221ss g ar¹ Vict Ty Pr | 17 επι > C P⁴⁷ Pr |
 επιλοιπων S | Iu] του Iu 2329 1s 228^s 104^s 1828, του θυ S* (522), + Xu vg¹ ar¹ bo¹ Pr | 18 εσταθη Csss P⁴⁷
 2351 1854 792 265 309^s 628s lat syh ar¹ Ty Pr] -θην
 rel. | 13,1 αυτου¹] -ων S* 104s 1828 | ονοματα A 2344
 2351^s 253^s E^r 223-1704 91^r Q^r g vg¹ syh Ty¹] -μα Ss
 P⁴⁷ rel. | 2 ην > P⁴⁷ 219 792 598-256 209^s 228^s | στομα²
 > 1854 220^s 260ss 628 syf ar¹ | λεοντων S 2351 69s 1828|
 μεγαλην + εδωκεν αυτω A^c | 3 εκ > 219 598^s 1^s 209^s
 228-743 Q* (bo) |

peperit masculum: et datae sunt mulieri alae 14
duae aquilae magnae, ut volaret in desertum
in locum suum, ubi alitur per *tempus et tem-*
pora et dimidium temporis a facie serpentis.
Et misit serpens ex ore suo post mulierem 15
aquam tamquam flumen, ut eam faceret trahi
a flumine. Et adiuvit terra mulierem, et ape- 16
ruit terra os suum, et absorbuit flumen, quod
misit draco de ore suo. Et iratus est draco 17
in mulierem, et abiit facere proelium cum re-
liquis de semine eius, qui custodiunt mandata
Dei et habent testimonium Iesu Christi. Et 18
stetit supra harenam maris.

13,1-18 *Duae bestiae*

Et vidi de mari bestiam ascendentem, ha- 13
bentem capita septem et cornua decem, et
super cornua eius decem diademata, et super
capita eius nomina blasphemiae. Et bestia, quam 2
vidi, similis erat pardo, et pedes eius sicut pe-
des ursi, et os eius sicut os leonis. Et dedit
illi draco virtutem suam et potestatem mag-
nam. Et vidi unum de capitibus suis quasi 3

14 ~ duae alae *codd.* (g) h Ty Pr | in² > D | 15 ~
aquam post mul. F | 16 absorbuit] devoravit D |
17 proelium] bellum g Ty Pr | custodiunt] servant
Ty, observ. Pr | et³ + qui A | Christi > A-Z^cV g|
18 steti GMC | super ADMZV Ty | harena Z^oV |
13,1 mare AFMZ | ascendent. + et A | nomen FZ*
Ty Pr | 2 bestiam AFM g Pr | pedes² > *codd.* g Pr|
suam + et sedem suam g Ty, tronum suum Pr|
3 vidi > AGJMZ*C g Pr | suis] eius FZ^cV Ty, > D Pr

14 Is 40,31; Ap 12,2; Dn 7,25; 12,7

17 Gn 3,15; Ap 14,12; 1,2; 1 J 5,10

13,1 Ap 11,7; 17,3.9.12; 12,3; Dn 7,3,7

2 Dn 7,4ss

3 Ap 2,13; 17,8

occisum in mortem, et plaga mortis eius curata est.

Et admirata est universa terra post bestiam.
 4 Et adoraverunt draconem, qui dedit potestatem bestiae, et adoraverunt bestiam dicentes : Quis similis bestiae, et quis poterit pugnare
 5 cum ea? Et datum est ei *os loquens magna*
 et blasphemias, et data est ei potestas facere
 6 menses quadraginta duos. Et aperuit os suum
 in blasphemias ad Deum, blasphemare nomen
 eius et tabernaculum eius et eos qui in caelo
 7 habitant. Et est datum illi *bellum facere cum*
sanctis et vincere eos. Et data est illi potestas
 in omnem tribum et populum et linguam, et
 8 gentem. Et adoraverunt eam omnes, qui in-
 habitant terram, *quorum non sunt scripta no-*
mina in libro vitae Agni, qui occisus est ab
origine mundi.

morte FDJV Ty, ad mortem Pr
 post] secuta Ty, ad Pr
 4 qui] quia AFDV (Pr), quoniam Ty
 5 os loquens] loqui F, os loqui Z*
 et AFMZ g] > rel. Ty
 blasphemiae AFZV, blasphemare g, magnam
 blasphemiam Ty
 ei 1^o2 Pr
 mensibus D Ty Pr
 6 blasphemia A Pr, -miam g Ty
 7 ~ datum est codd. g (Ty Pr)
 eos] illos codd. g
 illi] ei codd. g Pr | in] super Ty
 8 adorabunt eum A-Z* g
 habitant ADJ g (Ty)
 non est scriptum nomen Ty (Pr)

5s Dn 7,8.11.25; 11,36; Ap 12,2

7 Ap 11,7; Dn 7,21

8 Ap 3,5; 20,15; Ps 68,29; Is 53,7

κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον,
καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη.

Καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὅπίσω τοῦ θη-
ρίου, ἵκαι προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδω- 4
κεν τὴν ἔξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνη-
σαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ,
καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; καὶ 5 Dn 7,8.1
ἔδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφη-
μίας, καὶ ἔδόθη αὐτῷ ἔξουσία ποιῆσαι μῆνας
τεσσεράκοντα δύο. καὶ ἦνοιξεν τὸ στόμα αὐ- 6
τοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν Θεόν, βλασφη-
μῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ,
τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. καὶ ἔδόθη 7 11,7; Dn
αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἀγίων καὶ νι-
κῆσαι αὐτούς, καὶ ἔδόθη αὐτῷ ἔξουσία ἐπὶ
πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.
καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἵ κατόικοι τες 8 12,12; 3,
ἐπὶ τῆς γῆς, ὃν οὖ γέγραπται τὸ ὄνομα 17,8
[αὐτῶν] ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ Dn 12,1
ἔσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ps 68,29
Is 53,7

εσφραγισμ. 1854 257ss 228^s 267^s 225^s | εθαυμασθη A
(P⁴⁷) 219 598-256 236-743 (C) | εν ολη τη γη 598-256 236-
743 | 4 οτι εδωκ.] τω δεδωκοτι 792^r 253s 432^s 104^r 325-
498 91^r Q^r | θηριω 1^r 2 219 598ss 259-256 209^s 267^s 680,
1^r 3 P⁴⁷ | το θηριον² A 792 236^s 920 | και³] η 1734 ar
sa Ty, > 94 792-2349 260ss 104 517-1704 91^s Q^r | δυνα-
τος 69 808-2349 432^s 104^r 336^s 91^s Q^r | 5 βλασφημιας
CSs P⁴⁷ 1611 94 253 598 265 1s 920s vg (bo)] -μα A 2329
219 280ss 259 236^s 267^s 250^s. -μιαν rel. pl. Iq | εξουσ. + πο-
λεμον 2329 141^s 280ss E 35^s 228^s 432^s 104 91^r Q^r bo,
> Ss 792 | 6 βλασφημιας CSs P⁴⁷ 1854s 598 1 231 250^s
240ss] -μιαν rel. Iq | αυτου³ Iq] + και Sc P 219 1778s 598-
743 Q* vg ar co Ir Ty | 7 εδοθη 1^r 2 Cs P⁴⁷ P 69 253
598-256 228-743 227 ar¹ sa Iq | κ. λαον > P⁴⁷ 219 598-281
231s 267-60 ar bo | 8 αυτον] αυτω Ss 1611-808 20 598-
245 228-60 104-922 240 rel. | ων] ου C 2344 1854 253
280ss 1828 Iq | τα ονοματα S P⁴⁷ Ps 219 792 260ss 1s
Ess 236^s vg ar | αυτων S* P⁴⁷ 2329 1611 260ss 265 240ss
279 syh] αυτου CA 2344 1854 253 280ss 1828 Iq, > rel. |
εσφραγισμ. 808 253 2286 1s 231 214 237 336 Ty |

⁹ Εἴ τις ἔχει οὗτος, ἀκουσάτω. ¹ εἰ τις εἰς αἰχ-
^{14,12} μαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει εἴ τις ἐν
^{Jr 15,2} μαχαίρῃ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀπο-
^{It 26,52} κτανθῆναι. ²Ωδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις
τῶν ἀγίων.

¹⁰ Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς
^{Mt 16,13} γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ
^{7,15)} ἐλάλει ὡς δράκων. καὶ τὴν ἔξουσίαν τοῦ πρώ-
^{13,1-7} του θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ
ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας
ίνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ
^{16,14} ¹¹ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. καὶ
^{It 24,24} ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ίνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ
^{Th 2,9s} οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν
^{19,20} ¹² ἀνθρώπων καὶ πλανᾶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ
^{It 12,2ss} τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι
ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν
ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὃς ἔχει
¹⁵ τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. καὶ ἐδόθη
αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου,
ίνα καὶ λαλῆσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ

**10 ει τις¹ - υπαγει A 2344 | inc. ει τις εχει αιχμαλ. υπαγει
141-2349 E 35²67-60 336^s 325-1704 91^r 224^r | εις αιχμαλ.¹
+ απαγει 2351 250^s g syf sa (bo) Pr Ir,>CS P⁴⁷ P 2329
1611 253^s 598-226 231^s 209^s 236^s 240^s ar¹ Iq | αποκτεινει
S 236^s (250ss 240ss) g syf Iq,>792-2349 325-1704 91 rel.
pl. | εν μαχαιρῃ² >792^r 220 325-1704 91^r 224^r | 11 δυο
> 2344 792-2349 209^s 325s 920-1704 91^r Q^r | 12 εποιει¹
280ss vg ar¹ Hipp Ty Ir, ποιησει^{bis} 250^s syf | εποιει²
2329s 808-2349 E 267-60 104s 325-1704 91^s Q^r vg ar co |
13 ποιησει 260ss 231s 250^s syf ar¹ sa bo¹ Ty Ir, εποιει
E* 216 vg¹ ar¹ bo¹ Pr | ποιη >, καταβαινη 69 632-2349
209^s 432^s 104^r 325-1704 91 rel. sa (Hipp) | 14 πλανησει
am syf co Ir, + τους εμους 808-2349 Ess 223^s 325^s 91
al. | ος Cs 2344 P⁴⁷ P 1854 257-226 259s 231s E 273 236^s
250^s] o rel. | εχει] ειχε(v) 792-2349 35 209^s 267-60 104^r
325 rel. | 15 αυτω P⁴⁷] αυτη Cs P* syf | θηριου 1²
2344 69 236-247 336ss sy ar¹ bo Hipp, 1³ C 253 181
215, τη εικονι του ποιησαι οσοι P⁴⁷ |**

Si quis habet aurem audiat.¹ Qui in captivitatem duxerit, in captivitatem vadet; qui in gladio occiderit, oportet eum gladio occidi. Hic est patientia et fides sanctorum.

Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, et habebat cornua duo similia Agni et loquebatur sicut draco. Et potestatem prioris bestiae omnem faciebat in conspectu eius; et fecit terram et habitantes in ea adorare bestiam primam, cuius curata est plaga mortis. Et fecit signa magna, ut etiam ignem faceret de caelo descendere in terram in conspectu hominum. Et seduxit habitantes in terra propter signa, quae data sunt illi facere in conspectu bestiae, dicens habitantibus in terra, ut faciant imaginem bestiae, quae habet plagam gladii et vixit. Et datum est illi ut daret spiritum imagini bestiae, et ut loquatur imago bestiae et faciat

9 aures FZ Ty Pr

audiat + quid spiritus dicat D

10 duxerit DV g] > AFM. captivitatem 1^2 Ty
vadit AFJM g, cadet D

eum + in FJ Ty

11 ~ agni similia Ty | agno D g

12 fecit] facit FZ* g Ty, > Pr

inhabitantes Fr Pr (Ty)

eam AF Ty

13 facit F Ty

14 seducit Fr g, -cet A

in terra^{1]} terram AFZ(V) Pr

15 inc. et dictum est Pr | imagini] simulacro Ty
bestiae + ut moveatur et D

~ ut et codd. | loqueretur Pr

10 Jr 15,2; Mt 26,52; Ap 14,12

11 Ap 16,13

12 Ap 13,1-7

13 Dt 13,2ss; Mt 24,24; 2 Th 2,9ss

14 Ap 19,20; 20,3.8

15 Ap 15,2; Dn 3,5s

ut *quicumque non adoraverint imaginem* bes-
 16 tiae, occiduntur. Et faciet omnes pusillos et
 magnos, et divites et pauperes, et liberos et
 servos habere caracterem in dextera manu
 17 sua aut in frontibus suis; et ne quis possit
 emere aut vendere, nisi qui habet caracterem,
 aut nomen bestiae aut numerum nominis eius.
 18 'Hic sapientia est. Qui habet intellectum,
 computet numerum bestiae. Numerus enim
 hominis est et numerus eius sescenti sexa-
 ginta sex.

14,1-5 *Electi cum Agno*

14 'Et vidi, et ecce Agnus stabat supra mon-
 tem Sion, et cum eo centum quadraginta quat-
 tuor milia habentes nomen eius et nomen
 2 Patris eius scriptum in frontibus suis. Et au-
 divi vocem de caelo tamquam vocem aquarum
 multarum et tamquam vocem tonitri magni,
 et vocem, quam audivi, sicut citharoedorum
 3 citharizantium in citharis suis. Et *cantabant*

adoraverit, occidatur (A)F-Z*V g, adorabant, oc-
 ciderentur Pr

16s caracter. AF(J)V, notam D^m Ty Pr

16 sua] eorum Ty, > *codd.* Pr

17 caract. nominis bestiae (A)FDMZCV (Pr)

aut² (J) g Ty] et Pr, * > *rel.*

18 ~ est sap. DZ* g Ty (Pr)

eius + est *codd.* g

14,1 agnum stantem Cyp (g Pr) | super FD t Ty,
 in Cyp Pr

eo Cy Ty Pr] illo *codd.* g

habentia D

2 cithariz. + voce magna D

16 Ap 16,2; 14,9.11; 19,20; 20,4

18 Ap 17,9; 15,2; 3 Rg 10,14; Esd 2,13

14,1 Ap 7,3s; 3,12; 22,4; Ez 9,4

2 Ez 1,24; 43,2; Ap 1,15; 5,8

3 Ap 5,9; Ps 32,3; 39,4; 143,9; Is 42,10

[ίνα] ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μι- 16 16,20; 20,4 κροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, οὐα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χει- 17 ρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐ- τῶν, καὶ οὐα μὴ τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆ- σαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὄνοματος αὐτοῦ.

Ὦδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων οὐοῦν ψηφι- 18 17,9; 15,2 σάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἔξακό- σιοι ἔξηκοντα ἔξ.

Καὶ εἶδον, καὶ ἴδοὺ τὸ ἀρνίον ἐστὸς ἐπὶ 14 Ez 9,4 τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσερά- 7,4; 3,12; κοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐ- 22,4 τοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμ- μένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. καὶ ἀδουσιν ὡς ὠδὴν 2 Ez 1,24; 43 1,15

ινα² A Ps 219 265 237 104^s 240ss 221sss vg syf sa Hipp] > rel. | τη εικ.²] την εικονα A 1sss 228^s 267^s 104 | 16 ποι- ησει S^c 2329 226 vg syf ar¹ co Iq Vict Ps.Amb | χαραγ- ματα P^{47*} 808-2349 Fsss 432^s 104^r 325-1859 91^r Q^r sa Ty | τ. μετωπων P⁴⁷ 219 792s 253 E 598-60 920^r Q vg ar¹ Pr | 17 και > CS* 1611 792 236-283 217 syf ar¹ co Iq Ty | χαρ. τ. θηριου η το ονομα αυτου η S 220^s co (P⁴⁷ ar) | το ονομα] τ. ονοματος C 598s 237 228^s vg¹ syf Iq Pr | 18 και -αυτου] εστιν δε P⁴⁷, > S 253 228^s syf| εξηκοντα] δεκα C ar¹ Iq^c Ty^c, πεντε 2344 | 14,1 το¹ > P⁴⁷ P 219 598-245 215sss 228-60 250ss | αυτου¹+αριθ- μος 141-2349 228^s 104-1704 91^r Q^r | ονομα 1 2 P 40 253 265 1 ar¹ | 2 και 2 3 2344 236^s 42^c | η φωνη ην] φωνην P⁴⁷ P 1854 598-256 236-743 | ως³+φωνην P⁴⁷ 253 | 3 ως CA 598s 260ss 1 256ss 236-283 240ss vg syf Ty] > 2344 P⁴⁷ rel. |

- , 32,3; 39,4;
 95,1; 143,9
 Is 42,10
 5,9
- καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν
 τεσσάρων ζῷων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐ-
 δεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν φύσην εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν
 τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἵ τις γορασμέ-
 νοι ἀπὸ τῆς γῆς. οὗτοί εἰσιν οἵ μετὰ γυναι-
 κῶν οὐκ ἐμοιλύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗ-
 τοι οἵ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἀν ὑπάγῃ.
 5 οὗτοι τις γοράσμησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρ-
 χὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, καὶ ἐν τῷ στόματι
 αὐτῶν οὐχ εὑρέθη ψεῦδος· ἀμωμοί εἰσιν.
- 2 C 11,2
 E 5,27
- 8,13 6 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσ-
 ουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγ-
 γελίσαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ
 Ex 20,11 7 ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ
 λαόν, ἱλέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν
 Θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἡλθεν ἡ ὥρα
 Ps 145,6 τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιή-
 σαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν
 καὶ πηγὰς ὑδάτων.
- Dn 4,27
 8,2; Is 21,9
 Jr 51,7s
- 8 Καὶ ἄλλος δεύτερος ἄγγελος ἤκολούθησεν
 λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ
 ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς
 πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη.

4 ουτοι εισιν > A 209s (sa) | ουτοι² + εισιν 2329 792r
 E 35^s 267-60 104 rel. ar bo Pr | ουτοι³ + υπο Iu 69s 808r
 E 35 432s 104r 325-1704 91s Q^r syh | απ αρχης S 260s
 336s | 5 ψευδος] δολος 1 237 228s | αμωμοι Cs P 253 598s
 259-256 242 g vg¹] + γαρ 2344 P⁴⁷ rel. | 6 αλλον > S* P⁴⁷
 219s 1854s 792r 220s 598-181 209s 228-743 325-1704 91s
 Q^r sa | ευαγγελισασθαι SP⁴⁷ 2329 219 231s 236s 223s 250ss
 al. | επι¹ Csss P⁴⁷ Ps 1611s 280ss 250s] > rel. | καθημ.]
 κατοικουντας A 2344 219s 792 220 231s 236s, + τ. κατοικ.
 598s 260-181 209s 228s | 7 θν] Kν 69 792-2349 220s 104-
 1704 91r Q^r vg | προσκυν. αυτον τ. ποιησαντα 792r 236s
 325-1704 91r Q^r | 8 δευτερος > 69 598s 239 | αγγελος
 > CS* P⁴⁷ 1854 240ss syf | λεγων 8 9 S* 325 | επεσε²
 > CS^c 1854 pl. 253s 598s 231s 104-1704 91r Q^r bo | πεπο-
 τικεν] πεπτωκαν Sc P⁴⁷ 1854 181 ar¹ co Pr |

quasi *canticum novum* ante sedem et ante quattuor animalia et seniores, et nemo poterat dicere canticum nisi illa centum quadraginta quattuor milia, qui empti sunt de terra. Hi 4 sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati; virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum quo-
cumque ierit. Hi empti sunt ex hominibus pri-
mitiae Deo et Agno, et *in ore eorum non 5
est inventum mendacium*; sine macula enim
sunt ante thronum Dei.

14,6-20 *Iudicii adnuntiatio et exsecutio*

Et vidi alterum angelum volantem per me- 6
dium caeli, habentem evangelium aeternum,
ut evangelizaret sedentibus super terram et
super omnem gentem et tribum et linguam
et populum, ¹ dicens magna voce: Timete Do- 7
minus et date illi honorem, quia venit hora
iudicii eius, et adorate eum, *qui fecit caelum
et terram, mare et fontes aquarum.*

Et alias Angelus secutus est dicens: *Ce- 8
cidit, cecidit Babylon illa magna, quae a vino
irae fornicationis suae potavit omnes gentes.*

3 quasi] tamquam D, > g t Pr | **4** se non coinqui-
naverunt Cyp Pr | hi² + qui AZ, + sunt qui D Cyp
Ty Pr | abierit ADJZ* g, vadit t Cyp Pr | homin.]
omnibus A*FJMZ* Pr | primitiae] ab initio t Ty, ab
exordio Pr | **5** eorum] ipsor. *codd.* g Ty | enim>A*
FMZ^cV g Ty | *ante thr. dei>A-JZV g t Ty Pr]
6 caelum *codd.* g t (Cy Ty Pr) | sedent.] habitanti-
bus D Ty | **7** dicentem AD t Cyp Pr | metuite po-
tius Cy Pr | deum *codd.* (t) Cyp Pr | terram + et
AJM g Cyp | mare + et omnia quae in eis sunt D
Z^eV Cyp | **8** irae> Ty F | potionavit AFD, bibe-
runt D^m g, ceciderunt universae civit. Pr

4 2C 11,2; 1C 7,34; Ap 5,9; Ja 1,18 | **5** Ps 31,2; Is 53,9;
So 3,13 | **6** Ap 8,13 | **7** Ap 15,4; Eccl 12,13s |
8 Ap 16,19; 17,2,5; 18,2-24; Is 21,9; Dn 4,27; Jr 51,7s

- 9 Et tertius angelus secutus est illos dicens voce magna: Si quis adoraverit bestiam et imaginem eius et acceperit caracterem in
 10 fronte sua aut in manu sua, et hic bibet de vino irae Dei, *quod mixtum est mero in calice irae ipsius*, et cruciabitur igne et sulphure in conspectu angelorum sanctorum et ante con-
 11 spectum Agni; *et fumus tormentorum eorum ascendet in saecula saeculorum*, nec habent re- quiem die ac nocte, qui adoraverunt bestiam et imaginem eius, et si quis acceperit carac- terem nominis eius.
- 12 Hic patientia sanctorum est, qui custodiunt
 13 mandata Dei et fidem Iesu. Et audivi vocem de caelo dicentem mihi: Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodo iam dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis; opera enim illorum sequuntur illos.
- 14 Et vidi, et ecce nubem candidam, et *super nubem sedentem similem Filio hominis*, ha- bentem in capite suo coronam auream et in manu sua falcem acutam.

9 tertius ang. Z Pr] ~ ang. tert. A^cM Ty, alias angelus tertius A*-J (g) | adorat g Cyp Ty Pr
 10 biberit FZ^eV
 qui mixtus (A)FJ^r, mixto g Cyp Pr
 11 ~ in saec. -orum ascendit AFJZ, -det MV g
 Cyp Ty (DGC)
 habebunt Cyp Ty Pr | adorant g Cyp Ty Pr
 12 hic] haec D Pr | est > F
 13 mihi > AFJ^r Ty
 14 supra FZ g
 ~ filio hom. similem D

9 Ap 13,16 | 10 Is 51,17; Ps 74,9; Ap 15,7; 16,19;
 19,20; 21,8; Jr 25,15; Ez 38,22 | 11 Is 34,9s; Ap 19,3;
 13,16 | 12 Ap 12,17; 2,13; L 8,15 | 13 Mt 11,28s;
 Is 57,2; Hb 4,10 | 14 Dn 7,13; 10,16; Mc 4,29

Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἦκολούθησεν αὐτῷ 9 13,12-17
 τοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις προσκυνεῖ 10,28
 τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει 10 16,19; 19
 χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν 10 Is 51,17
 χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ 10 Ps 74,9
 θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν 10 Gn 19,24
 τῷ ποτηρίῳ τῆς ὁργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται 10 Ez 38,22
 ἐν πυρὶ καὶ θείᾳ ἐνώπιον ἀγγέλων ἀγίων 10 Jr 25,15
 καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. καὶ ὁ καπνὸς τοῦ 11 Is 34,9s
 βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, 11 19,3
 καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς 11
 οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, 13,16
 καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ δόνόματος αὐτοῦ.

Ὦδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἀγίων ἐστίν, οἱ τη- 12 13,10; 12,
 ροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν 13 Is 57,2
 Ἰησοῦ. Καὶ ἥκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λε- 13 Hb 4,10
 γούσης· γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυ- 13 1 C 15,5
 ρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦμα, 13
 ἵνα ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· 13
 τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

Καὶ εἶδον, καὶ ἴδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ 14 Dn 7,13; 14
 τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον νίδιν ἀνθρώπου, 14 Mt 13,39
 ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν 14
 καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὅξυν.

9 αυτοῖς] αυτῷ A ar¹ bo¹ Pr | εν>²60ss vg Ps. Amb|
10 εν τω ποτ.] εκ τ. ποτηρίου A 104^s | βασανισθησονται
 A 2344 219s 1841s 110 | των αγιων αγγ. 141^s 209-1732
 237 267-60 104-1704 91^r Q^r sa (αγιων> A 2344 792s 282
 274 1828 bo) | 12 εστιν+ωδε 598-60 104^r | τ. τηρουν-
 των S 219 1611 220^s 240ss | Iu+Xu 236^s ar¹ bo | 13 λεγ.
 + μοι 220^s 598-60 g vg¹ ar¹ Pr | Kω] Xω C P 1854
 792 Ty | ναι> S* P⁴⁷ 336^s ar¹ bo | αναπαησ. AS P⁴⁷]
 -παυσονται C 219 598sss 1 259 181ss E* 228^s 104 pl.,
 -σωνται 2344 rel. pl. | γαρ Csss P⁴⁷ Ps 1611ss 253^s 265
 240ss vg ar¹ sa Ty Pr] δε rel. | 14 x. ειδον> S 1854
 syf | υιω C P⁴⁷ 94 808ss 598-245 228-616 498-617 | εχοντα
 S*P⁴⁷ 808 253 280ss 236 pl. 325^s 467ss vg |

- Jl 3,13 15 Και ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ,
χράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς
νεφέλης· πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον,
ὅτι ἥλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισ-
μὸς τῆς γῆς. καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς
νεφέλης τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ
ἔθερισθη ἡ γῆ.
- 17 Και ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ
ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὅξυν.
- 14,15 18 Και ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιασ-
τηρίου, ὁ ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἔφώ-
νησεν φωνῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ
ὅξυν λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὅξυν
καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς
γῆς, ὅτι ἥκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. καὶ ἔβα-
λεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν,
καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπέλον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν
εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὸν μέγαν.
- 19,15 19 Jl 3,13 20 Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἐξωθεν τῆς πόλεως καὶ
Is 63,3 ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν
τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἐξακοσίων.
- 7; 12,1,3; 15 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ
11,18 μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας
Lv 26,21

15 ναου] ουρανου ²¹⁹ 94 E 598-743 104^r | ηλθεν+σου
²¹⁹ 598s ^{260s} 265-273 ^{274s} ^{228s} | η ωρα θερ.] ο θερισμος
P⁴⁷ | θερισαι] τ. θερισμου S ^{220s} 598-60 ²²¹ ar¹ sa | 16 τη
νεφελη 808 180ss 104s 325s 920s ²⁷⁶ Q pl., την-λην C
2344 Ps 792 385ss ²⁵³ ²⁵⁷⁻²⁸³ 432s 680-616 ^{240ss} 91s |
του²] αυτου P⁴⁷ 598-226 ^{256s} 209ss | 18 εξηλθεν>A P⁴⁷
1611 ²⁵³ 598s ^{260ss} ²⁴² g vg¹ | ο CA 2329] > 2344 P⁴⁷
rel. | εφων.+εν 2329 1611 792sss 385r ^{228s} 104-616 920s
91-664 ^{224s} al. | φωνη AS 180ss ^{253s} 2302 920s 2256s
^{240ss} ²¹⁶ Q h vg syf ar sa] κραυγη P⁴⁷ rel. | ηκμασεν
η σταφ. τ. γης 808 141r 2349 250-1704 91r Qr | 19 εις τ.
γην] επι τ. γης S ^{220s} 498s (P⁴⁷) | τ. μεγαν C P 792r
²²⁰ 598-226 1s 181-273 ^{228s} 432s 325-227 91s Qr (A
2329 ^{259s*})] τ. μεγαλην rel. pl., τ. μεγαλου P⁴⁷ | 20 μεχ-
qi P⁴⁷ | διακοσιων S* 203 syf, quingentis g |

Et aliis angelus exivit de templo clamans 15
voce magna ad sedentem super nubem: *Mitte*
falcem tuam et mete, *quia venit hora ut me-*
tatur, quoniam aruit messis terrae. Et misit 16
qui sedebat super nubem falcem suam in ter-
ram, et demessa est terra.

Et aliis angelus exivit de templo, quod 17
est in caelo, habens et ipse falcem acutam.

Et aliis angelus exivit de altari, qui ha- 18
bebat potestatem supra ignem; et clamavit
voce magna ad eum, qui habebat falcem acu-
tam, dicens: *Mitte* falcem tuam acutam et
vindemia botros vineae terrae, quoniam ma-
turae sunt uvae eius. Et misit angelus falcem 19
suam acutam in terram, et vendemiavit vineam
terrae et misit in lacum irae Dei magnum; *et* 20
calcatus est lacus extra civitatem, et exivit san-
guis de lacu usque ad frenos equorum per
stadi a mille sescenta.

15,1-16,21 *Septem phialae*

Et vidi aliud signum in caelo magnum et 15
mirabile, angelos septem habentes plagas sep-

15 alter *codd.* g, > Ty
nubem + dicens D

16 messa ADGJMC Ty (Pr), messuit terram FV,
demessus est terram h

17 aliis > D

18 exivit > A-JV g Pr

habebat^{1]} habet *codd.* g, habens Ty Pr
ad eum > A*FGMC Ty

~ ad eum voce magna D

habebat^{2]} habet A*DV, habenti Ty

19 acutam > *codd.* g h Ty

20 calcatum est torcular Ty (Pr)

de laco F] de torculari Ty, inde Pr

a stadiis m. quingentis g | mille > A*

15 Jl 3,13; Mc 4,29; J 4,35 | **18** Ap 6,9; 8,3.5; 9,13;
16,7 | **19** Ap 19,15 | **20** Jl 3,13; Is 63,3 | **15,1** Ap 12,1.3;
11,18; 16,17; Lv 26,21

tem novissimas quoniam in illis consummata est ira Dei.

2 Et vidi tamquam mare vitreum mixtum igne, et eos qui vicerunt bestiam et imaginem eius et numerum nominis eius, stantes
3 super mare vitreum, habentes citharas Dei ¹ et cantantes canticum Moysi servi Dei et canticum Agni dicentes:

Magna, et mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens, iustae et verae sunt 4 viae tuae, Rex saeculorum. Quis non timebit te, Domine, et magnificabit nomen tuum? quia solus pius es, quoniam omnes gentes venient, et adorabunt in conspectu tuo, quoniam iudicia tua manifesta sunt.

5 Et post haec vidi, et ecce apertum est templo *tabernaculi testimonii* in caelo, et exierunt septem angeli habentes septem plagas de templo, vestiti lino mundo et candido et 7 praecincti circa pectora zonis aureis. Et unum de quattuor animalibus dedit septem angelis

2 tamquam] sicut Ty, velut Pr, > F | eius¹] illius *codd.* g | supra FJMV g | eius²] illius DV | 3 sunt^{1·2} > *codd.* g t (Ty) | tuae + domine J g | saecul.] caelorum A, gentium g, omnium gent. Pr | 4 te > A FJ g Ty Pr | domine > J* h g Ty Pr | magnificavit AFJ | pius] sanctus g Ty | es > A*J | manifestata AMV (g) h t Pr | 5 et¹ > J Ty | et² > A* Ty | 6 septem² > A | lino] lapide AFMV, linteamen J(D) g h t, linum mundum (g) Ty | et² > *codd.* Ty | 7 unus ex AFJsV(D) h t Ty

2 Ap 4,6; 13,15.18; 5,8

3 Ex 15,1.11; 34,10; Dt 32,4; Ap 5,9.12; Ps 110,2; 139,14

4 Jr 10,6s; 16,19ss; Ps 85,9; Ap 14,7

5 Ex 40,34

6 Ap 1,13

7 Ap 4,6ss

πληγὰς ἐπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἔτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ.

Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὄντος αὐτοῦ ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ. καὶ ἄδοντιν τὴν φύσεως τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν φύσην τοῦ ἀρνίου, λέγοντες ·

Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σοῦ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὄδοι σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν. τίς οὖν μή φοβηθῇ, Κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὅσιος, ὅτι πάντα τὰ ἐθνη ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἔφανερώθησαν.

Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἦνοί γη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἔξηλθον οἱ ἐπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἐπτὰς πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. καὶ ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἐπτὰς ἄγγέλοις ἐπτὰ φιάλας

1 ταυταις 598-265 E-215 1876ss | 2 εκ²>S P⁴⁷ 2329 220
 104^r | αυτου¹+ κ. εκ τ. χαραγματος αυτου² 19 598-743
 250-367 | εχοντας+ τας 180sss 220ss 209s 104-456 91sss
 Q pl. | κιθαρ. + Κυ S | 3 βασιλευ, > ο S* 1854 808sss
 385-2349 267^s | εθνων] αιωνων CS*s P⁴⁷ 94s 1778 265
 240ss vg sy ar Ps. Amb, παντων τ. εθν. h ar¹ Pr | 4 τις
 σε ου μη φοβ. P⁴⁷ 2329 280ss 273, > μη S 265 240ss |
 φοβ. + σε 792^r 220 260ss E 35 236 432^s 104-2305
 218^r vg sy co | οσιος] αγιος 69 792^r 267-60 104 rel. |
 παντα τα εθνη] παντες 792^r 104-1704 91^r Q^s 221^s | σου²
 + Κε A 26 209s 240ss | 5 και+ ιδου 2344 h vg ar¹ bo
 Pr Ps.Amb | 6 οι²>Ss P⁴⁷ 1854 253 262 792 1s Ess 236^s
 267^s 1006 Q 368 | εκ τ. ναου] εκ τ. ουρανου 280, 1957^s
 > 69 792^r 250-1704 91-1734 | λινον] λιθον CA 253s^{ss}
 vg¹ Ps.Amb | 7 εν> S* P⁴⁷ 598-256 236-743 104^r |
 εδωκαν P⁴⁷. 231s |

2 4,6; 13,15.
 5,8

Dt 32,4
 Jos 14,7
 5,9.12
 Ex 15,1.1.
 34,10
 Ps 110,2;
 138,14;144
 Jr 10,6.7
 Ps 85,9
 Ma 1,11

11,19
 Ex 40,34
 1.13
 Lv 26,21
 Ez 28,13

4,6ss; 14,1

Lv 26,21
Ex 40,34
3 Rg 8,10
Is 6,4
Ez 44,4

Is 66,6
Ps 68,25
Jr 10,25
So 3,8
15,7

Dt 28,35
Ez 9,10s

Ex 7,17-21

Ex 7,19-24
Ps 77,44
s 118,137;
144,17
Ex 3,14
Dt 32,4
Is 41,4
Is 49,26
Ps 78,3

χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄρχι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

16 Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἔξεχεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἐλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ κάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.

3 Καὶ ὁ δεύτερος ἔξεχεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν, τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

4 Καὶ ὁ τρίτος ἔξεχεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· δίκαιος εἰ, ὁ ὡν καὶ ὁ ἥν, **6** ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας. Ὅτι αἷμα ἀγίων καὶ

αιωνων + αμην S 226 181 209^s 215 1828 syf bo | **8** ναος + εκ του P⁴⁷ 792^r 250-1704 91-1734 | επτα²> P 598-35 236-60 g | **16,1** εκ τ. ναου] εκ τ. ουρανου 42s 468. vg¹ ar co Ty, > 69 792^r 104^r 325 517 920^s 91^r Q^r | επτα² > Ps 792 598-35 236-283 432^s | τ. θυ > 598-256 | **2** πρωτος + αγγελος 2329 792 257 226 181 236^s 250^s ar¹ bo Ty Pr | ~ πον. κ. κακον S P⁴⁷ 1778ss | **3** δευτερος Css^c P⁴⁷ Ps 1611ss 240ss h vg¹ ar¹ sa¹ Pr] + αγγελος 2344 rel. | ζωης CA 1611 240ss] ζωσα Ss P⁴⁷ Ps 219 253^s 598-620 Q,>792^r 250-1704 91^r 224^r ar¹ bo¹ Pr | **4** τριτος + αγγελος 2344 219 220^s 598-60 250^s sy ar¹ bo Ty Pr | **5** ην + και P⁴⁷ 257 226s 1 228^s 240ss | o³> CA P⁴⁷ 1854 808 180^r 220 104-459 336-456 498s 91sss Q-1734 | **6** αιματα¹ S 219 336^s | αγιον C 260ss 233 1094 |

septem phialas aureas, plenas iracundiae Dei viventis in saecula saeculorum. *Et impletum est 8 templum fumo a maiestate Dei et de virtute eius, et nemo poterat introire in templum, donec consummarentur septem plagae septem angelorum.*

Et audivi vocem magnam de templo di- **16**
centem septem angelis: Ite et effundite sep-
tem phialas irae Dei in terram.

Et abiit primus et effudit phialam suam **2**
in terram, *et factum est vulnus saevum et*
pessimum in homines, qui habebant caracte-
rem bestiae, et in eos, qui adoraverunt ima-
ginem eius.

Et secundus angelus effudit phialam suam **3**
in mare, *et factus est sanguis tamquam mortui,*
et omnis anima vivens mortua est in mari.

Et tertius effudit phialam suam super flu- **4**
mina et super fontes aquarum, *et factus est*
sanguis. Et audivi angelum aquarum dicen- **5**
tem: Iustus es, Domine, qui es et qui eras
sanctus, qui haec iudicasti, ¹*quia sanguinem* **6**

*septem² > F | fiolas D | iracundia FJ, ira g h t Ty
Pr | **8** a maiestate] claritatis Ty | de > DJ Ty Pr |
introire] intrare g Ty Pr | **16,1** et² > M g Ty Pr |
fundite D | **2** et⁴ g Ty Pr] ac *codd.* | pessim.] pesti-
ferum J | habent FJMV Pr | caracter F | in³ > F²
DGJC| **3.8.10.12** angelus > AFJsV (g h Pr) | **5** aquar.]
quartum FV g Pr | domine > AFJsV g h Ty Pr | qui³]
quia ADM g Ty Pr*

8 Ex 40,32s; 3 Rg 8,10; Ez 44,4; Is 6,4

16,1 Ps 68,25; Is 66,6; Jr 10,25; Ap 15,7

2 Ap 8,7; Dt 28,35; Ex 9,10s

3 Ap 8,8; Ex 7,17-21

4 Ap 8,10; Ex 7,19-24; Ps 77,44

5 Ex 3,14; Dt 32,4; Ps 118,137; 144,17; Is 41,4

6 Is 49,26; Ps 78,3; Sap 11,7

sanctorum et prophetarum effuderunt, et sanguinem eis dedisti bibere; digni enim sunt.

7 Et audivi alterum ab altari dicentem: Etiam, *Domine Deus omnipotens, vera et iusta iudicia tua.*

8 Et quartus angelus effudit phialam suam in solem, et datum est illi aestu adfligere homines et igni; et aestuaverunt homines aestu magno et blasphemaverunt nomen Dei habentis potestatem super has plagas, neque egerunt paenitentiam ut darent illi gloriam.

10 Et quintus angelus effudit phialam suam super sedem bestiae, et factum est regnum eius tenebrosum, et commanducaverunt linguas suas prae dolore ¹et blasphemaverunt Deum caeli prae doloribus et vulneribus suis, et non egerunt paenitentiam ex operibus suis.

12 Et sextus angelus effudit phialam suam *in flumen illud magnum Eufraten et siccavit aquam eius, ut praepararetur via regibus ab ortu solis.* Et vidi de ore draconis et de ore bestiae et de ore pseudoprophetae spiritus tres

6 effuder. g Ty Pr] fuderunt *codd.*

ut digni sunt AGJMV, quia digni sunt morti D

7 alterum > FDMV Ty

ab altari] de alt. DMC, > A, altare F, aram Ty
dicentem DC g Ty Pr] dicens AFJsV

8 aestus F

adfligere DV] adficere *codd. pl.* g, urere Ty

et³ > FD Ty, in g

11 et²] ac D

~ dolor. suis M (g), > suis¹ F | et vulneribus > Ty

12 illum AM Pr

praeparetur AD (g) Pr

7 Ap 9,13 | 8 Ap 8,12 | 9 Ap 16,11.21; 9,20s |

10 Ap 9,1; Ex 10,21; Is 8,21s | 11 Dn 2,20 | 12 Ap 9,13s;

Is 11,15s; 44,27; 41,2.25 | 13 Ap 12,9; 13,1.11; 20,10;

3 Rg 22,21ss; Ex 8,3

προφητῶν ἔξεχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς δέδωκας πιεῖν· ἀξιοί εἰσιν. Καὶ ἤκουσα τοῦ ψυσιαστη- 7 9,13; 19,2
ρίου λέγοντος· ναί, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκρά- Ps 18,9s
τωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

Καὶ ὁ τέταρτος ἔξεχεν τὴν φιάλην αὐτοῦ 8 8,12
ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί· καὶ ἐκαυματίσθησαν 9 16,11.21;
οἵ ἀνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν 9,20s
τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἔξουσίαν
ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας καὶ οὐ μετενόησαν δοῦ-
ναι αὐτῷ δόξαν.

Καὶ ὁ πέμπτος ἔξεχεν τὴν φιάλην αὐτοῦ 10 Ex 10,21
ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βα-
σιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασῶντο τὰς 11 16,9
γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου· καὶ ἐβλασφήμη- Dn 2,19
σαν τὸν Θεόν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐ-
τῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενό-
ησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

Καὶ ὁ ἕκτος ἔξεχεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ 12 Gn 15,18
τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν Εὐφράτην· καὶ ἔξη- Dt 1,7
ράνθη τὸ ὅδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς Jos 1,4
τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἥλιου. Καὶ Is 11,15s;
εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ 41,2.25; 44,2'
τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος 13 Jr 50,38
τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα 12,9; 13,1.11
Ex 8,3
3 Rg 22,21s

7 ηκουσα + εκ 2329 1 259s 237 228-743 ar¹ | 8 τεταρτ. +
αγγελος Ss 2329 1854s 220s 598-60 250s 225s syf vg
ar¹ co Ty | αυτω> SP⁴⁷ 920sss | εν > S 598s | 9 εβλασφ.
+ οι ανθρωποι 792r E 35s 228s 432 104.1704 91r Qr |
το ονομα] ενωπιον A bo¹ | 10 πεμπτ. + αγγελος 2344
2329 219 280ss 598.60 250s, > 1s | εσκοτισμενη Sc
219 792 231s 236 1876s 267s 367 456 | 11 εβλασφημουν
P⁴⁷ 280ss g ar¹ sa | και 2^3 S 231s 172 270s 256* |
12 εκτος + αγγελος 2344 2329 598s E 237 267.280 336-
616 vg syf ar bo Ty | μεγαν + τον CAP⁴⁷ 2329 69s
792 226 236-743 250s 240ss 270s | ανατολων A 219 808
260ss 1s 231-283 432s 276 | 13 εκ του 1^2 C 180ss
261 325 517 Prisc |

13,13; 19,19 14 ὡς βάτραχοι εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης τοῦ

^{3,18}
^{1 Th 5,2} 15 Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἴματια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον ἐβραΐστι Ἀρμαγεδών.

^{Jdc 5,19.31}
^{4 Rg 9,27;}
^{23,29}
^{Zch 12,11} 16 βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον

^{Is 66,6} 17 Καὶ ὁ ἔβδομος ἔξεχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἄέρα· καὶ ἔξηλθεν φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ [τοῦ οὐρανοῦ] ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα·
^{10,7; 11,15}
^{,;8,5;11,19} 18 γέγονεν. καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἶος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας. καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη. καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἐπεσαν. Καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. καὶ πᾶσα νῆσος ἐφυγεν, καὶ ὅρη οὐχ εὑρέθησαν καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία

ως βατρ.] ωσ(ει) βατραχους S* P⁴⁷ 219 808 253 498s, + εκπορευθεντα 236^s, 1849 > 598-2302 1*^s | 14 δαιμονων 94 20 598-60 | α εκπορ.] εκπορευεσθαι S* (P⁴⁷) 219 1854s 792 598-273 E 236-283 240ss | 15 ερχεται S* 241 220^s syf (ar¹ Pr) | ασχημ οσυνην] αισχυνη 228 283 459ss 920sss | 16 συνηγαγον S syh | Μαγεδων 792s 180-2349 236^s 325 517 920-1704 91^s 224^r, -εδδων 1611 253 2t,2 Q | 17 εβδ.+αγγελος S^c 598-60 250^s 240ss g syf ar bo Ty Pr | μεγαλη > A 219 598^s 1^s 209^s 743 | τ. ναου > 1854s 792 598-256 E* 236-283 743 ar¹ | τ. ουρανου] τ. θυ S, > A 2344 P⁴⁷ 2329 69s 280ss 265 240ss vg sy ar¹ co Pr | 18 εγενετο¹ > 94 792^r 267^s 104-1704 91^r Q^r fu | ανθρωπ. S P⁴⁷ 2329 219sss 598^s 259-209 236s 240ss] οι ανθρ. rel. pl. | ανθρωπος εγενετο A bo¹, ~ 220^s ar¹ | 19 η πολις τ. εθν. επεσεν S* 792 syh | θυ + του S 236^s | το > S 1854 253 1918 1006 | τ. οργης > 69^r g ar¹ | 21 ως > S* 94 141]

immundos in modum ranarum. Sunt enim spiritus daemoniorum facientes signa et procedunt ad reges totius terrae congregare illos in proelium ad diem magnum omnipotentis Dei.

¹⁴ Ecce venio sicut fur. Beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, et videant turpitudinem eius. Et congregabit illos in locum, qui vocatur hebraice Hermagedon.

Et septimus angelus effudit phialam suam in aërem, et exivit vox magna de templo a throno dicens: Factum est. ¹⁵ Et facta sunt fulgura et voces et tonitrua, et terraemotus factus est magnus qualis numquam fuit, ex quo homines fuerunt super terram, talis terraemotus sic magnus. Et facta est civitas magna in tres partes, et civitates gentium ceciderunt, et Babylon magna venit in memoriam ante Deum, dare illi calicem vini indignationis irae eius. Et omnis insula fugit, et montes non sunt inventi. Et grando magna sicut talentum descen-

¹⁴ et] qui Ty, > AJM
procedent AFJ*V, exeunt Ty Pr
~ dei omnipot. codd. g (Ty), dei > D

¹⁵ felices qui vigilabunt Cyp | videatur turpitudo D, videat turpit. suam Pr (Cyp)

turpidinem F

¹⁶ congregavit AFMV g Pr
hebraeiae AF

Hermagedon AJ(DM), Magedon FV, Armageddon al.

¹⁸ factus est > F Pr

¹⁹ memoria FV, in mentem deo venit Ty, recordata est, sub conspectu Dei venit Pr

illi] ei codd. g Ty Pr

eius] Dei D, suaे Ty Pr, > g

14 Ap 13,12; 11,7 | **15** Mc 13,33-37; 1 Th 5,2; Ap 3,18]

16 Jdc 5,19; 4 Rg 9,27; 23,29; Zch 12,11 | **17** Ap 10,7; 11,15; Is 66,6 | **18** Ap 4,5; Ex 19,16; Dn 12,1 | **19** Dn 4,27; Is 51,17; Jr 25,15; Ap 14,10 | **20** Ap 6,14; 20,11 |

21 Ap 16,9; Ex 9,23

dit de caelo in homines, et blasphemaverunt Deum homines propter plagam grandinis, quoniam magna facta est vehementer.

17,1-19,10 *Meretricis interitus*

17 Et venit unus de septem angelis, qui habebant septem phialas, et locutus est mecum dicens: Veni ostendam tibi damnationem meretricis magnae, quae sedet *super aquas multas*, ¹*cum qua fornicati sunt reges terrae, et inebriati sunt qui inhabitant terram de vino prostitutionis eius.* Et abstulit me in spiritu in desertum. Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemiae, habentem capita septem et cornua decem. Et mulier erat circumdata purpura et coccino et inaurata auro et lapide pretioso et margaritis, habens poculum aureum in manu sua plenum abominatione et immunditia fornicationis eius. Et in fronte eius nomen scriptum, mysterium: Babylon magna, mater fornicationum et abominationum terrae. Et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum et de sanguine martyrum Iesu. Et miratus sum cum vidi sem illam admiratione magna.

21 ~ homines deum *codd.* g (Ty Pr) | magnificata est D*G* | 17,1 habebat FM^e g, qui habeb.] habentibus Cy Ty Pr | est, dicens > D | sedit M, sedentis Cyp Ty Pr | 2 habitant D Ty | 3 ~ desertum (-to) FMV g Pr, in spir. *codd.* g Pr (Ty Cyp) | 4 mulier > D | abominationum ADMV (Cyp) Ty Pr | immunditiae A^eM Cyp, Pr -tiarum D Ty, + et FD Cyp | 6 ~ cum vidi sem admirat. sum, > et³, illum D

1 Ap 15,1; Jr 51,13

2 Is 23,17; Ap 14,8; 18,3; Jr 25,15s

3 Dn 7,7; Ap 13,1

4 Ez 28,13.16; Jr 51,7

5 Ap 14,8; 2 Th 2,7; Dn 4,27 | 6 Ap 18,24

καταβαίνει τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους,
καὶ ἔβλασφήμησαν οἱ ἀνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ
τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ
πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἄγγέλων τῶν 17 ^{15,1}
ἔχόντων τὰς ἐπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ ^{Jr 51,13}
λέγων· δεῦρο, δεῖξο σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης
τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν,
¹ μεθ' ἣς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ 2 ^{Is 23,17}
ἔμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ 14,8; 18,3
οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς 3 ^{Dn 7,7}
ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθη-
μένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον ὄνόματα
βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέ-
κα· καὶ ἡ γυνὴ ἣν περιβεβλημένη πορφυροῦν 4 ^{Ez 28,13.}
καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ ^{Jr 51,7}
λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον
χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμά-
των καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ 5 ^{2 Th 2,7}
ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυσ-^{14,8; 16,1}
τήριον, *Βαβυλὼν* ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορ-
νῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. καὶ εἶδον 6 ^{Dn 4,27}
τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν
ἀγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ.
καὶ ἐθαύμασα ἴδων αὐτὴν θαῦμα μέγα.

αυτη 1611 220 236^s 244^s 104s 424 325 617-1094 225^s |
17,1 εκ >S 265 236^s 240ss Hipp | λεγων+μοι 2344 1854
598^s 1^s 209-743 | τ. υδατων των (P⁴⁷) 94 792^s 220 432^s
104^s 325-1704 91^s Q^r | 2 επορν.] εποιησαν πορνειαν S
1778s | 3 εν > 808 180-2349 920-1704 270s 218^r | γε-
μοντα AS* Ps 253 262 Hipp | ονοματων 2344 253 598-
237 267-60 250^s 240 91^s | εχοντα S P 253, εχων A 2329
808 598 260s 215sss 267s 104^s 217 1852s | 4 πορφυραν
94 598-60 250s 91-314 664-270 | αυτης²] τ. γης 2329 69s
253 141^r 336^s 325-1704 91^r Q^r Hipp, + κ. τ. γης S co|
6 εκ¹ > Ps 94 141-2349 336^s 424 325-498 91sss Q^r Hipp|
εκ τ. αιμ.¹] τω αιματι S* 220 1778s | Iu 2344] > 213 598-
256 267s 1859 |

7 Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· διὰ τί ἔθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος
 ḏn 7,3; 12,1 8 τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὃν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται.
 13,18.1 9 ἩΩδε ὁ νοῦς ὃ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὅρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ’ 10 αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν· Ὁι πέντε ἔπεσαν, ὁ εἰς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὕπω ἥλθεν, καὶ 17,8; 19,20 11 ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς ὅγδοος ἔστιν, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἔστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἂ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὕπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἔξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὃραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν δύναμιν καὶ [τὴν] ἔξουσίαν 13,1; 17,16 12 αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι Κύριος κυρίων ἔστιν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί.

Dt 10,17
Dn 2,47

19,16,14

8 υπαγει A 1611 253 226 256 267sss 680 2256 Iq Hipp Pr]-γειν rel. | θαυμασθησονται A P 1611 | κατοικ. τ. γην 69 808 141^r 220 228^s 336^s 218-1704 Q^r | τα ονοματα Ss 2329 219 1611 792 1778s 104^s 91^s | βλεποντες 219 792 E 256sss 228^s 432^s Hipp | παρεστιν Sc 219 598^s 259ss 243^s 244^s 336 | 10 επεσαν + και 1s 270s syf ar | εστιν + και 228^s 270s vg ar bo¹ | 11 αυτος] ουτος S 94 180^r 220 104^r 172 325-1006 Q^r | 12 ουπω] ουκ A fu | 13 την²> A 808 141^r 220 104^r 325^s 240-1734 | δωσουσιν 94 236^s vg bo Iq Pr|

Et dixit mihi angelus: Quare miraris? Ego 7 dicam tibi sacramentum mulieris et bestiae, quae portat eam, quae habet capita septem et cornua decem. Bestia, quam vidisti, fuit et non 8 est, et *ascensura est de abyso* et in interitum ibit; et mirabuntur inhabitantes terram quorum non sunt scripta nomina in libro vitae a constitutione mundi, videntes bestiam, quae erat et non est. Et hic est sensus, qui habet 9 sapientiam. Septem capita septem montes sunt, super quos mulier sedet, et reges septem sunt. Quinque ceciderunt, unus est et alius nondum 10 venit, et cum venerit, oportet illum breve tempus manere. Et bestia, quae erat et non 11 est et ipsa octava est et de septem est, et in interitum vadit. *Et decem cornua*, quae vi- 12 disti, *decem reges sunt*, qui regnum nondum acceperunt, sed potestatem tamquam reges una hora accipient post bestiam. Hi unum consilium habent et virtutem et potestatem suam bestiae tradent. Hi cum Agno pugnabunt, et 14 Agnus vincet illos, quoniam Dominus dominorum est et Rex regum, et qui cum illo sunt, vocati, electi et fideles.

7 ~ tibi dicam *codd.* Ty | quae^{2]}] qui A*FJ | ~ de-
cem cornua FD g | 8 bestiam AF* Pr | et²> D | mi-
rabantur AF | quae] quia AJM, quoniam Ty | est +
et advenit g, et adhuc ventura erit Ty (Pr) | 9 ha-
bet + in se D | 10 ~ et unus est, alius M, > et Ty|
11 interitum] perditionem Cyp Ty Pr | vadet A-JcSv|
12 nondum] non F | accipient] -unt AFJM Ty Pr|
13 ~ trad. bestiae D | tradunt A, dant g Ty | 14 vo-
cati + et DGJ(M) Ty Pr | vocati > g | ~ fideles et
rex regum D

8 Ap 17,11; 9,11; 13,1ss; Dn 7,3

9 Ap 13,18

11 Ap 17,8; 19,20

12 Ap 17,16; 13,1; Dn 7,20.24

14 Dt 10,17; Dn 2,47; Ap 19,16.19.14

15 Et dixit mihi: Aquae, quas vidisti ubi meretrix sedet, populi sunt et gentes et linguae.
 16 Et decem cornua, quae vidisti in bestia, hi odient fornicariam et desolatam facient illam et nudam, et carnes eius manducabunt et ipsam igni concremabunt. Deus enim dedit in corda eorum ut faciant quod placitum est illi, ut dent regnum suum bestiae donec consumantur verba Dei. Et mulier, quam vidisti, est civitas magna, quae habet regnum super reges terrae.
 18 Et post haec vidi alium angelum descendenter de caelo, habentem potestatem magnam, et terra illuminata est a gloria eius. Et exclamavit in fortitudine dicens: *Cecidit, cecidit Babylon magna* et facta est *habitatio daemoniorum* et custodia omnis spiritus immundi et custodia omnis volucris immundae et odibilis; quia *de vino irae fornicationis eius biberunt omnes gentes, et reges terrae cum illa*

15 aquae] -as AFJsV adNov Pr | meretrix + illa
 Cy Ty
 populi + et turbae g (Cyp) Ty Pr
16 in bestia] et bestiam *codd.* g Pr, > Ty
17 ut¹ + non FV
 ~ illi placit. est AFJsV Pr, sententiam eius Ty
 darent D, et tradere Pr
18 mulierem FV Ty | reges] gentes D
18,1 a > A Pr | gloria] claritate Ty Pr
2 in forti voce AFJsV, magna et forti D g Pr
 daemon.] draconum D
 immundi + et omnis bestiae immundae g (Pr)
 et odib. > A-JV Ty
3 inc. et quia A | de ira, > vino *codd.*

15 Ap 17,1; Is 8,7; Jr 42,2; 51,13 | **16** Ap 17,12s |
17 Ap 10,7 | **18** Ps 2,2; 88,28; Ap 18,10 | **18,1** Ap 10,1;
 Ez 43,2 | **2** Ap 14,8; Is 13,21; Jr 50,39 | **3** Is 23,17;
 Jr 25,15.27; Na 3,4

Καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ 15 17,1; Is 8,7
πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη
καὶ γλῶσσαι. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ 16 17,12s; 18,8
τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην, καὶ
ἡρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνήν, καὶ
τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατα-
καύσουσιν ἐν πυρί. ὅ γὰρ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς 17 10,7
καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ
ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν
αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἀχρι τελεσθήσονται οἱ λόγοι
τοῦ Θεοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις 18 18,10
ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων
τῆς γῆς.

Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαί- 18 10,1; Ez 43,2
νοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἔξουσίαν μεγά-
λην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ.
καὶ ἔκραξεν ἐν ἴσχυρᾷ φωνῇ λέγων· Ἔπεσεν 2 Dn 4,27
ἐπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοι- 14,8
κητήριον δαιμονίων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύ- Is 13,21;21,9
ματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὁρνέου 34,11.14
ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, ὅτι ἐκ τοῦ οἴ- Jr 9,11;50,39
νου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκαν 51,8
πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' Is 23,17
Dn 4,27
14,8
Is 13,21;21,9
34,11.14
Jr 9,11;50,39
51,8
Jr 25,15.27;
51,7
Na 3,4

15 ειπεν A vg sy ar¹ co Pr | ειδες + κ. η γυνη Ess 91s
256 | 16 και²] επι vg¹ syf ar¹ | γυμνην + ποιησουσιν
αυτην 69 808 180r E 35s 104-456 91sss 279r | εν > S P
250s 920s Q | 17 και 1 2 A 2329 94 236-244 vg | τελεσ-
θωσιν 2329 69s 792r 220 228s 104 rel. | 18 η μεγαλη] τ.
θυ 920sss | βασιλεων + επι 141r 104 325s 920sss 270s
Q^c rel. pl. | 18,1 inc. και μετα 792 598-283 432s 104 680s
250s | 2 φωνη + μεγαλη 598-256 228-743, κ. μ. 219 209s
280ss g Hipp | επεσεν² > S 69 808r 598s 231 336s 250ss
325-1704 91r Q^r ar¹ co | δαιμονιων AS 2329 1611 253
262 240ss Q vg sa Hipp] -νων rel. | ακαθ.¹ + κ. μεμισημ.
A 280 336s g ar Hipp | ορνεου] θηριου A Hipp (2329
1611 424) | 3 τ. οινου > CA 1611 253 | ~ τ. θυμου τ.
οινου P 219 598-60 218ss ar Hipp | πεπτωκαν CA 231,
-κασιν S 141r 256 209s 459r Q pl. Hipp (1854 253 260s 229)|

αὐτῆς ἐπόρευεσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.

- <sup>48.20;52,11
Jr 50,8;
51,6.9.45</sup> 4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἐξέλθατε ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
- <sup>Gn 18,20s
Jr 51,9</sup> 5 <sup>Ps 136,8
Jr 50,15.29
2 Th 1,6</sup> 6 Ἁἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώσατε τὰ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ὦ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν.
- <sup>Jr 50,29
Is 47,7s</sup> 7 ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι κάθημαι βασίλισσα καὶ <sup>Is 47,9
Jr 50,34
17,16</sup> 8 χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω· διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἵσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν.
- <sup>Ex 26,16;
27,30.33.35
Is 23,17
17,2</sup> 9 *Kai κλαύσονται καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγον-*
- <sup>Ez 26,17
14,8; Is 21,9
Jr 51,8</sup> 10 *της πυρώσεως αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγον-*

στρηνου C 808^r 280ss 262 1sss 228-743 368s | 4 εξελθε C 1611 808^r 253-258 181 104-1704 91 rel. Cyp Pr | 5 εμνημ. + αυτης 180^r E 432^s 172s 920-1704 224-1734 | 6 απεδωκ. + υιιν 219 E 598-60 367ss 276 91^s g vg¹ ar Ty | διπλα + ως κ. αυτη κ. 180ss 260ss 208^s 325 920s 270s Qsss 225ss | 7 εαυτην Sc 2329 69sss 808 220^s 598-181 205-237 267-60 680s 250^s 240-1094 110s 221^s | κ. πενθος¹ > 2344 257s 1*sss Esss 267-60 | καθημαι] καθως 141^r 325 920s 218-1734, καθιω 69 Q | 8 ημερα] ωρα 69 792 m Cyp Pr | Ks > A 240ss 270 | ο θις > 808 253^s 262 920s 91^s syf ar¹ Pr Ap | 9 κλαυσουσιν C P 69ss 141^r 226s 236^s 432 rel. Hipp | κλαυσ. + αυτην P 1854 257s 1-256 236^s 267^s 276 | κ. στρηνιασ. > S* 456 Ty | πυρωσ.] πτωσεως S* |

fornicati sunt, et mercatores terrae de virtute deliciarum eius divites facti sunt.

Et audivi aliam vocem de caelo, dicentem : 4
Exite de illa populus meus, ut ne participes sitis delictorum eius et de plagis eius non accipiatis. Quoniam pervenerunt peccata eius usque 5 ad caelum, et recordatus est Dominus iniquitatum eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit 6 vobis et duplicate duplia secundum opera eius, in poculo, quo miscuit, miscete illi duplum. Quantum glorificavit se et in deliciis 7 fuit, tantum date illi tormentum et luctum : quia in corde suo dicit : Sedeo regina et vidua non sum et luctum non videbo. Ideo in una 8 die venient plagae eius, mors et luctus et fames, et igne comburetur, quia fortis est Deus, qui iudicabit illam.

Et flebunt et plangent se super illam reges 9 terrae, qui cum illa fornicati sunt et in deliciis vixerunt, cum viderint fumum incendii eius, longe stantes propter timorem tormentorum 10

sunt 1^2 J | 4 de caelo > F | ut] et JV Pr | ne] non D g | particeps sis et ne perstringaris plagis Cyp Pr | 5 peccata] delicta Cy Pr | domin.] deus FV Ty, + deus Cyp Pr | 6 ideo reddet ei dupla, et in quo poculo miscuit duplum remixtum est ei Cyp (Pr) | illis J | et¹ > Fr | vobis > A-J | quo] quod ADJV | miscite AF*JsV | 7 in tantum dabitur ei cruciatus et luctus Cyp (Ty) Pr | tormentorum D | video D | 8 iudicavit AFMV Pr, -cat D g | 9 delic. + eius J

4 Is 48,20; 52,11; Jr 50,8; 51,6.9.45; 2 C 6,17; 1 T 5,22; 2 J 11

5 Gn 18,20s

6 Jr 50,15.29; Ps 136,8

7 Is 47,7s

8 Is 47,9; Jr 50,31-34

9 Ap 17,2; 18,18; Ez 26,16; 27,30-35; Is 23,17; Ps 47,5ss

10 Ap 18,17; Ez 26,17; Jr 51,8

ei⁹ dicentes: Vae, vae, civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis, quoniam una hora venit iudicium tuum.

- 11 Et negotiatores terrae flebunt et lugebunt super illam, quoniam merces eorum nemo emet
 12 amplius: merces auri et argenti et lapidis pretiosi et margaritae et byssi et purpurae et serici et cocci, et omne lignum thyinum et omnia vasa eboris et omnia vasa de lapide pretioso et aeramento et ferro et marmore,
 13 ⁊ et cinnamomum et odoramentorum, et unguenti et thuris et vini et olei et similae, et tritici et iumentorum et ovium et equorum et rhedarum et mancipiorum et animarum hominum. Et poma desiderii animae tuae discesserunt a te, et omnia pingua et praeclara perierunt a te, et amplius illa iam non invenient.
 15 Mercatores horum, qui divites facti sunt ab ea, longe stabunt propter timorem tormentorum eius flentes ac lugentes ⁊ et dicentes:

10 tuum] suum D, eius g

11 negotiat.] mercatores g Ty Pr
emet ⁊ et D

12 mercedem DV Ty, mercem AMV g
margariti A, -tis FV, -tarum g Pr
sirici FV(J) Pr

13 cinnam. ⁊ et amomum AFJMV (D, g)
et⁸ > AF

redarum AD^r g, raed. F, rhedae Ty, vehicula Pr

14 poma] ⁊ tua, > tuae AFJss (Pr)

desiderii] concupiscentiae Ty Pr, discessit pl.
clara AGJVC Pr, splendida g Ty

15 horum] hominum V| 15.19 divites facti] ditati Ty
ac] et FD Ty Pr

11 Ez 27,36.31

12s Ez 27,12s.22

14 Ez 27,36.31; Ap 18,3

16 Ap 17,4

τες· οὐαὶ οὐαί, ἥ πόλις ἥ μεγάλη, Βαβυλὼν ἥ πόλις ἥ ἵσχυρά, ὅτι μιᾷ ὕρᾳ ἥλθεν ἥ κρίσις σου.

Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσιν καὶ πεν- 11 Ez 27,36.31
θοῦσιν ἐπ^ο αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς
ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ 12 Ez 27,12s.22
λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ βυσσίνου καὶ
πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν
ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ
πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ
καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, καὶ κιννάμωμον 13 Ez 27,13
καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λί-
βανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ
σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ
ὅδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. καὶ 14
ἥ δπώρα σοῦ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλ-
θεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ
λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ
αὐτὰ εὑρήσουσιν.

Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ^ο 15 Ez 27,36.31
αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦν-

10 ουαι²> 2329 219 598^s 231s 244ss | οτι> 2344 | μιαν
ωραν A 1611 265 276 240^s | 11 κλαυσουσ. κ. πενθησουσ.
2329 219s 141^s 104-498 91^r Q vg ar co Hipp | επ αυτην]
εφ εαυτους 238ss 259-256, -τοις 219 226 237 233-264 | 12 μαρ-
γαριτων S 1611 280ss 226s 172ss 240^s] -τας C P Hipp,
-ταις A, -του rel. | κ. πορφυρας > A | σιρικου Css Ps
1854 598 E 104s 336s 1006 627s] συρ. 792 181 231 628s
270s 225^s 368s, σηρικ. rel. | κ. σιρικ. > 1sss 920s 1859|
ξυλου] λιθου A 628c 1841s vg Ps.Amb | κ. μαρμαρ.>S
1s | 13 κινναμωμου (S) 69 792s 522s 253 1778s 209^s 680^r
91 1934 314 664 1094 Q 221^s Hipp | κ. αμωμ.>S^c 1854^s
220 265-281 209^s 228-60 104^r 325-617 al. Q vg¹ Hipp | 14 απ-
ωλοντο S 432^s 104^s 582 218 lat syh co, απηλθεν 2329
792 598-283 104-172 (209^s) | ευρης 1854s 141^s 231 236^s
91^s Hipp¹, -ησεις 598s 257^s 1s 35 209^s 228s 432^s g ar Ty
Pr | 15 τουτων] σου Hipp (Pr) |

17,4 16 τες, Ἱλέγοντες· Οὐαὶ οὖτις, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσίῳ καὶ λίθῳ
 Is 23,14 17 Ez 27,27ss τιμώντις καὶ μαργαρίτῃ, ὅτι μιᾶς ὕδρας ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἔργαζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν Ἱκαὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὅμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθουντες, λέγοντες· Οὐαὶ οὖτις, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾧ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾶς ὕδρας ἡρημώθη. Εὐφραίνουν ἐπ' αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἄγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.
 Ez 26,21 21 Dn 4,27s Jr 51,63s Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἵσχυρὸς λίθον ὃς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· Οὕτως δομήματι βλημήσεται Βαβυλὼν
 Is 24,8 22 Ez 26,13 ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. καὶ φωνὴ κιθαρωδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν

16 inc. καὶ λεγ. Ps 219 94 792s 385^s 35s 236-922 250^s 920^s vg syf ar Hipp Ty | οὐαὶ² > 808^r 60 336^s 325-1704 270s Q^r | οὐαὶ^{ter} 250^s | βυσσον 792^r 267^s 104^s 42-1704 270s Q^r | εν > A Ps 792^r 253 262 104 rel. | μαργαριτη Css Ps 1611 808 253 240ss ar¹ co (Hipp) Pr] -ταις rel.]
17 τοπον] τ. πλοιων P 792 598-60 91^s Ty (Hipp), ποντον 276 vg bo Pr | πλεων. (ο) ομιλος 1s 228^s | 18 εκραξαν CA Ps 1611 280 1678 598s 628 218ss 240ss vg Hipp | βλεπ.] ορωντες 1s 228^s, λεγοντες S* 265 270s | καπνον] τοπον A 1611 vg Ps.Amb | πολει+ταυτη C 2329 680s vg syh ar co Ty Pr | 19 εκραξαν CA 2329 256 218 vg ar¹ Hipp Ty | κλαιοντ. τ. πενθουντες > A 792 1s 231 | ουαὶ² > S 219 1854 141 180sss 367 240ss 221sss | 20 καὶ οι² > C 219 808 280ss 598-245 228^s 743 276 g vg¹ ar Ap| 21 ισχυρος> (S*)A 792 | μυλικον C, -ινον A 253 | ετι+εν αυτη S 69 1828 Q (ar¹) | 22 και¹ > S 2329 280ss 1s|

Vae, vae civitas illa magna, quae amicta erat byssso et purpura etocco et deaurata erat auro et lapide pretioso et margaritis; quoniam una hora destitutae sunt tantae divitiae. Et omnis gubernator et omnis, qui in lacum navigat *et nautae, et qui in mari operantur,* longe steterunt¹ et clamaverunt videntes locum incendii eius dicentes: Quae similis civitati huic magnae? *Et miserunt pulverem super capita sua et clamaverunt flentes et lugentes* dicentes: Vae, vae civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes, qui habebant naves in mari de pretiis eius; quoniam una hora desolata est. Exsulta super eam, caelum et sancti apostoli et prophetae, quoniam iudicavit Deus iudicium vestrum de illa.

Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum et misit in mare dicens: Hoc impetu mittetur Babylon civitas illa magna, *et ultra iam non invenietur.* Et vox citharoedorum et musicorum et tibia canen-

16 byssino AFM(J) Pr (g Ty)

16-19 dicentes² D | erat²] est AJsV g, > F | deaurata] ornata Ty, culta Pr

17 omnes², navigant DM

lacum] *locum AFJV(M) g | in illum locum navigabant g

in mari] maria AJM, mari F, mare Ty

19 lugent. + et AGJCV g (Pr)

illa > AFJM g | illa magna > D

habent *codd.* g Ty Pr

20 sancti + et AFJsV Pr

vestrum] nostrum g, verum D, > Ty

21 mittitur F, demolietur Pr

~ magna illa civ. FDJV, illa m. c. A Ty

17 Ez 27,27ss | **18** Ez 27,32; Is 34,10 | **19** Ez 27, 30-34; 26,19 | **20** Dt 32,43; Is 44,23; Jr 51,48 | **21** Ez 26,21; Jr 51,63s | **22** Is 24,8; Ez 26,13

tium et tuba *non audietur in te amplius*, et omnis artifex omnis artis non invenietur in te amplius, et vox molae non audietur in te amplius, et lux lucernae non lucebit in te amplius, et vox sponsi et sponsae non audietur adhuc in te; quia mercatores tui erant principes terrae, quia in beneficiis tuis erraverunt omnes gentes. Et in ea sanguis prophetarum et sanctorum inventus est et omnium, qui interfecti sunt in terra.

19 Post haec audivi quasi vocem turbarum multarum in caelo dicentium:

Alleluia: Salus et gloria et virtus Deo nostro est, quia vera et iusta iudicia sunt eius, qui iudicavit de meretrice magna, quae corrupit terram in prostitutione sua, et vindicavit sanguinem servorum suorum de manibus eius.

Et iterum dixerunt: Alleluia. *Et fumus eius ascendit in saecula saeculorum.* Et ceciderunt seniores vigintiquattuor et quattuor animalia, et adoraverunt Deum sedentem super thronum, dicentes: Amen, alleluia. ¹ Et vox de throno exivit dicens:

22 te¹] ea FC(V) g | te²] ea CV | amplius 1[~]2 F | te³] ea FCV | **23** in te¹] tibi *codd.* g Pr | benefic. A F*J* | **19,1** vocem + magnam *codd.* g, magnarum Ty (Pr) | turbarum FGJM (g) Ty Pr] tubar. ACV, aquarum D | salus] laus AM | **2** ~ eius sunt DMV g | qui] quia F*M g Pr (Ty) | eius²] tuis A | **4** deum > D | amen + et J Beat

23 Jr 7,34; 16,9; 25,10; Is 23,8; 47,9

24 Ap 6,10; 17,6; 18,20; 19,2; Mt 23,35ss; Jr 51,49

19,1 Ap 4,11

2 Ps 18,10; 118,137; Dt 32,43; Ap 16,7

3 Ap 14,11; Is 34,9s

4 Ap 4,10; Is 5,14; 6,1

5 Ps 21,24; 133,1; 134,1; 114,13

και σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι,
 ἵκαὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνη ἐν σοὶ ἔτι, καὶ 23 Jr 7,34;16
 φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν 25,10
 σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἥσαν οἱ μεγιστᾶ-
 νες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανή-
 θησαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προ- 24 6,10; 17,6
 φητῶν καὶ ἀγίων εὑρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγ- 19,2
 μένων ἐπὶ τῆς γῆς. Mt 23,35
 Jr 51,49

Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην 19 11,15
 ὅχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων · Ps 103,35

·Ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ
 δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δί- 2 16,7; 6,10
 καὶ αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην 4 Rg 9,7
 τὴν μεγάλην ἥτις ἔφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορ- Ps 13,9s;
 νείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων 118,137
 αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς. Dt 32,43

Καὶ δεύτερον εἶρηκαν · Ἀλληλούϊα· καὶ ὁ 3 Ps 103,35
 καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰώνας τῶν Is 34,10
 αἰώνων. καὶ ἐπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι 4 5,14
 τέσσαρες καὶ τὰ τέσσερα ζῷα, καὶ προσεκύνη-
 σαν τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέ-
 γοντες · ἀμήν, ἀλληλούϊα. καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ 5 Ps 21,23;
 θρόνου ἔξηλθεν λέγουσα · 114,13; 13
 134,1

πασης τεχν. > AS bo | ετι 2^3 S 94 792 385sss ^260s
 214 ^228s 172 920sss ^239s syh (syf ar) | ετι^3^ετι^2 23 181
 236-247 | 23 και 1^2 A 2329 ^246 628 1862 ^221sss | και^3
 + φωνη C 2329 920 syf Hipp | 24 αιμα Css Ps ^219 94
 253s ^262 1s ^236s verss. Hipp] -ματα 2344 rel. | εσφρα-
 γισμ. 808 ^220 231 ^228s | 19,1 inc. και μετα 2344 ^219 ^220s
 598-60 ^276 syf ar | ως > ^219 792s ^220s 598-256 209s ^228-
 743 104r 935s g sy ar sa' Ty | δοξα + κ. η τιμη 2329
 1s 209s ^228-743 syh ar' | τ. θυ] Κω τω θω 1s ^228s (^219
 259s 209s vg sy) | 2 πορνην] πολιν 69s 94 792 1678 209s
 1732 ^229 986 | ητις-γην > 598sss ^226 ^257s ^231s | 4 τ.
 θρονου 94 782 ^253s 598-60 336s 920-1704 ^225s | 5 απο]
 εκ S^es 219s 94 598-35 al.| θρονου] ουρανου 69 ^243s Q Pr|

Αἰνεῖτε τῷ Θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, [καὶ] οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.

- 11,15,17
Dn 10,6
1,24; 43,2
92,1;96,1;
1,1; 103,35
- 6 Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἵσχυρῶν, λεγόντων ·
- [·]Αλληλούϊα, ὅτι ἐβασίλευσεν *Κύριος ὁ Θεὸς*
- Ps 117,24 7 ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ. χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιῶμεν, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἥλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡ τοίμασεν ἑαυτήν, καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν καθαρόν· τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἀγίων ἔστιν.
- L 14,15 9 Καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ Θεοῦ εἰσιν. καὶ ἐπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· Ὁρα μή· σύνδουλός σου είμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἔχοντων τὴν μαρτυρίαν *Ἰησοῦ*· τῷ Θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία *Ἰησοῦ* ἔστιν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.
- 2; 1,5; 3,14
Ez 1,1
Ps 95,13
Is 11,4s
- 11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἡνεῳγμένον, καὶ ἴδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαι-

τω ψω Csss Ps 219s 259ss 243ss] τ. ψν rel. | και²> CS
P sa | 6 ως¹> 792 598sss 226 1*-256 228 743 218s 1006
g Pr | ως²> A 257 225s Ty | Ks> 219 260s 1-256 209s
267s | ημων > A 792 1s 240ss syf co (ar¹) | 7 αγαλλιω-
μεθα 792r 220 228s 432s 104-424 325-1704 91r Qr | δω-
σομεν ASc 253 242 267s, -σωμεν 2344 Ps 260s 257s 259-
256 236s | 8 λαμπρον + και 69 792r 336 250-1704 91r Qr
(219 1s 237-743) | 9 γραψον> 792 598-226 1sss 231s 237|
τ. γαμου> S* P 219 792 598-226 1sss 231s 209-237 336s
g ar¹ bo | κ. λεγ. μοι²> S* 219 220s 244 | 10 μη + ποι-
ησης 265 240s 217 (792) vg (ar¹) Cyp Ty | σου² + και 1s
209s 237,>S* 243ss 314 | 11 καλουμ. (S) 1611ss 253 141r
228s 432-276 Qr Iq Ωq verss.]>rel.|~πιστος καλουμ. S|

*Laudem dicite Deo nostro omnes servi eius,
et qui timetis eum pusilli et magni.*

Et audivi quasi vocem turbae magnae, et sicut 6
vocem aquarum multarum, et sicut vocem to-
nitruorum magnorum dicentium:

Alleluia, quoniam *regnavit Dominus Deus*
noster *omnipotens*. Gaudeamus et exsultemus 7
et demus gloriam ei, quia venerunt nuptiae
Agni, et uxor eius praeparavit se. Et datum 8
est illi ut cooperiat se byssino splendenti et
candido. Byssinum enim iustificationes sunt
Sanctorum.

Et dixit mihi: Scribe: Beati, qui ad ce- 9
nam nuptiarum Agni vocati sunt. Et dixit mihi:
Haec verba Dei vera sunt. ¹ Et cecidi ante pe- 10
des eius, ut adorarem eum. Et dicit mihi: Vide
ne feceris; conservus tuus sum et fratrum tuo-
rum habentium testimonium Iesu. Deum adora.
Testimonium enim Iesu est spiritus prophetiae.

19,11-21 *Duae bestiae a Verbo Dei devictae*

Et vidi caelum apertum, et ecce equus al- 11
bus, et qui sedebat super eum vocabatur Fi-
delis et Verax, et cum iustitia iudicat et pug-

6 tubae *codd.* Ty (Pr) | tonitruum AFJsV Pr | glo-
riam] claritatem Cyp Pr, honorem g | **8** byssinum,
> et² AFJsV g (t) Pr | **9** dicit^{1,2} *codd.* t (g Ty Pr)]
~ vera dei A(FD)JV g, verba F, vera et iusta Pr|
10 conservus + enim g Ty, quoniam conserv. Ambst
Pr | adora] adorantium D | enim > J | **11** vocabat.]
-catur F g, > V | verax + vocatur A-J | cum > A-J(V) t
Ty Pr | iustitiam F t, iusta V (Pr)

6 Ez 1,24; 43,2; Ap 11,17; Ps 92,1; 96,1; 98,1

7 Ps 117,24; Ap 21,2,9; Mt 22,2; E 5,32

8 Ap 19,14; Is 61,10; Mt 22,11s

9 Ap 1,3; 14,13; 21,5; L 13,29; Mt 22,2

10 Ap 22,8s; A 10,25s; 1 P 1,11

11 Ez 1,1; Sap 18,15; 2 Mach 10,29; 11,8; Ps 95,13;
Is 11,4s

12 nat. Oculi autem eius sicut flamma ignis, et
 in capite eius diademata multa, habens nomen
 13 scriptum, quod nemo novit nisi ipse. Et vesti-
 tus erat veste adspersa sanguine: et vocatur
 14 nomen eius Verbum Dei. Et exercitus qui
 sunt in caelo sequebantur eum in equis albis,
 15 vestiti byssino albo et mundo. Et de ore eius
 procedit gladius ex utraque parte acutus, ut
 in ipso *percutiat gentes*. Et ipse *reget eas in*
virga ferrea, et ipse *calcat torcular* vini fu-
 16 roris irae Dei omnipotentis. Et habet in vesti-
 mento et in femore suo scriptum: *Rex re-*
gum et Dominus dominantium.

17 Et vidi unum angelum stantem in sole, et
 clamavit voce magna dicens omnibus avibus,
 quae volabant per medium caeli: Venite et
 18 congregamini ad cenam magnam Dei, ut man-
 ducetis carnes regum et carnes tribunorum

12 autem > F t | multa + erant D (t) | **13** vestem
 aspersam A-JV (g t Cyp Pr) | sanguinem F*J, san-
 guineam Cyp | vocabatur FV t Prisc Ty¹, dicitur Cyp
 Ty¹ | **14** byssinum alb. mundum, > et AF(D)JV (g)
 t Cyp Pr | **15** eius] ipsius *codd.* g t | procedit] exhie-
 bat Cyp Pr | ex utraq. parte] utrimque Cyp, bis Ty
 Amb Aug, > *codd.* g t Ty Cyp¹ Tyc¹ | eos AssMV (g)
 Pr | calcabit D Pr | **16** in²] super F Ty | suo +
 nomen novum D, nomen Pr Ty | dominorum Cyp|
17 volant D g Ty | et³ > *codd.* g Ty

12 Ap 1,14; 2,17; Dn 10,6

13 Is 63,1s; J 1,1.14

14 Ap 17,14; 19,8; 4,4

15 Ap 1,6; 2,12.16.27; 14,19s; Ps 2,9; Is 11,4;
 63,3; Jl 3,13

16 Dt 10,17; Dn 2,47; Ap 17,14; 1 T 6,15

17 Ez 39,4.17-20; Mt 24,28

18 Ap 6,15

οσύνη κρίνει καὶ πολεμεῖ. οἵ δὲ ὅφθαλμοὶ 12 1,14; 2,1
αὐτοῦ φλὸξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ 3,12
διαδήματα πολλά, ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὁ
οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, καὶ περιβεβλημένος 13 Is 63,1s
ἱμάτιον βεβαμμένον αἷματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνο- J 1,1
μα αὐτοῦ· ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. καὶ τὰ στρα- 14 17,14
τεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἡκολούθει αὐτῷ ἐφ⁵
ἴπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν 19,8
καθαρόν. καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύε- 15 1,16; 14,
ται ὁμοφαία ὁξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· 12,5; Ps
καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ὁάβδῳ σιδηρᾷ· Is 11,4; €
καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ Jl 3,13
τῆς ὁργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. καὶ 16 Dt 10,17
ἔχει ἐπὶ τὸ ιμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ Dn 2,47
ὄνομα γεγραμμένον· βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύ- 17,14
ριος κυρίων. 1 T 5,15

Καὶ εἶδον ἔνα ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἥλιῳ, 17 Ex 39,4,1
καὶ ἔκραξεν ἐν φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσιν τοῖς
ὅρνεοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· δεῦτε
συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ Θεοῦ,
ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χι- 18 6,15

12 αυτού¹ + ως A 280ss 265 228s 250s 240s lat sy ar¹ co
Ir Cyp Hier Ty | ονοματα γεγραμμ. α S^c 336s 325s 587
ar, ονοματα γεγρ. κ. ονομα γεγρ. 1854 180r 226s 209s
228-60 250s 498s Q^r | 13 βεβαμμ.] ορεραντισμ. Ps 219 Ωρ¹,
ερραντισμ. 792 1678 218s 240ss Hipp Ωρ¹, περιορεραμ-
μενον S* | καλειται 219 792 280ss 598-620 104r 250 pl.
498s 91s g vg¹ sy ar¹ Iq Pr | 14 τα² P 808 141s 226 E
35s 432s 250s al. 42 240s 91ss] > rel. | του ουρανου 219
920s g syf ar Iq (260s 110ss) | εφιπποι πολλοι, > λευκοις
598-226 181-35 E* 236s | λευκοβυσσινον 240ss | λευκον
+ και S 598 257-281 228-743 459ss 935s g syf(ar¹) sa Ωρ¹
15 ρομφαια + διστομος 2329 69 792r 228-60 104 rel. vg¹
syh Tert Cyp Hil Pr | τ. θυμου > 270s g sy ar¹ bo Cyp
Pr | 16 επι 1² A Cass | 17 ενα] αλλον S 219 792 253
265 282 279 syf ar¹ sa¹ bo Ps.Amb, > 2329 69sss 808-
2349 236s 336s 325-1704 91s Q^r syh ar¹ sa¹ Ty | εν² S
69 1854 622r 260s 104s 172 325-1704 270s Q^s 221r] > rel.]
συναχθ. > 598-281 Ess 209s 237 Pr |

λιάρχων καὶ σάρκας ἵσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ⁵ αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν

^{17,12ss 19} ^{16,14,16} καὶ μεγάλων. Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιήσαι τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ μετ⁵

^{Gn 19,24} ^{Is 30,33} ^{Ez 38,22} ^{3,1.11-17;} ^{20,10} ^{n 7,11.26} 20 αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης

^{39,17.20} 21 21 ἐν θείῳ. καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ δομοφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὅρνεα ἔχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

^{9,1.11} ^{Zch 3,1} 20 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ

^{2 P 2,4} ^{Jud 6} ^{Gn 3,1} ^{12,9} 2 ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὃς ἐστιν διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, καὶ ἐδησεν αὐ-

^{Th 2,9s} 3 τὸν χίλια ἔτη, καὶ ἐβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ ἔτι τὰ ἐθνη, ἄχρι τελεσθῆ τὰ

18 παντων > 1sss 228-743 syf ar¹ co | 19 τον SA 69 1854
808 632^r 280ss 104s 336^s 325-1859 91 Q-1734] > rel. |
20 μετ αυτου ο S 219 1611 280 35 236-60] οι μετ αυτου A
217 ar¹ bo (sa¹), ο μετ αυτου rel. pl. | τ. εικονα S* 1611
253^s 920sss, το χαραγμα Q | βληθησονται 219 220-258 598-
231 228-743 | τ. καιομενης AS P 598s 257 231s vg ar Ty]
την - μενην rel. | 20,1 ειδον + αλλον Sc 250ss 279 (336^s)
syf ar¹ sa¹ Ty | εν τη χειρι S 1611 220^s | 2 ο οφις ο αρ-
χαιος A 280^s | ος] ο S 250 280^s | σαταν. + ο πλανων τ.
οικουμενην ολην 808^r 220 E 35-245 267*-60 104-1704
276 270 rel. | 3 εκλεισ.] εδησεν 598-2286 1-256 236^s (ar¹)
Ap | πλανα 792 220 228 60 104-1704 91^r Q^r | ετι > 598
1-256 209^s bo |

et carnes fortium, et carnes equorum et sedentium in ipsis, et carnes omnium liberorum et servorum, et pusillorum et magnorum. Et 19 vidi bestiam et reges terrae et exercitus eorum congregatos ad faciendum proelium cum illo, qui sedebat in equo, et cum exercitu eius. Et 20 adprehensa est bestia et cum ea pseudopropheta, qui fecit signa coram ipso, quibus seduxit eos, qui acceperunt characterem bestiae et qui adoraverunt imaginem eius. Vivi missi sunt hi duo in stagnum ignis ardantis sulphure. Et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super 21 equum, qui procedit de ore ipsius; et *omnes aves saturatae sunt carnibus* eorum.

20,1-6 *Prima resurrectio et regnum millennarium*

Et vidi angelum descendenter de caelo, 20 habentem clavem abyssi et catenam magnam in manu sua. Et adprehendit draconem, serpentinem antiquum, qui est *diabolus et satanas*, et ligavit eum per annos mille; et misit eum 3 in abyssum et clausit et signavit super illum, ut non seducat amplius gentes, donec consum-

18 ac serv., ac magnor. Ass(M)V | **19** qui] quae D] et⁴ > F | cum illo¹ cum ea (**20**) J | **20** ea] illo AF MV Pr, illa D g Ty | pseudoprophetae FV Ty | ipsa DJ | ~ qui et AFJV | adorant AFJsV g | stagnum+ magnum D | sulphoris D | **20,1** catena magna J Ps. Aug | magnam > Vict Aug | **2** adpreh.] tenuit g Vict Ty Aug | dracon+ et D | zabulus D | **3** clusit AJ g Ps.Aug | seducat] seduceret Vict Aug

19 Ps 2,2; Ap 16,14.16; 17,12ss

20 Ap 13,1.13s.16; 16,13; 17,11; 2 Th 2,8; Nu 16,33; Dn 7,11.26; Is 30,33

21 Ez 39,17.20

20,1 Ap 9,1.11; Jud 6

2 Ap 12,9; Gn 3,1; Zch 3,1

3 Ap 9,11; 13,13; 2 Th 2,9s

mentur mille anni; et post haec oportet illum solvi modico tempore.

- 4 Et vidi sedes, et sederunt super eas, et *iudicium datum est illis*; et animas decollatorum propter testimonium Iesu et propter verbum Dei, et qui non adoraverunt bestiam, neque imaginem eius, nec acceperunt caracterem eius in frontibus aut in manibus suis, et vixerunt 5 et regnaverunt cum Christo mille annis. Ceteri mortuorum non vixerunt, donec consummen- tur mille anni. Haec est resurrectio prima.
 6 Beatus et sanctus, qui habet partem in resur- rectione prima; in his secunda mors non habet potestatem, sed erunt sacerdotes Dei et Christi et regnabunt cum illo mille annis.

20,7-15 *Ultima pugna, secunda resurrectio, iu- dicium*

- 7 Et cum consummati fuerint mille anni, sol- vetur satanas de carcere suo et exibit et seducet gentes, quae sunt super *quattuor an- gulos terrae, Gog et Magog*, et congregabit eos in proelium, quorum numerus est sicut 8 harena maris. Et ascenderunt *super latitudinem terrae* et circuierunt castra sanctorum et ci-

et¹ > A-M g Ps.Aug Ty

4 sederunt] -entes D Ty

decoll.] occisorum g Cyp Vict Ty

eius² > JM g Ty

et vixer.] hii omnes vix. D, > Vict Aug

6 prima + et V | consummati] finiti Ty Aug

7 et] sed A

solvitur F

exivit, congregavit AF(D), exiet g Ty

8 circumieunt AFJsV, circumdederunt Ty, cinxe- runt Vict Aug

4 Dn 7,9.22.27; Mt 19,28; 1 C 6,2; Ap 6,9; 13,16 |

6 Ap 5,10; Is 61,6 | 8 Ap 13,13s; Ez 7,2; 38,2.9.15

χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον.

Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ^ο αὐτούς,⁴ καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη. οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. ¹ μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἔξουσίαν, ἀλλ⁵ ἔσονται ιερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ^ο αὐτοῦ τὰ χίλια ἔτη.

Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθῆσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γάγγαν καὶ Μαγάν, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὃν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὁς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν

⁴ πεπολημενων A | οιτινες] ειτινες S 237 229 | ου] ουν ουS | χαραγμα + αυτου²²⁶ vg co, τ. θηριου 792 265 273 240^s | ετη 4⁵ S 69 94 808 180^r 209^s 104^r 325 456 920-1074 218^r | 5 inc. και οι 1854 792 385sss 20^s 598-273 236-60 250s 42s 240-Q | νεκρων] ανθρωπων 792 250s 616 Q, eorum Vict Aug Pr | 6 μετ αυτου] μετα ταυτα 141-177 336s 325 498s 91 270s 218^r | τα S 2329 1611 94 253^s 273 920sss 276 Q 225^s co] > rel. | 7 inc. κ. μετα τα χ. 69 141^r 209^s 104^r 325-1704 270s Q^r ar¹ | οτε ετελεσθησαν 1s 228^s (259s) | 8 πλανησαι + παντα S 253 1778 256 236^s syf (ar¹) | τ. γης > S* | Μαγωγ + και S 792s 598s 259-237 267^s 616 664ss | ως η] ωσει 1611 632 253 258s 257 209^s 228^s 104^r 325-498 270s 627s |

Dn 7,9,2
L 22,30
1 C 6,2

6,9

13,16

1 C 15,2
1 Th 4,1

3

Is 61,6
5,10

Hab 1,6
Jr 11,15;
Ps 86,2;7
4 Kg 1,1
Ez 38,22;
Zch 12,9

ἡγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ
 τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς· καὶ ὁ διά-
 βολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην
 τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ
 ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέ-
 ρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

^{Gn 19,24} ^{Ez 38,22} ^{14,10s;} ^{19,20} 10 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν
 καθήμενον ἐπ' αὐτοῦ οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου
 ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὖ-
 ρέθη αὐτοῖς. καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς με-
 γάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ
 θρόνου, καὶ βιβλία ἡνοίχθησαν· καὶ ὅλο βι-
 βλίον ἡνοίχθη, ὃ ἐστιν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθη-
 σαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς
 βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ἐδωκεν ἡ
 θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θά-
 νατος καὶ ὁ ἄδης ἐδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν
 αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα
 αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἐβλήθησαν
 εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος
^{I,5; 19,20} ^{Dn 12,1} ^{Mt 25,41} 15 ὁ δεύτερος ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ εἴ
 τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμ-
 μένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

^{i,17;66,22} ^{2 P 3,13} ^{20,11} 21 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ
 γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον,

9 απο τ. θυ > A 94 280ss 236^s Aug¹ | πυρ¹ πυρος 10 S|
 10 εις τους - αιωνων > 598^s 1^s (231s) | 11 επ αυτου A 2329
 1611 253 1s 240ss] επανω αυτου S 220^s, επ αυτω 792
 598sss 267^s, -τον rel. pl. | του AS Ps 1611 250 792 240ss]
> rel. | 12 τους² - μικρ. > 141-2349 1s 325 517 920s 498s
 270*^s 224^r | θρονουν] θυ 1sss 237 (228^s) 267^s | ηγοιχθησαν]
 ηνοιξαν 2329 808^r 456 920s 270s 221^s | 13 εδωκαν] -κεν
 A 214 104 680s 91 | 14 πυρος 1¹ 2 94 598-257 1sss Ess
 209^s 498s 221s 225 368s ar¹, η λιμνη τ. πυρος > syf ar¹
 Ty | 15 τω βιβλιω 69 94 808^r 336 rel. | 21,1 πρωτη > 1854
 42 ar¹ bo Ir Aug | απηλθεν P 1854 792s 522 218ss 517,
 παρηλθεν 598sss 1^s E 104* 336s |

vitatem *dilectam*. *Et descendit ignis a Deo de 9
caelo et devoravit eos*; et diabolus, qui se-
ducebat eos, missus est in stagnum ignis et
sulphuris, ubi et bestia ¹ et pseudopropheta 10
cruciabuntur die ac nocte in saecula saeculorum.

Et vidi thronum magnum candidum et se- 11
dentem super eum, *a cuius conspectu fugit
terra et caelum, et locus non est inventus eis*.
Et vidi mortuos magnos et pusillos stantes in 12
conspectu throni; *et libri aperti sunt*, et aliis
liber apertus est, qui est vitae; et iudicati
sunt mortui ex his, quae scripta erant in libris
secundum opera ipsorum. Et dedit mare mor- 13
tuos, qui in eo erant; et mors et infernus de-
derunt mortuos suos, qui in ipsis erant; et
iudicatum est de singulis *secundum opera ip-*
sorum. Et infernus et mors missi sunt in stag- 14
num ignis. Haec est mors secunda. ¹Et qui 15
non *inventus est in libro vitae scriptus*, mis-
sus est in stagnum ignis.

21,1-22,5 **Pars III. Consummatio**

21,1-8 *Novus mundus et nova civitas Hierusalem*

Et vidi *caelum novum et terram novam*. 21
Primum enim caelum et prima terra abiit, et

9 ~ de caelo a deo D g Vict Ps.Aug | et^{5]} est F |
10 pseudoprophetae FMV VictTy, -tis AJ, + et codd. pl. |
11 aspectu FM g Ty, facie adNov Ty Aug | inven-
tus + ab codd., in D^m g | **12** vidi > D | erant scripta
et iudicatum est de singulis sec. op. D | iudicati sunt
singuli adNov Aug | opera] facta m Amb Aug |
13s inferus AFJV | **13** dederunt > D | suos > codd.]
14 ~ mors sec. est codd.] + stagnum ignis codd. g|
15 ~ est inventus codd. g Ps.Aug Ty

9 Hab 1,6; Jr 11,15; Ps 77,68; 4 Rg 1,10.12; Zch 12,9;
Gn 19,24; Ez 38,22 | **10** Ap 14,10s; 16,13 | **11** Dn 7,9;
Ap 6,11; 16,20; Ps 113,7.3; 2 P 3,7.10; Dn 2,35 |
12 Dn 7,10; Jr 17,10; Ps 68,29; Ap 3,5; 2,23 | **13** J 5,28s;
Ap 21,4 | **14** 1 C 15,26.54s; Is 25,8 | **15** Ap 20,12; 19,20;
Mt 25,41 | **21,1** Is 65,17; 66,22; 2 P 3,13; Ap 20,11

2 mare iam non est. Et ego Iohannes vidi *sanctam civitatem Hierusalem* novam descendentem de caelo a Deo, paratam *sicut sponsam ornatam*
 3 viro suo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem: *Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt,* et ipse Deus *cum eis erit* eorum
 4 Deus; *et absterget Deus omnem lacrimam ab oculis* eorum, et mors ultra non erit neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra, quia prima abierunt.

5 Et dixit qui sedebat in throno: *Ecce nova facio omnia.* Et dixit mihi: Scribe, quia haec 6 verba fidelissima sunt et vera. Et dixit mihi: Factum est, ego sum A et Ω, initium et finis. Ego *sitienti* dabo de fonte *aquae vitae gratis.*
 7 Qui vicerit, possidebit haec, et *ero illi Deus,*
 8 *et ille erit mihi filius.* Timidis autem et incredulis et exsecratis et homicidis et fornicatoribus et beneficis et idololatris et omnibus

2 inc. et civit. sanct. hier. novam vidi A-M Ps.Aug (Aug) Ty | 3 habitat F | 4 quia] quae *codd.*, enim g, > Ty | 5 dicit *codd.* Ty, ait g | mihi > AJM g Pr Ps. Aug Ty | verba + dei J | sermones fideles Ps.Aug Ty Aug | 6 est + et FV | vitae] vivaे AFMV g (Cyp)| gratis > F | 7 > A* | 8 timidis] dubiis m Pr | infidelibus g Pr | excaecatis A | fornicariis D Pr | idolatr. *codd.* g | omnib.] hominibus D

2 Is 52,1; 61,10; G 4,26; Hb 11,10.16; 12,22; Ap 3,12; 21,9s; 19,7s

3 Zch 2,14; Ez 37,27; 2 C 6,16; Is 8,8; J 1,14

4 Ap 7,17; 20,14; Is 65,19.17; Jr 31,16

5 Is 43,19; Ap 19,9; 22,6; 2 C 5,17

6 Ap 16,17; 1,8; 22,17; Is 55,1; Zch 14,8; J 7,37

7 2 Sm 7,14; Ps 88,27s; Zch 8,8

8 Ap 22,15; 2 T 1,7; R 1,28; Is 30,33; Ap 14,10; 2,11; E 5,5s

καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. καὶ τὴν πόλιν τὴν 2
 δύλαν Ἱερουσαλήμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἥτοι μασμένην
 ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ 3
 ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου λεγού-
 σης· Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀν-
 θρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ
 λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς μετ' αὐ-
 τῶν ἔσται, καὶ ἔξαλείψει πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν 4
 ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι
 οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται
 ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον.

Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ · 5
 Ιδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει· γράψον, ὅτι
 οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. καὶ 6
 εἶπέν μοι γέγοναν. ἔγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω,
 ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἔγὼ τῷ διψῶντι δώσω
 ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ὁ 7
 νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ
 Θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι νίός. τοῖς δὲ δειλοῖς 8
 καὶ ἀπίστοις καὶ ἔβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν
 καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις

Is 52,1; 6
 Hb 11,10
 12,22
 G 4,26
 19,7s; 21
 Zch 2,10
 Is 8,8
 Ez 37,27; 4
 2 Par 6,
 J 1,14

7,17; 20,1
 Is 25,8; 35
 65,19,1
 Jr 31,16

4,2; 5,1
 Is 43,19
 2 C 5,17
 Is 55,1
 Zch 14,8
 1,8; 22,1
 J 7,37
 2 Sm 7,1
 Ps 88,27
 2,7; Zch
 Gn 19,24
 Is 30,33
 Ez 38,22
 22,15

1 τ. θαλασσαν ουκ ιδον ετι A | 3 θρονου AS 94 vg Iq
 Amb Aug] ουρανου rel. | λαοι AS 2329 94s 280ss 598-
 181 231s 236-283 Iq] λαος rel. | εσται + αυτων θς A 2329
 253 (250 280sm) vg syh(f) Iq Ty | 4 εξαλειψει + ο θς A
 1sss 228-743 325-1006 vg Tert, + απ αυτων 632r 218ss
 325-1704 270s Qr | εκ AS 792 1841 217] απο rel. | απηλ-
 θεν S 2329 250sss 253-262 336s 250s 325s 91r Qr | 5 τ.
 θρονου 2329 1611 94s 792 598s 1s 209-283 432s 920s |
 λεγει A 2329 1611ss 808r 104r 218ss 325s 270-248 935r]
 + μοι rel. | αληθιν. + τ. θυ 808-522 104-1704 pl. 91 Qr
 (2329 250s 216s) | 6 ειπεν] λεγει S 280ss ar¹ Iq | γεγοναν
 AS^c 1778s] -νασιν 253ss 262 265 1841s syf Iq, -να rel.]
 εγω¹ + ειμι A 2351ss 253-262 265 1841s vg Ty | 7 κλη-
 ρονομ.] δωσω αυτω 94 792r 336-1704 91r Qr | αυτων θς
 κ. αυτοι εσονται μοι υιοι (A) 260-265 1sss 236-283 ar¹ |
 8 απιστ. + κ. αμαρτωλοις 2329 792r 220 35 209s 228-60
 104-1704 91r Qr sy |

καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἔστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

<sup>20,14
l.6s; 19,7
Lv 26,21</sup> 9 Καὶ ἦλθεν εἶς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὅρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἐδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν Ἱερουσαλήμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· ὃ φωστήρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἱάσπιδι κρυσταλλίζοντι· ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὄνόματα ἐπιγεγραμμένα, ὃ ἔστιν τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν Ἰσραήλ. ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχων ψημελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὄνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.

<sup>Is 52,1
Ez 40,2
Mt 4,8
21,2
Is 58,8;
60,1s.19</sup> 11 ^{Ex 28,21} 12 Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς

ψευσταῖς A verss. | 9 εκ>2351ss 220-258 598-743 1006s | τ. γεμοντῶν AS* Ps 94ss 253 280s 598 259-256 236s] τ. γεμουσας rel. | 10 πολιν+τ. μεγαλην 792 598-60 616 276 | θυ 10¹ 11 A 429s 680 218 2305 | 11 δοξαν+απο S g Iq | ως λιθω > 94s 250 220s 238-226 1-245 267s 104s 276 | 12 επι τ. πυλωνας S 94 280ss 2305 | δωδεκα 1¹ 2 A 250 2286 E*ss 242 228s 283 ar | ονοματα+αυτων S 1778s syf (ar¹) | εστιν+(τα) ονοματα A 2329 1611r 253-262 104 922 rel. vg sy co Ty | 13 ανατολων 94 808r 220 258 35 228s 432s 1704 91r Qr | ~ δυσμων, νοτου A 94 260s 242 | 14 εχων A Ps 792s 180 177 598s 226 1 259 12 231 243ss 233 104 680s 498 1006 Q, 279 248] εχον rel. | 15 μετρον > 598-256 236-283 bo Ps.Amb |

mendacibus, pars illorum erit in stagno *ardenti igne et sulphure*, quod est mors se- cunda.

21,9-22,5 Civitatis descriptio, electorum beatitudo

Et venit unus de septem angelis habenti- 9
bus phialas plenas septem plagis novissimis et
locutus est mecum dicens: Veni, et ostendam
tibi sponsam, uxorem Agni. *Et sustulit me in* 10
spiritu in montem magnum et altum et os-
tendit mihi civitatem sanctam Hierusalem de-
scendentem de caelo a Deo habentem clari- 11
tatem Dei, et lumen eius simile lapidi pretioso
tamquam lapidi iaspidis sicut crystallum. Et 12
habebat murum magnum et altum habentem
portas duodecim, et in portis angelos duode-
cim, et nomina inscripta, quae sunt nomina
duodecim tribuum filiorum Israhel. *Ab oriente* 13
portae tres, et ab aquilone portae tres; et ab
austo portae tres, et ab occasu portae tres.
Et murus civitatis habens fundamenta duode- 14
cim, et in ipsis duodecim nomina duodecim
apostolorum Agni.

Et qui loquebatur mecum, habebat men- 15
suram harundineam auream, ut metiretur civi-

9 *mecum]* mihi D t | et³ > *codd.* g t Cyp Pr Ps.
Aug Ty | *sponsam]* novam nuptam Cyp Pr | 11 .et
> *codd.* g Ps. *Aug* Ty | iaspidi A^cJ g Pr | 12 *haben-*
-bens codd. g | et in portis angel. duod. > FJ |
angulos AMV(D) Pr Ty | *scripta Fr* g Pr, super-
scripta Ty | ~ occasu austro A (Pr) | 14 duodecim³
> t Pr Ps. *Aug* Ty | *apostol.* + et FM Pr | in ipsis]
super ea g Pr Ps. *Aug* Ty | 15 (h)arundinem FDJV g Pr

9 Ap 15,1.6s; Lv 16,21.24.28; Ap 19,7

10 Ez 40,2; Is 52,1; Ap 21,2; Mt 4,8

11 Ap 21,23; Is 58,8; 60,1s.19

12 Ez 48,31-35; Dx 28,21; 39,14

14 E 2,20; Hb 11,10

15 Ez 40,3.5; Zch 2,6; Ap 11,1

- 16 tatem et portas eius et murum. Et civitas in quadro posita est, et longitudo eius tanta est quanta et latitudo; et mensus est civitatem de harundine aurea per stadia duodecim milia; et longitudo et altitudo et latitudo eius aequalia sunt. Et mensus est murum eius centum quadraginta quattuor cubitorum, mensura hominis, quae est angeli. Et erat structura muri eius ex lapide iaspide; ipsa vero civitas aurum mundum simile vitro mundo. Et fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata. Fundamentum primum, iaspis, secundum sapphirus, tertium calcedonius, quartum smaragdus, ¹ quintum sardonyx, sextum sardius, septimum chrysolithus, octavum beryllus, nonum topazius, decimum chrysoprasus, undecimum hyacinthus, duodecimum amethystus.
- 21 Et duodecim portae duodecim margaritae sunt per singulas, et singulae portae erant ex singulis margaritis, et platea civitatis aurum mundum tamquam vitrum perlucidum.
- 22 Et templum non vidi in ea. Dominus enim Deus omnipotens templum illius est, et Agnus.

murum + civitatis D, + eius g t Pr Ty | 16 eius¹
> F | aurea > codd. g t Pr | et³ > codd. g t Ty | ~ latit. et altit. ADMV g t Pr | et altit. > FI t | eius² > DV g | 17 murus AF t, -ros DMV(J) Pr, -rum g | 18 iaspidis D (t) | auro mundo AFJsV, ex auro m. D t Pr | similis D t Pr | 19 et > codd. (g) Ty | iaspidis FMV (t) | secundus, tertius etc. codd. g Pr | calcidon. AC, carced. F(JV), carcedon Ty | zmarag. JM g (t) | 20 sardinus ADJ, -donius FM, -dion g t | birellus D | topadius A, -axinus Pr | chrysoliprassus V, chiropasus D | ametitus D | 21 ex singul.] singulae F | plateae F t

πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις 16 Ex 43,16;
τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ
πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ
ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ
πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἵσα ἐστίν. καὶ ἐμέ- 17
τρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα
τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστιν ἄγ-
γέλου. καὶ [ἥν] ἡ ἐνδώμησις τοῦ τείχους αὐτῆς 18 Tob 13,21
ἴασπις, καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον
ὑάλῳ καθαρῷ. οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς 19 Is 54,11s
πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι. ὃ θε-
μέλιος ὃ πρῶτος ίασπις, ὃ δεύτερος σάπφειρος,
ὅ τρίτος χαλκηδών, ὃ τέταρτος σμάραγδος, ὃ 20
πέμπτος σαρδόνυξ, ὃ ἕκτος σάρδιον, ὃ ἔβδομος
χρυσόλιθος, ὃ ὅγδοος βήσυλλος, ὃ ἔνατος το-
πάζιον, ὃ δέκατος χρυσόπρασος, ὃ ἐνδέκατος
ὑάκινθος, ὃ δωδέκατος ἀμέθυστος. καὶ οἱ δώ- 21 22,2
δεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρῖται· ἀνὰ εἰς ἔκα-
στος τῶν πυλώνων ᾧν ἔξ ἐνὸς μαργαρίτου. καὶ
ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕα-
λος διαυγής.

Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὃ γὰρ Kύ- 22 7,15ss
ριος ὃ Θεὸς ὃ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστιν,
καὶ τὸ ἀρνίον. καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ 23

αυτῆς 1^2 1854 808 141 180^r E-273 432s 104^r 325-1704 Q
al. 627^r | 16 οσον + καὶ A 1611 250 792 141 598s 181 231s
228s 227 1841s 270s vg ar^r | πολιν + εν P 792 598-181
E-743 250s 616 276 216-1094 | σταδιους A Ps 1611sss
808s 265 35 432-1006 91 rel. | 17 εμετρησεν > 808^r 220
209s 250-616 325-1704 91sss 664-239 279^r | 18 ην > AS^c
P 1611 253 228s g syf ar | ενδωμ. A(S) 2329 1854 220 922
498 224] ενδομ. rel. | ομοια 792 598-283 680s 276 | 19 inc.
καὶ οι S* 94 253 598-273 E 215-60 104s | κεκοσμημ. > 1611
250 g ar Ty Ps | πρωτος] εἰς S | 20 σαρδιος 2329 94
792 598-922 Pr | τοπαδιον S* syh | co | 21 δωδεκα^2 > S*
230 bo Pr | ην + ως P 1611 236s Q | 22 ο γαρ] οτι ο S*
(Iο) | παντοκρατ. + ο A 1678s | 23 πολις + αυτη 220
498s syh |

- 5; Is 24,23
60,1.19s ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἥ
γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχ-
νος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. καὶ περιπατήσουσιν τὰ
ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς
Is 60,11 25 γῆς φέρονται τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν· καὶ
Zch 14,7 οἱ πνλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας·
22,5 26 νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ. Ἱκαὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν
Is 52,1 27 καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἔθνων εἰς αὐτήν. καὶ οὐ
20,15 μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ὁ ποιῶν
Dn 12,1 βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι
Ps 68,29 ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.
Ph 4,3
- Ez 47,1.7 22 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμ-
Zch 14,8 πρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρό-
21,21 2 νου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. ἐν μέσῳ τῆς
Ez 47,12 πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ
n 2,9; 3,22 ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα,
2,7 κατὰ μῆνα ἔκαστον ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐ-
τοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν
Zch 14,11 3 ἔθνων. Ἱκαὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ
 οἱ θρόνοις τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ
 ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ,
16,15;41,3 4 Ἱκαὶ ὅψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα
Mt 5,8
3,12

φαίνωσιν + εν Sc 265 237 432s vg bo | ~ αυτῇ γαρ η 1611
808r 104r 325-1704 91 Q pl. | 24 φερουσ.] οισουσιν 280
vg bo | αυτῷ (τ.) δοξαν κ. τιμην τ. εθνων εις 1611 1854
808r 336s 325-1704 91r Qr (209s) | 26 αυτην + ινα εισελ-
θωσιν 2329 1611 1854 792 220 228s 336s 325-498 91r Qr |
27 ο S* 1854 808r 220-258 209s 104-620 325-1704 276 270s
224 pl.] > rel. | ποιων + ωσει S* | τ. αρνιου] τ. ουρανου
S, > (253) Iq | 22,1 ποταμον + καθαρον 792 220s 598-226
2186s E 256-104 250s 276-1094 syf | 2 εκειθεν] εντευθεν
P 94s 792s 280ss 598-181 E-60 218 276 | μηνα + ενα 280ss
598-281 256 228-743 276 | αποδιδους S 1611sss 792s 180r
E-273 236s al. 432-620 325s 498s 270s Q-1734, -διδοντα
1 664, -διδον 274 250s 616 275s | ξυλου + καταγγελλεται
792 250s 616 175 217-270 | 3 ετι] εκει 94 792 598s 257 1
259s E-922 250s 276 91s | λατρευουσιν 1854 792 429s 220
1678 257ss 231s 680s 250s 227 Q 279sss 225 |

Et civitas non eget *sole neque luna* ut luceant 23
in ea; nam claritas Dei illuminavit eam, et lu-
cerna eius est Agnus. *Et ambulabunt gentes in* 24
lumine eius, et reges terrae afferent gloriam
suam et honorem in illam. *Et portae eius non* 25
claudentur per diem; nox enim non erit illic.
Et afferent gloriam et honorem gentium in 26
illam. *Non intrabit in eam aliquid coquinat-* 27
tum aut abominationem faciens et mendacium,
nisi qui scripti sunt in libro vitae Agni.

Et ostendit mihi *fluvium aquae vitae* splen- 22
didum tamquam crystallum, procedentem de
sede Dei et Agni. *In medio plateae eius et* 2
ex utraque parte fluminis lignum vitae, adfe-
rens fructus duodecim, per menses singulos
reddens fructum suum, et folia ligni ad sani-
tatem gentium. *Et omne maledictum non erit* 3
amplius, sed sedes Dei et Agni in illa erunt,
et servi eius servient illi. *Et videbunt faciem* 4
eius, et nomen eius in frontibus eorum. Et 5

23 luceat J t Pr Ty | in ea] ea A, illi g, ei t Pr|
inluminabit DV, -at t Pr | 24 ambulant F | per lu-
men AFJ g Ty Pr|25 cludentur FJ|erit] est F|27 non]
nec AF, et non g Pr | intravit AFJ, intrat Ps.
Aug | ea AJV(F) g Pr Ty | aliquid codd. | aut] et F-
M g Pr Ty,>AV | ~ faciens abomin. codd. Ty Pr (g)|
22,1 flumen F g Pr Ps.Aug | vivae AFMC g Pr |
2 et¹ > F | singula redditia A*FJ | 3 sed] et codd.
g Ps.Aug Ty | 4 eorum + scriptum erit D

23 Is 24,23; 60,1.19s; Ap 21,11; 22,5

24 Is 60,3.5; Tob 13,13s

25 Is 60,11; Zch 14,7, Ap 22,5

27 Is 52,1; 2 P 3,13; Ap 20,15; 3,5; Ph 4,3;
Ps 68,29

22,1 Ez 47,1.7; Zch 14,8; Jl 3,18

2 Ap 21,21; 2,7; Ez 47,12; Gn 2,9; 3,22; Jr 3,17

3 Zch 14,11; Ap 3,21

4 Ps 16,15; 41,3; Mt 5,8; Ap 14,1

nox ultra non erit, et non egebunt lumine lucernae, neque *lumine solis*, quoniam *Dominus Deus illuminabit illos, et regnabunt in saecula saeculorum.*

22,6-21 *Epilogus*

- 6 Et dixit mihi: Haec verba fidelissima sunt et vera. Et Dominus Deus spirituum prophetarum misit angelum suum ostendere servis
 7 suis quae oportet fieri cito. Et ecce venio velociter. Beatus, qui custodit verba prophetiae libri huius.
- 8 Et ego Iohannes, qui audivi et vidi haec. Et postquam audissem et vidissem, cecidi ut adorarem ante pedes angeli, qui mihi haec
 9 ostendebat. ¹Et dixit mihi: Vide ne feceris: conservus enim tuus sum et fratrum tuorum prophetarum et eorum, qui servant verba prophetiae libri huius: Deum adora.
- 10 Et dicit mihi: Ne signaveris verba prophetiae libri huius; tempus enim prope est.

5 egent D, indigebunt Ps.Aug | lumen^{1,2} A g Pr | lumine² > V | inluminat AJV Ty, lucebit super Pr | 6 fidelia g, sermones fideles et veri Ty, fidelissimi Pr | ~ et vera sunt AFJV g | Deus > Ty | spiritum F Pr, -tu D g] omnipotens A | 7 libri > D Amb | 8 et¹>A FD Pr | audissem] audivi D g | vidissem + eum Ty, audio et video g | haec² + omnia J | 9 dixit D] dicit AFJV g Ty | enim] quia Cyp Pr, > AFDV | prophetiae Cyp Pr] > AFDJV Ty | libri huius 9¹⁰ F g| 10 prope] in proximo Cyp Pr, proximum Ps.Aug Ty

5 Ap 21,25; Is 60,19; Dn 7,18.27; Ap 5,10; 7,16; Ps 138,12

6 Ap 21,5; 19,11; Nu 27,16 (1C 14,32) Ap 1,1; Dn 2,28

7 Ap 12,20; 3,11; 1,3

8 1J 1,1.3; Ap 19,10

10 Ap 10,4; 1,3; Dn 8,26; 12,4

αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ νὺξ οὐκ 5 Is 60,19
ἔσται ἔτι, καὶ οὐκ ἔχουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου 21,25; 5,
καὶ φωτὸς ἥλιου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτιεῖ Dn 7,18.
ἐπ' αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων.

Καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ 6 Dn 2,28
ἀληθινοί, καὶ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμά- Nu 27,16
των τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον 1 C 14,3
αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι 21,5; 1,1
ἐν τάχει. Ἱκαὶ ἴδοù ἔρχομαι ταχύ. μακάριος 7 Is 40,10
ὅ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βι- 12,20;
βλίου τούτου. 3,11; 1,3

Κάγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. 8 19,10
καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆ- 1 J 1,1.
σαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἄγγέλου τοῦ δει-
κνύοντός μοι ταῦτα. καὶ λέγει μοι ὅρα μή 9
σύνδουλός σού εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν
προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ
βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ προσκύνησον.

Καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους 10 10,4; 1,3
τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς Dn 8,26;

5 ετι AS Ps 250s 218 1841s 270s vg ar co] εκει rel.
pl., > 1611 141r 220 325s 498s Q pl. | ουκ εχ. χρειαν] ου
χρεια 1611 141r 220 104r 325s 498s Qr | φωτος¹ AS 94
280ss 237 1841s vg sy sa Ty (250s 236s g)] > rel. | φω-
τος²] φως A Ps 250s 598sss 259 Ess 236s al. 276 91s bo |
ηλιου > 1611 1854 180r 104r 325s 227 498s Qr | φωτισει
A P 598s 257 181 1841s, -ζει 792 226 236s 250 91s | επ
AS 2329 94s 280ss 218 1862 1841s g Iq Pr] > rel. | 6 ει-
πεν] λεγει 1611ss 808r 220 432s 104r 218 325s 227 270s Qr
g ar¹ | o¹ AS 2329 1611 253 265 233 218] > rel. | πνευμ.
των] αγιων 598-743 270s (250s 276) | απεστειλ. + με S*
280ss 1841s 21sss (265) syh sa | 8 ~ βλεπων κ. ακουων
S 2329 280ss 598s 2186-283 250s 276 91s syf bo | και³ +
οτε 1611 808r 209s 104r 325sss 498s Q 224s 279-935 | εβλε-
πιον A 2329 253, ειδον 1611 808r 104r 218 325s 498s Qr |
9 μη + ποιησης 792 265 1841s 217 270 vg Cyp Pr (ar¹)|
σου¹ + γαρ 2329 v vg¹ ar¹ bo¹ Cyp Aug | λογους +
τ. προφητειας 220 1732 1859 217 vg¹ bo¹ Pr |

:Dn 12,10 11 γὰρ ἔγγυς ἐστιν. ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ δύναμις ὁ δύναμις τοιησάτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἀγιασθήτω ἔτι.

27.4;61,13
Jr 17,10

22,7; 3,11; 12 12 Ὁιδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετέμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὃς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ,

14,6; 48,12 13 τοῦ, ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὄ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἥ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. μακάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἐσται ἥ ἔξουσία

7,14; 2,7 14 Gn 49,11; 2,9; 3,22 αὐτῶν ἐπὶ ἔνδιον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

21,8,27 15 1 C 6,9s R 1,28 16 Ὁγὼ Ὁιησοῦς ἔπειμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ εἰμι ἥ ὁ Ἰησοῦς καὶ τὸ γένος Δαυίδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωτεῖνός.

1,1s; 5,5 17 Zch 14,8
Is 11,1,10
L 1,78 17 Ἐγὼ Ὁιησοῦς ἔπειμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ εἰμι ἥ ὁ Ἰησοῦς καὶ τὸ γένος Δαυίδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωτεῖνός.

15,1,6 18 4,2; 29,19 18 Is 55,1
J 7,37 17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἥ νύμφη λέγουσιν ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἔρχεσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὑδωρ ζωῆς δωρεάν.

Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν

11 δύναμις 2329 808^r 253 220s 598ss 259^s 256ss (209^s) 236-620 325^s 1841-1094 Q^r | καὶ 1^r-2 A 250 257 2186 231 250^s 498s 270s | δικαιοσ. ποι.] δικαιοθήτω 220 1778s 236^s 935 | 12 εκ. κατα τα εργα αυτου 792 236^s 250 270 vg syf ar co Pr | εστιν AS 250 (1778s 209^s)] εσται rel. pl. | 13 εγω + ειμι 273 276 275 vg ar (co) | ~ (η) αρχη κ. (το) τελος ο πρωτος κ. 94 792 598-60 91-664 | 14 οι πλυν. - αυτων AS 253^s 1841s (250 104^s sa)] οι ποιουντες τ. εντολας αυτου rel. g sy ar bo Tert Cyp Ty (εντολ. εμου 267^s Ty) | 15 πας + ο 94s 792 220^s 598-743 104-922 250^s 276 91^r | ~ ποιων κ. φιλων S 250^s 91^r g sa Hipp | 16 επι] εν A 2329 94 280ss 236^s 1841ss, > 598^s 1^s E 209^s 228^s 91^s | ~ πρωινος ο λαμπρ. 250 792 141 250s 91-664 110ss | 17 ερχεσθω + και 250 (2329) vg^r ar^r sa Ty |

1 Qui nocet noceat adhuc, et qui in sordibus 11 est sordescat adhuc, et qui iustus est iustificetur adhuc, et sanctus sanctificetur adhuc. Ecce venio cito, *et merces mea mecum est,* 12 *reddere unicuique secundum opera sua.* Ego 13 sum A et Ω, *primus et novissimus,* principium et finis. Beati, qui *lavant stolas suas in* 14 *sanguine Agni,* ut sit potestas eorum in ligno vitae, et per portas intrent in civitatem. Foris 15 canes et benefici et impudici et homicidae et idolis servientes, et omnis, qui amat et facit mendacium.

Ego Iesus misi angelum meum testificari 16 vobis haec in ecclesiis. Ego sum radix et genus David, stella splendida et matutina.

Et spiritus et sponsa dicunt: Veni. Et qui 17 audit, dicat: Veni. Et *qui silit veniat,* et qui vult accipiat *aquam vitae gratis.*

11 qui perseverant nocere noscanr Cyp Pr | et iustus iustitiam faciat AFDJV (g) Ps.Aug Ty, iustus aut. iustiora faciat adhuc, similiter et sanctus sanctiora Cyp Aug Pr | adhuc² > J | **12** inc. et ego venio D Pr | **13** sum > AF Cyp Pr Ps.Aug | **14** beati qui faciunt mandata eius ut g | felices eos qui faciunt praecepta eius ut... super lignum (Cyp Pr Ps.Aug Ty)| in sang. agni > AFJV | per portas] portis AF(JV)| **15** foris autem remanebunt Pr Fulg (adNov) | impudicitiae, > et homicidae F | **16** David + et stella et spl. D | **17** spirit.] sponsus D Ps.Aug¹ | et⁴ > A DJV Pr Ps.Aug | et⁵ > A Pr Ps.Aug

11 Dn 12,10 | **12** Ap 3,11; 2,23; Is 40,10; Ps 27,4; 61,13; Jr 17,10; Mt 16,27; **2** C 5,10

13 Ap 1,8.17; Is 44,6; 48,12

14 Ap 7,14; 2,7; Gn 2,9; 3,22

15 1 C 6,9s; R 1,28; E 5,5; Ap 21,8.27 (Ph 3,22)

16 Ap 1,1; 2,28; 5,5; Is 11,1.10; Nu 24,17

17 Ap 21,6; Is 55,1; Zch 14,8; J 7,37

- 18 Contestor enim omni audienti verba prophetiae libri huius: Si quis *apposuerit ad haec*, apponet Deus *super illum plagas scriptas in libro isto*. Et si quis diminuerit de verbis libri prophetiae huius, auferet Deus partem eius de libro vitae et de civitate sancta et de his quae scripta sunt in libro isto.
- 20 Dicit qui testimonium perhibet istorum
Etiam venio cito. Amen. Veni Domine Iesu.
- 21 Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

18 enim] ego AFJV^c g Pr Ps.Aug Ty, > D
apponet] apponit A, -nat Ps.Aug
19 deminuerit A, Dempserit D g Pr Ps.Aug Ty
20 dicet F, dixit Ty
perhibuit J
21 cum omnibus vobis] supra sanctos g
vobis] hominibus D, > A
amen > FJ g

18 Dt 4,2; 29,19; Ap 15,1.6
19 Gn 2,9; 3,22; Ap 2,7; 22,2.14
20 Ap 3,11; 1 C 16,22
21 2 Th 3,18; R 16,20.24; 1 C 16,23

τις ἐπιθῆ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ 19 2,7; 22,2.
βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔχομαι ταχύ. 20 3,11
Ἄμην, ἔχου Κύριε Ἰησοῦ. 1 C 16,22

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων 21 2 Th 3,18
τῶν ἁγίων. ἀμήν. R 16,20.2

18 επιθησει] -σαι 1854s 808-177 E 35s 432s 336s 325s
276 224r | ταξ¹ + επτα 792 598-256 E 209s 228-60 250s
276 | 19 αφελει] -λοι 1854s 808r 220s 35 224s 110ss
225s | 20 αμην + ναι 1854 250 141r 256ss E 236s 267s
582s 325s 498s 224r, > S 2329 94s 1778s 2186 228s g
syf co Ty Pr | Iu + Xe Sc 2329 1611 250 792 220s
598-256 209-743 42s 91-270 225s ar¹ bo Ps, Amb Ty |
21 > ar¹ Ty¹ Pr Ap | Ku + ημων 257 205 282 267
582 vg sy sa Ty | Iu AS 1611 253 792r 60 221ss sa¹]
+ Xu rel. | παντων > S 2329 g | τ. αγιων] vobis vg¹,
> A vg¹ | αμην > A 226 231s 236s 274 1841s g fu

Sectiones et Canones Eusebii ad Mt

1,3	1,1	43,5	6,7	85,2	10,14	127,5	12,38
2,10	1,17	44,6	6,14	86,5	10,16	128,5	12,39
3,5	1,18	45,10	6,16	87,1	10,17	129,5	12,43
4,10	1,19	46,5	6,20	88,2	10,19	130,2	12,46
5,7	2,5	47,5	6,22	89,10	10,23	131,2	13,1
6,10	2,7	48,5	6,24	90,3	10,24	132,5	13,12
7,3	3,1	49,5	6,25	91,10	10,25	133,1	13,13
8,1	3,3	50,2	7,1	92,2	10,26	134,5	13,16
9,5	3,4	51,5	7,3	93,5	10,27	135,2	13,18
10,5	3,7	52,10	7,6	94,2	10,33	136,10	13,24
11,1	3,11	53,5	7,7	95,5	10,34	137,2	13,31
12,5	3,12	54,5	7,12	96,5	10,37	138,5	13,33
13,10	3,13	55,5	7,13	97,3	10,39	139,6	13,34
14,1	3,16	56,10	7,15	98,1	10,40	140,10	13,36
15,2	4,1	57,5	7,16	99,10	10,41	141,1	13,53
16,5	4,2	58,5	7,17	100,6	10,42	142,1	13,57
17,6	4,11	59,3	7,21	101,10	11,1	143,2	14,1
18,4	4,12	60,5	7,22	102,5	11,2	144,2	14,3
19,7	4,13	61,5	7,24	103,2	11,10	145,6	14,6
20,6	4,17	62,2	7,28	104,5	11,11	146,3	14,13
21,2	4,19	63,2	8,1	105,5	11,12	147,1	14,15
22,6	4,21	64,3	8,5	106,10	11,14	148,6	14,22
23,1	4,23	65,5	8,11	107,5	11,16	149,2	14,23
24,10	5,1	66,5	8,13	108,5	11,20	150,4	14,23
25,5	5,2	67,2	8,14	109,10	11,23	151,10	14,28
26,10	5,5	68,5	8,19	110,5	11,25	152,6	14,32
27,5	5,4	69,2	8,23	111,3	11,27	153,2	14,34
28,5	5,6	70,1	9,1	112,3	11,27	154,6	15,1
29,10	5,7	71,2	9,9	113,10	11,28	155,10	15,12
30,5	5,11	72,2	9,10	114,2	12,1	156,5	15,15
31,2	5,13	73,2	9,12	115,10	12,5	157,6	15,19
32,2	5,14	74,2	9,18	116,2	12,9	158,5	15,24
33,10	5,17	75,10	9,27	117,4	12,14	159,6	15,25
34,5	5,18	76,2	9,35	118,10	12,15	160,6	15,29
35,10	5,19	77,6	9,36	119,5	12,22	161,4	16,1
36,5	5,25	78,5	9,37	120,7	12,23	162,5	16,2
37,10	5,27	79,2	10,1	121,2	12,24	163,6	16,4
38,5	5,39	80,2	10,2	122,2	12,25	164,2	16,5
39,10	5,41	81,10	10,5	123,2	12,31	165,6	16,7
40,5	5,44	82,2	10,8	124,10	12,33	166,1	16,13
41,5	5,46	83,2	10,11	125,5	12,35	167,10	16,17
42,10	6,1	84,5	10,12	126,10	12,36	168,2	16,20

169,6	16,22	216,4	21,22	263,6	24,43	310,1	26,64
170,2	16,24	217,2	21,13	264,2	24,44	311,6	26,65
171,10	16,27	218,10	21,18	265,5	24,46	312,2	26,65
172,2	16,28	219,2	21,33	266,5	24,47	313,1	26,67
173,6	17,10	220,1	21,45	267,5	24,48	314,1	26,69
174,2	17,14	221,5	22,1	268,10	25,1	315,1	26,71
175,5	17,19	222,10	22,11	269,2	25,14	316,2	26,75
176,2	17,22	223,2	22,15	270,5	25,15	317,2	27,1
177,10	17,24	224,6	22,34	271,2	25,29	318,1	27,2
178,2	18,1	225,2	22,41	272,5	25,30	319,10	27,3
179,2	18,6	226,2	22,46	273,10	25,31	320,1	27,11
180,6	18,8	227,10	23,1	274,1	26,1	321,4	27,12
181,10	18,10	228,5	23,4	275,6	26,3	322,2	27,15
182,5	18,12	229,2	23,5	276,1	26,6	323,4	27,16
183,5	18,15	230,10	23,8	277,4	26,12	324,10	27,19
184,10	18,16	231,5	23,12	278,2	26,14	325,1	27,20
185,7	18,18	232,5	23,13	279,4	26,21	326,1	27,22
186,10	18,19	233,10	23,15	280,1	26,22	327,10	27,24
187,5	18,21	234,5	23,24	281,2	26,23	328,1	27,26
188,10	18,23	235,10	23,24	282,6	26,24	329,4	27,27
189,6	19,1	236,5	23,25	283,10	26,25	330,6	27,30
190,2	19,9	237,5	23,27	284,1	26,26	331,1	27,32
191,10	19,10	238,5	23,29	285,2	26,27	332,1	27,33
192,2	19,13	239,10	23,32	286,6	26,30	333,4	27,34
193,2	19,16	240,5	23,34	287,4	26,31	334,1	27,35
194,2	19,21	241,5	23,37	288,6	26,31	335,1	27,37
195,2	19,22	242,2	24,1	289,1	26,33	336,1	27,38
196,10	19,28	243,2	24,3	290,6	26,35	337,6	27,39
197,5	19,28	244,1	24,9	291,1	26,36	338,2	27,41
198,2	19,29	245,10	24,10	292,6	26,36	339,2	27,44
199,2	19,30	246,6	24,14	293,4	26,38	340,2	27,45
200,10	20,1	247,6	24,15	294,1	26,39	341,6	27,46
201,2	20,17	248,2	24,16	295,1	26,39	342,2	27,48
202,6	20,20	249,2	24,19	296,2	26,40	343,1	27,50
203,2	20,24	250,6	24,20	297,4	26,41	344,2	27,51
204,4	20,28	251,2	24,21	298,6	26,42	345,10	27,51
205,2	20,29	252,6	24,22	299,4	26,45	346,2	27,54
206,2	21,1	253,2	24,23	300,1	26,47	347,6	27,55
207,7	21,4	254,6	24,24	301,2	26,48	348,1	27,57
208,2	21,6	255,5	24,25	302,1	26,51	349,1	27,59
209,1	21,9	256,5	24,27	303,10	26,52	350,6	27,61
210,10	21,10	257,5	24,28	304,1	26,55	351,10	27,62
211,1	21,12	258,2	24,29	305,6	26,56	352,1	28,1
212,10	21,14	259,2	24,30	306,1	26,57	353,2	28,4
213,5	21,15	260,6	24,36	307,4	26,58	354,2	28,8
214,6	21,17	261,5	24,37	308,2	26,59	355,10	28,9
215,6	21,21	262,5	24,40	309,6	26,60		

Lectiones codicis 1342 Evangelii sec. Mc 1-7

1,4 Ιωανν. + o | 5 παντες + και | 8 εν¹ > | 11 σοι |
13 εκει > | 14 τ. βασιλειας > | 16 παραγων | 21 εδιδασ-
κεν + αυτους | 22 γραμματ. + αυτων | 23 inc. ευθυς ην |
27 τι εστιν τουτο | 28 πανταχου | 29 εξελθων | 34 Χν ει-
ναι | 38 εξηλθον | 40 οτι] Κε | 44 μηδεν > |

2,2 εν οικω | 5 τεκνον > | αφιενται 9 | σοι | 9 περι-
πατει | 10 ~ επι τ. γ. αφιεναι | 11 περιπατει | 12 οιδαμεν |
15 γινεται | 16 τι > | κ. πινει > | 17 εις μετανοιαν > |
18 οι φαρισαιοι¹ | 20 εν εκεινη τη ημ. | 21 ιματιον παλαιον |
ρησσει | απ αυτου | 22 ρηγνυνται | 23 διαπορευεσθαι |

3,2 παρετηρουντο | 3 ξηραν | 4 απολεσαι | 19 Ισκα-
ριωθ | 20 ερχεται | 25 δυνησεται | 29 εσται | 31 inc. κ.
ερχονται | κ. αι αδελφαι > | 35 του θυ] τ. πατρος μου |

4,4 του ουρανου > | 5 τα πετρωδη | 6 και οτε ανε-
τειλεν | 7 απεπνιξαν | 8 ἐν ter | 10 ηρωτων | 11 λεγει | τ.
θυ] των ουρανων | 15 αρπαζει | 18 αλλοι εισιν > | ακου-
σαντες | 19 η μεριμνα | 20 ἐν ter | 21 τεθη | 23 ακουει > |
30 εν τινι | 33 πολλαις > | 40 ουπω | 41 οι ανεμοι |

5,1 ηλθεν | 2 υπηντησεν | 3 μνημασι | 4 πολλακις > |
5 ~ μνημ. κ. εν τ. ορεσ. | 9 λεγει αυτω | 10 αυτον | πολ-
λα > | 11 μεγαλων | 12 παντ. οι δαιμονες > | 14 απηγ-
γειλαν | 21 εις Γεννησαρετ | 23 ζηση | 38 ερχονται | 41 χουμ |
εγερθητι | 42 ωσει |

6,1 ερχεται | 2 ταυτα παντα | γινομενα | 11 υμων +
τ. λογου | αυτοις sine addit. | 12 εκηρυξαν | ḥ > | 18 Φι-
λιππου | 22 ηρεσεν | 27 ενεγκαι | 39 ανακλιθηναι | 41 πα-
ρατιθωσ. | 43 κοφινων πληρωματα | 49 οτι... εστιν | ανε-
κραξ. + απο τ. φοβου | 51 εκ περισσου > | 52 αλλ ην |
53 εις Γεννησαρ | 54 αυτον + οι ανδρες τ. τοπου | 55 χω-
ραν | 56 ηψαντο |

7,2 εμεμψαντο > | 3 κ. κλινων > | 5 κοιναις | 8 κ.
αλλα - ποιειτε] κ. χαλκιων | 13 τ. λογον] τ. εντολην |
14 παλιν | 15 τα εκ τ. ανθρωπου εκπορευομ. | 16 > vers.|
17 την παραβολην | 18 κ. υμεις > | ου¹] ουπω | εξωθεν > |
τ. ανθρωπον] το στομα | 24 ηλθεν | ορια | 26 συραφοι-
νικισσα | 27 *inc.* κ. ελεγεν | 28 εσθιουσιν υποκατω της
τραπ. | το παιδ. βεβλ. | κ. το δαιμ. εξεληλυθος | 31 ηλθε
δια Σιδωνος εις | 32 μογγιλαλον | τας χειρας | 33 απο]
εκ | 35 ευθεως > | ηνοιγησαν | και² + ευθεως |

Addenda et corrigenda

Mt 10,23a pp. l. 8 *post* vl + vg¹ | 10,31 πολλων]
πολλω 83 vl Bas | Mc 6,11 lege τό- | L 2,49 εν τοις του
πατρος μου] in domo patris mei Ta[†] syvp Did Thdt,
apud patrem meum syi gg | J 11,8 app. l. 6 *post* r +
Ef | 16,22 app. l. 5 αρει *lege* vg¹ | 16,33 app. lat. l. 5
lege vl(-e z) vg¹ | 17,7 app. l. 3 *post* ff+z vg¹ | A 3,1 app.
l. 4 *lege* 206 *loco* 365 | 9,6 app. l. 7 *post* E *lege* am^c
mon | 14,25 app. l. 2 ab infra *lege* 913 *loco* 713 |
R 3,26 app. l. 9 *post* d* + vg¹ | 2 C 12,12 app. l. 7 *post*
385 + lat | E 1,1 ~ Xv Iv app. l. 1 *post* 2005 + vg¹ |
l. 3 *post* bo + Ambst | Ph 3,8 app. lat. l. 6 *lege* mei]
nostri | C 1,12 app. l. 8 *post* al. + vg¹ | 1,19 app. l. 4
post 823 + vg¹ | 2 T 1,5 app. l. 7 *dele* lat |

INDEX

PAG.		PAG.	
DEDICATIO	3*	Προς Θεσσαλονικεις α'	669
PRAEFATIO	5*	Προς Θεσσαλονικεις β'	678
PROLEGOMENA	9*	Προς Τιμοθεον α'	684
Κατα Ματθαιον	1	Προς Τιμοθεον β'	695
Κατα Μαρκον	109	Προς Τιτον	703
Κατα Λουκαν	187	Προς Φιλημονα	708
Κατα Ιωαννην	306	Προς Εβραιους	710
Πραξεις Αποστολων	393	Ιακωβου επιστολη	740
Προς Ρωμαιους	510	Πετρου α'	752
Προς Κορινθιους α'	551	Πετρου β'	764
Προς Κορινθιους β'	592	Ιωαννου α'	772
Προς Γαλατας	620	Ιωαννου β'	784
Προς Εφεσιους	634	Ιωαννου γ'	786
Προς Φιλιππησιους	649	Ιουδα	788
Προς Κολοσσαιεις	659	Αποκαλυψις Ιωαννου	793
Sectiones et Canones Eusebii ad Mt			853
Lectiones codicis 1342 Evangelii sec. Mc 1-7			855
Addenda et corrigenda			857
Index			859

Codices secundum ordinem apparatus

de numeris et signis cfr. pag. 38*-47*

Codices Evangeliorum

- H** BSCΨ(Mc-J) Z(Mt) 33 L 892 579(Mc-J) Δ 1241 T(LJ)
054(J) 059(Mc) 060(J) 065(J) 070(LJ) 078(MtLJ)
083(J) 084(Mt) 085(Mt) 099(Mc) 0112(Mc) 0124(LJ)
0125(J) 0139(L) 0162(J) 0177(L) 0178(L) 0179(L)
P^{1.4.5.22.39.45} | W(MtLJ) |
- D** D vl syv syh^m |
- Ca** W(Mc) Θ 700 372(Mt-L) 565 28 399(Mt) 21 544 1542
(McL)-1654(Mc) 1342(Mc) 067(MtMc) 0188(Mc) *P³⁷* |
- Cη^a** 1 1582 2193(Mc-J) | η^b 872(Mc) 22 118 209 131(McL)
- Ct** 13 788 69 174(Mt) | 1689 983 | 826 543 346 230
828 | 124 |
- Cφ^a** 1424 517 1675 954 349 1188(J) | φ^b 7 267 659 1606
(Mt-L) 1402(MtMc) 1391(MtMc) 115 179-827-1082(Mc)
185(J) | φ^c 1293 1010-1223 945 1207(LJ) 990 | φ^r M
1194 27(MtMc) 71 692(Mc) |
- Cβ^a** 348 1279 477 | β^b 1216 1579 16 1588(MtMc) |
- C°** UX 213 1071 2145 1574 443 1321(J) |
- Cπ** Σ(MtMc) Φ(MtMc) N O(Mt) |
- Cσ** 157 713 1012 245 291 235(J) |
- Cⁱ** Γ 047 1295 273 4 998 472 1515(MtMc) 1093 1604 1355
1396 1047-1038(McL) 660 251 2430 1229(L) 716(L)
485 440 162 1170(MtJ) 495(Mc) 1242(J) PQ(LJ)R(L)
064(Mt) 074(MtMc) 079(L) 090(MtMc) 0106(Mt)
0116(Mt-L) 0130(McL) 0131(Mc) (0138Mt) ;
- Kκ^a** Α KΠΥ 1346 1219 265 489 | κ^b 270 1375 1200 726 |
κ^c 280 229 482 473 1354 |
- K^r** Λ 1187 262 1573 1555 545(Mt) |
- Kⁱ** V 461 Ω 399 (Mc-J) 028 655 661 476 | Ε(L)X^b | **Kⁱ** EFGH |
- Comment. in J* Cyrilus 850 1820 | C (anonym.) 397 0141
869 138 904 821 | Nicetas 249 430 317 743 423 |

Codices Actuum

- H** BSCΑΨ 33 104 326 81 1175 048 076 096 0165 0175
G *P^{8.45}* |
- D** DE *P^{38.41.48}* 1. 1611 1108 2138 1518 1245 | 614 2147
383 257 913 1765 255 378
2. 1891 242 522 206 1758 1831 429 536 491 |
1739 2298 323 440 216 066
vl syv(Ef) sa I_o Lcf Ambst Aug |
- Caⁱ** 917 1874 1898 181 88 915 1829 431 307 36 610 453 |

a² 623 5 1827 1838 467 1873 927 489 2143 |
a³ 920 1835 1845 919 226 547 241 1319 256 38 1311 436
1837 808 642 218 1 209 460 337 69 794 1525 1522 |
K LPH |

Codices Paulini

H *P⁴⁶* BSCA 1739 6 424^c 1908 33 PΨ 104 326 1175 81
1852(R) HIM(12 CHb) 048 062(G) 081(2 C) 082(E)
088(1C) 0142 *P^{10.13.15.16.40}* |
Ca¹ D(E)G(F) 917 1836 1898 181 88 915 1912 |
a² 623 5 1827 1838 467 1873 927 489 2143 |
a³ 920 1835 1845 919 226 547 241 1 460 337 177 1738
321 319 69 462 794 330 999 1319 2127 256 263 38
1311 436 1837 255 642 218 |
Cb¹ 206 429 1831 1758 242 1891 522 2 635 941 1099 |
b² 440 216 323 2298 1872 1149 491 823 35 336 43 |
Cc¹ 1518 1611 1108 2138 1245 2005 |
c² 257 383 913 378 1610 506 203 221 639 1867 876 385
2147 |
K KL |

Epistulae catholicae

H BSCA 323 1739 2298 424^c 33 PΨ 104 326 1175 81
048 036 0142 0156(2 P) *P^{20.23}* |
Ca¹ 917 1874 1829 1836 1898 181 88 915 431 307 36 610 453 |
a² 623 5 1827 1838 467 1873 927 489 2143 |
a³ 920 1835 1845 919 226 547 241 1 209 460 337 1738
69 794 1525 1522 1319 256 38 1311 436 1837 808
642 218 321 384 |
Cb 206 1758 429 1831 242 1891 522 440 216 |
Cc¹ 1518 1611 1108 2138 1245 1852 |
c² 614 383 2147 913 1765 255 378 |
K KL 42 398 |

Apocalypsis

H CA S 2344 *P^{47.18.24}* 0169 0207 |
M P 2329 2351 219¹ 69 1611 1854 94 250 792 808 141
632 | 180 337 177 | 385 429 522 2349 |
O 253 F 220 280 1778 1678 | 258 262 |
An **a¹** 598 238 260 2286 2302 257 226 265 |
a² 1 2186 259 281 181 |
a³ E 231 256 | 35 273 | 209 205 245 |
a⁴ 236 214 215 243 282 1876 247 274 242 1732 237 230 |
a⁵ 228 229 233 244 254 283 |

¹ In apparatu Apocalypseos scribitur 219 loco 2019 et ita porro.

a⁶ 267 251 255 264 743 |
a⁷ 432 23 1957 241 824 757 261 986 1072 60 |
b 104 459 680 922 | 336 1918 628 582 620 |
Po 250 424 218 172 1862 616 1828 |
c 325 42 367 517 468 456 1626 |
Kc 920 227 2256 1859 | 498 2304 | 240 1841 1006 276 |
Ar 91 175 1934 617 314 216 217 664 275 1094 270 | 2305 |
K Q 218 224 239 1852 256 279 | 110 627 248 | 221 452
 467 203 935 1734 | 225 386 368 201 |

Codices Vulgatae

- Evangelia*: 1. SAYFH* MPOX^c ZEP* St familia italica
 2. BBeIJUGMa familia gallica
 3. DELQRHe familia insularis (hibernica)
 4. KV codices Alcuini
 5. H^oTh codices Theodulfiani
 6. CT codices hispanici | W

Actus: 1. GCAF D Codices sunt variarum regio-
 num et saepius in varias partes abeunt.

2. IMSUTO 3. KBVR Th 4. W

Paulus: 1. AFDGHL MORU WiZ

2. CT 3. Th KBV

Epistulae catholicae: 1. AFDGHJM Z 2. CT 3. BV

Apocalypsis: 1. AFDGJM Z 2. C 3. BV

Signa et Abbreviationes

D* prima manūs, D^p manus posterior

D^c correctores

B^r tota recensio H (aegyptiaca)

Cη^r tota familia Cη

1^s sola classis Cη^s

B-545: omnes codices a B usque ad finem K^r, uno al-
 teroque forte excepto; Bs: B et sequens, Bss: B et
 duo seq.

348 rel.: omnes codices a 348 qui enumerari solent.

+ addit, addunt

1^r 2 omissio ex haplographia

> omittit, omittunt

~ ordinem invertunt

pr. praemittit, -tunt; inc. incipit versus

al. alii

rel. reliqui

pl. plerique

m. multi

vl vetus latina

vg vulgata

lat versiones latinae

sy vers. syriacae, in a et p sy significat **syp et syh**

syc syrus curetonianus

sys syrus sinaiticus

syv syra vetus, **syc** et **sys**

syp syra pešitta

syi syropalaestinensis

syh syra harclensis

syh* eiusdem lectio, si in margine alia lectio

syh^m lectio marginalis

syh^t lectio in textu asterisco notata

syf textus a J. Gwynn editus in **Ap et epistulis cath.**
minoribus

sy³ = **syvph**

sy⁴ = **syvpih**

ar versio armena, **ar^v** armena vetus

ar^m cod. mosquensis

ar^e cod. Etschmian 229

gg versio georgica

sa versio sahidica

bo versio bohairica

co versiones copticae **sa** et **bo**

ach vers. subachmimica, in J **sa^t** est **sa + ach**, similiter
bo^t co^t.

vg¹ **syi¹** etc. lectio non ab omnibus codicibus tradita
D¹F¹G¹, si in his codd. graeco-latinis solus **textus graecus** lectionem testatur.

g^t est una ex versionibus *latinis* codicis paulini G.
Tert^t Tert, si non semper eadem lectio.

Hier^c, si Hier loquitur de codicibus qui hanc lectionem
tradunt.

codd. in apparatu latino, si omnes codices qui in appa-
ratus allegari solent a textu clementino recedunt.

O' = LXX, additur locis parallelis VT^t, si allegatio ad
versionem graecam magis quam ad textum hebraicum
accedit, e. g. Hb 8, 2.

I in textu indicat initium versiculi, si interpunctio est
aliquomodo incerta aut nulla.

Libri sacri

Gn Ex Lv Nu Dt Jos Jdc Ru 1 2 Sm 3 4 Rg 1 2 Par
Esd Neh Tob Jdt Est Job Ps Pr Eccl Ct Sap Sir Is
Jr Lam Bar Ez Dn Os Jl Am Abd Jon Mi Na Hab
So Agg Zch Ma 1 2 Mach

Mt Mc L J A R 1 2 C G E Ph C 1 2 Th 1 2 T Tt
Phm Hb Ja 1 2 P 1 2 3 J Jud Ap